

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ VE DIŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE İKLİM AKILLI VE REKABETÇİ TARIMSAL BÜYÜME PROJESİ
(TUCSAP)

PROJE UYGULAMA KILAVUZU
(PUK)

Eylül 2022

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	v
TABLO LİSTESİ.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
TERİM LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
2. PROJE TANIMI	3
2.1 Proje Geliştirme Amacı.....	3
2.2 Proje Bileşenleri	3
2.3 Proje Süresi ve Bütçe	7
2.4 Proje Yararlanıcıları.....	8
3. KURUMSAL DÜZENLEMELER.....	9
3.1 Proje Koordinasyon Birimi (PKB).....	10
3.2 Proje Uygulama Birimleri (PUB'ler).....	15
3.3 Project İzleme Komitesi (PYK)	20
3.4 Teknik Koordinasyon Komitesi (TKK)	21
3.5 İ&D Teknik Çalışma Grubu (İDTÇG)	21
4. UYGULAMA BİRİMLERİ VE BİLEŞENLERE GÖRE UYGULAMA DETAYLARI	23
4.1 TRGM-PUB Kapsamındaki Alt Bileşenler.....	23
4.1.1 AltBil1.1: Toprak Sağlığını ve Arazi Kullanım Planlamasını/Yönetimini Geliştirmek için Bilgi Boşluklarının Daraltılması	23
4.1.2 AltBil3.1 Bahçe bitkileri üretiminde iklim direncinin, üretkenliğin ve kaynak kullanım verimliliğinin güçlendirilmesi	34
4.1.3 AltBil3.2: İAT teknolojilerinin/uygulamalarının benimsenmesinin teşvik edilmesi	42
4.1.4 AltBil3.3: Hayvansal üretimin su kirliliği ve sera gazı emisyonları üzerindeki baskısının azaltılması	54
4.2 GKGM Kapsamındaki Alt Bileşenler	59
4.2.1 AltBil2.1: Hayvan sağlığı enstitülerinin kapasitesinin güçlendirilmesi	60
4.2.2 AltBil2.2: Hayvanlarda bulaşıcı ve vektörle bulaşan hastalıklar ve zoonozlara yönelik veteriner tıbbi ürün kontrollerinin güçlendirilmesi ve iyileştirilmesi	67
4.3 TAGEM Kapsamındaki Alt Bileşenler.....	73
4.3.1 AltBil3.4: İAT'yi desteklemek için araştırma ve yenilikler	73
4.4 BTGM Kapsamındaki Alt Bileşenler	81
4.4.1 AltBil1.2: Sektörel bilgi toplama ve yönetimi için TOB dijital planı.....	81
4.5 ABDGM Kapsamındaki Alt Bileşen	82
4.5.1 Bil4. Proje Yönetimi, İzleme ve Değerlendirme	82
5. MALİ YÖNETİM.....	85
5.1 Proje Maliyeti ve Finansman.....	85
5.2 Fon Akışı ve Ödemeye İlişkin Düzenlemeler	85
5.3 Muhasebe Sistemi ve Prosedürleri	86
5.4 Raporlama	86
5.5 Ulusal Bütçeleme Prosedürü.....	86
5.6 İç Kontroller.....	87
5.7 Denetim.....	87
6. SATIN ALMA DÜZENLEMELERİ	88
6.1 Satın alma Düzenlemeleri	88
6.2 Satın alma Yönetişi.....	88
6.2.1 Genel Bilgiler	88
6.2.2 Satın alma İlkeleri.....	89
6.2.3 Satın alma Sorumlulukları	89

6.2.4 Kalkınma için Proje Satın Alma Stratejisi (KSAS)	94
6.2.6 STEP Sistemi	95
6.2.7 Satın Alma Yöntemleri, Satın Alma Eşikleri ve DB Tarafından İzleme	95
6.2.8 Satın Alma Fırsatlarının Yayımlanması	96
6.2.9 Dünya Bankası Tarafından Satın Almaların İzlenmesi	97
6.2.10 Teklif Değerlendirme Komitesi	97
6.2.11 Genel Satın Alma Prosedürleri	98
6.2.12 Teknik Gereksinimlerin Geliştirilmesi	99
6.2.13 Rekabete dayalı seçim	99
6.2.14 Standart İhale Belgeleri	99
6.2.15 NMDS Yöntemi durumunda Kısa Liste / DNDS Yöntemi durumunda Firmaların Sıralama Raporu	100
6.2.16 Teklif Prosedürü	100
6.2.17 Tekliflerin Değerlendirilmesi	101
6.2.18 İhalenin Verilmesi	102
6.2.19 Bekleme Süresi ve Tedarik Eden Kuruluş Tarafından Bilgilendirme	103
6.2.20 İhale Sonuçlarına İlişkin Bildirim	103
6.2.21 Sözleşme Yönetimi	104
6.2.22 Çıkar Çatışması	104
6.2.23 Satın alma ile ilgili Şikayetler	104
6.2.24 Yolsuzlukla Mücadele Kılavuzu	108
6.2.25 Dökümantasyon ve Kayıtların Tutulması	109
7. İZLEME VE DEĞERLENDİRME DÜZENLEMELERİ	110
7.1 Sonuç Çerçevesi	111
7.2 Raporlama	113
8. ÇEVRESEL VE SOSYAL BOYUTLAR	116
8.1 Proje çevresel ve sosyal riskler ve etkileri	116
8.2. Proje ile ilgili çevresel ve sosyal standartlar	117
8.3. Çevresel ve sosyal değerlendirme prosedürü	118
8.4. ÇSYÇ'nin Uygulanması için Kurumsal Düzenlemeler ve Kapasite	125
8.5. ÇSYÇ Denetim, İzleme ve Raporlama Faaliyetleri	130
8.6. Arazi Edinimi ve Yeniden Yerleşim	133
8.7. Paydaş Katılımı	142
8.8. Vatandaş Katılımı Stratejisi	144
8.9. Şikayet Mekanizması (ŞM)	145
8.10. İşgücü Yönetim Prosedürleri	146
9. EKLER	151

- Ek 1. Detaylı Maliyet Tabloları
- Ek 2. Harici Bireysel Uzmanların İş Tanımları (iT)
- Ek 3. YÇPB Taslak Şablonu
- Ek 4. İlerleme Raporu Taslak Şablonu
- Ek 5. İlgili İl/Bölgesel Birimler/Paydaşlar
- Ek 6. Ön Fizibilite Rapor Şablonu (Taslak)
- Ek 7. Yasaklı Listesi
- Ek 8. Taslak Alt Proje Anlaşması
- Ek 9. Taslak Alt Finansman Anlaşması
- Ek 10. Mali Yönetim Kılavuzu
- Ek 11. ADMR Şablonu

- Ek 12. Satın alma Planları
- Ek 13. Satın alma Yöntemlerine göre Süreç Akış Tabloları
- Ek 14. ÇÇ Beyanı
- Ek 15. İ&D Planı
- Ek 16. Alt bileşenlerin Öngörülen Risk Sınıflandırması ve Ulusal ÇED Gereksinimleri

KISALTMALAR

ABDGM	Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
HBGS3	Hayvan Biyogüvenlik Seviyesi 3
AİM	Asbest İçeren Materyaller
TDİOSB	Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri
HiÜ	Hava İşleme Üniteleri
YÇPB	Yıllık Çalışma Planı ve Bütçe
TVL	Teklif Veri Listesi
TDK	Teklif Değerlendirme Komitesi
BFL	Birim Fiyat Listesi
BGS	Biyogüvenlik Seviyesi
BTGM	Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü
Y-ÇSYP	Yüklenicinin Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı
Y-İY Planı	Yüklenicinin İşgücü Yönetimi Planı
VK	Vatandaş Katılımı
HSG	Halk Sağlığı ve Güvenliği
CİMER	Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
DK	Davranış Kuralları
ÇÇ	Çıkar Çatışması
İAT	İklim Akıllı Tarım
DNDS	Danışmanın Niteliğe Dayalı Seçimi
ÖG	Özgeçmiş
DYM	Dijital Yükseklik Modelleri
ÖMBY	Ödeme ve Mali Bilgilendirme Yazısı
TY	Tasarım Yeterlilikleri
TKADDB	Toprak Koruma ve Arazi Değerlendirme Daire Başkanlığı
KDS	Karar Destek Sistemi
Ç&S	Çevresel ve Sosyal
DK	Değerlendirme Komitesi
ÇSG	Çevreseli Sağlık ve Güvenlik
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
İB	İlgi Beyanı
ÇS	Çevresel ve Sosyal
ÇSD	Çevresel ve Sosyal Değerlendirme
ÇSTP	Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planı
ÇSÇ	Çevresel ve Sosyal Çerçeve
ÇSSG	Çevresel, Sosyal, Sağlık ve Güvenlik
ÇSED	Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi
ÇSYÇ	Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi
ÇSYP	Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı

ÇSS'ler	Çevresel ve Sosyal Standartlar
AB	Avrupa Birliği
FAO	Gıda ve Tarım Örgütü
FKT	Fabrika Kabul Testi
MY	Mali Yönetim
GAPTAEM	Güneydoğu Anadolu Projesi Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İKU	İyi Klinik Uygulamaları
GM'ler	Genel Müdürlükler
SG	Sera Gazı
İUEU	Uluslararası İyi Endüstri Uygulamaları
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
GKGM	Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü
İLU	İyi Laboratuvar Uygulaması
ŞM	Şikayet Mekanizması
İÜU	İyi Üretim Uygulamaları
IHI	Isıtma, Havalandırma ve İklimlendirme
EİKS	Entegre İdare ve Kontrol Sistemi
UİKB	Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası
URAI	Uluslararası Rekabete Açık İhale
UTSR	Uygulama Tamamlama ve Sonuç Raporu
UKB	Uluslararası Kalkınma Birliği
Nİ	Nesnelerin İnterneti
KY	Kurulum Yeterlilikleri
YPF	Yatırım Projesi Finansmanı
EZY	Entegre Zararlı Yönetimi
EVY	Entegre Vektör Yönetimi
BT	Bilgi Teknolojisi
İYP	İşgücü Yönetim Prosedürleri
AG projeleri	Alçak Gerilim Güç Dağıtım Projeleri
İ&D	İzleme ve Değerlendirme
İDTÇG	İzleme & Değerlendirme Teknik Çalışma Grubu
EH	Eşleşen Hibe
İBS	İzleme Bilgi Sistemi
TOB	Tarım ve Orman Bakanlığı
ÇŞİDB	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
HMB	Hazine ve Maliye Bakanlığı
YSUP	Yönetim Stratejileri ve Uygulama Planları
ADD	Ara Dönem Değerlendirmesi
OG projeleri	Orta Gerilim Güç Dağıtım Projeleri
UTAT	Ulusal Toprak Arşivi Tesisi

EİKÖ	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
DHSÖ	Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü
İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği
OY	Operasyonel Yeterlilik
OTHBDB	Organize Tarım ve Hayvancılık Bölgeleri Daire Başkanlığı
NMDS	Niteliğe ve Maliyete Dayalı Seçim
BTEŞ	Boru Tesisatı ve Enstrümantasyon Şemaları
PEK	Projeden Etkilenen Kişi
PKB	Proje Koordinasyon Birimi
İM'ler	İl Müdürlükleri
PUB'ler	Proje Uygulama Birimleri
ZYP	Zararlı Yönetim Planı
PUK	Proje Uygulama Kılavuzu
KKE	Kişisel Koruyucu Ekipman
KSAS	Kalkınma için Satın Alma Stratejisi
PYK	Proje Yönlendirme Komitesi
AR-GE	Araştırma ve Geliştirme
YYEP	Yeniden Yerleşim Eylem Planı
AR-GE&Y	Araştırma, Geliştirme ve Yenilik
YYP	Yeniden Yerleşim Planı
YYÇ	Yeniden Yerleşim Çerçevesi
TVD	Teklif Vermeye Davet
TC	Türkiye Cumhuriyeti
SKT	Saha Kabul Testi
SBB	Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı
SGB	Bakanlığın Strateji Geliştirme Başkanlığı
CSİ/CT	Cinsel Sömürü ve İstismar/Cinsel Taciz
AltBil	Alt Bileşen
MVA	Mekansal Veri Altyapısı
PKP	Paydaş Katılım Planı
SHARP	İklim Değişikliği Farkındalık Değerlendirmesi ve Kapasite
SİB	Standart İhale Belgeleri
Öİİ'ler	Özel İhale İlanları
DHDB	Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı
Su-TEAM	Sulama Teknolojileri AR-GE Yenilik Merkezi
TadLab	Tarım Arazileri Değerlendirme Laboratuvar Bilgi Sistemi
TAGEM	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
TEHPortal	Toprak Etüt ve Haritalama Sistemi
TAKUP	Tarımsal Arazi Kullanım Planlaması
TAMTEST	Tarım Alet ve Makine Test Merkezi Müdürlüğü

TKK	Teknik Koordinasyon Komitesi
İT	İş Tanımları
TRGM	Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
TUCSAP	Türkiye İklim Akıllı Ve Rekabetçi Tarımsal Büyüme Projesi
TİMER	Tarım İletişim Merkezi
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
TÜRKAK	Türk Akreditasyon Kurumu
BMKİ	Birleşmiş Milletler Kalkınma İşletmesi
KGK	Kesintisiz Güç Kaynağı
UTAEM	Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü
VKE'ler	Veteriner Kontrol Enstitüleri
VELBİS	Veteriner Laboratuvar Bilgi Sistemi
VETKOM	Veteriner İlaç Kontrol Merkezi
DB	Dünya Bankası
DBG'nin ÇSG'si	Dünya Bankası Grubunun Çevresel Sağlık ve Güvenlik Gereklilikleri
ÇŞM	Çalışanlar için Şikayet Mekanizması
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Bütçenin Proje Bileşenlerine/ Alt Bileşenlerine Göre Dağılımı	7
Tablo 2. Projenin uygulanmasında TOB Genel Müdürlüklerinin (GM)/Daire Başkanlıklarının sorumlulukları	9
Tablo 3. PKB Personeli (Kamu Görevlileri)	11
Tablo 4. PKB'deki Bireysel Danışmanlar (Dışarıdan İşe Alınan).....	12
Tablo 5. TRGM PUB	16
Tablo 6. GKGM PUB	17
Tablo 7. TAGEM PUB.....	18
Tablo 8. BTGM PUB.....	19
Tablo 9. Arazi ve toprak kaynaklarının belirlenmesine ilişkin faaliyetler.....	27
Tablo 10. Alt bileşen faaliyetleri için finansman kaynakları.....	35
Tablo 11. İlgili mevzuat ve erişim bağlantıları.....	39
Tablo 12. İhale Komisyonu, Muayene Kabul Komisyonu	60
Tablo 13. BGS-2, BGS-3 Laboratuvar Modernizasyonu ve Kurulum Faaliyetleri.....	61
Tablo 14. AltBil.2.1 altındaki faaliyetler	63
Tablo 15. PKB'deki Uzmanlar (Dışarıdan İşe Alınan)	82
Tablo 16. Bütçe Kategorileri ve Tahsis Edilen Kredi Miktarı	85
Tablo 17. Daire Başkanlığı/Bileşen/Alt Bileşen Başına Satın Alma Uzmanları	92
Tablo 18. Satın Alma Yöntemleri, Mallar, Yapım İşleri ve Danışmanlık Dışı Hizmetler için Satın Alma Eşikleri.....	95
Tablo 19. Satın Alma Yöntemleri, Danışmanların Seçimi için Satın Alma Eşikleri.....	96
Tablo 20. Satın alma ile ilgili şikayetlere yönelik iş standartları (satın almanın DB tarafından Ön İncelemeye tabi olduğu durumlarda)	106
Tablo 21. PGA Seviye Göstergeleri.....	111
Tablo 22. Ara seviye göstergeleri.....	112
Tablo 23. YÇPB'nin Hazırlanması için Takvim.....	114
Tablo 24. Rapor Listesi	114

Tablo 25. Proje faaliyetlerinin Ç&S taraması ve değerlendirmesindeki roller ve sorumluluklar	126
Tablo 26. Kapasite Geliştirme Kapsamı.....	129
Tablo 27. Düzenli raporlama faaliyetleri.....	131
Tablo 28. Proje bileşenleri, alt bileşenleri, konumları ve arazi edinim gereksinimlerinin özeti	134
Tablo 29. Yeniden Yerleşim Süreci ve Sorumlu Taraflar	139
Tablo 30. İzleme ve Değerlendirme Sürecindeki Sorumlu Taraflar	140
Tablo 31. İzleme Göstergeleri	141
Tablo 32. PKP Uygulamasında Kilit Aktörlerin Sorumlulukları	142

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Proje Yönetim Yapısı	10
Şekil 2. PKB Organizasyonu	14
Şekil 3. Alt bileşen 1.1.: Ana faaliyetler ve çıktılar	25
Şekil 4. Altproje Uygulama Süreci	40
Şekil 5. Proje faaliyetlerinin ÇSD'si için akış şeması ve sınıflandırma kriterleri.....	119
Şekil 6. PKB ve PUB'lerde ÇSYÇ ana sorumlulukları	125

TERİMLER LİSTESİ

Borçlu, Yatırım Projesi Finansmanı (YPF) alıcısını ve YPF tarafından finanse edilen bir projenin uygulanmasında yer alan diğer herhangi bir kuruluşu ifade eder

Çevresel ve Sosyal Değerlendirme (ÇSD), bir projenin çevresel ve sosyal etkilerinin ve risklerinin proje yaşam döngüsü boyunca tanımlanmasını, önlenmesini, en aza indirilmesini, azaltılmasını veya hafifletilmesini sağlamak için bir analiz ve planlama sürecini ifade eder.

Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planı ("ÇSTP"), projenin belirli bir zaman dilimi içinde Banka'yı tatmin edecek şekilde Çevresel ve Sosyal Standartlara uyum sağlaması için gerekli olan önemli önlemleri ve eylemleri ortaya koyan özet bir belgeyi ifade eder. ÇSTP, Yasal Anlaşmanın bir parçasını oluşturur.

Çevresel ve Sosyal Çerçeve (ÇSÇ) şunlardan oluşur: Banka'nın çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik konusundaki isteklerini ortaya koyan Sürdürülebilir Kalkınma Vizyonu; Banka için geçerli olan zorunlu gereklilikleri ortaya koyan Yatırım Projesi Finansmanı için Dünya Bankası Çevresel ve Sosyal Politikası; ve ekleriyle birlikte Borçlu ve projeler için geçerli olan zorunlu gereklilikleri ortaya koyan Çevresel ve Sosyal Standartlar.

Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi (ÇSED), önerilen bir projenin potansiyel çevresel ve sosyal etkilerini belirlemek ve değerlendirmek, alternatifleri değerlendirmek ve uygun azaltma, yönetim ve izleme önlemlerini tasarlamak için kullanılan bir aracı ifade eder.

Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ), bir proje bir program ve/veya bir dizi Alt Projeden oluştuğunda riskleri ve etkileri inceleyen bir aracı ifade eder ve bu riskler ve etkiler program veya Alt Proje ayrıntıları belirlenene kadar belirlenemez. ÇSYÇ, çevresel ve sosyal risk ve etkilerin değerlendirilmesine yönelik ilke, kural, kılavuz ve prosedürleri ortaya koyar.

Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP), (a) olumsuz çevresel ve sosyal etkileri ortadan kaldırmak veya dengelemek veya kabul edilebilir seviyelere indirmek için bir projenin uygulanması ve işletilmesi sırasında alınacak önlemleri ve (b) bu önlemleri uygulamak için gereken eylemleri detaylandıran bir aracı ifade eder.

İyi Uluslararası Endüstri Uygulamaları (İUEU), küresel veya bölgesel olarak aynı veya benzer koşullar altında aynı türde bir girişimde bulunan yetenekli ve deneyimli profesyonellerden makul olarak beklenebilecek mesleki beceri, özen, basiret ve öngörü kullanımı olarak tanımlanmaktadır. Bu tür bir uygulamanın sonucu, projenin projeye özgü koşullarda en uygun teknolojilerin kullanması olmalıdır.

Şikayet Mekanizması, şikayet ve iyileştirme önerilerini zamanında alan ve bunlara göre hareket eden ve bir projeye bağlantılı olarak ortaya çıkan endişe ve şikayetlerin çözümünü kolaylaştıran erişilebilir ve kapsayıcı bir sistem, süreç veya prosedürdür.

Uygulayıcı Kurum, Projenin genel sorumluluğunu üstlenecek olan Tarım ve Orman Bakanlığı'nı ifade eder.

İşgücü yönetimi prosedürleri (İYP), ulusal yasalar ve ÇSS 2: İşgücü ve Çalışma Koşulları gerekliliklerine uygun olarak proje çalışanlarının nasıl yönetileceğini belirler.

Arazi edinimi, proje amaçları doğrultusunda arazi elde etmenin tüm yöntemlerini ifade eder; bunların arasında doğrudan satın alma, mülkün kamulaştırılması ve irtifak hakkı veya geçiş hakkı gibi erişim haklarının edinilmesi yer alabilir. Arazi edinimi şunları da içerebilir: (a) arazi sahibinin gelir veya geçim amacıyla bu araziye bağlı olup olmadığına bakılmaksızın boş veya kullanılmayan arazilerin edinilmesi; (b) bireyler veya haneler tarafından kullanılan veya işgal edilen kamu arazilerinin geri alınması; ve (c) arazinin su altında kalmasına veya başka bir şekilde kullanılamaz veya erişilemez hale gelmesine neden olan proje etkileri. "Arazi", ekinler, binalar ve diğer iyileştirmeler ve ek su kütleleri gibi arazi üzerinde yetişen veya araziye kalıcı olarak sabitlenen her şeyi içerir.

Yasal Anlaşma, Borçlunun yatırım projesi için Banka finansmanı sağlamak üzere Banka ile Borçlu arasında yapılan anlaşmayı ifade eder.

Satın alma belgeleri, Borçlu tarafından düzenlenen tüm Satın Alma Belgelerini ifade eder. Şunları içerir: Genel İhale İlanı (Gİİ), Özel İhale İlanları (Öİİ), İlgı Beyanı (İB), İlgı Beyanı Talebi (İBT), ön yeterlilik dokümanı, ilk seçim dokümanı, teklif vermeye davet (TVD/RFB) belgesi, teklif vermeye davet (TVD/RFP) belgesi, sözleşme(ler) formu ve her türlü zeyilname.

Proje, Türkiye İklim Akıllı Ve Rekabetçi Tarımsal Büyüme Projesi'ni ifade eder.

Proje Koordinasyon Birimi (PKB), izleme ve Dünya Bankası'na raporlama da dahil olmak üzere Projenin genel koordinasyonundan sorumlu Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü (ABDGM) personelini ifade eder.

Proje Uygulama Birimleri (PUB), çevresel ve sosyal planların hazırlanması ve uygulanması da dahil olmak üzere projenin uygulanmasından sorumlu beş PUB'nin; Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (TRGM), Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü (BÜGEM), Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü (GKGM), Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü (BTGM) ve Hayvancılık Genel Müdürlüğü (HAYGEM) personelini ifade eder.

Taşra Teşkilatı, (i) Doğrudan Merkeze Bağlı Taşra Teşkilatı (araştırma enstitüleri ve veteriner kontrol enstitüleri) ve (ii) Doğrudan Merkeze Bağlı Taşra Teşkilatlarını (il müdürlükleri ve ilçe müdürlükleri) içeren Tarım ve Orman Bakanlığı taşra teşkilatını ifade eder.

Yeniden Yerleşim Planı (YYP), ÇSS5 ilke ve hedefleri ve YYÇ ile tutarlı belgeyi ifade eder.

Seçilen TDİOSB, yatırımların finansmanı amacıyla TOB ile Alt Proje Sözleşmesini imzalayan TDİOSB'i ifade eder

Paydaş, aşağıdaki kişi veya grupları ifade eder: (a) projeden etkilenen veya etkilenmesi muhtemel olan taraflar (projeden etkilenen taraflar); ve (b) projede menfaati olabilecek taraflar (diğer ilgili taraflar).

Paydaş Katılımı, projeye sahiplenme duygusu yaratmak ve kabul edilen sonuçlara ulaşmak için net bir amaç doğrultusunda ilgili paydaşların katılımını sağlamak için proje tarafından kullanılan sürekli bir süreçtir. Paydaş belirleme ve analizi, bilgi paylaşımı, paydaş istişaresi, müzakereler ve ortaklıklar, şikayet yönetimi, paydaşların projenin izlenmesine katılımı, paydaşlara raporlama ve yönetim işlevleri gibi proje ömrü boyunca bir dizi faaliyet ve etkileşimi içerir. Hem devlet hem de sivil toplum aktörlerini kapsamaktadır.

Paydaş Katılım Planı (PKP), Alt Proje veya faaliyet düzeyinde proje paydaşlarıyla iletişimi yönetmek için bir araçtır. PKP, projeden etkilenen taraflar ile diğer ilgili taraflar arasında ayrım yaparak, Banka ve Borçlu arasında kararlaştırıldığı üzere, projenin yaşam döngüsü boyunca paydaşlarla katılımın zamanlamasını ve yöntemlerini tanımlayacaktır. PKP aynı zamanda projeden etkilenen taraflara ve diğer ilgili taraflara iletilecek bilgilerin kapsamını ve zamanlamasını ve onlardan istenecek bilgi türünü de tanımlayacaktır. Bir proje bir program ve/veya bir dizi Alt Projeden oluşuyorsa ve paydaşlar/paydaş katılım programı, program/Alt Proje ayrıntıları belirlenene kadar ayrıntılı olarak tanımlanamıyorsa, PKP başlangıçta bir çerçeve araç olarak hazırlanabilir.

Alt Finansman Anlaşması, TOB tarafından Seçilen bir TDİOSB'ye sağlanacak Alt Finansmanın anapara tutarını ve faiz oranı, geri ödeme süresi, TDİOSB'den alınacak masraflar ve/veya ücretler gibi finansman hüküm ve koşullarını belirleyen, Banka tarafından makul ve kabul edilebilir olacak anlaşmayı ifade eder.

Alt Proje, Seçilen TDİOSB tarafından yürütülmesi önerilen ve Alt Proje Sözleşmesinde belirlenen TUCSAP Projesi kapsamındaki yatırımların yer aldığı projeyi ifade eder.

TOB ve ilgili TDİOSB arasında imzalanan **Alt Proje Anlaşması**, TOB ve SBB tarafından onaylandıktan ve Banka'nın Alt Proje için onayını takiben imzalanır.

1. GİRİŞ

Türkiye İklim Akıllı ve Rekabetçi Tarımsal Büyüme Projesi (TUCSAP), sürdürülebilir ve rekabetçi tarımsal büyüme için kapasite güçlendirmeyi ve Türkiye'de hedeflenen bölgelerde iklim akıllı tarım kullanımını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Proje, sürdürülebilir planlama ve yönetimi geliştirmek için Türkiye'nin toprakları ve arazi doğal sermayesi ile ilgili bilgi boşluklarını daraltarak kurumsal kapasiteyi artırarak; akıllı politika izlemeyi desteklemek için veri toplama ve bilgi yönetimini geliştirerek; hayvan hastalıkları gözetimi ve teşhisi ile veteriner ilaçlarının/aşılarının kontrolü ve düzenlenmesi için kapasiteyi geliştirerek Türkiye'deki tarım sektörünün daha sürdürülebilir, rekabetçi ve iklim akıllı bir yönetime geçişini destekleyecektir. Ayrıca yenilikçiliği ve İklim Akıllı Tarım (İAT) teknolojilerinin ve uygulamalarının çiftçiler ve tarımsal işletmeler tarafından kullanımını destekleyecektir.

TUCSAP, Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (UİKB) tarafından Türkiye Cumhuriyeti'ne (TC), Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB) aracılığıyla verilen 304.800.000 Avro (341,27 milyon ABD Doları eşdeğeri) tutarında bir kredi ile finanse edilmektedir ve 15 Ocak 2022 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Yıllık Yatırım Programı'na dahil edilmiştir.

TUCSAP, Dünya Bankası Yönetim Kurulu tarafından 30 Mart 2022'de onaylanmış ve Banka ile Türkiye Cumhuriyeti arasında Kredi Anlaşması 16 Mayıs 2022'de imzalanmıştır.

Bu belge, TUCSAP için Proje Uygulama Kılavuzu'nu (bundan sonra "PUK" olarak anılacaktır) oluşturmaktadır. Uygulayıcı kurum olarak TOB tarafından hazırlanmış ve tarih itibarıyla Banka'yı tatmin edici biçim ve içerikte kabul edilmiştir. PUK, projede yer alan çeşitli Genel Müdürlüklerin rolleri, işlevleri, ilişkileri ve sorumlulukları da dahil olmak üzere, projenin pratik uygulamasına yönelik ana ilkeler ve prosedürleri tanımlamak için geliştirilmiştir. Projede yer alan farklı Genel Müdürlüklerin rolleri, işlevleri, ilişkileri ve sorumlulukları. İlgili Bileşenler/Alt bileşenler kapsamında proje faaliyetlerini uygulamaktan sorumlu olan Proje Uygulama Birimlerinin (PUB'ler) ve genel proje koordinasyonundan ve projenin genel uygulama ve yönetimini denetlemekten sorumlu Proje Koordinasyon Biriminin (PKB) görevlerini tanımlar. PUK, Projenin çevresel ve sosyal gereksinimlerinin yanı sıra mali yönetim, satın alma ve izleme ve değerlendirme (İ&D) ile ilgili düzenlemeleri ve gereklilikleri de içerir.

Sonuç olarak, bu belge aşağıdaki ana bölümlerden oluşmaktadır:

- (a) Projenin genel tanımı;
- (b) Projenin ilgili bölümlerini yürütmek için kurumsal düzenlemeler;
- (c) Proje Bileşenlerinin/Alt bileşenlerinin uygulama detayları;
- (d) mali yönetim düzenlemeleri, gereksinimleri ve ayrıntılı prosedürler;
- (e) satın alma düzenlemeleri;
- (f) Proje izleme, değerlendirme, raporlama ve iletişim için gereklilikler ve prosedürler;
- (g) güvenlik hususları dahil olmak üzere çevresel ve sosyal gereklilikler, çevresel ve sosyal araçlar ve düzenlemeler, şikayet mekanizmasının/mekanizmalarının işleyişine ilişkin ayrıntılar;
- (h) Projenin iletişim ve görünürlük stratejisi hakkında rehberlik.

Bu PUK, sorumlu idareciler, personel ve danışmanlar için mali konular (mali ve satın alma), Çevresel ve Sosyal Çerçeve (ÇSÇ) gereklilikleri, uygulama ve idari prosedürler için yönergeler, ilkeler ve prosedürler sunar.

Bu kılavuz ilkeler TOB ve Dünya Bankası arasında kabul edilmiştir.

Proje fonlarının tüm harcamaları, aşağıda listelendiği gibi bu kılavuz ilkelere, diğer ilgili Proje belgelerine ve ilgili ulusal mevzuat hükümlerine uygun olmalıdır:

- Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (UİKB) ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında İkraz Anlaşması
- UİKB Finansmanı için Genel Koşullar: Yatırım Projesi Finansmanı (15 Aralık 2021)
- IPF Borçluları için Dünya Bankası Satın Alma Düzenlemeleri – Kasım 2020
- Dünya Bankası'nın 15 Ekim 2006 tarihli ve Ocak 2011'de ve 1 Temmuz 2016 itibarıyla revize edilen “UİKB Kredileri ve UKB Kredileri ve Hibeleri ile Finanse Edilen Projelerde Sahtecilik ve Yolsuzluğun Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkında Kılavuz” (Yolsuzlukla Mücadele İlkeleri)
- Dünya Bankası Müşterileri için Dünya Bankası Tediye El Kitabı ve Projenin Tediye ve Mali Bilgi Mektubu (TMBM)
- İlgili olduklarında ulusal yönetmelikler
- Proje Değerlendirme Belgesi (PDB)
- TUCSAP Kalkınma için Satın Alma Stratejisi (KSAS)
- TUCSAP Çevresel ve Sosyal Belgeler^{1*}
 - o Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ)
 - o Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planı (ÇSTP)
 - o Paydaş Katılım Planı (PKP)
 - o İşgücü Yönetim Prosedürleri (İYP)
 - o Yeniden Yerleşim Çerçevesi (YYÇ).
- Dünya Bankası'nın Yolsuzlukla Mücadele Kılavuz İlkelerinin gereklilikleri.
- TUCSAP Hibe Kılavuzu (hazırlanacak)

PUK yaşayan bir belgedir ve gerektiğinde, projenin uygulayıcı organı olan TOB tarafından ve Banka'nın ön incelemesi ve mutabakatı ile zaman zaman revize edilebilir. PUK ile diğer proje yasal belgeleri (yani, İkraz Anlaşması) arasında tutarsızlıklar olduğunda, yasal belgeler geçerli olacaktır.

¹ TUCSAP için hazırlanan çevresel ve sosyal belgeler şu adreste bulunabilir
<https://www.tarimorman.gov.tr/ABDGM/Menu/160/Tucsap-Proje-Sayfasi>

2. PROJE TANIMI

2.1 Proje Geliştirme Amacı

TUCSAP'ın Proje Geliştirme Amacı (PGA), sürdürülebilir ve rekabetçi tarımsal büyüme için kapasiteyi güçlendirmek ve Türkiye'de hedeflenen bölgelerde iklim dostu tarım kullanımını teşvik etmektir. Proje, sürdürülebilir toprak ve arazi kullanımı planlama/yönetimine katkıda bulunmak için bilgi üretme ve yaygınlaştırma; tarımsal veri toplama ve analiz; hayvan sağlığı açıları, yenilikçiliğin ve çiftçiler ve tarımsal işletmeler tarafından akıllı tarım/iklim akıllı teknolojilerin ve uygulamaların kullanımının desteklenmesi dahil olmak üzere bir dizi alanda kapasite geliştirme yoluyla daha sürdürülebilir, rekabetçi ve iklim akıllı büyümeye yönelik geçişte tarım sektörünü destekleyecektir. Proje yatırımlarının artan tarımsal üretkenlik/rekabet gücü, dayanıklılık ve sürdürülebilirliğe katkıda bulunması beklenmektedir.

Projenin başarısı, aşağıdaki kilit sonuçlara ulaşılmasına göre izlenecektir. Proje Geliştirme Amacı (PGA) göstergeleri:

- Sürdürülebilir ve rekabetçi tarımsal arazi planlaması/yönetimi geliştirmek için bütünleşik bilgilerine sahip olunan arazi alanı(Hektar [Ha])
- İyileştirilen/inşa edilen laboratuvarlarda işlenen hayvan hastalıklarının teşhisine yönelik analiz/testlerdeki artış (Yüzde)
- İAT teknolojilerini benimseyen çiftçiler (Sayı)

2.2 Proje Bileşenleri

Proje, aşağıda gösterildiği üzere dört bileşen etrafında inşa edilmiştir:

Bileşen 1: İklim-Akıllı Tarım Politikası, Planlaması ve Yatırımları için Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi (151,5 milyon ABD Doları UİKB). Bu bileşen kapsamındaki faaliyetler, sürdürülebilir planlama ve yönetimini geliştirmek için, Türkiye'nin toprak ve arazi doğal sermayesine ilişkin bilgi açıklarını daraltmaya özellikle odaklanarak, geniş sektörel kapasitenin güçlendirilmesini destekleyecektir. Bileşen faaliyetleri ayrıca, etkili politika izleme ve programlamaya katkıda bulunmak ve tarım sektöründe iyileştirilmiş karar almayı desteklemek için TOB'nin veri toplama ve bilgi yönetimine yönelik dijital planını geliştirecektir.

- **Alt bileşen 1.1: Toprak sağlığını ve arazi kullanım planlamasını/yönetimini iyileştirmek için bilgi açıklarının daraltılması** (143,5 milyon ABD Doları UİKB). Bu alt bileşen, Türkiye'nin toprak/arazi doğal sermayesinin yönetimi ile ilgili temel bilgilerin oluşturulmasını ve kapasite boşluklarının daraltılmasını destekleyecek ve özellikle sürdürülebilir planlama ve yönetimin iklim yan faydaları üretmesine katkıda bulunacaktır. Alt bileşen 1.1, temel olarak uzmanlaşmış teknik hizmetleri, ekipman yatırımlarını, küçük inşaat işlerini, bilgisayar altyapısını ve eğitimi finanse edecektir. Alt bileşen faaliyetleri, aşağıdaki şekilde dört ardışık çıktı bloğuna uygulanacaktır:
 - a) *Toprak ve Arazi Kaynaklarının/Varlıklarının Belirlenmesi*. Yaklaşık 14 milyon hektarda detaylı toprak etüdü ve analizleri yapılacak, ardından toprak sınıflandırma haritaları (1:5000 ölçekli) hazırlanacaktır. Toprak örneklerinin uluslararası standartlarda muhafaza edilmesi için ulusal toprak arşivi oluşturulacaktır.
 - b) *Dijital Ulusal Toprak Profili Veritabanı*. Faaliyetler, işlevselliğini ve kapasitesini geliştirmek için toprak/arazi profil bilgilerini ve toprak tehditleri tematik haritalarını barındıran bu veri tabanını güçlendirecektir.
 - c) *Sistem ve Hizmet Geliştirme TAD Portalındaki toprak ve arazi bilgileri ile karar destek*

sisteminin geliştirilmesi ve/veya optimize edilmesi için destek sağlanacaktır.² Spesifik olarak, Toprak-Arazi Mekansal Veri Altyapısı ile Ulusal Toprak ve Arazi Bilgi Sisteminin geliştirilmesine destek sağlanacaktır. Ulusal Toprak ve Arazi bilgi sistemi kapsamında aşağıdaki alt sistemler geliştirilecek/optimize edilecektir: (i) Seçilen toprak göstergeleri için Ulusal Toprak izleme alt sistemi; (ii) Ulusal olarak, toprak tehditlerinin periyodik olarak izlenmesi için toprak izleme sahalarının tanımlanmasını içeren Dinamik Modelleme/Haritalama alt sistemi; ve (iii) coğrafi bir Toprak Organik Karbon Bilgisi alt sistemi. Uluslararası iyi uygulama deneyimi ile uyumlu veri paylaşım ve kullanım politikalarının geliştirilmesi için de destek sağlanacaktır. Desteklenecek sistem ve hizmetler, sektörel iklim değişikliği azaltma ve uyum stratejilerinin geliştirilmesine ve yönlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

- d) *Arazi Kullanım Sınıflandırmaları.* Türkiye'nin tarım sınırlarını belirleyen arazi kullanım notlarının (tarım arazisi ve diğer kullanımlar) hazırlanmasında temel olarak kullanılmak üzere 78,3 milyon hektarda arazi sınıflandırmaları yapılacaktır. Alt bileşen ayrıca mahsul uygunluğu ve arazi planlaması için bir karar destek sisteminin geliştirilmesini ve pilot olarak uygulanmasını destekleyecektir.

Kapasite oluşturma faaliyetleri, yukarıdaki dört çıktı faaliyetinde uygulanacak ve TOB personeli de dahil olmak üzere toprak ve arazi bilgilerinin üreticilerini ve kullanıcılarını hedef alacaktır. Proje tarafından geliştirilen özel araçlarla farkındalık yaratma kampanyaları, yaygınlaştırma ve eğitim, özellikle yerel il yönetimlerini ve il Toprak Koruma Kurullarını hedef alacaktır. Alt bileşen, farklı paydaşlar tarafından veri kullanımını kolaylaştırmak için proje tarafından üretilen toprak ve arazi bilgilerine ilişkin kullanıcı dostu uygulamaların (örneğin cep telefonu aracılığıyla) yükseltilmesini, geliştirilmesini ve/veya doğrulanmasını destekleyecektir.

- **Alt bileşen 1.2: Sektörel bilgi toplama ve yönetimi için TOB dijital planı** (8 milyon ABD Doları UİKB). Faaliyetler, iklim akıllı sektörel politikasını ve planlamasını desteklemek için TOB'nin veri toplama ve sektörel bilgi yönetimi kapasitesini arttıracaktır. Alt bileşen, mahsul üretimini ve verimini izlemek için iyileştirilmiş veri toplama yöntemlerinin ve modelleme yaklaşımlarının geliştirilmesini, test edilmesini ve uygulanmasını destekleyecek, üretim tahminleri sağlayacak ve gıda fiyatlarının izlenmesi, gıda güvenliği değerlendirmeleri ve diğer uygulamalar için tarım planlamasına (iklim değişikliği hususlarını da dikkate alarak) genel olarak katkıda bulunacaktır. Alt bileşen, temel olarak uzmanlaşmış danışmanlık hizmetlerini, ekipman ve bilgisayar altyapısına yapılan yatırımları ve eğitimi finanse edecektir.

Bileşen 2: Etkili hastalık gözetimi, teşhisi ve kontrolü için hayvan sağlığı kapasitesinin geliştirilmesi (81,2 milyon ABD Doları UİKB). Bileşen, Veteriner Kontrol Enstitülerinin (VKEler) kapasitesinin güçlendirilmesini ve Ulusal Veteriner Tıbbi Kontrol Merkezinin kurulmasını destekleyecektir. Bileşen, fizibilite değerlendirmelerini, laboratuvar tesislerini, laboratuvar ekipmanını, personel için teknik eğitimi (tüm laboratuvarlar için Ulusal Referans Laboratuvarı tarafından tanımlanmış planlara göre) ve bilgi sistemlerini desteklemek için en iyi uygulamayı (yani Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü, AB) takip edecektir. Fizibilite değerlendirmesinde, altyapı ve ekipmandaki yeşil ve dirençli (örneğin, enerji tasarrufu, sismik direnç) unsurları en üst düzeye çıkaracak tasarımlar dikkate alınacaktır.

- **Alt bileşen 2.1: Hayvan sağlığı enstitülerinin kapasitesinin güçlendirilmesi** (31,2 milyon ABD

² TAD Portalı, TRGM'nin sunucularında barındırılan, tarım arazilerinin ve ovaların korunmasına yönelik web tabanlı bir portaldır. İyileştirmelerin odak noktası, TAP Portalına bağlı sistemler olacaktır; ancak destek, TOB içindeki diğer ilgili toprak/arazi alt sistemlerine de genişletilebilir.

Doları UİKB). Alt bileşen, GKGM'nin iklim ve iklim dışı faktörlerden kaynaklanan hayvan hastalıklarının ve zoonozların ortaya çıkması ve yayılmasıyla başa çıkma kapasitesini, hayvan hastalıklarının sürveyansı ve bulaşıcı ve vektör kaynaklı hastalıkların teşhisindeki iyileştirmeler yoluyla güçlendirecektir. Yatırımlar, biyogüvenlik laboratuvar altyapısını, bilgi sistemlerini ve Bakanlığın Adana, Elazığ, Erzurum, Konya, Samsun, İzmir ve İstanbul illerinde bulunan VKeler ağının kapasite geliştirmesini destekleyecektir. Proje, hedeflenen enstitüler için ortak bir laboratuvar bilgi yönetim sisteminin yanı sıra kritik inşaat işlerine, ekipmana ve biyogüvenlik eğitimlerine, sertifikasyonuna yapılan yatırımlar yoluyla laboratuvar birimlerinin biyogüvenlik seviyesini (BGS) BGS 1'den BGS2 ve BGS3'e yükseltmek için enstitülerin altyapısına yönelik yükseltmeleri özellikle destekleyecektir.

- **Alt bileşen 2.2: Hayvanlarda bulaşıcı ve vektörle bulaşan hastalıklar ve zoonozlara yönelik veteriner tıbbi ürün kontrollerinin güçlendirilmesi ve iyileştirilmesi** (50.0 milyon ABD Doları UİKB). Bu alt bileşen, etkili ve kaliteli ürünlerin pazara sunulmasını sağlamak için Türkiye'nin veteriner ilaçlarını ve aşılarını kontrol etme ve düzenleme kapasitesini geliştirmeye yönelik faaliyetleri destekleyecektir. Bunu, merkezi bir Veteriner Tıbbi Kontrol Merkezi'nin kurulmasını destekleyerek, şu anda iki farklı veteriner enstitüsünde ayrıştırılan fonksiyonları bir araya getirerek ve şu anda yurt dışında yürütülen ve halen devam etmekte olan pahalı veteriner ilaç/aşı etkinlik ve güvenlik testlerinin ülke içinde yapılmasını mümkün kılarak yapacaktır. Proje, aşağıdakileri yapmak için inşaat işlerine, ekipmana ve teknik hizmetlere yatırım yapacaktır: (i) test, analiz ve idari tesisleri; (ii) bir ulusal aşı suşu toplama laboratuvarı (BGS2/BGS3); ve (iii) deneysel laboratuvar birimleri (BGS2/BGS3). Faaliyetler ayrıca kapasite geliştirme ve eğitimi (uygun olduğu şekilde iklimle ilgili konuları da kapsar), belgelendirmeyi ve bazı işletme maliyetlerini destekleyecektir.

Bileşen 3: Gelişmiş Verimlilik, Kaynak Verimliliği ve İklim Direnci için Yatırımlar (99,75 milyon ABD Doları UİKB, 33 milyon ABD Doları Yararlanıcılar). Bu bileşen, İAT teknolojilerinin ve uygulamalarının yanı sıra Ar-Ge ve Yenilik çabalarının yayılmasını, onaylanmasını ve benimsenmesini destekleyecektir. Bileşen, bilgi ve beceri boşluklarını kapatarak ve üreticilere ve işletmelere mali destek ve teknik yardım sağlayarak yenilikçi/ezber bozan İAT teknolojilerinin/uygulamalarının benimsenmesini ve etkin kullanımını teşvik edecektir. Bileşen 3 kapsamında desteklenen faaliyetler, dört alt bileşen aracılığıyla uygulanacaktır.

- **Alt bileşen 3.1: Bahçe bitkileri üretiminde iklim direncinin, üretkenliğin ve kaynak kullanım verimliliğinin güçlendirilmesi** (30 milyon ABD Doları UİKB). Alt bileşen 3.1, Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgelerinde (TDİOSB) temel altyapıyı inşa etmek için bir jeotermal sera iş modelinin pilot uygulamasını yapacak ve bir kümelenmenin avantajlarını korurken sera altyapısını (üst altyapı) inşa etmek için özel (küçük/orta ölçekli dahil) yatırımcıları hızla harekete geçirecektir. Model, nihai maliyet değerlendirmelerine bağlı olarak, TOB tarafından halihazırda fizibilite çalışmalarının yürütüldüğü 14 saha arasından seçilen bir veya potansiyel olarak iki TDİOSB sahasında pilot olarak uygulanacaktır. Fonlar, bölge planlaması ve jeolojik etütler için danışmanlık hizmetlerini; temel kolaylaştırıcı altyapı çalışmalarını (jeotermal sondaj, jeotermal ısıtma güç üretim tesisi; enerji nakil hattı ve şebeke yedek güç hattı ile elektrik trafo merkezi; içme ve kullanma suyu rezervuarları ve pompa istasyonları; telekomünikasyon merkezi; temel drenaj bağlantı hattı; gaz temini, yerel yollar vb. gibi inşaat altyapısı ve inşaat işleri); farklı yatırım modelleri ve yatırım ihtiyaçlarına ilişkin çalışmaları ve fizibilite analizlerini; ve özel sektörle işbirliğini hedefleyen yaygınlaştırma ve erişim faaliyetlerini kapsayacaktır.
- **Alt bileşen 3.2: İAT teknolojilerinin/uygulamalarının benimsenmesinin teşvik edilmesi** (40 milyon ABD Doları UİKB, 33 milyon ABD Doları Yararlanıcılar) Bu alt bileşen, çiftlik faaliyetlerinin verimliliğini ve kârlılığını arttırmak, girdi verimliliğini arttırmak ve karbon ayak izini ve diğer olumsuz çevresel etkileri azaltmak için küçük ve orta ölçekli çiftliklerde yeni ortaya çıkan yenilikçi

/ ezber bozucu İAT ve enerji verimli teknolojilerin kullanımını yaygınlaştırmaya odaklanacaktır. Bu alt bileşen öncelikle dijital olarak etkinleştirilen teknolojiler ve çözümler (akıllı ve hassas tarım) için farkındalık yaratma, yayma ve ortak finansman fırsatları sağlamaya odaklanacaktır. Faaliyetler, Türkiye'de ticari olarak mevcut olan küçük ve orta ölçekli çiftlik işletmelerine uygun dijital İAT teknolojilerinin³ edinilmesini desteklemek için farkındalık ve yaygınlaştırmayı ve özel yatırımları destekleyecektir. Proje, dijital olarak etkinleştirilmiş teknolojiler, ekipman/makine ve ilgili malların edinilmesi, uzaktan algılama ve bulut tabanlı analitik hizmetler için lisans ücretleri, eğitim ve uzman danışmanlık hizmetlerinin maliyetini karşılayacaktır. Üretici örgütlerini, sözleşmeli çiftçiliği teşvik eden tarım işletmelerini ve küçük ve orta ölçekli çiftlik işletmelerini hedefleyen özel hizmet sağlayıcılarını hedefleyen ayrı pencereler ile bir eşleştirme hibe (maliyet paylaşımı) mekanizması kurulacaktır.

- **Alt bileşen 3.3: Hayvansal üretimin su kirliliği ve sera gazı emisyonları üzerindeki baskısının azaltılması** (15 milyon ABD Doları UİKB). Alt bileşen faaliyetleri, hayvansal gübre yönetimi deneyimi ve bilgisi etrafında paydaş bilgi ağının kurulmasını; profesyonellerin gübre yönetimi hizmetleri konusunda eğitilmesini; potansiyel olarak biyogaz üretimiyle bağlantılı üçüncü taraf gübre toplama ve biyogübre işlemeyi teşvik etmek için bir pilot uygulamayı ve politika analizini destekleyecektir. Ayrıca, meralarda ve yem bitkilerinde gübre kullanımıyla bağlantılı diğer su kirliliği kaynakları konusunda farkındalık ve eğitimi de destekleyecektir. Alt bileşen, inşaat işleri ve ekipmanı, biyogübrenin tarlalara taşınması ve uygulanması için ekipman, eğitim ve gösteriler ile uzman danışmanlık hizmetlerini finanse edecektir.
- **Alt bileşen 3.4: İAT'yi desteklemek için araştırma ve yenilikler** (14,75 milyon ABD Doları UİKB). Bu alt bileşen kapsamındaki faaliyetler, pestisitlerin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini azaltmak ve ekonomik kayıpları önlemek için Entegre Zararlı Yönetimi (EZY), özellikle biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemleri, mikrobiyal pestisit ve toprak kaynaklı patojenlere karşı yeni dirençli hat ve çeşitlerin belirlenmesi konularında araştırma, doğrulama ve yaygınlaştırma çalışmalarını desteklemektedir. Alt bileşen faaliyetleri ayrıca TAGEM tarafından üretilen enerji tasarrufu sağlayan teknolojiler (örn. güneş enerjili süt sağım prototipi) etrafında iklimle ilgili yaygınlaştırma faaliyetlerini ve mahsullerde iklim etkileri ve kilit öncelikli değer zincirlerinin su ve karbon ayak izini azaltma ve mahsul planlamasını optimize etme (örn. su ihtiyaçlarına göre) fırsatları hakkında farkındalık yaratmak için iklim değerlendirmeleri yapılmasını da kapsayacaktır. Alt bileşen faaliyetleri ayrıca araştırma enstitüleri için yeni ekipmanların satın alınması ve kurulmasını ve mevcut tesislerinin yenilenmesi için küçük ölçekli inşaat işlerini de içerecektir.

Bileşen 4: Proje Yönetimi, İzleme ve Değerlendirme (8,65 milyon ABD Doları UİKB). Bu bileşen altındaki faaliyetler tüm proje yönetimi işlevlerini destekleyecektir. AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü (ABDGM) bünyesindeki bir Proje Koordinasyon Birimi (PKB) ile TRGM, TAGEM, BTGM ve GKGM bünyesindeki Proje Uygulama Birimlerine (PUB) aşağıdaki konularda destek sağlanacaktır: (i) teknik, mali, izleme ve Değerlendirme (İ&D), Çevresel ve Sosyal (Ç&S) konularının günlük proje yönetimi için kapasitenin güçlendirilmesi; (ii) şikayetlerin giderilmesi, vatandaş katılımı ve iletişimin uygulanması; ve (iii) etki değerlendirmeleri, yararlanıcı memnuniyet anketleri ve proje yönetimi ve proje çıktılarının ve sonuçlarının izlenmesi için entegre bir sistemin geliştirilmesi dahil olmak üzere proje faaliyetlerinin İzleme ve Değerlendirmesi.

³ Hassas tarım ve rejeneratif veya korumacı tarım, Dünya Bankası İklim Değişikliği Stratejisi 2021-2025 (Geçiş sektörü: Tarım, Gıda, Su ve Arazi) tarafından vurgulanan İAT'nin teşvik edilmesi için kilit giriş noktalarıdır.

2.3 Proje Süresi ve Bütçe

Proje bütçesi 304.800.000 Avro, eşdeğeri 341.270.000 ABD Dolarıdır. Finansman kaynağı, Dünya Bankası Grubu'na bağlı Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'ndan (UİKB) alınan kredidir. Uygulama dönemi 2022-2028 yıllarını kapsamaktadır. Kapanış Tarihi 31 Mart 2028'dir.

Bütçenin Proje Bileşenlerine/Alt bileşenlerine göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Bütçenin Proje Bileşenlerine/ Alt Bileşenlerine Göre Dağılımı

Proje Bileşenleri/ Alt Bileşenleri	Uygulama birimleri-PUB'ler	UİKB İkraz Tutarı (000 \$)	UİKB İkraz Tutarı (000 \$) (000 Avro)*
Bileşen 1: İklim-Akıllı Tarım Politikası, Planlaması ve Yatırımları için Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi		151.589	135.389
<i>Alt bileşen 1.1: Toprak sağlığını ve arazi kullanım planlamasını/yönetimini iyileştirmek için bilgi açıklarının daraltılması</i>	TRGM	143.589	128.244
<i>Alt bileşen 1.2: Sektörel bilgi toplama ve yönetimi için TOB dijital haritası</i>	BTGM	8.000	7.145
Bileşen 2: Etkili hastalık gözetimi, teşhisi ve kontrolü için hayvan sağlığı kapasitesinin geliştirilmesi		81.279	72.593
<i>Alt bileşen 2.1: Hayvan sağlığı enstitülerinin kapasitesinin güçlendirilmesi</i>	GKGM	31.271	27.929
<i>Alt bileşen 2.2: Bulaşıcı ve vektör kaynaklı hayvan hastalıkları ve zoonozlara yönelik veteriner tıbbi ürün kontrollerinin güçlendirilmesi ve iyileştirilmesi</i>	GKGM	50.008	44.664
Bileşen 3: Üretkenliği, Kaynak Verimliliğini ve İklim Direncini Arttırmaya Yönelik Yatırımlar		99.750	89.090
<i>Alt bileşen 3.1: Bahçe bitkileri üretiminde iklim direncinin, üretkenliğin ve kaynak kullanım verimliliğinin güçlendirilmesi</i>	TRGM	30.000	26.794
<i>Alt bileşen 3.2: İAT (İklim Akıllı Tarım) teknolojilerinin/uygulamalarının benimsenmesinin teşvik edilmesi</i>	TRGM	40.000	35.725
<i>Alt bileşen 3.3: Hayvansal üretimin su kirliliği ve sera gazı emisyonları üzerindeki baskısının azaltılması.</i>	TRGM	15.000	13.397
<i>Alt bileşen 3.4: İAT'yi (İklim Akıllı Tarım) desteklemek için araştırma ve yenilikler</i>	TAGEM	14.750	13.174
Bileşen 4: Proje Yönetimi, İzleme ve Değerlendirme	ABDGM	8.652	7.728
TOPLAM BÜTÇE		341.270	304.800

(*) Döviz kuru baz alınmıştır: 341.700 US \$ / 304.800 € = 1.119652 (veya USD/EUR 0.89293687).

Alt bileşen başına ayrıntılı Maliyet Tabloları Ek 1'de verilmiştir.

2.4 Proje Yararlanıcıları

Projenin yararlanıcıları, ulusal çapta ve Türkiye'de hedeflenen bölgelerdeki çiftçiler ve tedarik zinciri aktörleri, hizmet sağlayıcılar, karar vericiler ve genel olarak kırsal nüfustur. Toplam 81.000 kişi (bunların yaklaşık 25.000'i kadındır) İAT teknolojilerine ilişkin farkındalık yaratma, bilgi yayma/doğrulamadan doğrudan faydalanırken, yaklaşık 55.000 büyük ölçüde küçük ve orta ölçekli çiftçi, eş finansmanlı yatırımlar yoluyla teknolojilere/iyileştirilmiş dayanıklılık altyapısına erişimden faydalanacaktır. Yaklaşık 3.270 hizmet sağlayıcı ve yayım çalışanı, dijital platformlar da dahil olmak üzere çok çeşitli beceri geliştirme, bilgi ve deneyim paylaşımı faaliyetlerinden yararlanacaktır. Yaklaşık 5.250 veteriner hekim, yardımcı veteriner hekim ve laboratuvar personeli, hayvan hastalıkları ve zoonozlara yönelik teşhis ve gözetim kapasitesinin geliştirilmesine yönelik eğitimlerden faydalanacaktır.

Bu doğrudan yararlanıcıların ötesinde, projenin Türkiye çapında daha geniş etkileri olması beklenmektedir. Toprak konusunda üretilen bilgi ve oluşturulan kapasite için ana doğrudan yararlanıcı, ulusal ve il düzeyindeki TOB personeli ve yerel belediyelerdeki/illerdeki hükümet yetkilileri (özellikle Türkiye'nin 81 ilinde faaliyet gösteren ve tarım toprağının korunması ve muhafazasından sorumlu olan Toprak Koruma Kurulları) olacak olsa da, yararlanıcı yelpazesi daha geniş ve akademiden profesyonelleri, özel sektör yatırımcılarını ve çiftçilerin yanı sıra sektör dışındaki diğer kişileri de (örneğin şehir planlama kurumları, kadastro vb.) içerir.

Özel sektör, veteriner ilaçları/aşı ürünleri üzerindeki gözetimin iyileştirilmesinden ve tüketiciler de piyasadaki hayvanlarla ilgili gıdaların güvenliği konusundaki güvenin arttırılmasından fayda sağlayacaktır.

3. KURUMSAL DÜZENLEMELER

ÜİKB kredisinin borçlusu, Hazine ve Maliye Bakanlığı (HMB) aracılığıyla temsil edilen Türkiye Cumhuriyeti'dir. Yönetim ve koordinasyon da dahil olmak üzere proje uygulamasının genel sorumluluğu, Proje Koordinasyon Birimi (PKB) ve Proje Uygulama Birimleri (PKB'ler) aracılığıyla Tarım ve Orman Bakanlığı'na (TOB) aittir.

PKB, AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'dür (ABDGM).

PUB'ler Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (TRGM), Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü (GKGM), Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) ve Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü'dür (BTGM).

Sorumlu Genel Müdürlükler ve Departmanlar aşağıdaki Tablo 2'de ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo 2. Projenin uygulanmasında TOB Genel Müdürlüklerinin (GM)/Daire Başkanlıklarının sorumlulukları

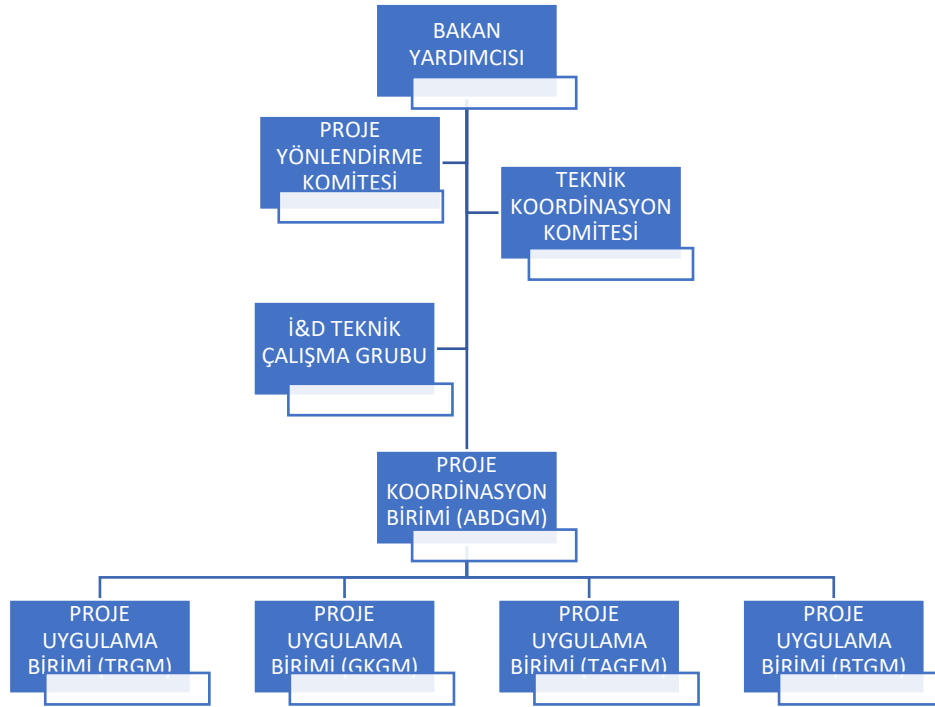
TOB Genel Müdürlükler	Daire Başkanlığı	Kilit Sorumluluklar
Sorumlu Bakan Yardımcısı-Proje Koordinasyon Birimi (PKB)	PKB, ABDGM'de yer almakta ve doğrudan projenin başındaki Bakan Yardımcısına rapor vermektedir.	- Proje Koordinatörü tarafından desteklenen PKB Koordinatörü, günlük proje yönetiminden sorumlu olacak ve doğrudan Bakan Yardımcısına rapor verecektir. - Genel proje koordinasyonu ve yönetiminden sorumludur - Teknik, mali, Ç&S ve İ&D konuları da dahil olmak üzere uygulamadaki ilerleme hakkında Dünya Bankası'na raporlama yapılması. - PUB'ler ile yakın koordinasyon içinde YÇPB 'nin hazırlanması.
Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (TRGM)	Toprak Koruma ve Arazi Değerlendirme Daire Başkanlığı	Alt bileşen 1.1'in uygulanmasına liderlik eder. Toprak sağlığını ve arazi kullanım planlamasını/yönetimini iyileştirmek için bilgi açıklarının daraltılması
	Organize Tarım ve Hayvancılık Bölgeleri Daire Başkanlığı	Alt bileşen 3.1'in uygulanmasına liderlik eder. Bahçe bitkileri üretiminde iklim direncinin, üretkenliğin ve kaynak kullanım verimliliğinin güçlendirilmesi
	Tarım Teknolojileri ve Mekanizasyon Daire Başkanlığı	Alt bileşen 3.2'nin uygulanmasına liderlik eder. İAT teknolojilerinin/uygulamalarının benimsenmesinin teşvik edilmesi
	Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı	Alt bileşen 3.3'ün uygulanmasına liderlik eder. Hayvansal üretimin su kirliliği ve sera gazı emisyonları üzerindeki baskısının azaltılması.
Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü (BTGM)	Proje ve Kurumsal Mimari Geliştirme Daire Başkanlığı	Alt bileşen 1.2'nin uygulanmasına liderlik eder. TRGM ile yakın işbirliği içinde sektörel bilgi toplama ve yönetimi için TOB dijital planı
	Yazılım ve Uygulama Geliştirme Daire Başkanlığı	
Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü (GKGM)	Hayvan Sağlığı ve Karantina Daire Başkanlığı	Alt bileşen 2.1'in uygulanmasına liderlik eder. Hayvan sağlığı enstitülerinin kapasitesinin güçlendirilmesi
	Veteriner Sağlık Ürünleri ve Halk Sağlığı Daire Başkanlığı	Alt bileşen 2.1'in uygulanmasına liderlik eder. Bulaşıcı ve vektör kaynaklı hayvan hastalıkları ve zoonozlara

		yönelik veteriner tıbbi ürün kontrollerinin güçlendirilmesi ve iyileştirilmesi
Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM)	Bitki Sağlığı Araştırmaları Daire Başkanlığı	Alt bileşen 3.4'ün uygulanmasına liderlik eder. Türkiye'de iklim-akıllı tarımı desteklemek için araştırma ve yenilikler Pestisit/Gübre/Beslenme Yönetimi Toprak ayağı/iklim değerlendirmeleri/su-karbon ayak izi
	Toprak ve Su Kaynakları Araştırmaları Daire Başkanlığı	

Proje Yönlendirme Komitesi (PYK) (Bakan Yardımcısı düzeyinde başkanlık edilir), Teknik Koordinasyon Komitesi (TKK) ve İzleme ve Değerlendirme Teknik Çalışma Grubu (İDTÇG) da koordinasyon, yönetim ve izleme amaçları için kilit proje uygulama yapılarıdır. Bu komitelerin sorumlulukları ve yapısı Bölüm 3.3, 3.4 ve 3.5'te açıklanacaktır.

Aşağıdaki şekilde PYK, TKK, İDTÇG, PKB ve PUB'leri kapsayan Yönetim Yapısı gösterilmektedir:

Şekil 1: Proje Yönetim Yapısı

3.1 Proje Koordinasyon Birimi (PKB)

Proje Koordinasyon Birimi (PKB), genel proje koordinasyonundan ve projenin genel uygulama ve yönetimini denetlemekten, projeye ilgili tüm gerekliliklerin uygun şekilde uygulanmasını sağlamaktan ve Banka'ya sunulacak tüm proje belgelerini hazırlamaktan sorumludur. PKB, ABDGM'de yer alacak ve PKB'nin işlevleri (ABDGM'nin bağlı olduğu) sorumlu Bakan Yardımcısı tarafından denetlenecektir.

PKB, Proje Yürürlük Tarihinden sonra en geç altmış (60) gün içinde tamamen işlevsel hale gelecektir. ABDGM tarafından, PUB'nin proje etkinliğinden önce ve PUB'deki kilit pozisyonların işe alım süreçlerinde faaliyet göstermesini ve proje faaliyetlerinin koordinasyonunu üstlenmesini sağlamak için gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu çerçevede, kamu görevlileri/personeli görevlendirilmiştir. Bu görevliler, ilgili uygulayıcı Genel Müdürlükler (GM'ler) ile PKB arasında resmî iletişimi sağlamıştır. Kamu

görevlileri, dış danışmanlardan oluşan ekibi tamamlamak üzere, projenin tüm uygulaması boyunca proje koordinasyon işlevlerini desteklemeye devam edecektir. PKB Koordinatörü ve diğer uzmanlar, görevlendirildikleri alt bileşenlerin sorunsuz ve düzgün bir şekilde yönetilmesi için çalışacaklardır. (Bkz. Tablo 3)

Tablo 3. PKB Personeli (Kamu Görevlileri)

PKB'deki İlgili Uzmanlar	Ana Sorumluluk
Arzu YÜRÜKÇÜ (PKB Koordinatörü)	(Bkz. Tablo 3) PKB Koordinatörü, Proje Koordinatörüne (dışarıdan işe alınacak) destek ve gözetim sağlar ve PKB'ye atanan TOB personeli ile harici PKB danışmanları arasında yakın işbirliği ve koordinasyonu sağlar. Buna ek olarak, PKB koordinatörü, Alt bileşen 3.2: İAT (İklim Akıllı Tarım) teknolojilerinin/uygulamalarının benimsenmesinin teşvik edilmesi için PKB ve PUB arasındaki faaliyetlerin gözetimini sağlar ve koordinasyonunu destekler
Tamer KÖSE	Alt bileşen 1.1 için PKB ve PUB arasındaki faaliyetlerin gözetimini sağlar ve koordinasyonunu destekler: Toprak sağlığını ve arazi kullanım planlamasını/yönetimini geliştirmek için bilgi boşluklarının daraltılması; ve Alt Bileşen 1.2: Sektörel bilgi toplama ve yönetimi için TOB dijital planı için PKB ve PUB arasındaki faaliyetlerin gözetimini sağlar ve koordinasyonunu destekler
Özlem HIÇCAN	Alt bileşen 2.1: Hayvan sağlığı enstitülerinin kapasitesinin güçlendirilmesi; ve Alt bileşen 2.2: Bulaşıcı ve vektör kaynaklı hayvan hastalıkları ve zoonozlara yönelik veteriner tıbbi ürün kontrollerinin güçlendirilmesi ve iyileştirilmesi için PKB ve PUB arasındaki faaliyetlerin gözetimini sağlar ve koordinasyonunu destekler
Adil Yüksel PERKİN	Alt bileşen 3.1: Bahçe bitkileri üretiminde iklim direncinin, üretkenliğin ve kaynak kullanım verimliliğinin güçlendirilmesi için PKB ve PUB arasındaki faaliyetlerin gözetimini sağlar ve koordinasyonunu destekler:
Şebnem TÜZÜN KEZER	Alt bileşen 3.3: Su kirliliği ve sera gazı emisyonları üzerindeki hayvan üretim baskılarının azaltılması için PKB ve PUB arasındaki faaliyetlerin gözetimini sağlar ve koordinasyonunu destekler
Derya DAĞDELEN BURAL	Alt bileşen 3.4: İAT'yi (İklim Akıllı Tarım) desteklemek için araştırma ve yenilikler için PKB ve PUB arasındaki faaliyetlerin gözetimini sağlar ve koordinasyonunu destekler
Yukarıda bahsedilen tüm Uzmanlar	Bileşen 4: Proje Yönetimi, İzleme ve Değerlendirme'nin uygulanmasına ilişkin idari ve yönetim işlevlerinin desteklenmesi

Tam işlevsel PKB aynı zamanda proje yönetimi, teknik, mali yönetim, satın alma, çevresel ve sosyal risk yönetimi, izleme ve değerlendirme, iletişim ve çeviri işlevlerini desteklemek için Banka için tatmin edici niteliklere sahip dışarıdan işe alınmış uzmanlardan (bireysel danışmanlar) oluşan özel bir multidisipliner ekibe ev sahipliği yapacaktır. Bu nedenle, PKB'de görevlendirilen 6 kamu görevlisinin yanı sıra, projenin yürürlüğe girmesinden sonraki 60 gün içinde 19 danışman işe alınacaktır. Bireysel danışmanların alımına halihazırda başlanmıştır. İlgili beyanları için Öİİ 22 Temmuz 2022 tarihinde yayınlanmıştır. Değerlendirme süreci devam etmektedir.

Bireysel danışmanların sorumlulukları aşağıdaki gibidir:

- **Proje Koordinatörü**, genel proje yönetiminden sorumludur ve PKB Koordinatörü ile işbirliği yapar ve ona rapor verir.
- **Satın Alma Uzmanları**, satın alma süreci boyunca satın alma uygulamasının yürütülmesinde destek sağlanması, Banka'nın STEP sisteminde satın alma planının hazırlanması/güncellenmesi, sözleşme paketinin proje uygulaması için etkili olmasının sağlanması, her türlü ihale dokümanının hazırlanması/revize edilmesi, İş Tanımı/Teknik Şartnamelerin hazırlanmasında teknik yardım sağlanması, her türlü Teklif Değerlendirme

Raporunun hazırlanması, sözleşme müzakerelerinin ardından "Müzakere Tutanağı"nın hazırlanması, iş/hizmet/mal teslimi için yapılan sözleşme yönetiminde PUB'lere/PKB'ye destek olunması ve ödeme sürecinin başlatılmasına yönelik olarak PUB'deki Mali Yönetim Birimi ile koordinasyon halinde bir kontrol raporunun hazırlanmasına yardımcı olunmasından sorumludur.

- **Mali Yönetim Uzmanları**, projenin MY düzenlemelerini yürürlükteki mevzuatla uyumlu hale getiren bir MY sisteminin kurulmasından sorumludur. MY düzenlemeleri planlama ve bütçeleme, fon akışları ve Belirlenmiş Hesap yönetimi, muhasebe, iç kontroller, raporlama ve denetimi içerir.
- **Çevre Uzmanları**, projenin ve tüm Alt Projelerin Türk Mevzuatı ve Dünya Bankası'nın Çevresel ve Sosyal Çerçevesi (ÇSÇ), Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planı (ÇSTP), Proje İkras anlaşması ve Proje için hazırlanan ve Alt Projeler/hibeler için hazırlanacak olan tüm ÇSÇ dokümanlarının gerekliliklerine uygun olarak uygulanmasını sağlamaktan sorumludur.
- **Sosyal Uzmanlar**, proje yatırımlarının Türk Mevzuatı ve Dünya Bankası Çevresel ve Sosyal Çerçeve (ÇSÇ) gerekliliklerine uygun olarak uygulanmasının yanı sıra Proje için hazırlanan ve Alt Projeler için hazırlanacak olan tüm ÇSÇ dokümanlarına uygunluğun sağlanmasından ve Proje'nin çevresel ve sosyal çerçeve dokümanlarında belirtilen göstergelere göre sosyal performansın izlenmesinden ve proje kapsamındaki sosyal faaliyetlerin izlenmesi ve değerlendirilmesinden sorumludur.
- **İletişim ve Paydaş Katılımı Uzmanı**, Projenin Paydaş Katılım Planı (PKP) ve Şikayet Mekanizmasının (ŞM) tüm yönlerinin uygulanmasını yönetilmesi denetlenmesi ve bilgilendirme materyallerinin hazırlanması ve dağıtılması da dahil olmak üzere bir iletişim stratejisinin hazırlanması ve uygulanması, bilgilendirme kampanyalarının, sosyal yardım faaliyetlerinin, proje ŞM'sinin yönetimi ve raporlanmasının vb. planlanması ve uygulanması ve projenin ve tüm Alt Projelerin / hibelerin Türk Mevzuatı ve Dünya Bankası'nın Çevresel ve Sosyal Çerçevesi (ÇSÇ) gerekliliklerine ve Alt Projeler için hazırlanan tüm ÇSÇ belgelerine uygun olarak uygulanmasının sağlanmasından sorumludur.
- **İzleme ve Değerlendirme (İ&D) Uzmanları**, PUB'ler ile yakın koordinasyon içinde bir izleme, ilerleme, değerlendirme ve raporlama sisteminin kurulması ve yönetilmesinden ve İzleme ve Değerlendirme Teknik Çalışma Grubuna liderlik etmekten sorumludur.
- **Mütercimler/Tercümanlar**, doğrudan çeviri hizmetleri ve ardıl ve/veya simültane çeviri hizmetleri sağlamaktan sorumludur.

Kıdemli uzmanlar, projenin genel satın alma, mali ve çevresel ve sosyal yönlerinden sorumlu olacaktır. Bu uzmanlar, aşağıdaki Tablo 4'te gösterildiği gibi farklı Proje Uygulama Birimlerine (PUB) atanan uzmanlar tarafından desteklenecektir.

Tablo 4. PKB'deki Bireysel Danışmanlar (Dışarıdan İşe Alınan)

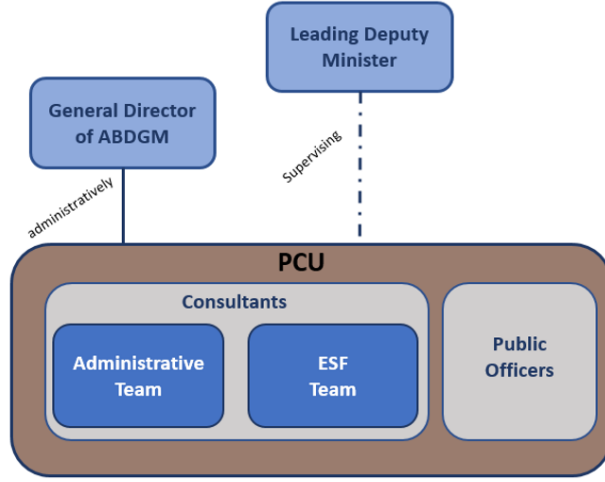
İdari Konular	Görev Yeri	Bağlı olacağı GM'ler/PUB
Proje Koordinatörü	PKB	Tüm GM'lere/PUB'lere çapraz geçişli
Kıdemli Mali Yönetim Uzmanı	PKB	Tüm GM'lere/PUB'lere çapraz geçişli
Mali Yönetim Uzmanı	PKB	Tüm GM'lere/PUB'lere çapraz geçişli
Kıdemli Satın Alma Uzmanı*	PKB	Tüm GM'ler/PUB'lere çapraz geçişli ve alt bileşen faaliyetleri için BTGM, TAGEM, ABDGM'ye özel destek sağlanır.
Satın Alma Uzmanı	PUB	TRGM
Satın Alma Uzmanı	PUB	TRGM
Satın Alma Uzmanı	PUB	GKGM
Kıdemli İ&D Uzmanı	PKB	Tüm GM'lere/PUB'lere çapraz geçişli

İ&D Uzmanı	PKB	Tüm GM'lere/PUB'lere çapraz geçişli
İ&D Uzmanı	PKB	Tüm GM'lere/PUB'lere çapraz geçişli
İletişim Uzmanı**	PKB	Tüm GM'lere/PUB'lere çapraz geçişli
Tercümanlar (2)	PKB	Tüm GM'lere/PUB'lere çapraz geçişli
*Kıdemli Satın Alma Uzmanı, farklı Genel Müdürlükler tarafından yürütülecek proje faaliyetlerinin genel denetiminden de sorumlu olacaktır.		
**İletişim Uzmanı, iletişime özgü görevlerinin yanı sıra PKP koordinasyonundan da sorumlu olacaktır.		
Ç&S Konular	Görev Yeri	Bağlı olacağı GM'ler/PUB
Kıdemli Sosyal Uzman*	PKB	Tüm GM'ler/PUB'lere çapraz geçişli ve BTGM, TAGEM, ABDGM'ye özel destek sağlanır.
Sosyal Uzman**	PUB	TRGM
Sosyal Uzman	PUB	GKGM
Kıdemli Çevre Uzmanı*	PKB	BTGM, TAGEM, ABDGM
Çevre Uzmanı	PUB	TRGM
Çevre Uzmanı***	PUB	GKGM
*Kıdemli Çevre ve Kıdemli Sosyal uzmanları, farklı Genel Müdürlükler tarafından uygulanacak proje faaliyetlerinin genel denetiminden de sorumlu olacaktır.		
**Sosyal uzmanlardan biri Şikayet Mekanizmasının (ŞM) bakım ve yönetimini kolaylaştıracak ve destekleyecektir.		
*** Çevre uzmanlarından biri, İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) yönetimi ve denetimi için irtibat kişisi olacaktır.		

Çevresel ve sosyal (Ç&S) hususlara ilişkin spesifik düzenlemeler bu PUK'nin 8. Bölümünde ayrıntılı olarak ele alınacaktır. Gerekğinde, diğer ilgili uygulama faktörlerinin proje talepleri göz önüne alındığında, PKB, bireysel alt bileşenlerin/spesifik faaliyetlerin taleplerini karşılamak için uygulama sırasında ÇS ekibinin atamasını ayarlayabilir.

Harici bireysel uzmanların; çevresel, sosyal, iletişim ve paydaş katılımı, satın alma, mali yönetim, izleme ve değerlendirme uzmanlarının ve mütercim/tercümanların görevlerini ve gereksinimlerini gösteren İş Tanımları (İT) bu PUK'ye eklenmiştir (Ek 2).

Şekil 2: PKB Organizasyonu

PKB'nin görev ve sorumlulukları aşağıdaki gibidir:

- Dünya Bankası ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB), Hazine ve Maliye Bakanlığı gibi ilgili kurumlarla uygulama ve gerekli yazışmalar da dahil olmak üzere tüm projenin koordinasyonuna ve yönetimine liderlik etmek.
- Proje Uygulama Birimleri (PUB) tarafından sağlanan girdilerle Proje Uygulama Kılavuzunun (PUK) hazırlanmasını (ve gelecekte gerekli ayarlamaların yapılmasını) koordine etmek.
- Hibeye dayalı alt bileşenlerin uygulanmasından sorumlu PUB'ler tarafından sağlanan girdilerin konsolide edilmesi ve Hibe Kılavuzunun Banka'nın onayına sunulması.
- Proje için yıllık çalışma planlarının ve bütçelerinin (YÇPB) ve satın alma planlarının zamanında teslim edilmesini sağlamak ve uygulamayı izlemek (YÇPB Taslak Şablonu Ek 3'te bulunabilir). PKB, Proje Uygulama Birimleri (PUB) tarafından sağlanan bilgi ve girdileri konsolide ederek bu belgeleri hazırlar.
- Yıllık ulusal bütçelerde proje için yeterli bütçe tahsisi yapılmasını sağlamak üzere PUB'ler ve Bakanlığın Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB) ile irtibat kurmak.
- Projenin Merkez Bankası'nda proje ödemeleri için açılacak Belirlenmiş Hesabını (BH) yönetmek.
- Nakit yönetimi, PUB'lerin harcama taleplerinin incelenmesi, proje muhasebesi, dokümantasyon ve mali raporlama dahil olmak üzere projenin mali yönetimini yürütmek.
- PUK'nin ayrılmaz bir parçası olacak bir mali yönetim el kitabı hazırlamak.
- Projenin yıllık denetimleri sırasında Hazine Kontrolörlerine dış incelemeleri için gerekli belgelerin hazırlanmasında yardımcı olmak ve ilgili yazışmaları koordine etmek.
- Projenin yıllık çalışma planını ve bütçesini (YÇPB) hazırlamak ve PUB'ler ve katılımcı kurumlar tarafından sağlanan girdiler ve bilgilerle yıllık planların sonuçlarını/ilerlemesini konsolide etmek.
- Proje uygulamasını ve raporlamasını denetlemek ve Dünya Bankası için ilerleme raporlarının (iki yıllık teknik ve mali raporlar) ve proje tamamlama sonuç raporlarının hazırlanmasına liderlik etmek. Raporlar, PUB'ler tarafından sağlanan bilgilere dayalı olarak PKB tarafından hazırlanır (İlerleme Raporu Taslak Şablonu Ek 4'te bulunabilir).
- Dünya Bankası'nın Çevresel ve Sosyal Gerekliliklerine ve güvene dayalı sorumluluklarına bağlılık/uygunluk için proje uygulamasında Proje Uygulama Birimlerine destek sağlamak.
- Proje Yönlendirme Komitesinin kurulmasını ve daha fazla işlerlik kazanmasını koordine etmek.

- Teknik Koordinasyon Komitesi'nin periyodik toplantılarını, yıllık toplantıları ve proje ile ilgili çalışmaları organize etmek.
- Projenin ilerleyişini Proje Yönlendirme Komitesine sunun ve proje takvimini sağlamak için tüm sorunların çözülmesini sağlamak için tüm PUB'lerle birlikte çalışmak.
- Proje iletişim ve tanıtım faaliyetlerini yürütmek. (Bu, GM'lerin/PUB'lerin veya iletişim ve tanıtım faaliyetlerinden sorumlu GM/Daire başkanlığı tarafından da üstlenilebilir).
- Proje İzleme Bilgi Sisteminin kurulması; proje İ&D grubunun oluşturulması; planlandığı gibi uygulandıklarından emin olmak için PUB'ler altındaki İ&D sorumluluklarının izlenmesi ve ilerlemeyi raporlamak için PUB'lerden İ&D faaliyetleri hakkında veri toplanması dahil olmak üzere projenin tüm izleme ve değerlendirme faaliyetlerinin planlandığı gibi yürütülmesini sağlamak.

3.2 Proje Uygulama Birimleri (PUB'ler)

Belirli alt bileşenlerin uygulanmasından sorumlu olan uygulayıcı Genel Müdürlüklerde Proje Uygulama Birimleri (PUB) kurulacaktır: TRGM, GKGM, BTGM ve TAGEM, kendi bileşenleri/alt bileşenleri kapsamındaki proje faaliyetlerinin uygulanmasından sorumlu olacak ve Tarım ve Orman Bakanlığı'nın merkez ve taşra birimleri (il müdürlükleri ve araştırma ve veterinerlik enstitüleri dahil) ve il düzeyindeki ilgili paydaşlarla etkin katılım ve koordinasyonu sağlayacaktır (İlgili il müdürlükleri, veteriner kontrol enstitüleri ve TDİOSB'ler, kooperatifler, birlikler vb. gibi diğer paydaşlar her bir alt bileşen için Ek 5'te gösterilmiştir. Bu paydaşlarla ilişki ve koordinasyonun detayları Bölüm 4 Uygulayıcı Birim ve Bileşenlere Göre Uygulama Detayları altında açıklanmaktadır).

Bileşen/alt bileşen uygulamasından sorumlu Genel Müdürlüklerde, proje alt bileşenlerinin uygulanmasından birden fazla daire başkanlığının sorumlu olması halinde, her bir daire başkanlığında irtibat kişileri atanacaktır. Bu irtibat kişileri doğrudan Genel Müdür Yardımcısına rapor verecek ve ilgili Genel Müdür Yardımcısı tarafından iç personel arasından atanan PUB koordinatörü ile uygulamayı yakından koordine edecektir. İrtibat kişisi olarak belirlenen personel aynı zamanda alt bileşenle ilgili faaliyetlerin takibinden sorumlu olacak ve PUB personeli olarak kabul edilecektir. PUB'ler, ihtiyaç duyulduğunda, TOB bünyesinde görevlendirilecek personel veya dışarıdan işe alınacak teknik uzmanlarla güçlendirilecektir.

PUB'lerin spesifik görev ve sorumlulukları aşağıda özetlenmiştir:

- PKB ile koordinasyon içinde kendi sorumlulukları altındaki alt bileşen(ler)in faaliyetlerinin uygulanmasına liderlik etmek
- Alt bileşen(ler) için yıllık çalışma programını/planlarını, bütçeleri ve satın alımları hazırlamak, yıllık planların uygulanmasındaki sonuçları ve ilerlemeyi konsolide etmek ve raporlamak ve bunları zamanında PKB'ye göndermek
- Alt bileşen(ler)in faaliyetleri hakkında hem teknik hem de mali ilerlemeyi vurgulayan iki yıllık ilerleme raporları hazırlamak
- PKB'deki uzmanların desteğiyle, sonuç çerçevesini raporlamak ve alt bileşenin faaliyetlerinin etkilerini raporlamak için bir İ&D sistemi uygulamak
- PKB ve PUB'deki uzmanların desteğiyle, alt bileşen faaliyetlerinin Dünya Bankası'nın Çevresel ve Sosyal Gerekliliklerine ve mali sorumluluklarına uymasını/uyulmasını sağlamak
- Proje Teknik Komitelerine ve Proje Yönlendirme Komitesine katılmak
- Satın alma planlarının hazırlanması ve PKB'ye sunulması
- Proje dokümanlarında belirlenen prosedürlere uygun olarak satın alma süreçlerini yürütmek
- PKB ile koordinasyon içinde ve Mali Yönetim Kılavuzunda açıklanan prosedürlere uygun olarak tamamlanan faaliyetler için ödemeleri başlatmak

- Proje Uygulama Kılavuzunun hazırlanması ve ihtiyaç duyulabilecek diğer ayarlamalar için PKB'ye girdi hazırlamak
- PKB'deki İletişim Uzmanı ile koordineli olarak, gerektiğinde alt bileşen(ler)iyle ilgili proje iletişim ve tanıtım faaliyetlerini yürütmek
- Sorumluluğu altındaki alt bileşen(ler) ile ilgili bölümde hibe kılavuzunun hazırlanmasına öncülük etmek (Alt bileşen 3.2 için)
- Hibe ile finanse edilen proje faaliyetlerinin uygulanmasını izlemek ve bu faaliyetlerin tüm taraflarca Hibe Kılavuzuna uygun olarak yürütülmesini sağlamak (Alt bileşen 3.2 için)

Genel Müdürlükler, yatırımlarının satın alma uygulamalarının sorumluluğunu üstlenecektir; bu sorumluluklar arasında İş Tanımı Belgelerinin, teknik şartnamelerin, ihale dokümanlarının ve öneri/teklif taleplerinin hazırlanması, danışmanların seçimi ve satın alma faaliyetlerinin yürütülmesi, sözleşmelerin imzalanması, ödemelerin yapılması ve yönetilmesi, izleme, raporlama ve satın alma ile ilgili diğer tüm faaliyetler yer alacaktır.

Bu çerçevede, PUB'lerin yapısı aşağıdaki gibidir:

TRGM-PUB. PUB, dört (4) farklı alt bileşenin uygulanmasını desteklemek üzere TRGM İdari İşler ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı altında faaliyet göstermektedir. PUB, Toprak Koruma ve Arazi Değerlendirme Daire Başkanlığı, Organize Tarım ve Hayvancılık Bölgeleri Daire Başkanlığı, Tarım Teknolojileri ve Mekanizasyon Daire Başkanlığı, Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı ve İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı tarafından görevlendirilen kamu personelinden oluşacaktır. PUB, PKB tarafından haricen işe alınan ve PUB'de çalışacak olan 1 çevre uzmanı, 1 sosyal uzman ve 2 satın alma uzmanı tarafından desteklenecektir.

TRGM-PUB'nin yapısı, irtibat kişileri, personelin rolleri ve ilgili Daire Başkanlıkları dahil olmak üzere Tablo 5'te gösterilmektedir

(Proje uygulaması sırasında aşağıda sunulan görevlerde gerekli düzeltmeler Dünya Bankası'na bildirilir).

Tablo 5. TRGM PUB

Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı	Muhsin Yazıcı
PUB Koordinatörü	Mehmet Aydınbelge - Koordinatör
İrtibat Kişileri	AltBil.1.1.Mustafa Usul - Koordinatör
	AltBil.3.1.Aylin İnan - Koordinatör
	AltBil.3.2.Serkan Işık – Koordinatör, Ziraat Mühendisi
	AltBil.3.3.İpek Özenç – Ziraat Mühendisi
Satın Alma/Mali İşler	• 2 Satın Alma Uzmanı (PKB tarafından haricen işe alınacaktır) • Anıl Daknı- Ziraat Mühendisi (AltBil.1.1'den) • Can İbrahim Yılmaz- Ziraat Mühendisi (AltBil.1.1'den) • Yusuf Gürbüz – Koordinatör (AltBil.3.3'den) • İpek Özenç – Ziraat Mühendisi (AltBil.3.3'den)
İzleme & Değerlendirme, Raporlama	• Pınar Hışır – Çevre Mühendisi (AltBil.3.3'den) • Orhan Sezgin – Ziraat Mühendisi (AltBil.3.3'den)

	• Dr. Firdes Kılıç – Ziraat Mühendisi (PhD)
Çevresel & Sosyal Konular	• 1 Çevre Uzmanı 1 Sosyal Uzman (PKB tarafından haricen işe alınacaktır) • Dilek Kınık Bingöl – Çevre Mühendisi (AltBil.3.3'den) • Öykü Yıldırım – Ziraat Mühendisi (AltBil.3.3'den) • Nilüfer Gülşen Koca – Biyolog (AltBil.3.3'den) • Tuncay Burhan – Programcı (AltBil.3.3'den)
Diğer idari konular	Daha sonraki bir aşamada atanabilir
Teknik konular	1.1 Toprak Koruma ve Arazi Değerlendirme Daire Başkanlığı • İlknur Elagöz- Ziraat Mühendisi, (Msc) • Semra Yıldırım- Ziraat Mühendisi • Funda Çimen Türel - Mühendis • Aslı Akci – Şehir Planlamacı • Kontrol Mühendisleri (~ 12 kişi)
	3.1. Organize Tarım ve Hayvancılık Bölgeleri Daire Başkanlığı • Ferda Dünder - Ziraat Mühendisi • Hasan Uzal – Elektrik Elektronik Mühendisi • Aykut Aybar – Bilgisayar Mühendisi
	3.2. Tarım Teknolojileri ve Mekanizasyon Daire Başkanlığı • Ali Çağlar Çelikan – Ziraat Mühendisi • Necdet Kurul – Ziraat Mühendisi • Dr. Derya Sürek – Ziraat Mühendisi, (PhD) • Muhammed Vahdet Önder – Ziraat Mühendisi • Dr. Firdes Kılıç – Ziraat Mühendisi, (PhD) • Mücahid Arslan – Ziraat Mühendisi • Işık Erdoğan - Ziraat Teknisyeni
	3.3. Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı • Necati Cem Aktuz – Ziraat Mühendisi • Seçil Ocak – Ziraat Mühendisi • Pelin Polat – Ziraat Mühendisi

GKGM -PUB. PUB, Veteriner Sağlık Ürünleri ve Halk Sağlığı Daire Başkanlığı, Hayvan Sağlığı ve Karantina Daire Başkanlığı ve İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı tarafından görevlendirilen kamu personelinin oluşacaktır. PUB, PKB tarafından haricen işe alınan ve PUB'de çalışacak olan 1 çevre uzmanı, 1 sosyal uzman ve 1 satın alma uzmanı tarafından desteklenecektir.

GKGM-PUB'nin yapısı, irtibat kişileri, personelin rolleri ve ilgili Daire Başkanlıkları dahil olmak üzere Tablo 6'da gösterilmektedir:

Tablo 6. GKGM PUB

Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı	Sedat İldız
PUB Koordinatörü	Yılmaz Çiftçi (Tarım ve Ormancılık Uzmanı)
İrtibat Kişileri	AltBil.2.1 Alper Karapınar (Veteriner)

	AltBil.2.2 Hüsniye Dirican (Veteriner)
Satın Alma/Mali İşler	1 Satın Alma Uzmanı (PKB tarafından haricen işe alınacaktır) - Alper Karapınar (Veteriner) M. Siddık Ortımur (Bilgisayar İşletmeni) - Mustafa Oğuz (Ziraat Mühendisi) - Musa Alkan (Veteriner)
İzleme & Değerlendirme, Raporlama	- Gencay Ergin (Tarım ve Ormancılık Uzmanı) - Anıl Demeli (Veteriner)
Çevresel & Sosyal Konular	1 Çevre Uzmanı, 1 Sosyal Uzman (PKB tarafından haricen işe alınacaktır) - Kemal Yılmaz (Şube Müdürü, Veteriner) - Anıl Demeli (Veteriner) - Musa Alkan (Veteriner) - Mazlum Yoluk (Biyolog)
Diğer idari konular	Daha sonraki bir aşamada atanabilir
Teknik konular	AltBil.2.1 Hayvan Sağlığı ve Karantina Daire Başkanlığı - Bayram Sertkaya (Daire Başkanı) - Yılmaz Çiftçi (Tarım ve Ormancılık Uzmanı) - Kemal Yılmaz (Şube Müdürü, Veteriner) - Alper Karapınar (Veteriner) - Anıl Demeli (Veteriner)
	AltBil.2.2 Veteriner Sağlık Ürünleri ve Halk Sağlığı Dairesi Başkanlığı - Mustafa Bebek (Daire Başkanı) - Gencay Ergin (Tarım ve Ormancılık Uzmanı) - Hüsniye Dirican (Veteriner) - Musa Alkan (Veteriner) - Mazlum Yoluk (Biyolog)
	AltBil 2.1 & 2.2 İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı - Mustafa Oğuz (Ziraat Mühendisi) M. Siddık Ortımur (Bilgisayar İşletmeni)

TAGEM -PUB. PUB, Bitki Sağlığı Araştırma Daire Başkanlığı; Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Daire Başkanlığı ve İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı tarafından görevlendirilen kamu personelinden oluşacaktır. PKB'deki Kıdemli Çevre, Sosyal ve Satın Alma Uzmanları AltBil.3.4 faaliyetleri ile ilgili olarak PUB'yi destekleyecektir.

TAGEM-PUB'nin yapısı, irtibat kişileri, personelin rolleri ve ilgili Daire Başkanlıkları dahil olmak üzere Tablo 7'de gösterilmektedir:

Tablo 7. TAGEM PUB

Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı	Dr. Bülent Sönmez
PUB Koordinatörü	Merve Altan, Koordinatör

İrtibat Kişileri	Bitki Sağlığı Araştırmaları Daire Başkanlığı Nilgün Arıkan, Ziraat Mühendisi
	Toprak ve Su Kaynakları Araştırmaları Daire Başkanlığı Mahmut Sami Çiftçi, Ziraat Mühendisi
Satın Alma/Mali İşler	• Umut Emre Öztürk (İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı) • 2 satın alma uzmanı daha sonraki bir aşamada atanacaktır
İzleme&Değerlendirme, Raporlama	1.Ayşe Uysal Morca/ Koordinatör 2.Fatma Dolunay Erdoğan/ Koordinatör 3.Ender Kahraman/ Koordinatör 4.Nilgün Arıkan/ Koordinatör 5.Dr. İnci Tekeli / Koordinatör 6.Dr. Kadriye Kalınbacak/ Koordinatör 7.Şule Küçükcoşkun/ Koordinatör İlave personel daha sonraki bir aşamada atanacaktır
Çevresel & Sosyal Konular	PKB'den destek
Diğer idari konular	Tuğçe Uslu, Biyolog
Teknik Konular	Bitki Sağlığı Araştırmaları Daire Başkanlığı • Nilgün Arıkan/Koordinatör • Ender Kahraman/Koordinatör • Ayşe Uysal Morca/ Koordinatör • Fatma Dolunay Erdoğan/ Koordinatör
	Toprak ve Su Kaynakları Araştırmaları Daire Başkanlığı • Canan Erakman/Mühendis • Havva Taşkın/ Mühendis • Turgay Dadaş/ Mühendis • Mahmut Sami Çiftçi/ Mühendis • Siyami İlhan Kökten/ Mühendis

BTGM -PUB

PUB, Yazılım ve Uygulama Geliştirme Daire Başkanlığı, Proje ve Kurumsal Mimari Geliştirme Daire Başkanlığı ve İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı tarafından görevlendirilen kamu personelinin oluşacaktır. PKB'deki Kıdemli Çevre, Sosyal ve Satın Alma Uzmanları AltBil.1.2 faaliyetleri ile ilgili olarak PUB'yi destekleyecektir.

BTGM-PUB'nin yapısı, irtibat kişileri, personelin rolleri ve ilgili Daire Başkanlıkları dahil olmak üzere Tablo 8'da gösterilmektedir: Ancak, fizibilite çalışmalarının sonuçlarına bağlı olarak personel sayısı ve dağılımı değişebilir.

Tablo 8. BTGM PUB

Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı	Yasin Hakkı Kocaman
--------------------------------	---------------------

PUB Koordinatörü	Serdar Tevfik Gürbüz – Şube Müdür Vekili
İrtibat Kişileri	Dilek Özdemir – Yazılım ve Uygulama Geliştirme Daire Başkanı
	Mehmet Erkan Uçaner – Proje ve Kurumsal Mimari Geliştirme Daire Başkanı
Satın Alma/Mali İşler	İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığından bir kişi atanacaktır.
İzleme&Değerlendirme, Raporlama	Bir kişi daha sonraki bir aşamada atanacaktır
Çevresel & Sosyal Konular	İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığından bir kişi atanacaktır.
Diğer idari konular	Daha sonraki bir aşamada atanabilir
Teknik Konular	Yazılım ve Uygulama Geliştirme Daire Başkanlığı • Murat Gündoğan - Mühendis • Ferhat Yılmaz Ateş – Bilişim Uzmanı • Hülya Gezer İnce - Mühendis
	Proje ve Kurumsal Mimari Geliştirme Daire Başkanlığı • Serdar Tevfik Gürbüz – Şube Müdür Vekili • Sevde Kahraman Özmen – Bilişim Uzmanı • Nezahat Karahan Nalbant - Mühendis

3.3 Proje Yönlendirme Komitesi (PYK)

Daha üst düzeyde etkin koordinasyon sağlamak ve stratejik tavsiyelerde bulunmak üzere bir Proje Yönlendirme Komitesi kurulmuştur. PYK, ilgili Genel Müdürlüklerin üst düzey temsilcilerinin yanı sıra ilgili kurumların temsilcilerinden oluşacaktır. PYK'ye TOB Bakan Yardımcısı (ABDGM'nin bağlı olduğu) başkanlık edecek ve PKB Sekreteryası görevini üstlenecektir.

PYK aşağıdaki üyelerden oluşacaktır:

- TOB, Bakan Yardımcısı
- ABDGM Genel Müdür
- TRGM Genel Müdür Yardımcısı
- GKGM Genel Müdür Yardımcısı
- TAGEM Genel Müdür Yardımcısı
- BTGM Genel Müdür Yardımcısı
- SGB Bütçe Daire Başkanı
- Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı (DHDB), Daire Başkanı
- PKB Koordinatörü (Sekreteryası)

Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın üst düzey yetkilileri, proje ihtiyaçlarına göre belirli oturumlara katılmak üzere davet edilecektir.

PYK üç ayda bir veya gerekirse daha yüksek sıklıkta toplanacaktır.

PYK'nin temel görev ve sorumlulukları şunlardır: (a) Projenin amaç ve hedefleri doğrultusunda faaliyetlerin genel yönlendirme ve koordinasyonunu sağlamak ve uygulama sırasında ortaya çıkabilecek belirli sorunların hızlı ve somut çözümleri için rehberlik etmek, (b) Projenin uygulama ilerlemesini, sonuçlarını ve genel başarısını izlemek, (c) Proje çıktılarının teslim edilmesini ve özellikle mali kararlarla ilgili olarak proje sonuçlarına ulaşılmasını sağlamak için gerektiğinde PKB ve PUB'lere rehberlik etmek, (d) Yıllık Çalışma Planı ve Bütçeyi gözden geçirmek, (e) etkili kurumsal koordinasyonu sağlamak.

PYK için dokümantasyon ve lojistik destek PKB tarafından yönetilecektir.

3.4 Teknik Koordinasyon Komitesi (TKK)

Teknik Koordinasyon Komitesi'nin (TKK) amacı, düzenli olarak yakın proje koordinasyonu sağlamaktır. TKK, her bir alt bileşen için atanan irtibat kişilerinin ve PUB'lar düzeyinde koordinasyon faaliyetlerini desteklemek üzere işe alınan ilgili personelin katılımıyla PKB Koordinatörü tarafından kurulacak ve yönetilecektir.

Komite üyeleri, izleme ve değerlendirme (İ&D) sonuçlarına göre proje ilerlemesini gözden geçirmek için periyodik olarak toplanacak ve uygulama ile ilgili teknik ve idari konuları gözden geçirecektir.

Projenin uygulanmasında doğrudan sorumluluğu olmayan ancak proje tarafından üretilen bazı faaliyetlerin veya bilgilerin doğrudan yararlanıcısı olan birimlerin katılımı da dahil olmak üzere, TOB'nin birimleri arasında güçlü bir uyumun gerekli olduğu belirli konular için geçici Teknik Komiteler kurulabilir. Bu geçici teknik komiteler, gerektiğinde belirli bir süre için kurulabilecek ve esnek bir çerçeve altında faaliyet gösterecektir.

TKK'nin başlıca görev ve sorumlulukları şunlardır: (a) Düzenli olarak proje koordinasyonunu sağlamak, (b) İ&D sonuçlarına dayanarak proje ilerlemesini periyodik olarak gözden geçirmek, (d) uygulama ile ilgili teknik ve idari konuları gözden geçirmek, (e) önceden belirlenmiş bir zaman dilimi içinde belirli görevleri üstlenmek için gerektiğinde geçici alt komiteler/gruplar oluşturmak ve dağıtmak, (f) bu alt komitelerin faaliyetlerine genel yönlendirme ve koordinasyon sağlamak ve ilerlemelerini izlemek.

TKK (ve gerektiğinde geçici Teknik Komiteler) için dokümantasyon ve lojistik destek PKB tarafından yönetilecektir.

TKK aşağıdaki üyelerden oluşacaktır:

- PKB Koordinatörü
- TRGM İrtibat Kişileri
- GKGM İrtibat Kişileri
- TAGEM İrtibat Kişileri
- BTGM İrtibat Kişileri
- PKB üyeleri ve hedeflenen/seçilen PUB Uzmanları (TKK tarafından ele alınacak konulara göre)

3.5 İ&D Teknik Çalışma Grubu (İDTÇG)

Veri toplama, raporlama ve değerlendirme için ölçüm yaklaşımları ve stratejilerinin uyumlaştırılması da dahil olmak üzere, projenin genel İzleme ve Değerlendirme stratejisini daha da geliştirmek ve uygulamasını izlemek için bir İzleme ve Değerlendirme teknik çalışma grubu kurulacaktır. İzleme ve Değerlendirme çalışma grubu, Kıdemli İzleme ve Değerlendirme Uzmanı tarafından koordine edilecek

ve Proje Uygulama Birimleri (PUB) tarafından izleme ve değerlendirme hususları için özel olarak görevlendirilen irtibat kişilerinden oluşacaktır:

TG aşağıdaki üyelerden oluşacaktır:

- Kıdemli İ&D Uzmanı
- TRGM İrtibat Kişileri
- GKGM İrtibat Kişileri
- TAGEM İrtibat Kişileri
- BTGM İrtibat Kişileri
- İ&D Uzmanları

(Gerektiğinde sosyal uzmanlar gibi diğer uzmanlar da toplantılara katılabilir).

TG'nin ana görev ve sorumlulukları aşağıdaki gibidir:

- a. Üç tür İ&D faaliyeti için ölçüm yaklaşımlarının ve stratejilerinin belirlenmesinde rehberlik sağlamak:
 - (i) PUB'ler ile birlikte proje sonuçlarını (PGA sonuçları ve ara göstergeler) izlemek;
 - (ii) teknolojilerin benimsenmesini ve bu tür teknolojilerin ve ilgili hizmet sunumunun faydaları ve dnleşimlerine ilişkin algıları anlamak için paydaş temelli izleme yaklaşımları; ve
 - (iii) Proje tarafından teşvik edilen teknolojilerin, özellikle de en yeni olanların faydalarını anlamak için etki temelli değerlendirme yaklaşımları.
- b. Uygulama performansının değerlendirilmesi ve aynı zamanda gösterge hedeflerine ulaşılmasının izlenmesi için gerekli bilgileri bir araya getirecek olan Entegre İzleme Bilgi Sisteminde (İBS) kullanılmak üzere veri toplama, raporlama ve değerlendirme formatını gözden geçirmek ve yorumlamak.
- c. Proje ıktılarının ve etkilerinin elde edilmesini değerlendirmek. Projenin etkileriyle ilgili olarak, özellikle proje tarafından teşvik edilen teknolojilerin ve yaklaşımların daha da yaygınlaştırılması ve kapsayıcılığın (küçük ölçekli çiftçiler, kadınlar, gençler) sağlanması için projenin ne ölçüde koşullar yarattığına odaklanılacaktır.
- d. İ&D sisteminde toplumsal cinsiyet göstergelerinin ölçülmesini teşvik etmek ve izlemek.
- e. İ&D raporlarının yanı sıra yıllık çalışma planlarının hazırlanmasına katkıda bulunmak ve bu planların uygulanmasını izlemek.

İDTG için dokümantasyon ve lojistik destek PKB tarafından yönetilecektir.

4. UYGULAMA BİRİMLERİ ve BİLEŞENLERİNE GÖRE UYGULAMA DETAYLARI

4.1 TRGM-PUB kapsamındaki alt bileşenler

Alt Bileşen 1.1, 3.1, 3.2 ve 3.3, TRGM'nin ilgili Daire Başkanlıkları tarafından yürütülecektir. Bu çerçevede, Alt-Bileşen 1.1 Toprak Koruma ve Arazi Değerlendirme Daire Başkanlığı (TKADDB) tarafından, Alt-Bileşen 3.1 Organize Tarım ve Hayvancılık Bölgeleri Daire Başkanlığı (OTHBDB) tarafından, Alt-Bileşen 3.2 Tarım Teknolojileri ve Mekanizasyon Daire Başkanlığı tarafından ve Alt-Bileşen 3.3 Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı tarafından yürütülecektir.

4.1.1 AltBil 1.1: Toprak Sağlığını ve Arazi Kullanım Planlamasını/Yönetimini Geliştirmek için Bilgi Boşluklarının Daraltılması

Bu alt bileşen, Türkiye'nin toprak/arazi doğal sermayesinin yönetimi ile ilgili temel bilgilerin oluşturulmasını ve kapasite boşluklarının daraltılmasını destekleyecek ve özellikle sürdürülebilir planlama ve yönetimin iklim yan faydaları üretmesine katkıda bulunacaktır.

Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (TRGM) bünyesindeki TKADDB, il müdürlükleri ile yakın koordinasyon içinde bu alt bileşenin uygulanmasına öncülük edecektir. Toprak ve arazi kullanımı, başlıca arazi kullanım değişiklikleri ve besin yönetimi yoluyla sera gazı emisyonlarına önemli katkıda bulunmaktadır. Bununla birlikte, İAT'nin benimsenmesi, marjinal ve bozulmuş arazilerin ve ormanların korunması ve rehabilitasyonu yoluyla karbon yutağı görevi görerek iklim değişikliğinin azaltılmasında da önemli bir rol oynamaktadırlar. Sağlıklı topraklar da dirençli üretimin sağlanması için gereklidir.

Alt bileşen faaliyetleri, 2005 yılında yürürlüğe giren 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu kapsamında 9 Aralık 2017 tarihli ve daha sonra 2018 ve 2019 yıllarında değiştirilen 30265 sayılı arazi ve toprak kaynaklarının korunması ve muhafaza edilmesini amaçlayan T.C. Yönetmeliği ile uyumludur. 30265 sayılı Yönetmelik, (i) tarım arazilerinin ıslahı ve sınıflandırılması, (ii) 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda belirtilen arazi ve toprak kaynaklarının belirlenmesi, (iii) sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun arazi kullanım planlaması, (iv) erozyona duyarlı alanların belirlenmesi, (v) toprak koruma ve arazi yönetim plan ve projelerinin uygulanması ve (vi) Toprak Koruma Kurulunun kuruluş ve görevlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektedir. Bu düzenleme ile hükümet, TOB liderliğinde, ulusal tarımsal üretimi geliştirirken farklı arazi kullanımlarının rekabeti arasında bir denge bulmayı amaçlamaktadır.

TOB Merkez Teşkilatı Birimlerinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları Hakkında Yönerge'nin (2022-2) 108. maddesine göre, alt bileşen 1.1 kapsamında TKADDB, (a) toprakların ve arazilerin sınıflandırılması ve değerlendirilmesi için Bakanlık standartlarını oluşturmak, (b) toprak veri tabanını geliştirmek, güncellemek ve tarımsal arazi kullanım planlarının gerektirdiği temel altlıkları sağlamak, (c) ülke genelinde arazi ve toprak etüt, sınıflandırma ve haritalama işlemlerini yapmak ve yaptırmak, (d) ülke genelinde yapılan toprak sınıflandırma ve haritalarını kontrol etmek ve onaylamak, BTGM ile koordineli olarak Ulusal Toprak ve Arazi Veri Tabanını geliştirmek, yönetmek ve işletmek, (e) arazi kullanım planlarını hazırlamak veya hazırlatmak ve (f) TOB tarafından yetkilendirilen toprak, bitki ve sulama suyu analiz laboratuvarlarının yetkilendirme ve denetim iş ve işlemlerini yürütmekten sorumludur.

TRGM'nin teknik uzmanları ve Proje tarafından istihdam edilen Çevre Uzmanları, Sosyal Uzmanlar ve Satın Alma Uzmanları, bu alt bileşen kapsamında hazırlanan şartnamelerin ve ihale belgelerinin teknik

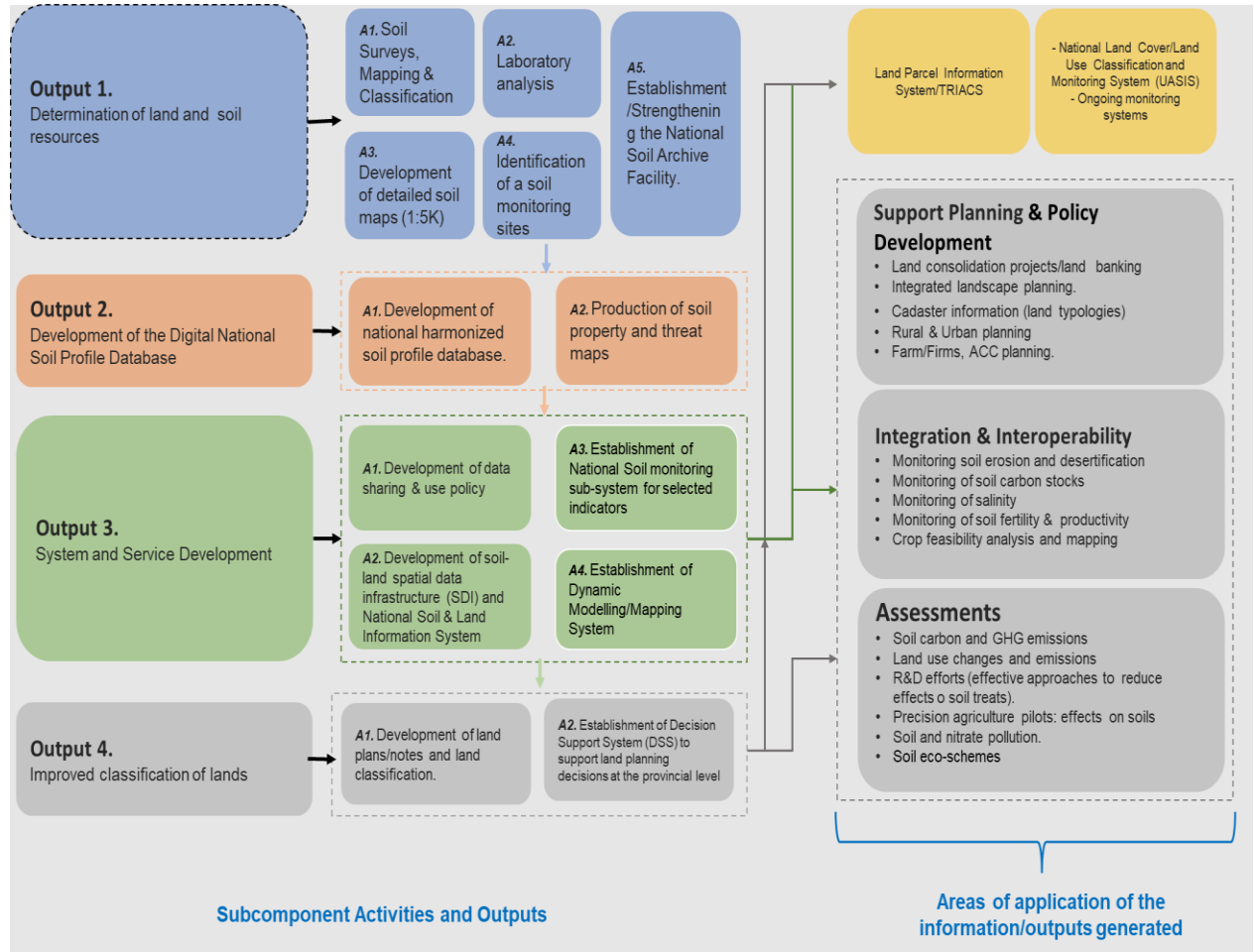
açından sağlam olmasını ve Dünya Bankası kurallarına ve ilgili çevresel, sosyal ve diğer belgelere uygun olmasını sağlayacaktır.

Bu alt bileşenin uygulanması için, Toprak ve Arazi Sınıflandırma Standartları Teknik Talimatı ve Toprak Koruma⁴ ve Arazi Kullanımı Kanunu Uygulama Talimatı esas alınarak hazırlanacak olan Teknik Şartname ve idari sözleşmelere göre⁵; imzalanan Sözleşme kapsamında gerçekleştirilen tüm Hizmetler bir 'kabul komisyonu' tarafından onaylanacak/doğrulanacak; bu komisyon TOB'nin ilgili kurumları tarafından oluşturulacak ve kabul edilen Hizmetler TRGM Genel Müdürü tarafından onaylanacaktır. Faaliyetlerin/sözleşmelerin tamamlanması, ilerleme raporları, nihai çıktılar, ödeme ve ekleri için tüm bu belgeler kabul tutanakları ile desteklenecek ve belgeler hem dijital hem de ıslak imzalı matbu olarak, koordinatlar ve krokiler (haritalar ile) ile birlikte TKADDB'ye teslim edilecektir. İlgili tüm detaylar Yüklenici(ler) ile imzalanacak sözleşme(ler)in ekinde yer alacaktır.

Alt bileşen faaliyetleri, toprak ve arazi kullanımı planlaması ve yönetimi için ulusal ve yerel kapasiteyi ve daha spesifik olarak şunları destekleyecektir: (i) toprak etütleri ve sınıflandırması; laboratuvar analizleri; dijital detaylı toprak haritalarının üretimi; izleme alanlarının belirlenmesi ve ulusal toprak arşivi tesisinin kurulması/güçlendirilmesini içeren arazi ve toprak kaynaklarının belirlenmesi; (ii) ulusal uyumlaştırılmış toprak profili veri tabanının geliştirilmesi ve toprak mülkiyeti ve tehdit haritalarının üretimini içeren Dijital Ulusal Toprak Profili Veri Tabanının güçlendirilmesi; (iii) veri paylaşımı ve kullanım politikasının geliştirilmesi, toprak arazi mekansal veri altyapısının (MVA) ve Ulusal Toprak ve Arazi Bilgi Sisteminin geliştirilmesi ve dinamik Modelleme/Haritalama sisteminin kurulmasını içeren toprak ve arazi için bir sistem ve hizmet geliştirilmesi ve (iv) arazi planlarının/notlarının ve arazi sınıflandırmasının geliştirilmesini ve il düzeyinde destek ve planlama kararları için Karar Destek Sisteminin (KDS) kurulmasını içeren küresel ve ulusal standartlara göre ülke genelinde arazilerin sınıflandırılması. Aşağıdaki Şekil 3, alt bileşenin ana faaliyetlerini ve çıktılarını detaylandırmaktadır; bunlar birbirleriyle ilişkili oldukları için, üretilen farklı çıktıları desteklemek ve üretilen bilgilerin uygulanabilirliğini bildirmek için eğitim faaliyetleri çapraz olacaktır. Çıktı bloklarının detayları aşağıda sunulmuştur.

⁴ https://www.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Mevzuat/Talimatlar/ToprakAraziSiniflamasiStandartlariTeknikTalimativeIlgiliMevzuat_yeni.pdf

Şekil 3. Alt bileşen 1.1.: Ana faaliyetler ve çıktılar

Çıktı 1- Toprak ve arazi kaynaklarının belirlenmesi

Alt bileşen, detaylı toprak etütleri ve toprak sınıflandırma haritalarının (1:5000 ölçekli) alanını ilave 14 milyon hektar daha genişleterek TRGM'nin devam eden haritalama çalışmalarını destekleyecektir (bugüne kadar TOB zaten 8 milyon hektarda toprak etütleri yapmıştır). Bu çıktı, bu alt bileşendeki diğer çıktılar için temel veri ve bilgileri sağlayacaktır. Bu hedefe, 14 milyon hektarlık alanda toprakları sistematik olarak inceleyecek, tanımlayacak, sınıflandıracak ve haritalandıracak beş ana faaliyetin uygulanması yoluyla ulaşılacaktır.

Havadan fotoğraflar, uydu görüntüleri, topografik ve jeoloji haritaları, eski toprak haritaları ve Dijital Yükseklik Modelleri (DYM), toprak profil konumlarının yanı sıra fotoğraf ve görüntülerdeki toprak desenleri ile görüntü desenleri arasındaki ilişkileri belirlemek için kullanılacaktır. Bu ilişkiler, toprak sınırlarının yerini ve bunlarla ilişkili toprak türlerini tahmin etmek için kullanılacaktır. Detaylı toprak haritaları, toprak profili ve saha tanımları, burgu kontrolleri ve laboratuvar analizleri kullanarak üretilecektir. Alt bileşen daha sonra uluslararası standartlarla uyumlu ulusal toprak arşivini kuracaktır. Arşivin temel faaliyetleri, toprak örneklerini ve bunlarla ilgili saha kayıtlarını depolamak, arşivlemek ve muhafaza etmek olacaktır. Ulusal Toprak Arşivi tesisi, mevcut bir TOB kampüsünde/arazisinde inşa edilecektir. Faaliyetler ayrıca çıktı 3 kapsamında oluşturulacak toprak tehditlerinin (toprak erozyonu, organik toprak, çölleşme, tuzluluk, vb.) periyodik olarak izlenmesine yönelik dinamik bir sisteme girdi olarak toprak izleme sahalarının belirlenmesini de destekleyecektir.

- **Toprak Etütleri ve Sınıflandırması; Laboratuvar Analizleri; Dijital detaylı toprak haritalarının üretimi.** Bu faaliyetler ön büro çalışması, zemin etüdü, laboratuvar çalışması ve haritaların geliştirilmesi ve onaylanması aşamalarını kapsamakta ve birbirini takip eden adımlardan oluşmaktadır. Her aşama, önceki adımlardan elde edilen bilgi ve malzemeler kullanılarak gerçekleştirilen bir sonraki adım için hazırlık çalışmasıdır. Tarım arazilerinin toprak serileri ve fazları düzeyinde sınıflandırılmasıyla elde edilen verilerle, hem arazi kullanım planlarının hazırlanmasına hem de Ulusal Toprak Veri Tabanına altlık oluşturmak üzere detaylı toprak etütleri, haritalama, laboratuvar analizleri ve sayısal detaylı toprak haritaları üretilmektedir (Çıktı 3 ve 4).

Bu faaliyet bir yüklenici firma/firmalar tarafından yürütülecek olup, danışmanlıkların teknik yönleri ve müteahhitlik işlerinin izlenmesi TOB'de çalışan kontrol mühendisleri tarafından yapılacaktır. İlgili Satın Alma Uzmanı/Uzmanları, bu ihalelerin Teknik Şartname/lerinin hazırlanmasında TKADDB'ye destek sağlayacaktır. Satın alma Dünya Bankası kurallarına göre gerçekleştirilecektir.

İhaleler, Türkiye'nin 81 ilini kapsayan sekiz (8) grup halinde gerçekleştirilecektir. Coğrafi ve sosyal olarak benzer iller aynı gruba dahil edilerek hem lojistikten tasarruf edilecek hem de değerlendirme açısından o bölgenin yorumlanmasında daha fazla bütünlük sağlanacaktır. Tarım alanları üzerindeki imar baskısının batı bölgelerinde daha yoğun olması, tarımın batı bölgelerinde daha yoğun olması ve ülke nüfusunun büyük çoğunluğunun bu illerde ikamet etmesi nedeniyle öncelik sıralamasında ilk sırada yer almaktadır.

Seçilen firma/şirket tarafından işin kalitesinin izlenmesi, yukarıda belirtildiği gibi "izleme/kontrol ekipleri" tarafından, Toprak ve Arazi Sınıflandırma Standartları Teknik Talimatı⁶ ile teknik ve idari şartnamelere göre yapılacaktır. Uygulamaların kontrolleri sırasında kullanılacak ilgili form ve rapor örnekleri de Toprak ve Arazi Sınıflandırma Standartları Teknik Talimatı doğrultusunda teknik ve idari şartnamelerde yer almaktadır. İl Müdürlükleri, TKADDB personelini destekleyerek sözleşme uygulamasının izlenmesine/kontrolüne katılacaktır.

Toprak etüdü ve arazi sınıflandırma çalışmalarında aşağıdaki mevzuat esas alınacaktır: 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 417 nci maddesinin (I) bendinde yer alan "3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile verilen görevleri yapmak" hükmü uyarınca yürütülmektedir.

Arazi ve toprak kaynaklarının korunması ve muhafazasına yönelik düzenleyici çalışmalar 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 1, 3, 7, 10 ve 11. maddeleri ile yürütülmektedir. TRGM bünyesindeki TKADDB, detaylı toprak etüt ve haritalama çalışmalarından sorumludur. Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması ve Planlanmasına Dair Yönetmelik, kanunun uygulanmasına yönelik ana alt mevzuattır.

Arazi ve toprak kaynaklarının belirlenmesi sırasında Tablo 9'da sunulan aşağıdaki aşamalar izlenmelidir. Aşamalardaki tüm faaliyetler TRGM tarafından onaylanacaktır.

⁶ [Op.cit:5](#)

Tablo 9. Arazi ve toprak kaynaklarının belirlenmesine ilişkin faaliyetler.

Aşamalar	Faaliyetler	Sorumlu Taraf
Ön büro aşaması	Stereo hava fotoğrafları veya uydu görüntüleri, uygun ölçekli topografik haritalar, düzeltilmiş ortofotolar vb. gibi kartografik materyallerin temini.	TRGM
	Yerel halkı bilgilendirmek için ilgili il/ilçe tarım müdürlüklerine resmî bir yazı yazılacaktır	TRGM
	Broşür, afiş, SMS vb. yollarla gerekli bilgilendirmeler yapılacak ve muhtarlar aracılığıyla paydaşlar proje kapsamı ve devam eden faaliyetler hakkında bilgilendirilecektir	Yüklenici şirket
	Yapılan bildirimle ilişkin hazırlanan tutanak TRGM'ye gönderilecektir	Yüklenici şirket
	Proje sınırının kesinleştirilmesi	Yüklenici şirket
	Proje sınırının onaylanması	TRGM
	Fizyografik gruplar belirlenerek ve Jeoloji ve Büyük Toprak Grubu haritalarından yararlanılarak taslak seri sınırları oluşturulmuştur	Yüklenici şirket
	Sonda ve Profil noktalarının belirlenmesi	Yüklenici şirket
	Toprak etüdü çalışmasıyla Taslak Toprak Haritası ve Taslak Fizyografi Haritasının geliştirilmesi	Yüklenici şirket
	Zemin Etüdü Burgu Proje Kontrolü ve Onayı	TRGM
Toprak etüdü aşaması	Yüklenici firma etüt edilecek alanda çalışmalara başlamadan önce TRGM tarafından gerekli izinler ve bilgilendirme yazıları hazırlanır. İzin yazıları TRGM tarafından ilgili Valiliğe gönderilmelidir. İlgili yazılar Valilik tarafından kolluk kuvvetlerine (polis ve asker), belediyeye, kaymakamlığa, muhtarlara vb. gönderilecektir.	TRGM
	Profillerin açılması	Yüklenici şirket
	Burgulama	Yüklenici şirket
	Profil ve sonda noktalarından toprak numunelerinin alınması	Yüklenici şirket
	Ulusal Toprak Arşivi için toprak örneklerinin alınması ve hazırlanması	Yüklenici şirket
	Numunelerin laboratuvara gönderilmesi	Yüklenici şirket
	Verilerin TAD Portalına Girilmesi	Yüklenici şirket
Laboratuvar Çalışmaları Aşaması	Numunelerin analiz için hazırlanması	Yüklenici şirket
	Sondalardan alınan toprak örneklerinin analizi	Yüklenici şirket
	Profillerden alınan toprak numuneleri üzerinde analizler yapılması	Yüklenici şirket
	Analiz sonuçlarının raporlanması	Yüklenici şirket
	Analiz raporlarının kontrolü ve onaylanması	TRGM
Toprak Haritaları Aşaması	Sonda ve profil veri tabanının geliştirilmesi ve kontrolü	Yüklenici şirket
	Raporların hazırlanması	Yüklenici şirket
	Raporların kontrolü	TRGM
	Toprak haritalarının hazırlanması	Yüklenici şirket
Onay Aşaması	Arazi Kontrolleri	TRGM
	Toprak etüt ve haritalama raporunun hazırlanması	Yüklenici şirket
	Toprak etüt ve haritalama raporunun onaylanması	TRGM

Toprak numuneleri üzerindeki laboratuvar çalışmaları 2013/1⁷ sayılı genelge (Tarımsal Amaçlı Toprak, Bitki ve Sulama Suyu Analiz Laboratuvarlarının Kurulması, Yetkilendirilmesi ve Denetlenmesi Genelgesi) hükümlerine göre yetkilendirilmiş ve ayrıca TS EN ISO 17025 standardına (Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği İçin Genel Şartlar⁸) göre akredite olmuş laboratuvarlar tarafından yapılacaktır.

Toprak etüdü çalışması aşamasında, ürünlere, araziye veya altyapıya zarar gelmesini önlemek için önlemler (elle kazma vb.) alınacak ve herhangi bir zarar olması durumunda Yeniden Yerleşim Çerçeve⁹ belgesine göre tazminat ödenecektir. Proje uygulaması sırasında arazi sahipleri, toprak etüdü çalışması öncesinde Yüklenici şirket tarafından istişare toplantıları, tüm yerel halkın (hassas/dezavantajlı bireyler, yaşlılar, engelliler, okuma yazma bilmeyenler vb. dahil) erişebileceği yerlere (muhtarlıklar, camiler, okullar, kahvehaneler, kadınların da bilgiye erişebileceği yerler vb.) asılan posterler (veya diğer uygun iletişim ve katılım araçları) aracılığıyla bilgilendirilecek ve endişelerini ve maruziyetlerini, Projenin yürürlüğe girmesinden sonra PKB tarafından kurulacak olan TUCSAP Şikayet Mekanizmalarına iletmeleri için teşvik edileceklerdir. Temel olarak TRGM'deki TKADDB bu şikayetlerin ele alınmasından sorumlu olacaktır. İş sağlığı ve güvenliği risklerini önlemek için (Proje için hazırlanan ÇSYÇ'ye uygun olarak), TRGM-PUB, PKB'deki ve PUB'ye atanan Sosyal Uzman ile yakın işbirliği içinde çalışarak ihale belgelerinin bu konularla ilgili hükümler içermesini sağlayacak ve ayrıca Yüklenici(ler) tarafından uygun şekilde uygulanmasını sağlamaktan sorumlu olacaktır. İhale sürecine ilişkin İş Tanımı ilk olarak Banka ekibi ile paylaşılmalıdır. Zemin araştırmaları sırasında tarihi kalıntılarla karşılaşma olasılığı vardır. Bu tür tarihi kalıntılarla karşılaşılması durumunda, kültürel mirasın proje faaliyetlerinin olumsuz etkilerinden korunmasını amaçlayan ve kültürel mirası sürdürülebilir kalkınmanın ayrılmaz bir yönü olarak ele alarak korunmasını destekleyen ÇSYÇ belgesinin Madde 4.8 Kültürel Miras ile ilgili gereklilikleri uygulanacaktır. Detaylı toprak etüdü haritalaması, laboratuvar analizleri ve sayısal detaylı toprak haritalarının üretimi, hazırlanmakta olan dokümanlarda belirtildiği üzere ÇSYÇ¹⁰, Paydaş Katılım Planı (PKP)¹¹, Yeniden Yerleşim Çerçevesi (YYÇ)¹² ve İşgücü Yönetimi Prosedürleri (İYP)¹³ gereklilikleri doğrultusunda gerçekleştirilecektir. Tüm ÇSÇ belgeleri, görevleri yerine getiren yükleniciler ve danışmanlar için bağlayıcı belgeler olacaktır.

Ulusal Toprak Arşivi Tesisi'nin kurulması: Bu alt bileşen kapsamında toplanan toprak örneklerinin ve ilgili saha kayıtlarının depolanması, arşivlenmesi ve muhafaza edilmesi amacıyla bir Ulusal Toprak Arşivi kurulması öngörülmektedir. Bu arşiv, TOB'ye bağlı Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından tahsis edilecek bir yerde kurulacak ve uluslararası standartlara uygun olacaktır. Ulusal Toprak Arşivi önemli bir rol oynayacak ve gelecekteki toprak araştırmaları, analizleri ve izlenmesi için bir kaynak olacaktır. Etüt çalışmalarının yapılmasının yanı sıra teknik şartnameler/Birim Fiyat Listesi ve Ayrıntılı Tasarımların hazırlanması dahil olmak üzere ihale belgelerinin hazırlanması için bir danışmanlık şirketi çalıştırılacaktır.

Ulusal toprak arşivinin TOB'ye ait arazi üzerine inşa edilmesi planlanmaktadır ve herhangi bir arazi edinimine gerek olmayacaktır. Proje kapsamındaki diğer yatırımlarda olduğu gibi, bu yatırım da inşaat

⁷ <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/25081>

⁸ <https://intweb.tse.org.tr/Standard/Standard/Standard.aspx?081118051115108051104119110104055047105102120088111043113104073086052076115043053050104108053102>

⁹ <https://www.tarimorman.gov.tr/ABDGM/Belgeler/TUCSAP%20Proje%20Sayfas%C4%B1/%C4%B0ngilizce/RF-24-Jan-2022.pdf>

¹⁰ <https://www.tarimorman.gov.tr/ABDGM/Belgeler/TUCSAP%20Proje%20Sayfas%C4%B1/%C4%B0ngilizce/ESMF.pdf>

¹¹ https://www.tarimorman.gov.tr/ABDGM/Belgeler/TUCSAP%20Proje%20Sayfas%C4%B1/%C4%B0ngilizce/SEP_24-Jan-2022.pdf

¹² [Op.cit:10](#)

¹³ https://www.tarimorman.gov.tr/ABDGM/Belgeler/TUCSAP%20Proje%20Sayfas%C4%B1/%C4%B0ngilizce/LMP_24Jan-2022.pdf

başlamadan önce Ç&S taramasına/değerlendirmesine tabi tutulacak ve projenin Yeniden Yerleşim Çerçevesinde tanımlandığı şekilde önlemler alınacaktır.

İnşaat işleri için genel İSG riskleri ve önerilen etki azaltma önlemleri, ÇSYÇ¹⁴ belgesinin Bölüm 5.2.1'inde belirtildiği gibi dikkate alınacaktır. Projenin uygulama aşamasında gerçekleştirilecek kapsam belirleme çalışmaları sırasında, düşük-orta/orta risk kategorisindeki projeler için ÇSYP Kontrol Listesi/ÇSYP hazırlanacaktır.

Ulusal Toprak Arşivi Tesisi inşaatı, ihale belgelerinde yer alan ve şirketler tarafından sunulan teknik tekliflerde belirtilen ÇSYP veya ÇSYP Kontrol Listesi, PKP, YYP, İYP ve Atık Yönetim Planı gerekliliklerine uygun olarak gerçekleştirilecektir.

Bu faaliyetin yürütülmesi, TKADDB tarafından ihale prosedürleri yoluyla danışmanlık/yüklenici şirketler tarafından yapılacaktır. İhale ve kontrol aşamalarında, Tarım ve Orman Bakanlığı Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı (DHDB) ile işbirliği yapılacaktır:

İlk olarak, bir danışmanlık şirketi inşaat ve detaylı tasarım projelerini hazırlayacaktır.

- DHDB, bu şirketin seçimi (ihale prosedürü) için sosyal ve çevresel gereklilikler de dahil olmak üzere İş Tanımı'nın hazırlanmasında TKADDB'ye yardımcı olacaktır.
- DHDB, inşaat ve detaylı tasarım projelerinin onay sürecinde de TKADDB'ye yardımcı olacaktır.

İkinci olarak, yüklenici bir şirket Ulusal Toprak Arşivi Tesisi'ni (UTAT) inşa edecektir.

- DHDB, bu şirketin seçimi (ihale prosedürü) için sosyal ve çevresel gereklilikler de dahil olmak üzere teknik şartnamelerin hazırlanmasında TKADDB'ye yardımcı olacaktır.
- DHDB, kontrol ve denetim hizmetleri de dahil olmak üzere inşaat sürecinde TKADDB'ye yardımcı olacaktır.

Çıktı 4. Arazi sınıflandırmasının iyileştirilmesi

Planların/Notların Hazırlanması ve Arazi Sınıflandırması: Bu faaliyetin amacı (a) kırsal alanlardaki tarım arazilerinin korunmasını sürdürmek ve (b) sürdürülebilir tarımsal üretimi güvence altına almak ve kırsal kalkınmayı sağlamak için toprağın kalitesi, arazinin yeterliliği ve diğer arazi özelliklerini dikkate alarak arazilerin rasyonel kullanımına dayalı bir arazi kullanım planlaması sağlamaktır.

Bu planlar ile ulusal ve bölgesel planlamaya temel oluşturmak, diğer fiziki planlamalara veri sağlamak, tarım ve diğer arazi kullanım şekilleri arasında denge sağlamak amaçlanmaktadır. Bu planlarda nihai hedef, tarım arazilerinin korunması ve potansiyeline uygun olarak kullanılması, böylece diğer sektörlerin kullanım talepleri için alternatif alanlar yaratılmasıdır.

Söz konusu arazi kullanım planlarının 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu kapsamında hazırlanmasıyla; (a) tarıma elverişli olmayan verimsiz arazilerin belirlenmesi, (b) gerekli altyapı düzenlemelerinin yapılarak sanayi, yerleşim ve diğer sektörler için ihtiyaç duyulan alanların ve hammaddelerin belirlenmesi, (c) böylece tarım dışı kullanımlara uygun alternatiflerin oluşturulması, (d) gıda güvenliği ve kırsal kalkınmanın desteklenmesi hedeflerine ulaşılması beklenmektedir.

¹⁴ [Op.cit:11](#)

Arazi kullanım planlaması çalışmaları veri toplama, ofis çalışmaları, saha çalışmaları ve çıktı/onay çalışmaları gibi aşamalardan oluşmaktadır. Bu faaliyetler, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Uygulama Talimatı¹⁵ doğrultusunda, TKADDB tarafından sözleşme imzalanacak danışman şirket(ler) tarafından yürütülecektir. Bakanlık İl Müdürlükleri, işin uygulanması sırasında, özellikle Danışman(lar) tarafından uygulanan faaliyetlerin kontrolü/denetimi konusunda işbirliği yapacaktır. TRGM'deki TKADDB tarafından tanımlanan ve ihale dokümanlarının hazırlanması için ilgili Satın Alma Uzmanına sağlanan ilgili İş Tanımları'nın hazırlanmasında ekipler arasında gerekli işbirliği sağlanacaktır. Gerçekleştirilecek faaliyetlerin detayları aşağıda açıklanmaktadır:

Veri edinimi: İlk aşamada, detaylı toprak etüt verileri ve TOB bünyesindeki diğer Daire Başkanlıkları ve diğer kurumlar tarafından üretilen veriler (örneğin, mera, orman, imar planı, sulama alanı, korunan alan vb.) arazi kullanım planı çalışmaları sırasında elde edilecektir. Veri toplama ve ofis işleri TRGM personeli ile koordineli olarak Danışmanlık şirketi tarafından yürütülecektir.

Ofis İşleri: Sağlanan veriler değerlendirilerek planlama sınırları içerisindeki araziler; tarım alanları, tarım dışı alanlar ve kapsam dışı alanlar olmak üzere 3 ana gruba ayrılmıştır.

- Tarım arazileri, tarım alanları, detaylı toprak etüt verileri ve yıllık ortalama yağış verileri kullanılarak 5403 sayılı Kanun hükümlerine göre sınıflandırılacaktır.
- Tarım dışı alanlar, tarım dışı faaliyetler için belirlenmiş alternatif alanlardan oluşacaktır. Planlama alanında alternatif alanlar belirlenirken öncelikle tarımsal karakterini koruyacak alanlar tespit edilecek; arazinin sınıfı ile birlikte tarımsal potansiyeli ve bütünlük içindeki konumu da dikkate alınacaktır.
- Kapsam dışı alanlar, diğer kurumlardan elde edilen verilere göre 5403 sayılı Kanun kapsamı dışında kalan alanlar olarak ayrılacaktır.

Tarım alanları, tarım dışı alanlar ve kapsam dışı alanlar için genel ve uygulamaya yönelik plan hükümleri plan açıklama raporunda belirlenecektir. 1/5.000 ölçekli arazi kullanım planlama çalışmasında plan, lejant ve plan açıklama raporu üretilecektir.

Saha kontrol işleri: Bu, planın araziye uygunluğunun kontrol edilmesi ve plan notlarının uygulamaya uygunluğunun denetlenmesinden oluşur. Diğer taraftan ihtiyaç duyulması halinde İl Müdürlüklerine verilecek eğitim/bilgilendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi aşamalarından oluşmaktadır. Saha (kontrol) çalışmaları TRGM personeli ile koordineli olarak İl Müdürlükleri ile birlikte yürütülecektir.

Çıktı/Onay: Bu aşama aşağıdaki eylemlerden oluşmaktadır. İlk etapta 1/5.000 ölçekli arazi kullanım planı çalışmaları sonucunda genel ve uygulama hükümlerini içeren 1/5.000 ölçekli plan, plan açıklama raporu ve plan notu hazırlanacaktır. Ardından, kontrol edilen plan ve plan notları Tarım ve Orman Bakanı tarafından onaylanacaktır. Son adımda ise onaylanan planlar, Ulusal Veri Tabanı aracılığıyla tüm yatırımcı kamu kurumları, imar planlaması yapmaya yetkili tüm kurum ve kuruluşlar, üniversiteler ve araştırma projelerine temel teşkil edecek verilerin sağlanması amacıyla vatandaşlarla paylaşılacaktır.

Arazi kullanım planlaması ve plan notlarının hazırlanması PKP doğrultusunda gerçekleştirilecektir¹⁶. Bu kapsamda, paydaşlar arazi kullanım planlamasının çıktıları hakkında bilgilendirilecektir. Elde edilen paydaş geri bildirimleri dikkate alınacaktır.

Toprak etütlerinin tamamlanmasının ardından (Çıktı 1'de), ilgili grupların arazi kullanım planlama çalışmaları başlayacaktır. Bu plan notları ulusal toprak veri tabanında/sisteminde (TAD Portalı)

¹⁵ [yayımlanacak.](#)

¹⁶ [Op.cit: 12](#)

depolanacak ve Çıktı 2 kapsamında oluşturulacak veri paylaşım politikası doğrultusunda diğer kurumlarla ve vatandaşlarla paylaşılacaktır.

Çıktı 2 (Dijital Ulusal Toprak Profili Veri Tabanı) ve Çıktı 3 (Hizmet ve Sistem Geliştirme)

Çıktı 2 ve 3 faaliyetleri yakından entegredir. Bunların uygulanmasını desteklemek için TOB, veri konusunun ve paylaşım politikasının güçlendirilmesi üzerinde çalışacaktır. Halihazırda TOB bünyesinde bulunan sistemlere (TAD Portal - Tarımsal Arazi Değerlendirme Sistemi, TEHPortal - Toprak Etüt ve Haritalama Sistemi ve TadLab - Tarımsal Arazi Değerlendirme Laboratuvar Sistemi gibi) iç ve dış entegrasyonun nasıl tamamlanacağını netleştirmek için, proje sonunda üretilen veri ve bilgiler TOB bünyesinde toplanmakta ve dış paydaşlara erişilebilirliğinin tanımlanması ve yönetilmesi, koordinasyonun sağlanması, hedef ve stratejilerin oluşturulması için bir 'veri politikası' geliştirilmesi ve yönetilmesi gerekmektedir.

Bu faaliyet kapsamında aşağıdaki çalışmalar yapılacaktır. Öncelikle mevcut yönetmelikler gözden geçirilecektir. Daha sonra proje tarafından oluşturulan toprak verileri ve arazi bilgileri kullanılarak ve mevcut veri tabanına adapte edilerek toprak ve arazi bilgi sistemi oluşturulacaktır. Kurum içi ve kurumlar arası istişare toplantılarını ve veri paylaşımını yönetmek için geliştirilen 'ulusal toprak veri politikasının' onaylanması.

Devlet kurumları ve üçüncü taraflar arasında paylaşım protokollerini, veri paylaşımını ve dağıtım protokollerini düzenleyen Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine uygun olarak veri politikasının geliştirilmesi/uygulanması sağlanacaktır. (Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Sayısı: 49 Yayımlandığı Resmî Gazete Tarihi - Sayı: 7/11/2019 - 30941)¹⁷

Bu kararnamenin yürütülmesinden Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı sorumludur. TOB'nin dijitalleşme sistemleri ile ilgili birimi olan BTGM ve sorumlu bakanlık ile koordineli çalışılarak veri politikası geliştirilecektir.

Bu hükümler doğrultusunda, TRGM toprak verilerinin tanıtımı, paylaşımı ve yaygınlaştırılmasından sorumludur. Toprak verilerinin erişilebilirliğine ilişkin ulusal politikaların güçlendirilmesine yardımcı olmak için uluslararası iyi uygulamalar da gözden geçirilecektir.

Proje, ulusal uyumlaştırılmış toprak profili veri tabanının güçlendirilmesini destekleyecektir. Bu veri tabanı/sistem, ulusal arazi/toprak politikalarının, kurumsal yapının ve mekanizmaların güçlendirilmesine yardımcı olmak için diğer ilgili bilgi sistemleri ve platformlarıyla birlikte çalışabilir olacaktır.

Ulusal Toprak Bilgi Sistemi, diğer kuruluşlar tarafından yönetilen veri sistemlerine bağlanacaktır (Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, E-Devlet vb.).

Sonuç olarak,

- Toprak bilgi sistemi, kamu kurum ve kuruluşlarının veri erişimi, paylaşımı ve kullanımı için kullanılabilir.
- Arazi ile ilgili verilere erişim, yatırım arayan bireysel veya kamu/özel sektör kuruluşları tarafından kolaylaştırılacaktır.

¹⁷ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/11/20191107-9.pdf>

- İlgili paydaşların yatırımlarının daha etkin bir şekilde yönlendirilmesiyle yatırım ve zaman açısından maliyetler azalacaktır.
- Veri paylaşımının standardizasyonu, uyumlaştırılması ve entegrasyonu sağlanacaktır.
- TOB tarafından Toprak ve Arazi ile ilgili üretilen verilerin kalitesi arttırılacak ve takip edilecektir.

Bu faaliyette, kurum içi ve kurumlar arası istişare toplantılarının düzenlenmesi ve raporlanması için ilgili faaliyetler yüklenici firma tarafından gerçekleştirilecek olup, politika oluşturma aşamasında BTGM ve TRGM EİKS Daire Başkanlığı ile işbirliği yapılacaktır.

Ulusal Toprak Profili Veri Tabanı (TAD Portal), yapılacak detaylı toprak etüt çalışmalarından elde edilecek veriler ve mevcut verilerle geliştirilecek ve güçlendirilecektir.

Seri bazlı toprak sınıflandırması sonucunda elde edilecekler; (i) toprak serisinin tüm morfolojik, fizyografik ve iklimsel özellikleri, (ii) profil toprak analiz sonuçları, (iii) profil fotoğrafları, (iv) profilin arazide tanımlandığı koordinatlar, (v) her bir seri, özellikle diğer benzer ana materyal ve diğer benzer fizyografya. Seriler arasındaki farklar veri tabanına kaydedilecektir.

Profilin sahada tanımlandığı koordineli veriler, toprak izleme sahalarının belirlenmesine (aşağıdaki çıktı 3 kapsamında) ve seçilen göstergeler için ulusal toprak izleme alt sistemlerinin kurulmasına (çıktı 3) temel oluşturacaktır.

Çıktı 3 sistemi ve hizmet geliştirme faaliyetleri için. Proje, Toprak-Arazi Mekansal Veri Altyapısını ve Ulusal Toprak ve Arazi Bilgi Sistemini geliştirecek/optimize edecektir.

Bu faaliyet kapsamında aşağıdaki konuların ele alınması öngörülmektedir; (i) Seçilmiş toprak göstergeleri için Ulusal Toprak izleme alt sistemi; (ii) Toprak tehditlerinin periyodik olarak izlenmesi için toprak izleme alanlarının belirlenmesi, ulusal çapta tematik haritalar da dahil olmak üzere Dinamik Modelleme/Haritalama alt sistemi; ve (iii) Karar Destek Sisteminin (KDS) kurulması; (iv) Pilot Uygulamalar.

Ülke çapında toprak ve arazi bilgi sistemindeki bilgi eksikliklerini azaltmak için depolama ve paylaşım amacıyla işlevsel bir arazi ve toprak bilgi sistemi geliştirilecek; ulusal veri paylaşımı ve kullanımı politikasına uygun olarak arazi ve toprak izlemeyi desteklemek için toprak profili veritabanı, ayrıntılı toprak haritaları ve tematik haritalar geliştirilecektir.

Ulusal Toprak ve Arazi Bilgi Sistemi tercihen açık kaynaklı mekansal veri içerik yönetim sistemleri kullanılarak oluşturulacak ve mevcut web servisleri (TADportal, TEHPortal, TADlab vb.) ile entegre edilerek ülke genelinde farklı kaynaklardan elde edilen verilerin bir araya getirilmesini sağlayacaktır.

Ulusal Arazi ve Toprak Bilgi Sistemi, diğer kurumlar tarafından yönetilen veri sistemlerine bağlanacaktır (Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, e-devlet vb.) Ayrıca sektörler arası çalışmalara ve yapılacak yatırımlara rehberlik edecek ve planlama süreçleri için veri sağlayacaktır.

Bu faaliyetin tüm alt faaliyetleri için yazılım işleri BTGM ve TRGM'nin EİKS Daire Başkanlığı ile işbirliği içinde ihale yoluyla yapılacaktır. (Uygulama sırasında, ihtiyaç duyulması halinde teknik şartnameler, DB'nin onayına tabi olarak PP revizyonu gerektiren ihale prosedürü yoluyla bir sözleşme imzalanmak üzere bir Danışmanlık şirketi tarafından hazırlanabilir). Bu faaliyet kapsamındaki tüm çalışmaların kontrol ve denetimi TRGM'nin BTGM ve EİKS Daire Başkanlığı tarafından gerçekleştirilecektir.

Toprak izleme sahalarının belirlenmesi ve seçilen göstergeler için ulusal toprak izleme alt sisteminin kurulması: Bu faaliyet kapsamında aşağıdaki çalışmaların yapılması planlanmaktadır; (i) Ulusal Toprak İzleme Sisteminin kurulmasını desteklemek üzere toprak izleme alanlarının belirlenmesi için bir metodoloji geliştirilecek, (ii) mevcut analiz sonucunda seçilen göstergeler için verilerin periyodik olarak güncellenmesi amacıyla mevcut alanda toprak izleme noktaları belirlenecek, (iii) metodolojiye uygun sistem kurulacak, (iv) seçilen toprak göstergeleri (ağır metal kirliliği, tuzlanma, organik karbon vb.) ulusal düzeyde izlenecektir, (v) ayrıca, seçilen izleme göstergeleri ulusal ihtiyaçlar ve öncelikler dikkate alınarak proje uygulaması sırasında belirlenecektir. "Ulusal Toprak Profili Veri Tabanı" faaliyetinin çıktıları temel olarak kullanılacaktır.

Dinamik bir modelleme/haritalama sisteminin kurulması: Elde edilecek verilerin hem bakanlık birimleri hem de paydaşlar tarafından etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla dinamik bir modelleme/haritalama yazılım (mobil uygulamalar dahil) sistemi kurulacaktır. Dinamik Modelleme/Haritalama Sisteminin kurulması ile; (i) doğal toprak özellikleri (verimlilik haritaları, eğim vb.), (ii) farklı ölçeklerde toprak sınıflandırma haritaları, (iii) toprak tehditleri (toprak tuzluluğu, toprak sıkışması, toprak geçirimsizliği, toprak organik madde azalması vb.) haritaları geliştirilecektir.

Karar Destek Sisteminin (KDS) Kurulması: Hazırlanacak arazi kullanım planları, korunacak tarımsal alanları ve tarım dışı kullanımlara uygun alternatif alanları içermektedir. Alternatif alanlar, tarım dışı kullanımlar için değerlendirilebilecek alanları ifade eder.

Belirlenen alternatif alanlar hazırlanacak planlarda yatırımcı kurum ve kuruluşlarla paylaşılacaktır. Karar Destek Sistemi kullanılarak paydaşlar/yararlanıcılar alternatif alanlara kolayca yönlendirilecek ve mevcut tarım arazileri korunacaktır.

Karar Destek Sistemi'nden İl ve İlçe belediyeleri, Büyükşehir Belediyeleri, Karayolları Genel Müdürlüğü ve Bölge Müdürlükleri, İlbak, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri yararlanacaktır.

Pilot Uygulamalar: Seçilecek bölgede tarımsal ürün uygunluk analizi yapılacak, geliştirilecek yöntemle veri tabanındaki verilerle bölgeye uygun tarımsal ürünlerin belirlenmesine yönelik bir çalışma gerçekleştirilecektir. Bu faaliyet sonunda elde edilen çıktıların ileride gerçekleştirilmesi planlanan Tarımsal Arazi Kullanım Planlaması (TAKUP) çalışmalarında kullanılması öngörülmektedir.

Çalıştaylar, seminerler vb. için Lojistik ve Organizasyon Hizmetleri: Proje kapsamında çalıştaylar ve seminerler düzenlenecektir. Çalıştay ve seminerler kapsamında gerçekleşecek tüm etkinliklerin organizasyon, konaklama ve ulaşım hizmetleri organizasyon ve lojistik firma/şirketleri aracılığıyla sağlanacaktır. Kurum içi ve kurumlar arası tüm paydaşlarla istişare toplantıları düzenlenecektir. Ayrıca gerçekleştirilecek faaliyetlere ilişkin broşürler basılarak dağıtılacaktır.

Personel Eğitimi: Uygulamalı eğitimlerin verilmesi öngörülmektedir. Tarım il ve ilçe müdürlükleri personeline de toprak etütleri ve arazi kullanım planları konusunda eğitim verilecektir.

TOB'nin merkez ve taşra personeline de modelleme, haritalama, uyumlaştırma vb. konularında eğitim verilecektir. Bu eğitimler ile Projenin desteklenmesi ve personelin inovasyon ve teknolojiyi benimsemesi yoluyla verimliliğin artırılması hedeflenmektedir. Ayrıca farkındalık kampanyaları ve yaygınlaştırma faaliyetleri de yürütülmektedir.

Bu faaliyet kapsamında toprak etüt ve haritalama eğitimi, CBS eğitimi, arazi kullanım planlaması eğitimi, alt sistemlerin kullanımına ilişkin eğitim ve ihtiyaç duyulması halinde personel dil eğitimi verilecektir.

Diğer ülkelerdeki en iyi uygulamaları görmek için arazi kullanım planlaması ve ilgili konularla ilgili çalışma ziyaretleri de düzenlenecektir.

Lojistik ve Organizasyonel Hizmetler ve Personel Eğitimi faaliyetleri birden fazla sözleşme ile gerçekleştirilecektir. Teknik şartnameler, ilgili Satın Alma Uzmanı/Uzmanları ve TKADDB ile işbirliği içinde hazırlanacaktır.

4.1.2 AltBil3.1 Bahçe Bitkileri Üretiminde İklim Direncinin, Üretkenliğin ve Kaynak Kullanım Verimliliğinin Güçlendirilmesi

Bu Alt Bileşenin temel amacı, bahçe bitkileri üretiminde verim ve kaliteyi artırarak istikrarlı gıda arzının sağlanmasına yardımcı olmak ve fiyat dalgalanmalarını önlemektir. Bu alt bileşen, korunan tarımın verimliliğini ve iklim direncindeki rolünü artırmak için jeotermal enerjinin doğrudan kullanımı etrafında yenilikçi kümelenme sera yaklaşımlarının pilot uygulaması yoluyla Türkiye'de korunan tarımın geliştirilmesine yönelik devam eden kamu ve özel sektör çabalarını destekleyecek, aynı zamanda enerji / girdi kullanımında verimlilik sağlayacak ve toprak sağlığını iyileştirerek önemli azaltma yan faydaları üretecektir. Sera üretimi aynı zamanda daha yüksek değerli ve besin açısından zengin sebze ürünlerinin üretiminin artırılması için ürün çeşitlendirmesini destekleyerek beslenme sonuçlarının iyileştirilmesine katkıda bulunabilir.

Şu anda, Tarıma Dayalı İhtisas Sanayi Bölgeleri ("TDİOSB") yasal çerçevesi altında bu altyapıyı genişletmek için en büyük kamu-özel sektör yatırımları önerilmektedir. Alt bileşen 3.1, bir kümelenmenin avantajlarını korurken, temel altyapıyı inşa etmek ve özel yatırımcıları hızlı bir şekilde harekete geçirmek için (üst altyapı/seraların inşası için) yenilenebilir enerji kaynağına dayalı bir jeotermal sera iş modelinin pilot uygulamasına destek sağlamaktadır.

Bu alt bileşenin özel hedefleri aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Kümelenmiş jeotermal kaynak serası TDİOSB için başarılı bir model oluşturmak,
- İleri teknolojiye sahip, jeotermal ısıtmalı ve tam otomasyonlu modern seralar kurarak tüm yıl boyunca üretimi mümkün kılmak, seraların önemli maliyet kalemlerinden biri olan ısıtma maliyetini düşürerek jeotermal enerjiden faydalanmak,
- Yerel halka sosyo-ekonomik katkı sağlamak, özellikle kadın istihdamı olmak üzere istihdam yaratmak,
- Yaş sebze ve meyve üretiminin yanı sıra, bunların işlenmesine yönelik sanayi tesislerinin kurulması da teşvik edilecektir,
- Seçilen(ler) TDİOSB'nin bulunduğu il ve bölgenin yaş sebze ve meyve ihtiyacının karşılanması, üretim fazlasının ihracatı ile ülke ekonomisine katma değer sağlanması
- Yerli ve yabancı yatırımcılar için altyapısı olan bir yatırım ortamı sağlamak.

Bu alt bileşenin uygulama sorumluluğu OTHBDB - TRGM'ye aittir. Projenin doğrudan faydalanıcısı, seçilecek olan Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri Tüzel Kişilik(ler)idir.

Yasal dayanak: TDİOSB'ler 4562 sayılı OSB Kanunu'na göre kurulur ve tüzel kişiliğine sahip özel kuruluşlardır. Tüzel kişilik, TDİOSB'nin kuruluşunda yer alan kurum ve kuruluşların (Valilik, Belediyeler, ticaret odaları, sanayi odaları, kooperatifler, birlikler vb.) temsilcilerinden oluşan müteşebbis heyet üyeleri ile müteşebbis heyet üyeleri arasından seçilen Yönetim Kurulu, Denetim Kurulu ve TDİOSB Bölge Müdürlüğü'nden oluşur. TDİOSB Bölge Müdürlüğünde yeterli sayıda teknik (kontrol mühendisleri) ve idari personel bulunmakta olup, TDİOSB'nin sevk ve idaresinden sorumlu olacaklardır.

Bu alt bileşen kapsamındaki faaliyetler 3 ana başlık altında toplanmıştır. Bunlar; çalışmalar, yaygınlaştırma ve sosyal yardım faaliyetleri ve altyapı yatırımlarıdır.

Çalışmalar kapsamında alt bileşen, bölge planlaması ve jeolojik etütler için danışmanlık hizmetlerini; farklı yatırım modelleri ve yatırım ihtiyaçlarına yönelik çalışmaları ve fizibilite analizlerini; çevresel ve sosyal etki değerlendirmelerini ve proje tarafından desteklenecek yatırımların teknik tanımını desteklemek için ihtiyaç duyulan diğer çalışmaları finanse edecektir. Daha ulusal düzeyde, proje, jeotermal seracılık için potansiyel uygun alanların daha fazla belirlenmesi de dahil olmak üzere, tarımsal üretim için ulusal jeotermal stratejinin hazırlanması için gerekli çalışmaları finanse edecektir.

Alt bileşen fonları "temel" altyapının inşasını finanse edecektir. İnşaat altyapısı ve inşaat işleri: jeotermal ısıtma güç üretim tesisi; enerji nakil hattı ve şebeke yedek güç hattının yanı sıra bir elektrik trafo merkezi; içme ve kullanma suyu rezervuarları ve pompa istasyonları; telekomünikasyon merkezi; temel drenaj bağlantı hattı; gaz temini, yerel yollar; vb.) gibi. Yeni seraların inşası, meyve ve sebzelerin sınıflandırılması, paketlenmesi ve işlenmesi gibi bu yatırımlarla ilgili faaliyetler/tesisler özel sektör tarafından kendi kaynaklarıyla finanse edilecektir.

Sera altyapısına yapılacak müteakip yatırımları motive etmek için özel sektörle ortaklıkları hedefleyen yaygınlaştırma ve sosyal yardım faaliyetleri uygulanacak ve jeotermal sera yetiştiriciliği için eğitim de verilecektir. Alt bileşen faaliyetleri için finansman kaynakları Tablo 10'da gösterilmektedir.

Tablo 10. Alt bileşen faaliyetleri için finansman kaynakları

Faaliyetler	Finansman Kaynakları
Teknik çalışmalar	TUCSAP
TDİOSB "temel" altyapı yatırımları için inşaat işleri Jeotermal sondajlar, jeotermal boru hattı ve ısıtma tesisi, Enerji nakil hattı ve şebekesi, Bir elektrik trafo merkezinin yanı sıra yedek bir güç hattı, İçme ve kullanma suyu depoları ve pompa istasyonları, Kanalizasyon ve yağmur suyu hattı, Telekomünikasyon merkezi, Temel drenaj bağlantı ağı, Doğal gaz arzı, Yerel yollar vb.	TUCSAP
Geniş çaplı farkındalık faaliyetleri	TUCSAP
Danışmanlık Dışı Hizmetler	TUCSAP
Yeni seraların inşası	Özel sektör
Meyve ve sebzelerin tasnif edilmesi, paketlenmesi ve işlenmesine yönelik tesislerin inşası	Özel sektör
Atık su arıtma tesisi,	Seçilecek TDİOSB'ler
Yağmur suyu toplama tesisi,	Seçilecek TDİOSB'ler
Biyogaz üretim planı ve yenilenebilir enerji üretimi (JES, GES ve RES)	Seçilecek TDİOSB'ler
Organik gübre üretim tesisi	Seçilecek TDİOSB'ler

Kaynak: ÇSYÇ

Bileşenin uygulanmasındaki adımlar:

(a) Desteklenecek TDİOSB'nin seçimi.

Alt bileşen faaliyetleri, maliyet değerlendirmelerine bağlı olarak, TOB tarafından ön fizibilite veya hazırlık çalışmalarının halihazırda yürütüldüğü 14 saha arasından seçilen bir veya iki TDİOSB

sahasında odaklanmış faaliyetler olacaktır. Projenin uygulanacağı alanlarda kurulacak seraların ısıtılabilmesi için yeterli debi ve sıcaklıkta jeotermal kaynağa sahip olunması gerekmektedir. Bu nedenle belirlenecek alanlarda yer seçimi çalışmalarının yapılması, jeolojik ve jeoteknik zemin etüt çalışmalarının gerçekleştirilmesi, uygun TDİOSB yerinin seçiminin kesinleştirilmesi ve sahanın çevresel ve sosyal etki değerlendirmesinin (ÇSED) yapılması sağlanacaktır. Proje faaliyetlerini başlatmak üzere TDİOSB'nin seçimine ilişkin kriterler şunlardır

- Ön teknik ve çevresel ön fizibilite (TOB tarafından yapılan ön çalışmalar, jeotermal arama için yatırımın potansiyel teknik uygulanabilirliğini belirlemiştir).
- Konum tarafının aşağıdakiler açısından özellikleri:
 - o Tüm saha için yeterli akış hızı ve sıcaklıkta bir jeotermal kaynağın mevcudiyeti
 - o Saha tercihen kamuya ait olması ve kamulaştırmaya tabi özel mülkiyet olmaması
 - o Dağıtım merkezlerine bağlanabilirlik
 - o Sahanın il/ilçe arazi kullanım planlama direktifleri/düzenlemeleri ile uyumlu olması (diğer acil arazi kullanımları ile rekabet etmemesi)
 - o Ön fizibilite değerlendirmelerinin, yüksek çevresel ve sosyal olumsuz etkilerin olmayacağını göstermesi
 - o Sitede herhangi bir kamu kurumuna ait proje ve tasarruf bulunmaması,
 - o Yerde üretim tesisinin bulunmaması,
 - o Sahanın bulunduğu il/ilçenin büyümesini engellemeyecek yön ve mesafede olması
 - o Bölgedeki kümelenme ve seralar konusunda deneyim
- Sitenin, TDİOSB tüzel kişiliği adına kayıtlı olması.
- Bölgede yeterli işgücünün (çoğunlukla kadın ve genç işgücü) bulunması ve önemli sosyal etkilerin yaratılması.
- Proje alanının ihracata yönelik yüksek lojistik olanakları.
- Yapılacak yatırıma ilişkin yerli ve yabancı yatırımcıların ilgisi.
- Yerel yönetimler, özel sektör ilgisi (Ticaret Odası, Ticaret Borsası, bireysel yatırımcılar ve diğerleri) tarafından gösterilen ilgi ve sağlanan eş finansman fırsatları.
- Projeyi yürütmek için güçlü bir girişimci yapıya sahip olmak.
- TDİOSB'lerin sağlam ve operasyonel yönetim yapıları.

Değerlendirilecek ilgili TDİOSB(ler) için yukarıdaki kriterlerin değerlendirilmesi TRGM bünyesindeki uzmanlar tarafından yapılacaktır (gerekli görülmesi halinde dış uzmanlarla tamamlanacaktır) Seçim prosedürleri, mevcut diğer bilgi kaynakları olarak ön fizibilite belgelerine dayalı olarak TRGM tarafından gerçekleştirilecektir. TDİOSB'nin değerlendirilmesine yönelik bir özet/rehber TRGM tarafından hazırlanacak ve süreç başlatılmadan önce Banka'ya onay için sunulacaktır. Değerlendirme sonucunda, yukarıda belirtilen tüm seçim kriterlerini karşılayan en uygun (bir veya iki) TDİOSB onay için Bakan Yardımcısına sunulacaktır. Onay sürecinin ardından seçim sonuçları TOB tarafından ilgili taraflara duyurulacaktır. Detaylı değerlendirme süreci ve sonuçları onay alınmak üzere Banka'ya gönderilecektir.

(b) Alt Proje Yatırımının Hazırlanması ve Uygunluğun Değerlendirilmesi:

Seçilen TDİOSB(ler), bir Alt Proje Yatırım Planı (Alt Proje) (veya burada "ön fizibilite raporu" olarak adlandırılır) hazırlamaya davet edilecektir. Alt Proje Yatırım Planı (ön fizibilite raporu), önerilen yatırımın amacını ve kapsamını, beklenen faydaları/etkileri, katılımcı tarafların yatırım maliyetlerini vb. açıklayan bir belgedir. Önerilen Alt Proje Yatırımı/ön fizibilite raporu, TUCSAP, TDİOSB ve özel sektör tarafından sağlanacak ayrıntılı finansman kaynakları da dahil olmak üzere proje yatırımlarının tamamını (bkz. Tablo 10) içerecektir. Ayrıca, TDİOSB ve özel sektör tarafından inşa edilecek ilgili altyapının inşası için uygulanacak yatırım stratejilerini de detaylandıracaktır. Alt Proje Yatırım Planı (ön fizibilite raporu) şablonu bu PUK'nin Ek 6'sında sunulmaktadır.

Bu Alt Proje/Ön Fizibilite Raporunun hazırlanmasında Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan "Yatırım Programı Hazırlama Rehberi" esas alınmış olup, herhangi bir Alt Projenin Yatırım Programına alınabilmesi için zorunludur.

TUCSAP, toplam Alt Proje yatırım maliyetlerini finanse edecektir (AltBil3.1 kapsamındaki altyapı yatırımları için yatırım bütçesi tavanı ve Tablo 10'da sunulduğu gibi TUCSAP AltBil3.1 tarafından desteklenen yatırımların tipolojisi dikkate alınarak). Proje, aşağıda listelenen faaliyetleri/alt projeleri finanse etmeyecektir (Yasaklı Listesi, ayrıca bkz. Ek 7):

- Yüksek çevresel ve sosyal riskli alt projeler
- Yeni TDİOSB kurulması (yer seçimi ve kamulaştırma süreçlerini tamamlamamış TDİOSB)
- Ulusal ÇED sürecini tamamlamamış alt projeler
- Bilinen ve korunan kültürel miras üzerinde olumsuz etkileri olacak alt projeler
- Kritik ve doğal habitatlar üzerinde olumsuz etkileri olacak ve/veya biyoçeşitlilik açısından önemli etkileri olacak alt projeler
- Dünya Bankası'nın Koruma Önlemi Politikası OP/BP 7.50 - Uluslararası Su Yolları Projeleri'ni tetikleyecek alt projeler
- Dünya Bankası'nın Koruma Önlemi Politikası OP/BP 7.60 - İhtilafli Alanlardaki Projeler'i tetikleyecek alt projeler
- Çocuk işçiliği ve zorla çalıştırma içeren faaliyetler
- Önemli miktarlarda tehlikeli kimyasalların üretimi, ticareti, depolanması veya taşınması ya da tehlikeli kimyasalların ticari ölçekte kullanımı. Benzin, gazyağı ve diğer petrol ürünlerini içeren tehlikeli kimyasallar.

Alt Proje Yatırım Planı (ön fizibilite raporu) herhangi bir eksik bilgi içeriyorsa, TRGM TDİOSB(ler)den eksik bilgileri tamamlamalarını talep eder. Seçilen TDİOSB(ler) eksik bilgileri tamamladığında, başvuru tamamlanacak ve Alt Proje teklifi yukarıdaki dışlama kriterlerine göre uygunluk analizi için hazır olarak kabul edilecektir. Eğer Alt Proje uygunluk kriterlerine uyuyorsa, aşağıda açıklandığı gibi detaylı bir değerlendirme yapılacaktır.

Ön fizibilite raporu: Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan "Yatırım Programı Hazırlama Rehberi" uyarınca, herhangi bir Alt Projenin Yatırım Programına dahil edilebilmesi için ön fizibilite raporu (Rehberin bir Eki) gerekmektedir. İlgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, yatırım programına alınmasını talep ettikleri bir ön fizibilite raporu hazırlar ve bu raporu SBB'ye sunar. Bu projede, seçilen TDİOSB'ler projelerine uygun olarak ön fizibilite raporu hazırlayacak ve PUB'ye sunacaktır. Ön fizibilite raporu PUB tarafından tatmin edici bulunmazsa, TDİOSB'den raporu revize etmesi istenecektir.

PUB (TRGM), TDİOSB(ler) tarafından sunulan Alt Proje başvurusunu inceleyecektir, inceleme yukarıda açıklanan "asgari" uygunluk kriterlerinin yanı sıra diğer kriterlerin yanında teknik ve bütçe hususlarını da dikkate alacaktır-. Alt Proje teklifi eksik olarak değerlendirilirse TDİOSB(ler) eksik bilgileri tamamladığında, Alt Proje teklifi tamamlanmış olacak ve TRGM-PUB tarafından tam değerlendirmeye hazır olarak kabul edilecektir.

Başvurunun değerlendirilmesi sırasında ek bilgiye ihtiyaç duyulması halinde, TRGM - PUB'nin talebi üzerine TDİOSB'ler bu bilgileri sunacaktır.

Değerlendirme sonrasında Alt Proje teklifi temel uygunluk kriterlerini karşılamadığı için uygun bulunmazsa, PUB başvuruyu reddedecek ve TDİOSB'yi buna göre bilgilendirecektir. Bundan sonra PUB, Alt Proje başvurusunun uygun olarak kabul edilip edilmediğini ve sonraki adımlara devam edilip edilmeyeceğini veya reddedilip reddedilmediğini Dünya Bankası'na bildirecektir.

TDİOSB'nin Alt Proje teklifinin uygun bulunması halinde, PUB TDİOSB'nin ayrıntılı değerlendirmesine başlayacak ve eş zamanlı olarak çevresel ve sosyal taramayı başlatacaktır.

(c) Alt Proje Teklifinin detaylı incelenmesi (ön fizibilite) ve fizibilite raporunun hazırlanması ve değerlendirilmesi.

İlgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, yatırım programına alınmasını talep ettikleri bir ön fizibilite raporu hazırlar ve bu raporu SBB'ye sunar. Yukarıda belirtildiği gibi, bu projede, seçilen TDİOSB'ler Ek 6'da verilen kılavuza uygun olarak bir Alt Proje Yatırımı (ön fizibilite raporu) hazırlayacak ve TRGM-PUB'ye sunacaktır. Ön fizibilite raporu PUB tarafından tatmin edici bulunmazsa, TDİOSB'den raporu revize etmesi istenecektir. Ön fizibilite raporunun revizyonu tatmin edici bir şekilde yapılmazsa, rapor Alt Proje Yatırımı olarak SBB'ye teklif edilmeyecektir. Ön fizibilite raporunun incelenmesi/değerlendirilmesi için rehber TRGM-PUB tarafından hazırlanacak ve onay için Banka'ya sunulacaktır. PUB, ön fizibilite raporunu inceleyecek/değerlendirecek ve raporda herhangi bir eksik kısım/bölüm/bilgi veya yanlış veri varsa veya Dünya Bankası standartlarını ve gerekliliklerini karşılamıyorsa, TDİOSB ön fizibilite raporunu revize edecek veya kendi kaynaklarıyla bir danışmandan/danışmanlık firmasından destek alacaktır.

- Bir TDİOSB'nin ön fizibilite raporunu revize etmek için teknik ve/veya mali kapasite eksikliği göstermesi halinde, PUB, Alt-bileşen 3.1. fonları ile TDİOSB'ye ön fizibilite raporunun veya gerekli ek belgelerin hazırlanmasında yardımcı olmak üzere danışmanlar veya bir danışmanlık şirketi kiralayabilir.
- Ön fizibilite raporunun incelenmesi sırasında, TRGM-PUB teknik desteğe veya uzmanlığa ihtiyaç duyarsa, bu yardımı veya uzmanlığı TOB bünyesindeki personelden veya bu Alt Bileşen kapsamında işe alınacak harici danışman/danışmanlık şirketi aracılığıyla alabilir. Bu uzmanlar ve/veya şirketler tarafından hazırlanacak ek teknik raporlar, ön fizibilite raporu ile birlikte Dünya Bankası ekibine sunulacaktır.

Proje kapsamında finanse edilecek Alt Projenin seçilmesinden sonra, ön fizibilite raporlarının yanı sıra çevresel ve sosyal tarama belgeleri (aşağıya bakınız) ve ek teknik raporlar (varsa), PUB tarafından PKB aracılığıyla Onay için Dünya Bankası'na ve Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na (SBB) gönderilecektir. TUCSAP projesinin hazırlanması sırasında, alt bileşen için toplam 30 milyon ABD Doları tutarındaki yatırım SBB'nin Yıllık Yatırım Planına dahil edilmiştir; önerilen prosedür, bu alt bileşen kapsamındaki Alt Proje yatırımlarının özel olarak onaylanması için SBB'ye alan seçimi ve Alt Proje kapsamı hakkında daha fazla ayrıntı sağlayacaktır.

(e) Çevresel ve sosyal tarama

Çevresel ve sosyal tarama süreci Bölüm 8.3'te belirtilmiştir: Bu PUK'nin Çevresel ve Sosyal Yönleri. Dünya Bankası tarama belgelerini reddederse, PUB önerilen Alt Projeyi reddederek süreci sonlandıracaktır.

(f) Detaylı Fizibilite Çalışmalarının ve Ç&S Belgelerinin Hazırlanması

Alt Proje Anlaşmasının imzalanmasından önce;

- i) Önerilen Alt Proje Ulusal Yatırım Programına dahil edilmeli ve
- ii) Ayrıntılı bir fizibilite raporu ve Çevresel ve Sosyal (Ç&S) araçlar hazırlanacak, PUB tarafından onaylanacak ve Dünya Bankası'na bir Onay Kararı için gönderilecektir.

Ç&S araçlarının hazırlanmasına ilişkin iş tanımları, onay için Banka'ya gönderilecektir.

TDİOSB'nin seçilmesinden ve Ulusal Yatırım Programına dahil edilmesinden sonra, seçilen TDİOSB tarafından ayrıntılı fizibilite raporları ve Ç&S araçları hazırlanacak ve PUB'ye sunulacaktır. Ayrıca, ulusal ÇED ve ÇSED hazırlanacaktır. Seçilen TDİOSB'nin ayrıntılı fizibilite raporu ve Ç&S araçları hazırlamak için yeterli teknik kapasitesi yoksa, TUCSAP kapsamında harici danışmanlık hizmeti alabilir. Yukarıda belirtilen raporların nihai değerlendirmesi PUB tarafından yapılacak ve onaylanacaktır. Bu raporlar, PUB tarafından PKB aracılığıyla onay için Dünya Bankası'na gönderilecektir.

(g) Alt Proje anlaşması

Alt Proje Yatırımlarının kredi yoluyla finansmanı, 4562 sayılı OSB Kanununa dayanılarak çıkarılan TDİSB yönetmeliğine göre seçilen TDİOSB'ye sağlanacaktır. TRGM, seçilecek TDİOSB ile Taslak Alt Proje sözleşmesi (Ek 8) ve Taslak Alt finansman sözleşmesini (Ek 9) yazılı hale getirecektir. 3.1 alt bileşeni kapsamında, TRGM ile seçilen TDİOSB arasında imzalanacak mali yönetim, Alt Proje ve Finansman Sözleşmesini içeren uygulama konuları, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ve 25 Kasım 2017 tarihli ve 30251 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. OSB/TDİOSB Uygulama Yönetmeliğinde yayınlanan TDİOSB Yönetmeliği ve ilgili Başkanlık kararnamelerine uygun olarak yürütülecektir. Söz konusu mevzuata ilişkin bilgi ve erişim linkleri Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11. İlgili mevzuat ve erişim bağlantıları

Mevzuat Adı	Resmî Gazete Sayı ve tarihi	Erişim Bağlantısı
Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu No. 4562	24021-15.04.2000	https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/24021.pdf
Tarım Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri yönetmeliği	30251 25.11.2017	https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/11/20091110-8.htm
Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği	30674-02.02.2019	https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/02/20190202-6.htm

Alt Proje Anlaşması TOB ve TDİOSB arasında imzalanacak ve nihai tam fizibilite değerlendirmesi ve eksiksiz Ç&S araçlarına dayalı olarak Alt Projenin TOB tarafından onaylanmasından ve Dünya Bankası onayından sonra yürürlüğe girecektir. Alt Proje Sözleşmesinin taslağı Ek 8'de yer almaktadır. Bu belge TOB bünyesindeki tüzel kişiler tarafından gözden geçirilecek ve taraflarca imzalanmadan önce Banka'nın onayına sunulacaktır.

Alt Proje sözleşmesi aracılığıyla, yararlanıcı/seçilen TDİOSB, Alt Projenin amacı için gerekli olan kaynakları gerektiğinde derhal sağlamayı taahhüt eder (Tablo 10).

Alt Proje Anlaşması ile TDİOSB, Dünya Bankası satın alma ve mali yönetim düzenlemeleri ile Projenin Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi, PKP, YYÇ, İYP ve ÇSTP'ye uymayı taahhüt eder.

Alt Proje Sözleşmesi ile TDİOSB, Alt Projenin Banka'nın 15 Ekim 2006 tarihli ve Ocak 2011 ve 1 Temmuz 2016 tarihlerinde revize edilen Yolsuzlukla Mücadele Kılavuzuna ("UİKB Kredileri ve UKB Kredileri ve Hibeleri ile Finanse Edilen Projelerde Sahtecilik ve Yolsuzluğun Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkında Kılavuz") uygun olarak yürütüleceğini taahhüt eder.

Alt Proje Sözleşmesi aracılığıyla, onaylanan Alt Proje için finansman miktarı, Alt Proje maliyetlerinin tahminine dayanacaktır. Alt Proje sözleşmesi, Alt Proje için finansmanın (yani Alt Finansmanın) kesin

miktarının, Alt Proje faaliyetleri için ihale süreçlerinden sonra (Banka'nın Satın Alma Düzenlemelerine uygun olarak) belirleneceğini ve gerçek miktarın bir alt Alt finansman sözleşmesinde kararlaştırılacağını kabul edecektir (Taslak versiyon Ek 9'da yer almaktadır).

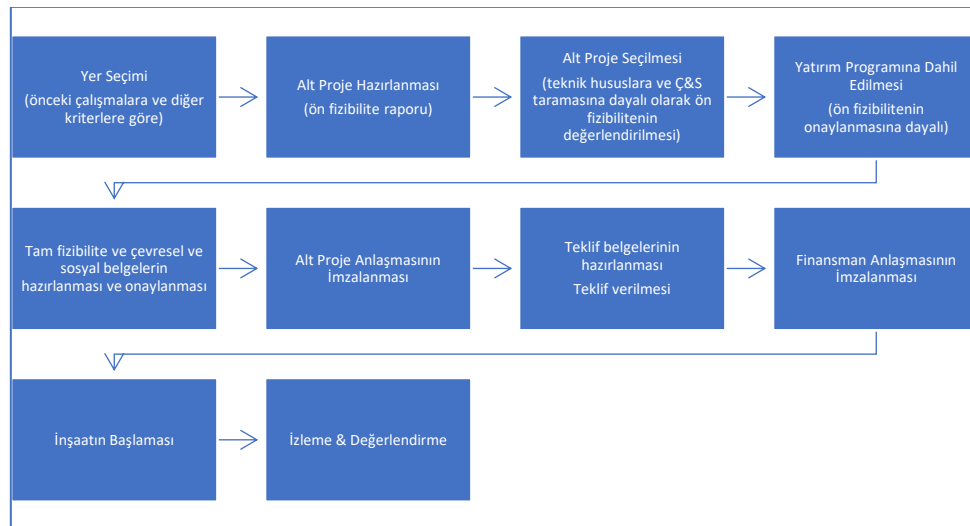
Her bir Alt Proje Sözleşmesi, TDİOSB'nin Proje kapsamında finanse edilen tesisleri gerekli özen ve verimlilikle ve sağlam teknik, mali ve yönetsel standartlara uygun olarak tasarlamasını, inşa etmesini, yürütmesini ve işletmesini gerektirecektir.

Buna ek olarak, Alt Proje Anlaşması, seçilen TDİOSB'nin Alt Projeyi geçerli sosyal etki, ekolojik, çevresel ve kirlilik kontrol standartlarını dikkate alarak ve TOB tarafından Proje için hazırlanan çevresel ve sosyal araçlar (ÇSYÇ, İYP, PKP, YYÇ) ve ÇSTP taahhütlerine uygun olarak uygulamasını ve işletmesini gerektirecektir. Alt Proje Anlaşması ayrıca, Alt Finansman gelirlerinden finanse edilen malların, işlerin, danışmanlık dışı hizmetlerin ve danışmanlık hizmetlerinin yalnızca Alt Proje faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde kullanılmasını şart koşacaktır. Seçilen TDİOSB ayrıca, asgari olarak Alt Finansman ile finanse edilen malların satın alınması, nakliyesi ve kullanım veya kurulum yerine teslimi ile ilgili tehlikelere karşı sigorta edecek standart iş uygulamalarına göre sigorta yaptırmak ve sürdürmekle yükümlü olacaktır.

TOB, Banka'nın istemesi halinde, her bir Alt Projede üstlenilen tüm malları, sahaları, işleri, tesisleri ve inşaat işlerini kendi başına veya Dünya Bankası temsilcileri ile birlikte denetleme ve TDİOSB'den bilgi talep etme hakkını saklı tutacaktır. Bir TDİOSB'nin Alt Proje Anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerinden herhangi birini yerine getirmemesi halinde, TOB Alt Finansman gelirlerinin kullanımını askıya alma veya feshetme hakkına sahip olacaktır.

Alt Proje faaliyetleri için ihale süreçlerinin tamamlanmasının ardından, TOB seçilen TDİOSB ile bir Alt Finansman Anlaşması imzalayacaktır (bkz. aşağıdaki bölüm (i)). TDİOSB ve TOB arasında imzalanan anlaşmalara ilişkin süreç Şekil 4'te gösterilmektedir.

Şekil 4. Altproje Uygulama Süreci

(H) Teklif belgeleri ve ihale

Banka'nın sahaya özgü Ç&S dokümanları için onay vermesinin ardından TDİOSB, Alt Projenin tasarım ve ihale dokümanlarının hazırlanması olan bir sonraki adımı atacaktır.

Seçilen TDİOSB'nin tasarım, teklif verme ve diğeri ilgili tüm ihale belgelerini hazırlamak için teknik ve mali açıdan yeterli kapasiteye sahip olmaması durumunda, PUB "tasarım inceleme ve denetim hizmetleri" için danışmanlar veya danışman şirket kiralayacaktır. PUB ve Dünya Bankası bu çalışmayı seçilen TDİOSB'nin kapasitesine, Alt Projenin türüne ve kapsamına göre birlikte çerçeveselendirecektir.

Sahaya özgü Ç&S dokümanları ihale dokümanlarına ek olarak entegre edilecek ve ihaleyi kazanan yüklenici ilgili tüm Ç&S dokümanlarının uygulanmasından sorumlu olacaktır.

PUB, tasarım, ihale ve diğeri ilgili tüm ihale belgelerini inceleyecek ve onaylayacaktır. Teknik TRGM ve dış uzmanlar, teklifin teknik tasarımını/kapsamını ve bütçe etkilerini değerlendirmek üzere PUB tarafından davet edilebilir. PKB aracılığıyla PUB, Bankanın satın alma işlemlerini sonradan/önceden incelemesi için satın alma yöntemi eşiklerine bağılı olarak yorumları/itirazları için bunları Bankaya gönderir.

Alt Projenin ilgili ihalesi/ihaleleri Dünya Bankası kural ve prosedürlerine göre yapılacaktır.

(i) Satın alma planlarının gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesi

Bu alt bileşen kapsamındaki Alt Proje(ler)in Satın Alma Plan(lar)ı, ihale ve teklif dokümanlarının onaylanmasının ardından PUB tarafından hazırlanacak ve STEP aracılığıyla sunulacaktır. Satın alma planının revize edilmesi gerekiyorsa, PUB Satın Alma Birimi seçilen TDİOSB ile koordinasyon sağlar.

PUB Satın Alma Birimi, revize edilmiş Satın Alma Plan(lar)ı hakkındaki yorumlarını sunar ve revize edilmiş Satın Alma Planını incelemeleri/yorumları/uygunlukları için PUB'nin diğeri birimlerine iletir.

PUB Satın Alma Birimi, PUB'nin farklı birimleri tarafından sağlanan revize Satın Alma Planına/Planlarına ilişkin girdileri/yorumları gözden geçirir ve PUB'nin farklı birimleri tarafından karşılıklı olarak mutabık kalındığı şekilde, diğerilerinin yanı sıra yeni/iptal edilen/değiştirilen faaliyeti de içeren Revize Satın Alma Planını Dünya Bankasına sunar.

Dünya Bankası, Nihai Taslak olarak sunulan revize edilmiş Satın Alma Planlarını inceler ve "itiraz yok" kararı verir/yeniden sunulması için üzerinde daha fazla çalışmasını önerebilir. Banka'ya sunum, faaliyet Banka'nın STEP sistemi üzerinden onaylandığında tamamlanacaktır. STEP aracılığıyla onaylanmadan önce hiçbir satın alma faaliyeti başlatılmayacaktır.

Revize edilmiş Satın Alma Planları oluşturulur ve STEP üzerinden onaylandıkça yürürlüğe girer.

(j) Alt Finansman Anlaşması

Yukarıda belirtildiği gibi, Alt Proje faaliyetleri için Banka'nın İhale Yönetmeliği'ne uygun ihale süreçlerini takiben, gerçek tutar bir yan Alt Finansman Anlaşması'nda kararlaştırılacaktır. Alt finansman sözleşmesinde anapara tutarı ile faiz oranı, vade, ödemesiz dönem, katılım payı ve Organize Sanayi Bölgeleri ile Küçük Sanayi Siteleri Projelerinin Kullanımına ve Kredilendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar doğrultusunda belirlenecek diğeri şartlar yer alacaktır.

- Alt Proje sözleşmesinde belirlenen tahmini maliyet, ihalede belirlenen nihai maliyet ile değiştirilir.
- Kredinin geri ödeme koşullarına göre faiz oranı yıllık %3 olacak ve geri ödeme süresi 3 yılı ödemesiz toplam 13 yıl olacak.

Kredilerin faizi, kredinin ilgili TDİOSB'nin banka hesabına aktarıldığı tarihten itibaren başlar, kullandırılan tutarın tamamının geri ödendiği tarihe kadar devam eder ve her yılın 31 Aralık tarihinde gider vergisi ile birlikte ve her halükarda geri ödeme döneminde anapara taksiti ile birlikte tahsil edilir.

Kredi taksitleri vade tarihinde TDİOSB'den tahsil edilecektir. Taksitlerden herhangi birinin vadesinde ödenmemesi veya Alt Finansman anlaşması hükümlerine uyulmaması halinde Organize Sanayi Bölgeleri ile Küçük Sanayi Siteleri Projelerinin Kullanımına ve Kredilendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar'ın (01.01.2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir) 12. ve 14. maddeleri doğrultusunda vade hızlandırılır ve borcun tamamı muaccel hale gelir. Bu tarihten sonra borç bakiyesinin tamamı tahsil edilecektir. Taksitlerin vadesinde ödenmemesi halinde, ödenmeyen taksit tutarına Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının peşin ödemeler için uyguladığı faiz oranında gecikme faizi uygulanır. Vade hızlandığında ve borcun tamamı muaccel hale geldiğinde ve icra takibi başladığında temerrüt faiz oranı uygulanacaktır.

İmzalandıktan sonra Alt Finansman anlaşmasının bir kopyası aracı kamu bankasına gönderilir. Kamu bankası, anlaşmaya uygun olarak bankacılık işlemlerini gerçekleştirir. Alt Finansman Anlaşmasının taslağı Ek 9'de yer almaktadır. Bu belge TOB bünyesindeki tüzel kişiler tarafından gözden geçirilecek ve taraflarca imzalanmadan önce Banka'nın onayına sunulacaktır.

(K) İzleme & Değerlendirme

TRGM-PUB, PKB'nin İzleme ve Değerlendirme Uzmanları ile yakın koordinasyon içinde TDİOSB Alt Proje uygulamasından sonuç göstergeleri için veri toplayacak, veri toplama kalitesini izleyecek ve sonuçları değerlendirecektir.

Ayrıca TRGM-PUB, TDİOSB tarafından hazırlanan üç aylık, altı aylık ve yıllık raporlar ile seçilen TDİOSB'nin alt bileşen kapsamındaki tüm faaliyetlerini idari, teknik ve mali açılardan izleyecektir. Ayrıca PUB, TRGM teknik personeli ve/veya alınacak dış danışmanlık hizmeti aracılığıyla proje alanında yapılan çalışmaları denetleyecek ve raporları değerlendirecektir. Bu raporlarda projenin ilerleme durumu, planlanan faaliyetlerin tamamlanıp tamamlanmadığı, faaliyetlerin belirlenen zaman dilimi içerisinde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği ve bütçenin planlandığı şekilde harcanıp harcanmadığı gibi bilgiler yer alacaktır. Raporlar, verilen görevlerin yönetiminde veya yürütülmesinde herhangi bir ayarlama gerekip gerekmediği ve çalışma planının beklenmedik ve mevcut koşullara göre revize edilmesi gerekip gerekmediği konusunda rehberlik sağlayacaktır.

Sonuç olarak, TRGM-PUB verileri inceleyecek, doğrulayacak ve sonuçları Banka'ya gönderilecek raporlara dahil etmeden önce değerlendirecektir. Göstergelerin karşılanmasındaki ilerleme ve verilerin değerlendirilmesi, TOB tarafından yılda iki kez sunulan Proje raporlarında sağlanacaktır. PUB ve TDİOSB, proje göstergelerini takip etmek için ilgili verileri sunmaktan sorumludur.

4.1.3 AltBil3.2: İAT Teknolojilerinin/Uygulamalarının Benimsenmesinin Teşvik Edilmesi

Alt bileşen, çiftlik faaliyetlerinin verimliliğini ve kârlılığını arttırmak, girdi verimliliğini arttırmak ve karbon ayak izini ve diğer olumsuz çevresel etkileri azaltmak için küçük ve orta ölçekli çiftliklerde yeni ortaya çıkan yenilikçi/ezber bozucu İAT ve enerji verimli teknolojilerin kullanımını yaygınlaştıracaktır. Bu alt bileşen, öncelikle çiftçi örgütlerine, küçük ve orta ölçekli tarımsal işletmelere odaklanarak, dijital olarak etkinleştirilmiş teknolojiler ve çözümler (akıllı ve hassas tarım) için farkındalık yaratmaya, yaygınlaştırmaya ve eş finansman fırsatları sağlamaya odaklanacaktır. Bu alt bileşen faaliyetlerinin kapsamı iki ana aracı içermektedir.

Bunlar aşağıdaki gibidir:

- A. Farkındalık yaratma, kapasite geliştirme ve kurumsal güçlendirme yoluyla akıllı teknolojiler için elverişli ortamın güçlendirilmesi.
- B. Hedef gruplar için dijital iklim akıllı teknolojilerinin benimsenmesinin maliyetini paylaşmak için eşleşen hibe programı

Bu alt bileşenin hedef grupları çiftçi örgütleri (kooperatifler, birlikler, ziraat odaları vb.), sözleşmeli çiftçilerle çalışan tarım şirketleri ve küçük ve orta ölçekli çiftçileri hedefleyen özel hizmet sağlayıcılardan oluşmaktadır.

Bu alt bileşen kapsamında, başlangıçta aşağıdaki dijital olarak etkinleştirilmiş teknolojilerin benimsenmesi desteklenecektir:

- Akıllı Tarım Uygulamaları için Karar Destek Sistemleri
- Yardımcı Dümenleme Sistemleri
- Değişken Oranlı Girdi Uygulamaları

Başlangıç faaliyetlerinin bir parçası olarak yapılacak detaylı değerlendirmelerin ardından ve proje uygulamasının ilerleyen aşamalarında ilave dijital teknolojiler dahil edilebilir.

Bu Alt Bileşene ilişkin faaliyetler "Akıllı Tarım Teknolojilerine İlişkin Mevcut Durumun Hızlı Değerlendirilmesi" ile başlayacaktır. Bu değerlendirme ile akıllı teknolojilerin ülkedeki kullanım durumu, hedef kitlenin ihtiyaç ve talepleri ile mevcut teknoloji tedarik fırsatları net bir şekilde ortaya konulacaktır. Bu değerlendirmeye dayalı olarak 2023 yılının ilk yarısında bir Hibe Kılavuzu hazırlanacaktır. Eşleşen hibe programı faaliyetleri 2023 yılının ikinci yarısında pilot illerde başlayacaktır. Tüm ülkeyi temsil etmek üzere 5-7 ilin pilot il olarak seçilmesi öngörülmektedir. Ancak bu illerle ilgili nihai karar, ürün modelleri, iklim ve coğrafi koşullar, üretim sistemleri, tarımsal altyapı ve bu illerin üretim stratejileri ve mümkün olduğunda girdilerin aşırı kullanımı ve verimliliğin artırılması ihtiyacına ilişkin kanıtlar göz önünde bulundurularak hızlı değerlendirme bulgularına göre verilecektir. Bu pilot illerde, eşleşen hibe programı için sınırlı sayıda ve konuda başvuru çağrıları açılacaktır. Eşleştirme hibe programı pilot illerde 2 yıl süreyle uygulanacak ve uygulama döneminde elde edilen deneyimler doğrultusunda Hibe Kılavuzu güncellenebilecektir. Bu ilk iki yıl boyunca, farklı paydaş grupları için farkındalık yaratma ve eğitim materyalleri geliştirilip test edilecek ve bir eğitmen ve çoğaltıcı ağı kurulacaktır.

2 yıl sonra, eşleşen hibe programı ve tamamlayıcı faaliyetler tüm ülkeye yaygınlaştırılacaktır.

Bu alt bileşen, TRGM bünyesindeki Tarım Teknolojileri ve Mekanizasyon Dairesi tarafından uygulanacaktır. Saha faaliyetleri, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 81 İl Müdürlüğü'nün katılımı ve desteği ile gerçekleştirilecektir. Tarımsal Ekipman ve Makine Test Merkezi Müdürlüğü (TAMTEST) de Akıllı Teknoloji Merkezinin Kapasitesinin Geliştirilmesi uygulamasına katılacaktır. Alt bileşenin ilgili faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde, gerektiğinde TOB'nin diğer birimlerinin desteği ve katılımı kolaylaştırılacaktır.

A. Akıllı teknolojiler için elverişli ortamın güçlendirilmesi

Farkındalık yaratma, kapasite geliştirme ve kurumsal güçlendirme yoluyla akıllı teknolojiler için elverişli ortamın güçlendirilmesi çerçevesinde aşağıdaki dokuz faaliyet planlanmıştır:

- i. Akıllı Tarım Teknolojilerinin Mevcut Durumunun Hızlı Değerlendirilmesi
- ii. Farkındalık Arttırma ve Paydaş Katılımı Çalışmaları
- iii. Akıllı Tarım Teknoloji Fuarları ve Saha Gösterileri
- iv. Akıllı Tarım Eğitimleri ve Teknik Destek
- v. Kooperatiflere Teknik Destek
- vi. Akıllı Tarım Teknolojileri Platformu
- vii. TAMTEST'in kapasitesinin geliştirilmesi
- viii. EH yararlanıcılarının yerinde izlenmesi
- ix. Değerlendirme ve bilgi paylaşımı

(i-ix) lojistik ve organizasyonel hizmetler ve/veya danışmanlık hizmetleri de dahil olmak üzere tüm faaliyetler, TRGM-PUB tarafından hazırlanan İş Tanımları, görev tanımları ve teknik şartnamelere dayalı olarak TRGM-PUB personeli (illerdeki TOB personeli de dahil olmak üzere) ile birlikte Hizmet Sağlayıcı/Danışman(lar) tarafından yürütülecektir. Hizmet Sağlayıcı/Danışman(lar) üzerinde mutabık kalınan ihale usullerine göre seçilecek ve sözleşmeler imzalanacaktır.

Farkındalık arttırma faaliyetleri, eğitimler, saha gösterileri, fuarlar ve paydaş katılım faaliyetleri, TUCSAP Projesi İletişim Stratejisi ve Paydaş Katılım Planı (bkz. Bölüm 8.7) doğrultusunda gerçekleştirilecektir. Ayrıca, alt projeye özgü PKP'ler de TUCSAP-PKP'ye uygun/dayalı olarak hazırlanacaktır.

Hızlı değerlendirme, erişim ve farkındalık yaratmayı iyileştirmek için özel iletişim stratejileri tasarlamaya yardımcı olacak farklı hedef ihtiyaçlar hakkında fikir verecek ve bu bulgular PKB ve İletişim Uzmanı ile paylaşılacaktır.

Çalışmalar sırasında TRGM-PUB, Bakanlığın ilgili birimleri ve gerekli görülmesi halinde diğer paydaşlarla işbirliği yapacaktır.

i. Akıllı Tarım Teknolojilerinin Mevcut Durumunun Hızlı Değerlendirilmesi:

Hassas akıllı tarım teknolojilerinin çiftçi örgütlerine ve küçük-orta ölçekli tarımsal işletmelere benimsetilmesi ve yaygınlaştırılmasını amaçlayan bu alt bileşen kapsamında, akıllı tarım teknolojilerinin ülke genelindeki mevcut durumunun değerlendirilmesi amacıyla yürütülecek çalışmalar aşağıda sırasıyla listelenmiştir. Değerlendirmenin amacı, pilot alanların, uygun teknolojilerin ve diğer destekleyici faaliyetlerin seçiminin yanı sıra uygunluk ve seçim kriterleri, eşleşen hibeler için uygulama ve izleme düzenlemeleri de dahil olmak üzere alt bileşen faaliyetlerinin ayrıntılı tasarımına bilgi sağlamaktır.

- a) Sahadan Elde Edilecek Verilerin Belirlenmesine Yönelik Ön Çalışma: Bu alt faaliyetin amacı, ülkemizdeki akıllı tarım teknolojilerinin mevcut durumunu değerlendirmek için hangi verilere ihtiyaç duyulduğunu belirlemektir. Bunlar aşağıdakileri içerecek ancak bunlarla sınırlı kalmayacaktır;
- Akıllı tarım teknolojilerinin mevcut kullanımı (Hangi teknolojiler kullanılmakta),
 - İthal edilen ve ülkemizde üretilen akıllı tarım teknolojileri listesi (Tedarikçi firmalar ve ürünler)
 - Teknoloji sağlayıcılarının bu teknolojilere talep yaratmak ve eğitim ve satış sonrası hizmetler sunmak için iş modellerinin, stratejilerinin ve kapasitelerinin değerlendirilmesi
 - Gerekirse, PUB tarafından belirlenen kriterlere ek olarak pilot illerin seçilmesi için kriterler.
 - Tarımsal yapı ve ekolojik koşullar (arazi yapısı ve eğimi (topografya), kuru/sulu tarım durumu, işletme başına ortalama parsel sayısı ve büyüklüğü, iklim koşulları, ürün modelleri vb.) dikkate alınarak hangi teknolojilerin hangi bölgeler için uygun olduğunun değerlendirilmesi.
 - Proje kapsamındaki hedef grupların (sözleşmeli çiftçilerle çalışan tarım şirketleri, çiftçi örgütleri -kooperatifler, birlikler, ziraat odaları vb- ve küçük ve orta ölçekli çiftçileri hedefleyen özel hizmet sağlayıcılar) çeşitli kategorilerdeki farkındalık ve ilgi düzeylerinin değerlendirilmesi (anket çalışması).

- Bakanlık ve diğer yerel aktörlerin (Ziraat Odaları, Belediyeler, Kooperatifler, tarımsal ticaret şirketleri vb.) küçük ve orta ölçekli çiftçilere yönelik ilgili dijital teknolojilerle ilgili deneyimleri.
 - Farklı kullanıcı grupları için farklı akıllı ve dijital teknolojilerin uygunluğunun ve bunların bir dizi üretim değişkeni, cinsiyet, hedef gruplardaki kadınların (sayı, yaş) tarımsal üretimdeki rolleri (yeni teknolojilerin benimsenmesi, değer zincirlerindeki roller) vb. üzerindeki algılanan etkilerinin anlaşılması.
 - Veri ihtiyaçları ve veri toplama metodolojileri (nitel ve nicel verilerin karışımı)
- b) Veri toplama araçlarının ve uygulama stratejisinin hazırlanması: örnekleme stratejisi, kilit katılımcıların belirlenmesi, örneklem büyüklüğü, uygulama yöntemleri vb. Sahadan elde edilecek ve mevcut durum çalışmasında kullanılacak verilerin toplanmasını kolaylaştırmak için formlar hazırlanacaktır. Bu çalışma sırasında gerekli görülmesi halinde konu uzmanlarının desteğine başvurulacaktır.
- c) Sahadan Veri Toplanması: PUB'nin bölge/il/ilçe bazında talep edeceği mevcut durum veri seti ve diğer veriler, ülkemizdeki çiftçilerin akıllı tarım teknolojilerine yaklaşımını değerlendirmek ve eşleşen hibe programının içeriğini ve pilot illerini belirlemek için kullanılacaktır.
- d) Üretilen/İthal Edilen Akıllı Tarım Teknolojilerinin Belirlenmesi: Akıllı Tarım Teknolojilerinden hangilerinin üretildiği ve hangilerinin ithal edildiği konusunda detaylı bir rapor hazırlanacaktır. Raporda akıllı tarım teknolojilerine ilişkin Ar-Ge altyapısına da yer verilecek. Rapor aynı zamanda teknoloji sağlayıcılarının bu teknolojilere talep yaratmak için uyguladıkları stratejiler, eğitim ve satış sonrası hizmetleri sağlama kapasiteleri ve teknolojinin üretim planlarına entegrasyon modelleri hakkında da veri toplayacaktır.
- e) Akıllı Tarım Teknolojileri Çalıştayı: Hızlı değerlendirme sonuçları, paydaşlar, üniversiteler, Bakanlık il müdürlükleri, sektör temsilcileri, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve çiftçi temsilcilerinin katılımıyla düzenlenecek çalıştaylarda değerlendirilecektir. Çalıştayların Ege, Akdeniz, İç Anadolu ve Trakya bölgelerinde düzenlenmesi planlanmaktadır. PUB'nin gerekli görmesi halinde diğer bölgelere de genişletilebilir.
- f) Mevcut Durum Raporunun hazırlanması: Akıllı Tarım teknolojilerinin mevcut durumunu belirlemek amacıyla toplanan tüm veri ve bilgiler ile çalıştayların sonuçlarının yer aldığı ve değerlendirildiği kapsamlı bir rapor hazırlanacaktır. Bu rapor, bu alt bileşen kapsamındaki diğer faaliyetlere rehberlik edecek ve hibe programları kapsamında desteklenecek akıllı teknolojilerin ve faaliyetlerin başlatılacağı pilot illerin belirlenmesinde yol gösterici olacaktır.

ii. Farkındalık Arttırma ve Paydaş Katılımı Faaliyetleri

Akıllı teknolojiler, çiftçilerin çoğunluğu ve yerel düzeydeki birçok yayım görevlisi için hala yeni teknolojilerdir. Bu nedenle, farkındalığın arttırılması ve mevcut bilgi düzeyinin geliştirilmesi, hassas ve akıllı tarım teknolojilerinin/uygulamalarının benimsenmesi için ilk adımlar olacaktır.

(i) kapsamında yürütülen hızlı mevcut durum değerlendirmesinden elde edilen sonuçlar, farkındalık çalışmalarının temelini oluşturacaktır. Görsel-işitsel sunumlar (Billboard, reklam filmi vb.), kısa videolar (sosyal medya), özet notlar (posta, cep telefonu) ve e-öğrenme materyali şeklinde temel tanıtım ve eğitim materyalleri hazırlanacaktır. Bu materyaller çiftçiler, kooperatifler, birlikler, tarımsal ticaret şirketlerinin yanı sıra yerel tarım uzmanları ve diğer il/ilçe personeli için hazırlanacaktır. Desteklenen akıllı teknolojilerin ana türleri ve her bir teknolojinin çözmeye yardımcı olabileceği sorunlar, beklenen faydalar ve maliyetlerin yanı sıra kullanımları için teknik ve diğer gereklilikler hakkında rehberlik sağlayacaktır. Bu, proje ilerledikçe ve daha fazla deneyim ve içgörü kazanıldıkça gelişecek olan devam eden bir süreçtir.

Belirlenen pilot illerde (hızlı değerlendirme temelinde belirlenecektir) aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilecektir. Böylece akıllı tarım teknolojileri hedef gruplar tarafından daha hızlı benimsenecektir. Bu bağlamda:

- a) Tarla günleri düzenlenecek, tanıtılacak teknoloji ile ilgili tarımsal uygulamaları anlatan basılı yayınlar (broşür, el ilanı vb.) dağıtılacak ve tanıtımlar yapılacaktır.
- b) Projenin ilk yıllarında, hızlı değerlendirme sonuçlarına göre belirlenecek illerde, Akıllı Tarım Teknolojilerini kullanan başarılı çiftçilerin katılımıyla çiftçi toplantıları düzenlenecektir.
- c) Pilot illerde yayım personeli çiftçilere (Küçük, orta ve büyük ölçekli işletmeler, çiftçi örgütleri (kooperatifler, birlikler, ziraat odaları vb.), sözleşmeli çiftçilerle çalışan tarım şirketleri, özel hizmet sağlayıcılar) yönelik Akıllı Tarım Teknolojileri Temel Eğitim Kursları düzenleyecektir.
- d) Pilot illerdeki yayım personeli de dahil olmak üzere çiftçiler ve yayım personeli için çalışma ziyaretleri düzenlenecektir (yurt içi ve yurt dışı).
- e) Çiftçilerin kendi özel koşullarına uygun teknolojik çözümleri belirleyebilmeleri için akıllı tarım teknolojisi uygulayıcı firmalar tarafından spesifik eğitimler ve seminerler düzenlenecektir.
- f) Projenin başlangıcından itibaren tarım teknolojilerinin benimsenmesine yönelik farkındalık faaliyetlerinin sürdürülmesi, akıllı teknolojilerin yaygınlaştırılmasında önemli bir rol oynayacaktır. Uygulamadan elde edilen bilgiler, proje tarafından tasarlanacak ve yönetilecek özel bir internet sitesi (akıllı tarım platformu) aracılığıyla da paylaşılacaktır.

Projenin ilk yıllarında pilot illerde gerçekleştirilecek tüm farkındalık ve paydaş katılımı faaliyetleri ve çalıştayların ardından; edinilen deneyimler ve elde edilen çıktılar temel alınarak bu faaliyetlerin tüm illere yaygınlaştırılması için çalışmalar yürütülecektir.

iii. Akıllı Tarım Teknoloji Fuarları ve Saha Gösterileri

Karmaşık (değişken oranlı uygulamalar gibi), daha az bilinen (kalıcı şerit sistemleri ve bölüm kontrolü gibi) ve sınırlı kullanıma sahip bazı teknolojiler için seçilen pilot illerde demonstrasyonlar gerçekleştirilecektir.

Demonstrasyon faaliyetleri, Mevcut Durumun Hızlı Değerlendirilmesi çalışmalarının tamamlanmasının ardından belirlenen iller ve konular kapsamında gerçekleştirilecektir. PUB, gerektiğinde bu faaliyetleri diğer illere de yayabilir.

Bu amaçla öncelikle pilot illerde gösterim çalışmalarında görev alacak yayım elemanları ve personel merkez ve il düzeyinde belirlenecektir. Pilot illerdeki İl Müdürlüklerinin yıllık programlarına ilgili gösterim faaliyetlerinin dahil edilmesi için çalışmalar yapılacaktır. Her bir gösterinin teknik yönleri, gösterinin güvenli bir şekilde devam etmesini ve sonuçlanmasını sağlamak için güvenlik talimatları da dahil olmak üzere uygulama talimatlarında ayrıntılı olarak açıklanacaktır. Oluşturulan gösterimler, uygun şekilde hazırlanmış basılı ve görsel yayınlarla desteklenecektir. Bu amaçla, yeniliği ve çalışmayı tanıtan, kurulan gösterim hakkında açıklayıcı bilgiler veren materyallerin çiftçilere ulaştırılması sağlanacaktır. Gösterimlerin yeri (sahada/TOB tesislerinde) koşullara göre farklılık gösterebilir. Teknoloji sağlayıcıları ile işbirliği teşvik edilecektir.

Hassas akıllı tarım uygulamalarının çiftçilere gösterilmesi ve konu hakkında açıklayıcı bilgi verilmesi amacıyla tarla günleri düzenlenecek ve gösterim sonuçları bu yöntemle daha fazla çiftçiye ulaştırılacaktır.

Hedef illerin her birinde, proje yararlanıcılarının ve yerel tarım uzmanlarının farklı teknolojileri doğrudan deneyimleyebilecekleri ve teknoloji sağlayıcılarla iletişim kurabilecekleri yurt içi ve yurt dışı

tarım fuarlarına katılım sağlanacak ve teknoloji firmalarının katılımı teşvik edilecektir. Fuarlarda tanıtım sunumları, bilgilendirme materyallerinin sergilenmesi ve dağıtımı yapılacak, çeşitli oturumlar düzenlenecektir. Akıllı tarım teknolojisi sağlayıcıları tarım alanındaki teknolojik çözümlerini sunmaya, teknoloji kullanıcıları da deneyimlerini paylaşmaya davet edilecektir. Çalışmalar sırasında diğer faaliyetler ve eşleşen hibe programı hakkında da bilgi sunulacaktır. Benzer şekilde, bu teknoloji fuarları ve tanıtım faaliyetleri de hibe programının iletişim stratejisinin bir parçası olarak yer alacaktır.

iv. Akıllı Tarım Eğitimleri ve Teknik Destek:

Akıllı tarım uygulamaları konusunda düzenlenecek eğitim faaliyetleri için bir eğitim müfredatı hazırlanacaktır. Eğitim, merkezde ve illerde çalışan personelin (özellikle yayım personelinin) eğitimi ile başlayacaktır. Böylece akıllı tarımda kurumsal kapasite güçlendirilmiş olacaktır.

Sürekli değişen ve gelişen teknolojiler konusunda personelin bilgi birikimini artırmak amacıyla Bakanlık Merkez Teşkilatı ve İl Müdürlüklerinde görev yapan ilgili personele düzenli aralıklarla tekrarlayan eğitimler düzenlenecektir. Bu eğitimlere katılımı ilgili olarak, toplumsal cinsiyet eşitliği temel hususlardan biri olacaktır.

Bakanlık personelinin eğitiminin ardından, hibe programına katılan kooperatif, birlik ve tarımsal işletmelerin yanı sıra küçük, orta ve büyük tarımsal işletmelerin tarım uzmanları ve teknik personeline yönelik eğitimler düzenlenecektir.

Ayrıca, programa katılan faydalanıcılara hassas akıllı tarım teknolojilerinin kurulumu sırasında ve sonrasında teknoloji tedarikçileri tarafından proje faydalanıcılarına özel eğitimler verilecektir. Ayrıca teknoloji sağlayıcıları, kurulumdan sonra en az 2 yıl olmak üzere hibe sözleşmesinde belirtilen süre boyunca teknik destek ve rehberlik sağlayacaktır. Teknoloji sağlayıcıları, faydalanıcıları destekleyen yayım görevlileri ve yerel teknik personel için de özel eğitim sağlayacaktır.

Bu faaliyet kapsamında, ana hassas akıllı tarım teknolojilerinin kullanımına yönelik teknik ve diğer gereklilikler hakkında bir dizi e-öğrenme materyali geliştirilecektir.

Bu eğitimler kapsamında, farklı teknoloji sağlayıcılarının teknolojilerini sergilemek ve ilgili kitlelere sunmak üzere davet edileceği mevcut tarım fuarlarında eğitim oturumları düzenlenecektir.

Ayrıca hazırlanan materyallerin erişilebilirliğini artırmak için sosyal medya, internet sitesi ve televizyon gibi iletişim araçlarında sergilenmesi sağlanacaktır.

Bu faaliyet kapsamındaki işlerin bir kısmı hibe başvurularında tedarikçi olan firmalar tarafından gerçekleştirilirken, geri kalan eğitim faaliyetleri, lojistik ve organizasyon hizmetleri için niteliğine bağlı olarak Hizmet Sağlayıcı/Danışman(lar) ve TOB personeli desteği ile gerçekleştirilecektir.

v. Kooperatiflere Teknik Destek:

Teknik destek, farklı kooperatif türleri için farklılık gösterecektir. İlk adım, TRGM Teşkilatlanma Daire Başkanlığı'nda bulunan kooperatif veri tabanının incelenmesi ve kooperatiflerin türlerine göre envanterinin çıkarılması olacaktır.

Her bir kooperatif türünün bölge birlikleri ve merkez birlikleri ile toplantılar planlanacaktır. Toplantılarda akıllı tarım teknolojilerinin kullanım düzeyi, farkındalık düzeyi ve teknik destek ihtiyaçları

başta olmak üzere genel bir çerçeve çizilecek ve belirtilen konularda örnek teşkil edecek kooperatiflere yönelik saha ziyaretleri düzenlenerek yerinde ihtiyaç analizleri yapılacaktır.

Teknik destek ihtiyaçları akıllı tarım teknolojileri kapsamında değerlendirilecek ve sınıflandırılacaktır. Bu bilgiler, teknik destek sağlayacak danışmanlık şirketlerine yol gösterecektir. Mevcut Durumun Hızlı Değerlendirilmesi çalışmasından elde edilen veri ve bilgiler de bu faaliyetin tasarlanmasında dikkate alınacaktır.

vi. Akıllı Tarım Teknolojileri Platformu

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın akıllı hassas tarım konusundaki kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesinde önemli bir rol oynayacak çevrimiçi bir platform hazırlanacaktır. Bu internet sitesi ülkedeki akıllı tarımın odak noktası olacaktır.

Bu platform çiftçiler, tarımsal hizmet sağlayıcılar, diğer aktörler ve Bakanlık arasındaki etkileşimi ve veri paylaşımını kolaylaştıracaktır. Hassas akıllı tarım teknolojilerine ilişkin kullanıcı deneyimleri, gelişmeler, çalışmalar ve değerlendirmelere de platform üzerinden erişilebilecektir. Bu sayede farkındalık arttırılacak ve çiftçilerin ilgili bilgilere erişimi kolaylaşacaktır.

Bu internet sitesinde akıllı hassas tarıma ilişkin bilgi ve belgeler, eğitim materyalleri, posterler, broşürler, fotoğraf ve videolar, haber ve duyurular yer alacaktır. Ayrıca bu alt bileşen kapsamında uygulanacak hibe programlarının duyuruları ve hibe programları ile ilgili her türlü iş ve işlemlerin takibi bu internet sitesinde yer alan bir modül üzerinden yürütülecektir. Ayrıca, TOB'nin akıllı tarım teknolojisi araçları ve diğer mekanizasyon araçlarının deneme ve denetimlerine ilişkin iş ve işlemlerinin takibinde kullanılacak bir modül de bu faaliyet kapsamında geliştirilecektir.

İnternet sitesinin yüklenici personeli ve/veya Bakanlık yetkilileri tarafından güncel tutulabilmesi için kullanıcı kontrollü bir giriş arayüzü bulunacaktır. Bu arayüz sayesinde, internet sitesi BT programlama bilgisi olmadan kolayca güncellenebilir.

İlk adım olarak, internet sitesinin içeriği PUB tarafından ilgili paydaşların görüşleri dikkate alınarak belirlenecektir.

İnternet sitesinin menü yapısı ve sayfa tasarımları hazırlanacaktır. Ayrıca her bir modül için gerekli arayüzler ve raporlama sayfaları tasarlanacak, site içi bağlantılarla ilgili şemalar hazırlanacaktır.

Hazırlıkları tamamlanan internet sitesi, modüller ve gerekli veri tabanları projenin başlangıcından itibaren bir yıl içerisinde kodlanarak aktif hale getirilecektir.

Bu faaliyet, TOB bünyesindeki BTGM'nin desteği ve rehberliği ile yürütülecektir (iş tanımlarının ve/veya teknik şartnamelerin hazırlanması dahil). BTGM'nin tasarım ve kodlama aşamalarına katılması sağlanacak, böylece ileride gerekebilecek değişiklik, bakım ve güncellemelerin sorunsuz bir şekilde yapılması sağlanacaktır.

İnternet sitesinin yönetimi ve güncellenmesi projenin ilk yıllarında yüklenici firma desteği ile yürütülecekken, ilerleyen yıllarda TRGM bünyesinde yetkilendirilmiş bir birim tarafından yürütülecektir.

vii. TAMTEST'in kapasitesinin geliştirilmesi

Bu alt bileşen kapsamında, Türkiye'de üretilen ve ithal edilen teknolojilerin yanı sıra Ar-Ge projeleri sonucunda geliştirilen teknolojilerin test edilmesi ve geliştirilmesi amacıyla akıllı tarım teknoloji merkezinde yer alması beklenen yapılar için yapılacak çalışmalar aşağıda yer almaktadır:

- a. *Tarım Alet ve Makineleri Test Merkezi'nin (TAMTEST) Mevcut Akıllı Tarım Teknolojisi Kapasitesinin Belirlenmesi:* TOB bünyesinde faaliyetlerini yürüten TAMTEST'in teknik altyapısını değerlendirmek üzere Mevcut Durum ve İhtiyaç Analizi hazırlanacaktır.

TAMTEST, TÜRKAK tarafından akredite edilmiş ve onaylanmış bir kuruluştur ve EKİÖ'nün Orta Doğu'daki tek temsilcisidir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın yetkilendirmesi ile traktör ve römork tip onayları, tarım makineleri ve teknolojilerinin testlerini de gerçekleştirmektedir.

Halihazırda TAMTEST kapsamında akıllı tarım teknolojilerine örnek olarak gösterilebilecek manuel dümenleme sistemi, otomatik dümenleme sistemi vb. teknolojilerin bazı testleri gerçekleştirilmektedir.

Nİ cihazları (sensörler, kameralar vb.), bulut ve yapay zeka tabanlı karar destek sistemlerinin doğruluğu, tarım teknolojilerinin transferi, geliştirilmesi ve yönetiminin yanı sıra veri analizi ve veri depolama ve işleme ve çevre dostu tarımsal faaliyet algoritmalarının (yapay zeka) geliştirilmesi gibi alanlarda TAMTEST Merkezi'nin altyapısının iyileştirilmesine ihtiyaç vardır. Bu amaçla, bir çalışma grubu tarafından bir ihtiyaç analizi yapılacaktır. Gerekli görülmesi halinde, ilgili kamu, özel sektör ve üniversitelerden konu uzmanları bu çalışma grubunda yer alacaktır.

PUB ve TAMTEST proje ekibi bu faaliyet kapsamında işbirliği yapacaktır.

- b. *TAMTEST Merkezine Referans Olarak Dünyadaki Test Merkezlerini Ziyaret Ederek Teorik ve Pratik Eğitimler Alınması:* TAMTEST'in Türkiye'de akıllı tarım teknolojileri konusunda yetkin bir test merkezi olması planlanmaktadır. Bu nedenle dünyada örnek alınabilecek araştırma enstitüleri, test merkezleri, üniversiteler gibi kurum ve kuruluşlar belirlenecek ve bu referans kurum ve kuruluşlara teknik geziler düzenlenecektir. Bu ziyaretlerin bazılarında, önceden kararlaştırılan programlara dayalı olarak referans kurumlar tarafından teorik ve pratik eğitimler de verilecektir.

TAMTEST merkezi, akıllı tarım teknolojileri konusunda ulusal ve uluslararası kuruluşlarla ilişkiler kuracak, gelişmeleri takip edecek, ortak test, Ar-Ge ve eğitim faaliyetleri yürütecektir.

Bu çalışmalar, bu faaliyetin ilk aşamasında uygulanacak ve alt bileşen kapsamında sözleşme imzalanan Şirketlerin desteğiyle PUB ve TAMTEST merkezi tarafından yürütülecektir. Bu faaliyetlerin maliyeti, akıllı tarım eğitim faaliyetleri için ayrılan bütçeden karşılanacaktır.

- c. *Akıllı Tarım Teknolojileri Kapsamında Referans Laboratuvarlarda Gerçekleştirilen Testler İçin TAMTEST'te Kabin-Cihaz-Sistemlerinin Kurulumunun Sağlanması* TAMTEST merkezi bünyesinde akıllı tarımda kullanılan ekipman, donanım ve yazılımların testlerinin yapılabilmesi için ilgili paydaşlardan (daha önce belirlenen referans kuruluşlardan) eğitim ve tecrübe aktarımı katkılarıyla stant, ekipman, sistem ve diğer gerekli malzemeler alınarak altyapı oluşturulacaktır. Ayrıca ilgili merkezin ofis ve toplantı odası gibi gerekli alanlarının geliştirilmesi (eğitim sınıflarının tasarımı, veri tabanı oluşturulması vb.) için alımlar yapılacaktır. İleride "Akıllı Tarım Teknolojileri Merkezi" olarak tasarlanacak bu merkezde, geliştirilen yeni tarım

teknolojilerinin test ve Ar-Ge denemelerinin yanı sıra teknoloji transferi ve teknoloji kullanımı konusunda eğiticilerin eğitimi de gerçekleştirilecektir.

Bu çalışmalar kapsamında TAMTEST bünyesinde yürütülen test ve eğitim faaliyetlerinde akreditasyon açısından zorunlu olan, izlenebilirliği, sürekliliği ve erişilebilirliği sağlayan kurumsal veri yönetimi bilgi sisteminin kurulması sağlanacaktır. Bu ihtiyaçları karşılayacak modül Akıllı Tarım Teknolojileri Platformu altında geliştirilecek ve TAMTEST personelinin kullanımına sunulacaktır. Bu sistem sayesinde personel prosedürlere, güncel talimatlara ve formlara daha hızlı ulaşabilecek ve böylece sistem dinamik ve kontrollü olacaktır.

Bu çalışmalar PUB, TAMTEST'teki proje ekibi ve yüklenici firma/tedarikçi tarafından yürütülecektir. Mal alımı için teknik şartnameler PUB ve TAMTEST Ekibi tarafından hazırlanacak ve gerekirse konu uzmanlarından destek alınacaktır.

- d. *Akıllı Tarım Teknolojileri Merkezi'nin (TAMTEST) hayata geçirilmesi:* Kapasitesi artırılarak yeni bir kurumsal yapıya kavuşacak olan TAMTEST'in faaliyetleri, düzenlenecek bir çalıştay ile tarım sektörünün paydaşlarına, ilgili kurumlara ve çiftçilere tanıtılacaktır. Bu çalıştayın detayları PUB ve TAMTEST ekibi tarafından belirlenecektir. Bu faaliyetin maliyeti Farkındalık Arttırma, Temel Eğitim ve Paydaş Katılımı bütçesinden karşılanacaktır.

viii. 'Eşleşen Hibe' programı yararlanıcılarının yerinde izlenmesi:

Alt bileşen 3.2'nin en önemli hedefi, uygulanacak hibe programları aracılığıyla akıllı tarım teknolojilerinin özellikle küçük ve orta ölçekli çiftçiler arasında yaygınlaştırılmasını sağlamaktır. Bu yerinde izleme çalışması ile yararlanıcıların memnuniyeti ve teknolojileri benimseme durumları ölçülecektir.

Bu faaliyet, hibe yararlanıcılarını yerinde izlemek ve teknolojiye yaklaşımlarını (benimseyip benimsemediklerini, kullanmaya devam edip etmeyeceklerini), hedef gruplar üzerinde istenen etkinin yaratılıp yaratılmadığını ve programın diğer bölgelerde genişletilip çoğaltılıp çoğaltılamayacağını değerlendirmek için gerçekleştirilecektir. Ayrıca proje yöneticilerine ve karar vericilere işin hedefine uygun olarak devam edip etmediği konusunda geri bildirim sağlayacaktır.

Çalışmalar PKB İzleme ve Değerlendirme uzmanı ile birlikte ve Genel İzleme ve Değerlendirme Planı kapsamında yürütülecektir.

Değerlendirme için aşağıdaki adımlar takip edilecektir:

- a) *Hibe Yararlanıcıları için Yerinde İzleme Kriterlerinin Belirlenmesi:* Hibe yararlanıcılarının yerinde izleme kriterleri PUB ve işe alınan Bireysel Danışmanlar ve/veya ilgili Danışmanlık Şirketi tarafından belirlenecektir. Bu kriterler (sorular) aracılığıyla, yararlanıcıların eşleşen hibeler aracılığıyla elde ettikleri teknolojilerden fayda sağlayıp sağlamadıkları (tohum, gübre, zirai ilaç, su, enerji ve işgücü gibi üretim girdilerinde azalma, verimlilik ve/veya kalitede artış) ve teknolojiyi kullanmaya devam edip etmeyecekleri analiz edilecektir.
- b) *Hibe Yararlanıcılarının Yerinde İzleme Formlarının Geliştirilmesi:* Hibe yararlanıcılarının talep ettikleri teknolojilere ilişkin memnuniyet/memnuniyetsizliklerinin değerlendirilmesi amacıyla; (a) akıllı tarım uygulamalarına yönelik karar destek sistemleri, (b) destekli yönlendirme sistemleri, (c) değişken oranlı girdi uygulamaları (d) diğer güncel dijital çözümlerle uyumlu teknolojiler (hızlı değerlendirme ve uygulama sonuçlarına göre belirlenecektir) için PUB ve ilgili Bireysel Danışmanlar ve Danışmanlık Şirketi tarafından detaylı izleme formları hazırlanacaktır.

Bu formlar bölgesel bazda (ürün, tarımsal yapı, iklim, topografya vb.) ve farklı hedef gruplar ve farklı teknolojiler için farklılık gösterebilir.

- c) *İzleme Birimlerinin Kurulması*: Hibe yararlanıcılarının yerinde izlenmesi için PUB bünyesinde merkezi düzeyde ve İl Müdürlükleri bünyesinde Hibe İzleme Birimleri kurulacaktır. İl Müdürlükleri bünyesinde kurulacak izleme komisyonu, izleme faaliyetleri için Yüklenici Firma tarafından desteklenecektir. İzleme faaliyetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için ihtiyaç duyulması halinde il ve ilçe müdürlüklerinden personel görevlendirilebilir.
- d) *İl İzleme Birimlerine Yönelik Bilgilendirme Toplantıları*: Yerinde izleme ile ilgili bilgilendirme toplantıları PUB ve ilgili Hizmet Sağlayıcılar ve Danışman(lar) tarafından İl Hibe İzleme Birimlerinin üyeleri için düzenlenecektir.
- e) *Yıllık Değerlendirme Toplantıları*: Eşleşen hibe programları kapsamında çiftçi örgütlerine ve küçük-orta ölçekli işletmelere sağlanan hibelerin uygunluğunu ve etkinliğini belirlemek amacıyla saha ziyaretlerinden elde edilen verilerin değerlendirildiği yıllık toplantılar düzenlenecektir. Bu toplantılara üreticiler, yayım personeli, konu uzmanları, akademisyenler davet edilecektir. Toplantılar sırasında deneyimler, zorluklar, sorunlar ve eksiklikler paylaşılacak ve gelecekteki programların iyileştirilmesi için Hibe Kılavuzu revize edilebilecektir. İlgili Hizmet Sağlayıcılar ve bu alt bileşen kapsamında sözleşme imzalanan Danışman(lar) bu toplantıları organize edecektir.
- f) *İzleme Raporlarının Hazırlanması*: Nihai izleme raporu, yerinde izleme faaliyetlerinde veri toplandıktan ve bulgular yıllık değerlendirme toplantısında tartışıldıktan sonra PUB ve yüklenici firma tarafından hazırlanacaktır.

ix. Değerlendirme ve Bilgi Paylaşımı

"Hibe programı yararlanıcılarının yerinde izlenmesi" faaliyetine benzer şekilde; bu alt bileşenin etkinliği, verimliliği ve sürdürülebilirliği, TUCSAP'ın İzleme ve Değerlendirme Çerçevesine uygun olarak izlenecek ve değerlendirilecektir.

Bu amaçla, bu bölümde açıklanan her bir alt bileşen faaliyeti için göstergeler de dahil olmak üzere, her bir kategori (Kategori A. Eğitim ve Uygulama Desteği ve Kategori B. Akıllı Teknolojilerin Benimsenmesi için Destek) için PUB tarafından (bu amaçla işe alınan ilgili Danışmanların yardımıyla) performans göstergeleri belirlenecektir.

Daha sonra, ilgili Danışman(lar) PUB'nin taleplerine göre hareket edecektir. Öncelikle sahadan performans verilerini toplayacak ve bunları bölge, il, ürün, kullanılan teknoloji bazında değerlendirecektir. PUB değerlendirme için farklı kategoriler talep edebilir. Ardından genel bir değerlendirme yapılacaktır. Değerlendirme raporları hazırlanacak ve paydaş toplantıları sırasında sunulacaktır. Son olarak, Değerlendirme Raporu yayınlanacak ve ilgili kurumlarla paylaşılacaktır.

B. Akıllı Teknolojilerin Benimsenmesi için Destek (Hibe desteği sağlanması)

Akıllı tarım teknolojileri yatırımlarının benimsenmesine yönelik eşleşen hibe programı, destek başvuruları arasında bütçe büyüklüğü açısından öne çıkan uygulamalardan biri olacak.

Eşleşen hibe programının parametrelerinin belirlenmesi ve özellikle ilerleyen yıllar için ihtiyaca göre proje geliştirilmesi, uygulamada beklenen faydanın sağlanmasında başarıya ulaşılmasında önemli rol oynayacak ve programın gelişimi büyük ölçüde diğer destek uygulamalarının etkinliğine ve başarısına bağlı olacaktır.

Bu nedenle belirlenecek modelin ve başvuru usullerinin uygunluğunun test edilmesi, hibe oranı, hibe türü, hibe üst limiti gibi hibe parametrelerinin netleşmesinin sağlanması ve taleplerin daha iyi tespit edilerek sektörün ihtiyaç duyduğu şekilde yönlendirilmesi amacıyla eşleşen hibe programı ilk iki yıl boyunca sınırlı sayıda ilde pilot olarak uygulanacaktır.

Bu sınırlı iller, ürün modeli, iklim ve coğrafi koşullar, uygulanan üretim sistemleri, tarımsal altyapı olanakları ve üretim stratejileri başta olmak üzere tarımsal üretim çeşitliliğini yansıtacak bir çeşitliliğe sahip olacaktır. İlk yıl boyunca, ilk uygulama için uygun iller aşağıda açıklandığı şekilde belirlenecektir;

- Yardımcı dümenleme sistemleri ve değişken oranlı tarımsal girdi uygulamaları için buğday, arpa, çavdar, ayçiçeği, mısır, soya fasulyesi, pamuk, şeker pancarı, yonca gibi tahıl ve diğer ekilebilir ürünlerin üretildiği ana ticari alanlara odaklanılacaktır. Hedef iller ağırlıklı olarak bu ürünlerin önemli ticari üretiminin gerçekleştirildiği İç Anadolu, Ege ve Trakya bölgelerindeki iller arasından seçilecektir.
- Tarla mekanizasyon ekipmanıyla bağlantılı olmayan diğer akıllı teknolojiler (toprak sensörleri, iklim istasyonları, böcek tuzakları vb.) için iller, ekilebilir ürünler için aynı illerden seçilecektir. Meyve ve sebze veya diğer meyve bahçeleri (örn. zeytin, üzüm vb.) için hedef iller öncelikle Akdeniz veya Ege bölgesindeki illerden seçilecektir.
- Proje kapsamında hedef illerde düzenlenecek gösterim ve fuarlara faydalanicıların ve çiftçilerin kolay erişimini sağlamak amacıyla diğer bölgelerde öne çıkan sınırlı sayıda il de pilot uygulamaya dahil edilebilir.

Hibe programları, merkezi ve il düzeyinde iki ayrı uygulama birimi tarafından ortaklaşa yürütülecektir. Programı yönetecek olan Merkezi Hibe Yönetim Birimi TRGM - Tarım Teknolojileri ve Mekanizasyon Daire Başkanlığı bünyesinde, İl Hibe Yönetim Birimleri ise hibe programının uygulanacağı illerde tercihen İl Tarım ve Orman Müdürlükleri Kırsal Kalkınma Şube Müdürlüğü bünyesinde kurulacaktır.

Hibe programı kapsamında desteklenecek yatırımlara ön çalışmalar ve çalıştaylar sonrasında karar verilecek ve Hibe Kılavuzunun hazırlanması sırasında netleştirilecektir. Pilot uygulamanın sonuçlarına bağlı olarak yatırımların çeşitlendirilmesinin mümkün olabileceği ve buna göre teknik konularda gerekli düzenlemelerin yapılabileceği göz ardı edilmeyecektir.

Eşleşen hibe programının hedef grupları şunlardır:

- Çiftçi örgütleri (kooperatifler, birlikler, ziraat odaları vb.)
- Sözleşmeli çiftçilerle çalışan tarım şirketleri
- Küçük ve orta ölçekli çiftçileri hedefleyen özel hizmet sağlayıcıları

Temel olarak, bu grupların hibe başvuruları aşağıdaki kriterlere göre değerlendirilecektir:

- Teknoloji kullanım eğilimi ve düzeyi, idari kapasite, mali durum, kamu kurumları ile ilişkiler, çiftçi örgütlerinin hedefleri ve faaliyetleri arasındaki tutarlılık
- Sözleşmeli çiftçilerle çalışan tarım şirketlerinin kuruluş amacı, mevcut faaliyet alanları, mali ve idari yapısı
- Sundukları hizmetler, mali durumları, özel hizmet sağlayıcılara yönelik taahhütlerin yerine getirilmesi ve çiftçilere hizmet verme ve bu amaçla dijital teknolojileri kullanma becerileri;

- Teknolojilerden yararlanan çiftçi sayısı ve çiftçiler üzerinde beklenen etki (gübre, zirai ilaç, su ve yakıt gibi girdilerin kullanımının azaltılması/iyileştirilmesi; iklim değişikliğine karşı direncin artırılması; üretkenliğin ve kaynak kullanım verimliliğinin artırılması, vb.)

Ancak PUB, hedef grupları ve uygunluk kriterlerini daha da iyileştirmek için aşağıdaki adımları izleyecektir:

Hızlı değerlendirmenin bir parçası olarak ilk aşamada ülke genelinde Akıllı Tarım Teknolojileri sektörünü incelemek üzere geniş çaplı bir pazar araştırması yapılacaktır. Hibelerden yararlanabilecek yatırımlar, iç ve dış piyasa koşullarındaki tedarik olanakları ve maliyetler değerlendirilecektir. Bu sonuçlara göre, hibe programı kapsamındaki yatırımlar netleştirilecektir.

Piyasa araştırması devam ederken, TRGM tarafından başarıyla yürütülen diğer Hibe Programlarının Hibe Kılavuzları idari ve teknik incelemeye tabi tutulacak ve ilgili uygulama birimleri ile istişare edilecektir. Bu çalışmanın sonuçları Hibe Kılavuzu hazırlıklarına yansıtılacaktır.

Programın başarısındaki belirleyici rolü nedeniyle hedef grupların doğru belirlenmesi hayati önem taşıyacaktır. Bu amaçla, üretim ve işleme süreçlerinde kullanılan teknolojik düzey, teknoloji kullanma eğilimi, finansman ihtiyacı düzeyi, Bakanlık strateji ve politikalarına hizmet etme etkisi gibi önemli faktörler esas alınarak potansiyel hibe faydalanıcıları arasından hedef grupların hassasiyetle belirlenmesine dikkat edilecektir.

Hedef kitleyi temsil edecek ve İl Tarım ve Orman Müdürlükleri rehberliğinde belirlenecek potansiyel hibe faydalanıcıları ile görüşmeler yapılacak, sahada yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri kapsamında diğer hibe programı parametrelerinin analiz edilmesi ve netleştirilmesi sağlanacaktır. Bu toplantılar, program kapsamında belirlenecek uygunluk kriterleri, hibe türü, hibe miktarı ve hibe oranının netleştirilmesi için çok önemli yol gösterici faaliyetler olacaktır.

Hibe yararlanıcılarının mal ve hizmet alımlarına ilişkin satın alma prosedürleri ve alternatif yöntemler mevcut deneyimlere göre yeniden değerlendirilecektir. Daha sonraki bir aşamada, yararlanıcı ile tedarikçi arasında uygulama sözleşmeleri, belirli sayıda teklif alınması veya münferit ihaleler yapılması gibi hangi düzenlemelerin uygun alım yöntemi olacağına karar verilmesi gerekecektir.

Hibe yararlanıcılarının sunduğu projeler arasından bütçe tahsisine bağlı olarak hibe yararlanıcılarının belirlenebilmesi için proje sıralama kriterlerinin çağrı duyurusu aşamasında netleştirilmiş olması gerekmektedir.

Bu tanımlamalarda esas alınacak en önemli nokta, sıralama kriterlerinin önemli bir bölümünün tarım teknolojileri ve mekanizasyon başlığı altında yer alan akıllı tarım teknolojilerinin kullanımı, yaygınlaştırılması ve etkinliğinin izlenmesine yönelik TOB strateji ve politikalarına hizmet etmesi olacaktır.

Hibe Kılavuzunun taslak versiyonu, yürürlüğe girdikten sonra 3 ay içinde hazırlanacaktır. Hızlı Değerlendirme Çalışması sonrasında yeniden düzenlenecek ve onay için Dünya Bankası'na gönderilecektir. Kılavuzun idari ve teknik açıdan eksiksiz ve uygulanabilir olması sağlanacaktır. Özellikle hibe programının uygulanmasına yönelik tüm süreçlerin her aşamada doğrulanabilir, sorgulanabilir ve izlenebilir olmasını sağlamak için gerekli idari tedbirler alınacaktır.

Hibe başvuruları için hazırlıklar 2023 yılının ikinci yarısında tamamlanacak ve ilk iki yıl pilot illerde eşleşen hibe programı uygulanacaktır. Hibe çağrılarının yılda iki kez yapılması öngörülmektedir. Nihai karar ve uygulama takvimi PUB tarafından netleştirilecektir.

Hibe yatırımlarının Ç&S taraması Ç&S dokümanlarında detaylandırılmıştır ve Hibe Kılavuzunda da detaylandırılacaktır.

4.1.4 AltBil3.3: Hayvansal Üretimin Su Kirliliği ve Sera Gazı Emisyonları Üzerindeki Baskısının Azaltılması

Bu alt bileşenin faaliyetleri TRGM Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Dairesi Başkanlığı (TÇDKKDB) tarafından yürütülecektir.

Bu alt bileşenin amacı, başta hayvancılık olmak üzere tarımsal faaliyetlerin toprak ve su kaynakları ile çevre üzerindeki olumsuz etkilerini azaltarak çevreyi korumak ve tarımsal sürdürülebilirliğe katkıda bulunmaktır. Bu alt bileşen kapsamındaki yatırımlar, kirlilik yönetimini desteklemek, sürdürülebilirliği arttırmak ve iklim azaltmayı güçlendirmek için yenilikçi teknoloji tabanlı ve kolektif yaklaşımlara odaklanan ek destekle birlikte, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın hayvancılık verimliliğini arttırmaya yönelik devam eden çabalarını (örneğin, mera ıslahı ve yönetiminin yanı sıra ahırların modernizasyonu ve çiftlikte gübre yönetimine yönelik çabalar) tamamlayacaktır.

Çalışmalar, Küçük Menderes Nehri Havzası'nda İzmir ilinin Kiraz, Ödemiş ve Tire ilçeleri ile Gediz Havzası'nda Manisa ilinin Akhisar, Salihli, Saruhanlı ve Turgutlu ilçelerinde gerçekleştirilecektir. Bu uygulama alanı, yoğun hayvancılık nedeniyle yaygın kirlilik kaynakları açısından önemli bir baskı altındadır. Hayvancılığın yanı sıra bitkisel üretimin de yoğun olarak yapıldığı Küçük Menderes ve Gediz Havzalarında tarımsal faaliyetlerin (özellikle hayvancılığın) toprak-su kaynakları ve çevre üzerinde son derece olumsuz etkileri olduğu tespit edilmiştir.

Hayvancılık işletmelerinin sularda nitrat kirliliğine ve çevre sorunlarına yol açmaması için kırsal kalkınma ekseninde bölgesel örnek teşkil edecek şekilde sürdürülebilir bir hayvansal atık ve bitkisel atık yönetim ağı kurulacaktır. Öte yandan, atık depolama tesisleri, işleme tesisleri, taşıma/uygulama ekipman ve makineleri ile bu ağın yönetimine ilişkin faaliyetler de bu alt bileşen altında yürütülecektir.

Alt bileşen kapsamında aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilecektir:

Faaliyetler, gübre yönetimine yönelik yenilikçi yaklaşımların pilot uygulamasına ve teşvik edilmesine odaklanacaktır: gübre yönetimine ilişkin deneyim ve bilgilerin paylaşılması için ilgili paydaşlardan oluşan bir bilgi ağının kurulması; gübre yönetim planlarının hazırlanmasını desteklemek için profesyonellerin eğitimi; sürdürülebilir gübre yönetimine yönelik teşviklerin/yaklaşımların pilot uygulamasının yapılması.

Alt bileşen, inşaat işleri ve ekipmanı, biyogübrenin tarlalara taşınması ve uygulanması için ekipman, eğitim ve gösteriler ile uzman danışmanlık hizmetlerini finanse edecektir.

Bu alt bileşen kapsamındaki proje faaliyetleri dört kategoride toplanabilir. İlk aşamada, proje uygulama alanında bilgi/kapasite geliştirme ve farkındalık faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Ardından proje bölgesinde entegre bir biyogaz üretim ve gübre işleme tesisi kurulacaktır. Tarımsal kirlilik kontrol ve denetim araçlarının tedariki ve makine ekipman parkının kurulması üçüncü ve dördüncü kategoriler olacaktır.

a) Bilgi/Kapasite Geliştirme ve Farkındalık Faaliyetleri

Küçük Menderes ve Gediz Havzalarında hayvan gübresi yönetimi, gübre yönetimi, modern sulama, arazi yönetimi ve İyi Tarım Uygulamaları Kodunda yer alan diğer koruyucu/önleyici tarım uygulamalarının bir arada sergileneceği örnek uygulama alanları oluşturulacaktır. Uygulama alanında

başta kadınlar ve genç çiftçiler olmak üzere kamu personelinin, çiftçilerin ve çiftçi örgütlerinin¹⁸ çevreye duyarlı tarımsal faaliyetler konusunda farkındalıkları ve kapasiteleri arttırılacak, toprak ve su kaynaklarının korunmasına yönelik tarımsal uygulama teknikleri ve uygulama yöntemleri yaygınlaştırılacaktır.

Temel faaliyetler: İhtiyaç Analizi Raporunun hazırlanması: Projenin başlangıcında, alt bileşen uygulama alanını net bir şekilde belirlemek ve havza(lar)da gübre yönetimi ve nitrat kirliliğini azaltma yönetimi yaklaşımlarının fiili uygulamasını değerlendirmek, başarı ve zorlukları belirlemek ve bu zorlukları ele almak için fırsatları tespit etmek amaçlı bir çalışma yapılacaktır. Nitrat direktiflerine uyum ve genel olarak tarımdan kaynaklanan kirliliğin azaltılmasına yönelik uygulamaların hayata geçirilmesi ile ilgili özel ihtiyaçlar analiz edilecektir. Bunun için ayrıntılı iş tanımları hazırlanacaktır. Ayrıca, ilk ihtiyaç değerlendirme çalışmasına dayalı olarak, farkındalık yaratma, bilgi yayma, eğitim ve pilot uygulamalarla ilgili olarak üstlenilecek faaliyetlerin kapsamının daha ayrıntılı olarak belirlenmesine yardımcı olmak üzere danışmanlık firmaları görevlendirilecektir:

- "İyi Tarım Uygulamaları Kodu (İTUK/GAP)" Gösterimlerine İlişkin Faaliyetler,
- Kapasite ve Farkındalık Geliştirmeye Yönelik Faaliyetler,
- Tarımsal Kirlilik Kontrol ve Denetim Aracı Alımına İlişkin Faaliyetler
- Gübre Uygulama ve İklim Dostu Makine ve Ekipman Parkı Kurulmasına Yönelik Faaliyetler.

Bu kapsamda, temel faaliyetler danışmanlık firmasından hizmet alımı yoluyla ihale edilecek olup, söz konusu danışmanlık hizmet alımına ilişkin İş Tanımı TÇDKKDB tarafından hazırlanacaktır. Gerekli görülmesi halinde bu teknik şartnamenin hazırlanmasında bireysel danışmanlık hizmeti alınabilir. Bu faaliyetlere ilişkin iş ve işlemlerden TÇDKKDB sorumlu olacaktır.

Bu danışmanlık firmalarının seçimi TÇDKKDB tarafından gerçekleştirilecektir. Bu alt bileşen kapsamında yürütülecek faaliyetlere ilişkin olarak danışman firma tarafından hazırlanan teknik şartnameler doğrultusunda, ilgili satın alımlar TÇDKKDB tarafından gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda danışmanlık firmalarından hizmet alımı yapılacaktır.

Temel faaliyetler, TOB'nin il ve ilçe müdürlükleriyle yakın koordinasyon içinde ve TÇDKKDB'nin yönetimi altında uygulanacaktır. İş ve işlemlerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla il personelinin saha sorumlusu olarak görevlendirilmesi sağlanacaktır.

Alt bileşen, aşağıdaki konulardaki faaliyetlerin uygulanmasını destekleyecektir:

"İyi Tarım Uygulamaları Kodu (İTUK)" Gösterileri: Yerel düzeyde, bölge çiftçilerini doğal kaynakları koruma ve kullanma dengesi içerisinde çevre ve iklim dostu tarım uygulamalarına yönlendirecek örnek uygulamalar gerçekleştirilecektir. Alt bileşen kapsamında gerçekleştirilecek örnek uygulamalar ile tarımsal faaliyetlerden elde edilecek verim artışı, yerel çiftçilerin sosyo-ekonomisine de katkı sağlayacaktır. Ulusal ve uluslararası kamu ve özel kurum ve kuruluş temsilcileri, teknik heyetler ve çiftçilerimiz için tanıtım ve bilgilendirme amaçlı teknik ziyaretler için örnek bir alan olacaktır.

Bu doğrultuda uygulama alanlarının belirlenmesi aşamasında yurt içi ve yurt dışındaki iyi uygulama örneklerinin görülmesi amacıyla çalışma ziyaretleri gerçekleştirilecektir.

¹⁸ Sığır Yetiştiricileri Birliği, Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği, Süt Üreticileri Birliği, Kırmızı Et Üreticileri Birliği, Ziraat Odaları, Kalkınma Kooperatifleri, Sulama Birlikleri vb.

Bu kapsamda, "GAP (İTUK) Kodu "nda yer alan birçok faaliyet (aşağıdakiler gibi) gösterilecek, örnekler aşağıda verilmiştir, ancak gösterilerin odaklanacağı uygulamalardaki çeşitlilik ve vurgu ihtiyaç değerlendirmesine dayanacaktır:

- Arazi ve mera yönetimi kapsamında eğimli alanlarda teraslama çalışmaları, su kaynaklarına sınırı olan parsellerde yerel bitkilerle bitkilendirilmiş koruma bantlarının oluşturulması, yağışlı dönemlerde su akışı olan alanlarda su yollarının bitkilendirilmesi, koruyucu toprak işleme teknikleri, kışın örtü bitkilerinin yetiştirilmesi, anız yönetimi çalışmaları, ürün rotasyon programı, malçlama işlemi ve arazi kullanım planlaması ve yönetimi gibi konular ortaya konulacaktır.
- Gübreleme yönetimi kapsamında, hayvan gübresi depolarının tasarımı ve inşası, hayvan gübrelerinin olgunlaştırılması, toprak ve gübre analizleri ile besin içeriklerinin belirlenerek gübreleme planlarının hazırlanması, gübrenin uygulama dönemlerinin dikkate alınması ve gübre uygulama çalışmalarının güvenli bir yönetim ile gerçekleştirilmesi konuları ortaya konulacaktır.
- Sulama yönetimi kapsamında örnek uygulamaların yapılacağı arazilere uygun sulama sistemlerinin kurulması ve ürüne uygun sulama planlarının yapılması ve uygulanması konuları ortaya konulacaktır.
- Pestisit kullanım yönetimi kapsamında, örnek uygulamaların gerçekleştirileceği ürün ve arazilere uygun pestisitlerin belirlenmesi ve bunların kullanımı, pestisit ambalaj atıklarının toplanması için uygun yerlere yerleştirilmiş konteynerlerden oluşan bir atık toplama ağının oluşturulması ve kullanılması konuları ortaya konulacaktır. Bu faaliyet TAGEM ile koordine edilecektir (AltBil3.4).
- Koruyucu tarım uygulamaları kapsamında şu konular ortaya konacaktır: toprak ve su koruma, organik gübre kullanımı, biyolojik mücadele, iyi tohum kullanımı. Pilot saha uygulamaları/gösterileri kapsamında gerçekleştirilecek faaliyetler ve uygulamaların denetlenmesi görevi, TOB'un merkez ve ilgili il/ilçe müdürlükleri personeli tarafından yürütülecektir. Gösterim faaliyetlerinin planlanması ve uygulanması için bireysel danışmanlık hizmetlerinden de yararlanılabilir. Pilot sahada GAP (İTUK) Koduna yönelik faaliyetlerin 2023, 2024, 2025 ve 2026 yıllarında gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Örnek uygulama alanında kapasite geliştirme, farkındalık artırma ve saha günlerine yönelik faaliyetler proje boyunca devam edecektir.

Kapasite ve Farkındalık Oluşturma: TÇDKKDB bu faaliyetin yürütülmesinden sorumludur. Faaliyetler, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın il/ilçe müdürlükleri ile yakın işbirliği içinde yürütülecektir.

Bu kapsamda proje faaliyetlerinin ve sonuçlarının izleneceği ve yaygınlaştırılacağı tüm paydaşlara açık bir bilgi ağı kurulacaktır. Paydaş Bilgi Ağının Kurulması faaliyetini (Faaliyet # CS.TRGM.CS3.3-02) desteklemek için danışmanlık hizmetleri alınacaktır.

Profesyonellerin Kapasitesinin Geliştirilmesi kapsamında düzenlenecek eğitimler, uygulamaların yapıldığı havzalardan ve diğer il ve ilçe müdürlüklerinden ilgili personele yönelik olacaktır.

Potansiyel katılımcılarla yapılacak anket çalışmaları kapsamında gerçekleştirilecek Eğitim İhtiyaç Analizi sonucunda eğitimler hazırlanacak ve uygulanacaktır. Eğitimlerin organizasyonel ihtiyaçları için hizmet alım(lar)ı yapılacaktır. Eğitimler sırasında eğitmen temini için bireysel danışmanlık hizmeti alınabilir. Bu hizmet alımlarının teknik şartnameleri TÇDKKDB tarafından hazırlanacak, eğitim ve farkındalık faaliyetlerinin program ve uygulamaları ise aynı Daire Başkanlığı tarafından yönetilecektir.

Farkındalık faaliyetleri çiftçilere (kadınlar ve genç çiftçiler dahil), çiftçi örgütlerine, STK'lara ve diğer ilgili paydaşlara yönelik olup "Çiftçilerin ve Halkın Bilinçlendirilmesi", "Teknik Uzmanları ve Çiftçileri

Destekleyecek Araçların Geliştirilmesi" ve "Tarla Günleri "ni içerecektir. Bu kapsamda şu faaliyetler gerçekleştirilecektir: pilot bölgelerde tarla günü faaliyetleri ve çiftçi eğitimleri ile yerleşim yerlerinde düzenlenecek çiftçi toplantıları, afiş, broşür, kitapçık, video film vb. farkındalık materyallerinin tasarlanması, hazırlanması ve dağıtılması.

Farkındalık faaliyetlerinin tüm organizasyonel ihtiyaçları için hizmet alım(lar)ı yapılacaktır. Bu hizmet alımlarının teknik şartnameleri TÇDKKDB tarafından hazırlanacaktır.

Farkındalık faaliyetlerine katılacakların belirlenmesi ve farkındalık faaliyetlerinin uygulanması için il ve ilçe müdürlükleri ile işbirliği yapılacaktır. Ayrıca bu çalışmaların yürütülmesi konusunda TOB Eğitim ve Yayın Dairesi ile işbirliği yapılabilir.

Farkındalık faaliyetlerine proje uygulama havzasından ve diğer illerden önde gelen çiftçiler ve çiftçi örgütleri tarafından da katılım sağlanacaktır. Farkındalık çalışmalarında eğitmenlerin ihtiyaçlarına yönelik bireysel danışmanlık hizmeti satın alınabilir.

Kapasite ve Farkındalık faaliyetleri, Paydaş Bilgi Ağının kurulması (danışmanlık hizmeti alımı ve mal alımı yoluyla); Profesyonellerin Kapasitesinin Geliştirilmesi için lojistik ve organizasyonel ihtiyaçların desteklenmesi (hizmet alımı yoluyla) gibi dış danışmanlıklar yoluyla da desteklenecektir,

Çiftçi ve Kamu Farkındalığı için lojistik ve organizasyonel ihtiyaçlar (hizmet alımı yoluyla), teknik uzmanları ve çiftçileri desteklemek için araçların geliştirilmesi (bireysel danışmanlık hizmet alımı ve mal alımı yoluyla), saha günleri için lojistik ve organizasyonel ihtiyaçlar (hizmet alımı yoluyla).

b) Nitrat kirliliğinin etkin kontrolü için pilot teşvikler/modeller

Bu başlık altında alt bileşen faaliyetleri, özellikle havza(lar)da etkili gübre yönetimine ilişkin teknolojilere odaklanarak, nitrat kirliliğinin ele alınmasındaki darboğazları gidermek için teşvik çerçevelerinin belirlenmesi ve pilot uygulamasına odaklanacaktır. "a) üretim alanlarından toplama merkezine kadar gübre toplama ve taşıma ağı; b) işlenmiş gübre üretimi için gübre depolama tesisini; c) biyogaz üretimini; ve d) atıkların uygun şekilde bertaraf edilmesi için altyapı/işlemleri entegre eden entegre bir yatırım altyapısı/tesisin pilot uygulamasının yapılması önerilmektedir.

Bu entegre tesisin hayata geçirilmesi için aşağıdaki konularda danışmanlık hizmetleri alınacaktır: (i) entegre tesisin kurulması için ayrıntılı iş durumunun (fizibilite çalışması) hazırlanması. Değerlendirme, tesisin yönetimi için üçüncü taraf olarak kamu veya özel kuruluşların kullanılmasının fizibilitesini ve bu kuruluşları pilot uygulamaya katılmaya teşvik etmek için oluşturulabilecek teşvikleri içerecektir. Fizibilite, üçüncü taraf kuruluşlar tarafından ölçekli gübre yönetimi yaklaşımlarını uygulayan Çin ve diğer bölgelerdeki örnekleri inceleyecektir; (ii) fizibilite değerlendirmesinin sonuçlarına dayanarak, proje entegre altyapısının inşasını ve pilot uygulamanın (fizibilite değerlendirmesinde belirlenen yönetim düzenlemesine dayalı olarak) uygulanmasını finanse edecektir; (iii) pilot uygulamanın ve ülkenin diğer bölgelerine ölçeklenebilirlik potansiyelinin müteakip bir değerlendirmesi; ve (iv) yaklaşımın ölçeğini büyütme fırsatları ve politika uygulaması için gereklilikler hakkında bir rehber doküman hazırlanması.

Pilot uygulamanın hayata geçirilmesi, olumlu bir fizibilite raporu sonucuna dayanmaktadır. Bu pilot uygulamanın mümkün olmaması halinde, TRGM ve Dünya Bankası, teknolojinin benimsenmesini teşvik etmek ve özellikle üretimin yüksek olduğu ve organik gübre olarak emilim kapasitesinin düşük olduğu bölgelerde gübrenin etkin yönetimine katkıda bulunmak için pilot olarak uygulanabilecek diğer potansiyel stratejileri tartışacaktır.

Not: Bu kapsamda pilot entegre tesisin tasarım aşamasında, kurulması öngörülen entegre tesisin üçüncü bir tarafa devredilmesi ve onun tarafından işletilmesi beklenmekteydi. Ancak Bakanlık, söz konusu tesisin inşası ve işletilmesinde bazı hukuki risklerle karşılaşılmasının muhtemel olduğunu ve bölgedeki ilçe belediyelerinden tesisin işletilmesi konusunda bir isteklilik olmadığını belirtmiştir. Ayrıca, Bakan'ın görüşüne göre, diğer yerel paydaşlar olan tarımsal üretici örgütlerinin tesisin sürdürülebilir bir şekilde işletecek kapasiteye sahip olmadıkları gözlemlenmiştir. Belirtilen nedenlerle Bakanlık, fizibilite çalışması aşamasında, tesisin kurulmasından sonra işletilmesi için uygun bir paydaş bulunmasının risk oluşturacağını ve bu tesisin işletilmesi ile elde edilecek etkinin kirliliğin önlenmesine yönelik farklı uygulamalarla da sağlanabileceğini değerlendirmiştir.

Bu bağlamda, Bakanlık bu spesifik pilot uygulamaya devam edilmemesini önermektedir. Bu nedenle, gübre yönetimi için üçüncü taraflarca yönetilen entegre bir tesisin pilot uygulamasına ilişkin faaliyet, özellikle düzenleyici hususlarla ilgili olarak sahadaki gerçekleri yansıtmak üzere proje uygulamasının ilk altı ayında yeniden değerlendirilecektir. Bu kapsamda, AltBil3.3'ün genel hedefleri göz önünde bulundurularak, diğer potansiyel faaliyetler Dünya Bankası ve TOB arasında görüşülecektir.

c) TOB'nin izleme işlevlerinin güçlendirilmesi

Tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği konusunda TOB'nin izleme, kontrol ve denetim işlevlerini güçlendirmek amacıyla, çevresel ve ekonomik kalkınma açısından dezavantajlı olan TOB il müdürlükleri için 35 araç satın alınması önerilmektedir.

Seçilen pilot bölgede uygulanacak uygun tarımsal uygulamaların diğer havzalarda tespit edilen aynı sorunlara getirilecek çözümler için yol gösterici olması hedeflenmektedir. Bu araçlar, bu uygulamaların yaygınlaştırılması için gereken izleme, veri toplama, kontrol ve denetim faaliyetlerinin etkin bir şekilde uygulanmasına katkıda bulunacaktır.

Araçlar sahada kullanıma uygun olacak ve tarımsal kirliliğin izlenmesine yönelik saha örneklemelerinde ve tarımsal işletmelerin kontrolüne yönelik saha çalışmalarında kullanılacaktır. "İzleme ağının genişliği, tarımsal faaliyetlerin ve tarımsal kirliliğin yoğun olduğu yerler" gibi kriterler esas alınarak yapılacak önceliklendirme ile belirlenen yerlerin il müdürlüklerine tahsis edilecektir.

Bu araçların tedariki için teknik şartname TÇDKKDB ile işbirliği içinde hazırlanacaktır.

Ayrıca, araçların faaliyetlerin gerçekleştirilmesine uygun hale getirilmesi için ihtiyaç duyulabilecek üstyapının tasarımı için de hizmet alınabilir. Hizmet alımına ilişkin ihaleler de TÇDKKDB tarafından yapılacaktır.

Bu faaliyet, fizibilite ve bütçe etkilerinin ayrıntılı bir değerlendirmesini gerektirecek ve alt bileşende yapılacak genel ayarlamaların bir parçası olarak Dünya Bankası ile görüşülmesi gerekecektir.

d) Gübre Uygulama ve İklim Dostu Makine ve Ekipman Parkı Kurulması

Bu faaliyet kapsamında yerel paydaşların (ziraat odaları ve üretici örgütleri) gübre uygulama ve iklim dostu makine ve ekipman parkı kurmaları ve üyelerine öncülük etmeleri için teknik olarak desteklenmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda, hayvansal atıklardan kaynaklanan çevresel sorunların azaltılması amacıyla satın alınacak makine ve ekipmanların yerel paydaşlara tahsis edilmesi ve bu ekipmanların başta Küçük Menderes ve Gediz Havzalarında belirlenen bölgeler olmak üzere hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı ve hayvansal atık kaynaklı çevresel sorunların yaşandığı diğer bölgelerdeki paydaşların da çiftçilerin kullanımına sunulması hedeflenmektedir.

Bu çerçevede, proje alanında üretilen gübrenin İyi Tarım Uygulamaları Kodu'na uygun olarak tarım alanlarına uygulanması için katı ve sıvı gübre dağıtım ekipmanlarından oluşan ve toprak organik maddesinin korunmasına katkı sağlayan azaltılmış toprak işleme uygulamalarının yaygınlaştırılması amacıyla anıza ekim makinelerinden oluşan makine parklarının bazı il/ilçelerde kurulması planlanmaktadır.

İhtiyaç analizi, makine parklarının kurulması için detaylı iş tanımı ve ekipman için teknik şartnamelerin hazırlanması danışman firma(lar) tarafından hazırlanacaktır. Danışman firma bu konuda TÇDKKDB koordinasyonunda il/ilçe müdürlükleri ile işbirliği yapacaktır. Alınacak makine ve ekipmanların miktarı ve teknik özellikleri ile makine parkına ihtiyaç duyan il/ilçeler, detaylı iş tanımı ve ihtiyaç analizi raporunun hazırlanmasını takiben belirlenecektir.

Bu kapsamda ilgili havzalarda belirlenecek ilçelerde makine parkları kurulacaktır. Bu makine parkları için gerekli sayıda ve çeşitte makine ve ekipman satın alınacaktır. Makine ve ekipman alımları için mal ve hizmet alımları TÇDKKDB tarafından yapılacaktır.

Satın alınan makine ve ekipmanlar ilgili İl Müdürlüğü bünyesinde demirbaş olarak kayıt altına alınacaktır. Başka bir deyişle, makine ve ekipmanlar Bakanlığa ait olacaktır.

TÇDKKDB, bu il müdürlükleri ile birlikte, ekipmanı en etkin şekilde kullanabilecek ziraat odalarını ve/veya üretici örgütlerini (sığır yetiştiricileri birlikleri, kırmızı et üreticileri birlikleri vb. birlikler ve/veya çiftçi kalkınma kooperatifleri) belirleyecektir. Ardından bir protokol ile makine ve ekipmanlar belirlenen yerel paydaşlara tahsis edilecektir. Söz konusu paydaşlar, makine ve ekipmanları kendi belirleyecekleri ve ilgili İl Müdürlüğünün onaylayacağı alanlarda konuşlandırarak bakımlarını yapacaklardır.

Söz konusu makine parkını yerel paydaş yönetecek olup, tahsis edilen makinelerin bakım ve koruma sorumluluğu paydaşa aittir. Makinelerin denetimi İl/İlçe Müdürlüğü tarafından yapılacaktır.

Söz konusu yerel paydaşlar, kısa vadeli bir kira sözleşmesi ile belirlenecek esaslar çerçevesinde makine ve ekipmanları üyelerinin ve diğer çiftçilerin kullanımına sunacaktır. Yerel paydaş tarafından makinelerin hangi çiftçilere kiralanacağı, çiftçinin arazisinin durumu ve çiftçinin ihtiyaçları temel alınarak yapılacak teknik gerekçelendirmeye göre belirlenecektir. Bu kapsamda uygun çiftçiler, ilgili İl/İlçe Müdürlüğünün yönlendirmesiyle TÇDKKDB tarafından belirlenecektir.

Makine ve ekipmanlar, ekipman bakım ve onarımı ile diğer işletme giderlerini karşılamak üzere belirlenecek asgari kira bedeli karşılığında ilgili paydaş tarafından işletilecektir. Makine ve ekipman işletmeciliğinden elde edilen kira gelirleri öncelikle makine ve ekipmanların bakım ve onarımı ile işletme giderlerine harcanacak, gelir ve giderler ilgili paydaş tarafından kayıt altına alınacaktır. İlgili paydaş, makine ve ekipman kullanımına ilişkin faaliyet raporunu üç ayda bir (veya uygulama aşamasında belirlenecek periyotlarla) ilgili İl Müdürlüğüne sunacaktır.

Not: Bu faaliyet, fizibilite ve bütçe etkilerinin ayrıntılı bir değerlendirmesini gerektirecek ve alt bileşende yapılacak genel ayarlamaların bir parçası olarak Dünya Bankası ile görüşülmesi gerekecektir.

4.2 GKGM kapsamındaki alt bileşenler

İki alt bileşen, Hayvan Sağlığı ve Karantina Dairesi, Veteriner Sağlık Ürünleri ve Halk Sağlığı Dairesi ve İdari İşler ve Koordinasyon Dairesi ile işbirliği içinde kurulacak bir PUB aracılığıyla GKGM tarafından uygulanacaktır.

4.2.1 AltBil2.1: Hayvan Sağlığı Enstitülerinin Kapasitesinin Güçlendirilmesi

Bu bileşenin amacı, başta Doğu ve Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu, Karadeniz, İç Ege ve Ege bölgeleri ile Marmara Bölgesi olmak üzere bölgesel ve uluslararası ölçekte zoonozlar da dahil olmak üzere bulaşıcı ve salgın hastalıkların bölgesel teşhis, analiz ve araştırmalarının yapılabilirliğini arttırmaktır. Öte yandan, bölgesel sorumluluklar temelinde kurulan Veteriner Kontrol Enstitülerinin bölgesel çözümler bulma ve projeler gerçekleştirme kapasitesi arttırılacaktır. Bu amaca ulaşmadaki ilerlemeyi izlemek için Proje Geliştirme Amacı (PGA) düzeyinde ve ara düzeyde göstergeler oluşturulmuştur (bkz. Bölüm 7 - İzleme ve Değerlendirme Düzenlemeleri). Bu çerçevede, proje başlangıcında mevcut durum ortaya konacaktır. Mevcut durumu belirlemek için gerekli verilere TOB'nin veri tabanlarında halihazırda erişilebilmektedir.

Bu alt bileşen temel olarak laboratuvar kurulumu (inşaat ve yenileme), ekipman ve malzeme tedariki ile eğitim ve danışmanlık hizmetlerinden oluşmaktadır. Uygulama, Hayvan Sağlığı ve Karantina Dairesi aracılığıyla merkezi düzeyde 5 personel, İdari İşler ve Koordinasyon Dairesi aracılığıyla 2 personel ve 7 Veteriner Kontrol Enstitüsünde 28 personel tarafından yürütülecektir. Bu personel, hazırlık aşamaları ve muayene kabul işleri de dahil olmak üzere ihale ve diğer süreçlerden sorumlu olacaktır.

Bileşen kapsamındaki ödemelerden GKGM'nin yetkilendirme ve değerlendirme görevlileri sorumlu olacaktır. Satın alma ve muayene kabul komisyonları GKGM merkezinde ve ayrıca enstitüler düzeyinde kurulacaktır (Tablo 12).

Tablo 12. İhale Komisyonu, Muayene Kabul Komisyonu

İhale Komisyonu			
Hayvan Sağlığı ve Karantina Daire Başkanlığı	İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı	Enstitü Müdürlükleri	
1 Asil Üye	1 Asil Üye	1 Asil Üye	
1 Yedek Üye	1 Yedek Üye	1 Yedek Üye	
Muayene Kabul Komisyonu			
1 Asil Üye (Pendik VKEM)	1 Asil Üye (Konya VKEM)	1 Asil Üye (GKGM)	1 Asil Üye* (Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı)
1 Yedek Üye (Samsun VKEM)	1 Yedek Üye (Bornova VKEM)	1 Yedek Üye (GKGM)	1 Yedek* (Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı)

* BGS-2 ve BGS-3 Laboratuvarlarının tadilat ve inşaat süreçleri ile ilgili çalışmalara katılacaktır.

Alt bileşen, kritik inşaat işleri, ekipman ve biyogüvenlik eğitimleri, sertifikasyon ve hedeflenen enstitüler için ortak bir laboratuvar bilgi yönetim sisteminin kurulmasına yönelik yatırımlar yoluyla laboratuvar birimlerinin biyogüvenlik seviyesini (BGS) arttırmak için enstitülerin altyapısının iyileştirilmesini özellikle destekleyecektir.

Proje hazırlığı sırasında TOB, yeni inşa edilen veya yenilenen ve faaliyete geçmesi için sertifikalandırılan/onaylanan 12 Veteriner laboratuvarı biyo-güvenlik seviyesi ünitesine (BGS 2) ve yeni inşa edilen veya yenilenen ve faaliyete geçmesi için sertifikalandırılan/onaylanan 7 Veteriner laboratuvarı biyo-güvenlik seviyesi (BGS 3) ünitesine dönüşen bir dizi ihtiyaç belirlemiştir (bkz. Tablo 13 ve aşağıda açıklanmıştır). Projenin ilk faaliyeti, gerekli yükseltmelerin ayrıntılı bir değerlendirmesi ve analizi yoluyla bu ihtiyaçları doğrulamak olacaktır. Bu değerlendirme harici bir firma tarafından

yapılacak ve aynı zamanda proje gelişim göstergesi olan "Yenilenen/inşa edilen laboratuvarlarda işlenen hayvan hastalığı/zoonoz teşhisine yönelik analiz/testlerdeki artış (Yüzde)" için temel oluşturmak üzere kullanılacaktır.

BGS-2, BGS-3 Laboratuvar Modernizasyonu ve Kurulum Faaliyetleri: Alt bileşen kapsamında Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü tarafından kullanılmak üzere Erzurum İl Müdürlüğü'nden alınan arazide uluslararası standartlara uygun olarak bir adet bakteriyel etkenlerin çalışılacağı BGS-2 laboratuvarı, bir adet viral etkenlerin çalışılacağı BGS-2 laboratuvarı ve bir adet viral ve bakteriyel etkenlerin çalışılacağı BGS-3 çelik yapı laboratuvar inşa edilecektir. Ayrıca nekropsi ve numune hazırlama üniteleri ile laboratuvar cihazları temin edilecektir.

Adana, Konya, Elazığ, Samsun ve Pendik/İstanbul Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüklerinin kampüs arazilerinde bakteriyel ve viral etkenlerin çalışılabileceği BGS-3 çelik yapı laboratuvar kurulacaktır.

Bornova/İzmir Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü'ndeki mevcut BGS-3 laboratuvarı bakım/onarım yoluyla modernize edilecek ve bir viral ve bir bakteriyel olmak üzere iki BGS-2 çelik yapı laboratuvar inşa edilecektir.

Pendik/İstanbul Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü'nün mevcut binasında biri viral, diğeri bakteriyel olmak üzere iki BGS-2 laboratuvarı bakım/onarım yoluyla modernize edilecektir.

Adana Veteriner Kontrol Enstitüsü'nde bakteriyel etkenlerin çalışılabileceği BGS-2 çelik yapı laboratuvar inşa edilecektir.

Samsun Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü sınırları içerisinde biri viral, diğeri bakteriyel olmak üzere iki adet BGS-2 çelik yapı laboratuvar inşa edilecektir.

Konya Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü sınırları içerisinde bir bakteriyel BGS-2 çelik yapı laboratuvar inşa edilecektir.

Elazığ Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü sınırları içerisinde çelik yapı ile biri viral diğeri bakteriyel olmak üzere iki adet BGS-2 laboratuvarı inşa edilecektir.

Tablo 13. BGS-2, BGS-3 Laboratuvar Modernizasyonu ve Kurulum Faaliyetleri

Enstitü Adı	Konum	V&B BGS-3 (Çelik Yapı)	V&B BGS-3 (Renovasyon)	Bakteriyel BGS-2 (Çelik Yapı)	Bakteriyel BGS-2 (Renovasyon)	viral BGS-2 (Çelik yapı)	viral BGS-2 (Renovasyon)
Erzurum VKE	Kampüs Arazisi	bir	-	bir	-	bir	-
Adana VKE	Kampüs Arazisi	bir	-	bir	-	-	-
Elazığ VKE	Kampüs Arazisi	bir	-	bir	-	bir	-
Konya VKE	Kampüs Arazisi	bir	-	bir	-	-	-
Samsun VKE	Kampüs Arazisi	bir	-	bir	-	bir	-
Bornova/İzmir VKE	Kampüs Arazisi	-	bir	bir	-	bir	-

Pendik/Istanbul VKE	Kampüs Arazisi	bir	-	-	bir	-	bir
---------------------	----------------	-----	---	---	-----	---	-----

BGS-2 ve BGS-3 laboratuvarları, ilgili uluslararası kuruluşlar tarafından belirlenen uluslararası standartlara uygun olarak inşa edilecektir.

Laboratuvarların kurulduktan ve ilgili akreditasyonlar sağlandıktan sonra denetlenmesi ve izlenmesi, GKGM'nin bu konuda eğitim almış personeli tarafından gerçekleştirilecektir.

Enstitülerin ulusal referans hizmetleri hastalık bazında değerlendirilecek ve yeniden dağıtılacak, norm pozisyonları ve sorumluluk alanları yeniden tanımlanacaktır.

Laboratuvarların modernizasyon ve inşaat işleri için şartnameler ilgili Enstitü Müdürlükleri tarafından belirlenecek kriterler doğrultusunda müşavir firmalar tarafından hazırlanacak ve ihale işlemleri GKGM bünyesindeki PUB tarafından yürütülecektir.

Cihaz - Ekipman Satın Alma Faaliyetleri: BGS-2 ve BGS-3 laboratuvarları için enstitülerin ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda cihaz ve ekipman alımı yapılacaktır. Tarım ve Orman Bakanlığı 81 İl Müdürlüğünde görev yapan veteriner hekimler tarafından Enstitü Müdürlüklerine gönderilecek numunelerin nitelik ve niceliğinin artırılması ve hastalık şüphesi üzerine alınan numunelerin toplanması, saklanması ve taşınmasından kaynaklanan risklerin önlenmesi amacıyla araç ve ekipman (nekropsi alet-ekipmanı ve numune kapları gibi) alımı yapılacaktır.

Nekropsi alet-ekipman ve numune kapları dışındaki ekipman ve cihaz ihtiyaçları için şartnameler ilgili Enstitü Müdürlükleri tarafından belirlenecek kriterler doğrultusunda danışman firmalar tarafından, nekropsi alet-ekipman ve numune kapları için şartnameler ise ilgili Enstitü Müdürlükleri tarafından hazırlanacaktır. İhale prosedürleri GKGM bünyesindeki PUB tarafından yürütülecektir.

Eğitim Programları: Enstitü müdürlüklerinde çalışan yaklaşık 100 personele biyogüvenlik ve biyosiklik eğitimleri verilecektir. Ayrıca, Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı 81 İl Müdürlüğü'nde hayvan sağlığı hizmetlerinden sorumlu yaklaşık 5.000 personele nekropsi, numune alma ve hazırlama, paketleme ve sevkiyat konularında eğitim verilecektir.

Türkiye'de en yaygın ve bildirimi zorunlu hayvan hastalıkları için numune alma videoları hazırlanacak ve TOB'un numune gönderim sistemi (Veteriner Laboratuvar Bilgi Sistemi / VELBİS) üzerinden yayınlanacak, böylece doğru numune alma bilgilerine ilgili personel tarafından her zaman erişilebilecektir.

Eğitim programlarına ilişkin şartnameler, ilgili Enstitü Müdürlükleri tarafından belirlenecek kriterler doğrultusunda danışman firmalar tarafından hazırlanacak ve ihale işlemleri GKGM bünyesindeki PUB tarafından yürütülecektir.

Ana faaliyetlerin ve sorumlu birimlerin detayları Tablo 14'te açıklanmıştır. Bu liste, alt bileşen için halihazırda hazırlanmış daha ayrıntılı bir alt bileşen satın alma planı ile kapsamlı değildir.

TOB, Çevresel ve Sosyal Çerçeve (bu PUK'nin 8. Bölümü) ve Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planı uyarınca, proje tarafından inşa edilen/yenilen BGS2 ve BGS3 veteriner laboratuvar ünitelerinin akredite edilmesini/sertifike edilmesini ve ÇSYÇ belgesinde belirtildiği şekilde akredite ve/veya sertifikalı statülerinin korunmasını sağlayacaktır. Akreditasyon ve/veya sertifikasyon prosedürleri, ilgili tedarik

süreçleri ile birlikte takip edilecektir. Çalışmaların planlanması ve uygulanması ile ekipman alımında enerji verimliliği ve esneklik hususları da dikkate alınacaktır.

Tablo 14. AltBil.2.1 altındaki faaliyetler

Faaliyet Adı	Referans Numarası	Tanım	Sorumlu Birimler ve Roller
Proje Çizimleri (Mimari, elektrik, enstitü/laboratuvar inşaatı...), Tasarım İncelemeleri, İhale Dokümanlarının Hazırlanması, İhale Aşamasında Destek Sağlanması ve Kontrol Hizmetleri için Danışmanlık Hizmeti Alımı	W.GKGM.CS2.1-01 W.GKGM.CS2.1-02 W.GKGM.CS2.1-03	Bu faaliyet kapsamında, mevcut BGS-3 ve BGS-2 laboratuvarlarının yenilenmesi ve yenilerinin kurulmasına yönelik ihale için proje çizimleri ve faaliyet adında belirtilen diğer görevler için danışmanlık hizmetleri alınacaktır.	İhtiyaç duyulan Hizmetler için İş Tanımları, GKGM'nin ilgili Daire Başkanlığı ve ilgili Enstitü Müdürlükleri tarafından hazırlanacaktır. İhale prosedürleri GKGM bünyesindeki PUB tarafından yürütülecektir.
Enstitülerin Laboratuvar ve Cihaz İhtiyaçlarının Belirlenmesi ve İhtiyaç Analizi Oluşturulması için Danışmanlık Hizmeti Alımı	CS.GKGM.CS2.1-01 CS.GKGM.CS2.1-02 CS.GKGM.CS2.1-03	Enstitülerin Laboratuvar ve Cihaz Gereksinimlerinin belirlenmesinde ve BGS-2 ve BGS-3 laboratuvarlarında kullanılacak cihazların temininde dünya standartları incelenecektir.	Gerekli Hizmetler için İş Tanımları, GKGM PUB ve ilgili Enstitü Müdürlükleri tarafından hazırlanacaktır. İhale prosedürleri GKGM bünyesindeki PUB tarafından yürütülecektir.
Yer Tespiti için Danışmanlık Hizmeti Alımı		Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlükleri için laboratuvar yapımına yönelik araziler değerlendirilecektir.	GKGM'ye bağlı PUB ile ilgili Enstitü Müdürlüğü tarafından gerekli yazışmalar yapılacak ve Enstitü Müdürlüklerinde yerinde inceleme yapılacaktır.
Eğitim ve Öğretim Materyalleri için Danışmanlık Hizmeti Alımı	CS.GKGM.CS2.1-04a, b, c.....	Türkiye'de en yaygın ve ihbarı mecburi hayvan hastalıkları için numune alma videoları hazırlanacak ve TOB'nin numune gönderim sistemi (VELBİS) üzerinden yayınlanacak, böylece doğru numune alma bilgilerine ilgili personel her zaman ulaşabilecektir.	Eğitim ve Öğretim Materyallerini hazırlayacak Danışman Firmalar için İş Tanımı GKGM PUB ve ilgili Enstitü Müdürlükleri tarafından hazırlanacaktır. İhale prosedürleri GKGM bünyesindeki PUB tarafından yürütülecektir.

		Aynı zamanda il ve ilçe tarım müdürlükleri çalışanlarına yönelik nekropsi eğitimleri düzenlenecektir. Proje uygulama birimi tarafından belirlenecek yerli veya yabancı niteliklere sahip resmî/özel kurum veya kuruluşlar aracılığıyla enstitü personeline biyogüvenlik eğitim hizmeti verilecektir. Yukarıdaki hizmetler için eğitim ve eğitim materyalleri tedarik edilecektir.	
Danışmanlık hizmetleri alımı	CS.GKGM.CS2.1-05 CS.GKGM.CS2.1-06a, b, c.....	Bu faaliyet için teknik uzmanlar alınacaktır.	Danışmanlık hizmetleri, GKGM kapsamında PUB tarafından belirlenecek kriterler doğrultusunda sağlanacaktır.
Biyogüvenlik ve nekropsi eğitimleri için Danışmanlık Dışı Hizmet Alımı, organizasyon (enstitü, il ve ilçe müdürlükleri çalışanları)	NCS.GKGM.CS2.1-01a, b, c.....	Türkiye'de en yaygın ve ihbarı mecburi hayvan hastalıkları için numune alma videoları hazırlanacak ve TOB'nin numune gönderim sistemi (VELBİS) üzerinden yayınlanacak, böylece doğru numune alma bilgilerine ilgili personel her zaman ulaşabilecektir. Aynı zamanda il ve ilçe tarım müdürlükleri çalışanlarına yönelik nekropsi eğitimleri düzenlenecektir. Proje uygulama birimi tarafından belirlenecek yerli veya yabancı niteliklere sahip	Şartnameler, GKGM'ye bağlı PUB ve ilgili Enstitü Müdürlükleri tarafından belirlenecek kriterler doğrultusunda danışman firmalar tarafından hazırlanacaktır. İhale prosedürleri GKGM bünyesindeki PUB tarafından yürütülecektir.

		resmî/özel kurum veya kuruluşlar aracılığıyla enstitü personeline biyogüvenlik eğitim hizmeti verilecektir. Yaklaşık 5000 personele nekropsi konusunda eğitim verilecek ve böylece enstitülere doğru ve uygun numunelerin gönderilmesi sağlanacaktır. Enstitü müdürlüklerinde yaklaşık 100 personele biyogüvenlik ve biyoterrorizm eğitimi verilecektir.	
Nekropsi, numune alma, hazırlama ve nekropsi kıyafetleri için ekipman alımı	G.GKGM.CS2.1.-01a, b, c.....	Her il ve ilçe tarım ve orman müdürlüğü için bir set olmak üzere nekropsi ekipmanı ve nitelikli kıyafet temin edilecektir.	Şartnameler, GKGM'ye bağlı PUB ve ilgili Enstitü Müdürlükleri tarafından hazırlanacaktır. İhale prosedürleri GKGM bünyesindeki PUB tarafından yürütülecektir.
Numune alma kaplarının tedariki	GKGM.CS2.1.-02 a, b,	Numunelerin taşınması için her il ve ilçe müdürlüğü için en az 3 adet olmak üzere özel konteynerler temin edilecektir.	Şartnameler, GKGM'ye bağlı PUB ve ilgili Enstitü Müdürlükleri tarafından hazırlanacaktır. İhale prosedürleri GKGM bünyesindeki PUB tarafından yürütülecektir.
Çeşitli VKE'lerde BGS-2 ve BGS-3 laboratuvarlarının Tasarımı, Temini ve Kurulumu	W.GKGM.CS2.1-01 W.GKGM.CS2.1-02 W.GKGM.CS2.1-03	10 yeni bina ve 2 yenileme ile toplam 12 BGS-2 laboratuvarı inşa edilecek ve 6 yeni ve 1 yenileme ile toplam 7 BGS-3 laboratuvarı inşa edilecektir.	Şartnameler, ilgili Enstitü Müdürlükleri tarafından belirlenecek kriterler doğrultusunda danışman firmalar tarafından hazırlanacaktır. İhale prosedürleri, Danışman Firmalar tarafından sağlanan destek ile GKGM bünyesindeki PUB

			tarafından yürütülecektir.
Laboratuvar ekipmanları için teknik şartnamelerin belirlenmesi ve satın alma faaliyetleri	CS.GKGM.CS2.1-01 CS.GKGM.CS2.1-02 CS.GKGM.CS2.1-03	BGS-2 ve BGS-3 laboratuvarları için gerekli alet, ekipman ve cihazlar temin edilecektir.	Şartnameler, ilgili Enstitü Müdürlükleri tarafından belirlenecek kriterler doğrultusunda danışman firmalar tarafından hazırlanacaktır. İhale prosedürleri GKGM bünyesindeki PUB tarafından yürütülecektir.
Ulusal referans hizmetlerinin hastalık bazında değerlendirilmesi ve dağılımı, norm kadro ve sorumluluk alanlarının yeniden belirlenmesi	CS.GKGM.CS2.1-05	Bu faaliyet için ulusal referans hizmetleri hastalık bazında değerlendirilerek yeniden dağıtılacak ve danışman firma aracılığıyla norm kadrolar ve sorumluluk alanları yeniden belirlenecektir. Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü (DHSÖ) standartlarına göre referans hizmetlerin değerlendirilmesi ve BGS-2/BGS-3 laboratuvarlarının denetlenmesi/izlenmesi ve proje sonunda sürekliliğinin sağlanması "Veteriner Teşhis ve Analiz Laboratuvarları Yönetmeliği" kapsamında GKGM tarafından yürütülecektir.	Şartnameler GKGM PUB ve ilgili Enstitü Müdürlükleri tarafından hazırlanacaktır. İhale prosedürleri GKGM bünyesindeki PUB tarafından yürütülecektir.

4.2.2 AltBil2.2: Hayvanlarda bulaşıcı, vektör kaynaklı hastalıklar ve zoonozlar için veteriner tıbbi ürün kontrolünün güçlendirilmesi ve iyileştirilmesi

Bu bileşenin amacı, veteriner tıbbi ürünleri konusunda uzmanlaşmış, uluslararası akreditasyona sahip (DHSÖ vb.) yeni bir kurumun (Veteriner İlaçları Kontrol Merkezi -VETKOM) kurulmasıdır. VETKOM, Türkiye'de piyasaya arz edilen veteriner tıbbi ürünlerin tüm test ve analizleri ile hayvanlar üzerinde yapılacak farmakolojik, toksikolojik ve güvenlik çalışmalarını yürütecektir. VETKOM'un kurulmasının ardından İÜU, ruhsatlandırma ve farmakovijilans gibi bazı faaliyetlerin VETKOM'a devredilmesi ile GKGM'nin koordinatör, düzenleyici bir kurum olarak kalması sağlanacaktır.

VETKOM (a) gerekli teknik ve idari gereklilikleri yerine getirecek personel ve donanımına sahip olacak, (b) tıbbi ürünlerle ilgili konulara gereken önemi verecek, (c) özel sektöre öncülük edecek ve özel sektörün faaliyet ve çalışmalarının ilgili teknik düzenlemelere uygunluğunu kontrol edecek ve (d) bu alanda dünyadaki güncel gelişmeleri takip ederek AB mevzuatıyla uyumlu yerel mevzuatın hazırlanmasını sağlayacaktır. Böylece Türkiye'nin hayvan varlığı kaliteli, etkin ve güvenilir ilaç ve aşılarla tedavi edilecek veya korunacaktır.

VETKOM Projesinin yerinin Ankara ilinde bir arazi olması öngörülmektedir. Ancak karar, VETKOM İhtiyaç Belirleme ve İhtiyaç Analizinden sonra (fizibilite ihtiyaç analizinden sonra) 2022 yılının 4. çeyreğinde verilecektir.

Bu bileşen GKGM- Veteriner Sağlık Ürünleri ve Halk Sağlığı Daire Başkanlığı tarafından yürütülecektir. Bütçeleme, satın alma ve ödeme işlemleri, teknik personelin yanı sıra bir biyogüvenlik uzmanı ve bir inşaat mühendisi de dahil olmak üzere 12 personele ihtiyaç duyulması öngörülmektedir.

Kurulacak tesiste aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilecektir;

- Yaklaşık 2000 adet ruhsatlı ilaç sınıfı veteriner tıbbi ürün ile 600 adet ruhsatlı aşı ve ilk defa ruhsatlandırılacak veteriner tıbbi ürünün kalite kontrol testlerinin yapılması,
- Yeni veteriner tıbbi ürünlerin bağışıklık, biyoesdeğerlilik, biyoyararlanım ve toksikoloji testleri Veteriner ilaçları ve aşıları ile ilgili Ar-Ge çalışmalarının yürütülmesi,
- Enstitü Müdürlükleri ve Veteriner Fakülteleri araştırmacıları tarafından Türkiye'de görülen hastalıklar üzerine yapılacak çalışmalardan elde edilecek hastalık etkenlerinin saklanarak aşı üreticileri ve üniversitelerin yararlanabileceği bir Ulusal Suş Bankası/Koleksiyonu oluşturulması.
- Türkiye'nin ihtiyaç duyabileceği farklı deney hayvanlarının üretiminin sağlanması.

Alt bileşen kapsamındaki mal, yapım işi ve danışmanlık dışı hizmet alımlarında Dünya Bankası Satın Alma Düzenlemeleri (Kasım 2020) takip edilecektir. Daha fazla bilgi PUK'nin Satın Alma Düzenlemeleri bölümünde yer almaktadır.

Bu alt bileşenin faaliyetleri (i) hazırlık aşaması, (ii) inşaat ve kurulum aşaması, (iii) akreditasyon, eğitimler ve çalışmanın başlatılması olmak üzere üç aşamada gerçekleştirilecektir. Aşağıda listelenen faaliyetler her bir aşamaya göre yürütülmektedir. Aşağıdaki faaliyetlerin yürütülmesi için en az iki sözleşme yapılacaktır. Ayrıca proje kapsamında Bakanlık tarafından yürütülecek çalışma ve faaliyetler de aşağıda sıralanmıştır.

A- İhtiyaç Analizi, Projelendirme, Eğitim, Danışmanlık ve Sertifikasyon için Hazırlık: Hazırlık aşaması kapsamındaki faaliyetler şunlardır: (a) VETKOM ihtiyaçlarının belirlenmesi ve ihtiyaç değerlendirme analizi, (b) VETKOM için yer seçimi. Bu alt bileşen kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesi için danışmanlık hizmetleri, ulusal mevzuat ve Dünya Bankası satın alma usul ve esaslarına uygun olarak

ihale yöntemiyle temin edilecektir. PKB tarafından yönetilecek dış borçlanma koşullarının yanı sıra 5018 sayılı Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nda gerekli olan ek mekanizmalar da belirlenecektir.

Yukarıda belirtilen danışmanlık hizmeti, ihale Planında belirtilen yöntemle alınacaktır. Danışman, ulusal ve/veya uluslararası tıbbi ürün analiz laboratuvarlarının kurulması konusunda deneyimli, farmasötik ve biyolojik tıbbi ürünler konusunda çalışmış en az iki teknik uzman istihdam edecek ve ayrıca tam zamanlı olarak çalışmak üzere en az bir inşaat mühendisi, bir elektrik mühendisi, bir makine mühendisi, bir biyogüvenlik uzmanı, bir veteriner hekim ve bir inşaat mühendisi istihdam edecektir. Bu personelin özgeçmişleri ve referans mektupları ihale sürecinde mutlaka TOB'ye sunulacaktır.

Söz konusu görev için kısa listeye alınacak Danışman(lar), ulusal ve/veya uluslararası tıbbi ürün kontrol laboratuvarları, tıbbi ürün üretim tesisleri ve biyogüvenlik ile çalışan laboratuvarların tasarımı ve kurulması konusunda deneyimli olduklarını belirten en az iki referans sunacaklardır. TOB tarafından gerekli görülmesi halinde, referans işin/işlerin ve danışmanların yeterliliğinin İlgi Beyanı Talep Dokümanında belirtilen yeterlilik şartlarına uygunluğunu değerlendirmek üzere bir teknik ziyaret düzenlenebilir ve bu ziyaretin sonuçlarına göre karar verilebilir. Danışman, idarenin belirleyeceği aralıklarla ara raporlar ve iş bitiminde dosya halinde nihai rapor sunacaktır. Danışman, TOB tarafından belirlenen takvime uygun olarak bir iş-zaman planı hazırlayacak ve TOB'nin onayına sunacaktır. TOB'nin onayı ile Danışman, duruma göre aşağıdaki faaliyetler için alt danışmanlar kullanabilir.

a) VETKOM ihtiyaçlarının belirlenmesi ve ihtiyaç değerlendirme analizi: Bu başlık altındaki işler için Danışman aşağıdaki önemli faaliyetleri gerçekleştirecektir;

- Kurulacak VETKOM'un organizasyon yapısı ve teknik gereksinimleri, DHSÖ, İLU, AB İÜU ve DSÖ-BGS gibi uluslararası standartlar ve kılavuzlar analiz edilecek ve raporlanacaktır.
- Avrupa Farmakopesi ve DHSÖ kılavuzu gözden geçirilecek ve Türkiye'de ruhsatlı veya ruhsatlandırılacak veteriner tıbbi ürünlerin (aşı ve ilaç) kalite kontrol testleri kapsamında yapılması gereken in vivo ve in vitro testler listelenecektir.
- Kurulacak VETKOM'un amaç ve kapsamına uygun olarak, farklı ülkelerdeki benzer modellerin incelenmesi amacıyla en az üç Avrupa ülkesindeki benzer merkezler analiz edilecektir. Bu analizlerin değerlendirilmesinin ardından en az iki yurt dışı merkez ile gerekli bağlantılar kurularak gerekli izinler alınacaktır.
- Danışman, Türkiye'de en az iki kamu kurum ve kuruluşunun yanı sıra özel sektörde ilaç ve aşı testlerinin yapıldığı İLU sertifikasına sahip laboratuvarlar ile ön klinik ve klinik çalışmaların yapılacağı/yapıldığı etkinlik ve güvenlik testlerinin yapıldığı deney hayvanı ünitelerini ziyaret etmek için gerekli izinlerin alınmasını kolaylaştıracaktır. Ayrıca Danışman, GKGM uzmanları ile birlikte bu merkezlerde incelemeler yapacak ve değerlendirmeleri bir rapor halinde sunacaktır.
- GKGM'den elde edilecek veriler kullanılarak ürün sayısı ve/veya üretilen/ithal edilen parti sayısı dikkate alınarak Avrupa Farmakopesi ve DHSÖ kılavuzunda belirtilen tüm testler için yeterli büyüklükte ve yeterli sayıda laboratuvar tanımlanacaktır.
- Mevcut ve yeni ruhsatlandırılacak ürünlerin ön klinik ve klinik çalışmalarının yapılacağı, etkinlik ve güvenlik testlerinin gerçekleştirileceği tüm hayvan türleri (sığır, koyun-keçi, at, kedi ve köpek, kanatlı, su ürünleri) için yeterli sayı ve büyüklükte hayvan üniteleri belirlenecektir.
- Deney hayvanları üniteleri ve laboratuvarların mimari, inşaat ve teknik altyapı (panel, duvar, zemin, su, buhar, havalandırma, sıhhi tesisat, elektrik, otomasyon, laboratuvar bilgi sistemleri vb) ihtiyaçları EKiÖ İLU, AB İÜU, DHSÖ, DSÖ Biyogüvenlik Kılavuzu, Deney Hayvanları Refahı Yönetmeliği ve Çevre Bakanlığı mevzuatı ile çevre ve atıklarla ilgili gerekliliklere uygun olarak tanımlanacaktır. Bunlar için teknik şartnameler oluşturulacak ve yaklaşık maliyetleri belirlenecektir. Danışman ayrıca, sözleşme yönetimi aşamasında satın alınan ekipmanın

şartnameye uygunluğunun doğrulanması da dahil olmak üzere alınan tekliflerin değerlendirilmesi için teknik yardım ve destek sağlayacaktır. Tüm bu aşamalarda TOB'nin görüşü ve onayı alınacaktır.

- Yukarıda belirtilen analiz sonuçlarına göre laboratuvar ekipmanı ve deney hayvanı sayısı belirlenecek, DHSÖ İLU ve AB-İÜU gerekliliklerine göre teknik şartnameler oluşturulacak ve bunların yaklaşık maliyetleri belirlenecektir. Kritik ekipman için yeterlilik (DQ, IQ, OQ, FAT, SAT) gereklilikleri belirtilecektir. Ekipman ve hayvanların özellikleri belirlendikten sonra, teknik özellikler detaylandırılacak ve bunların yaklaşık maliyetleri tahmin edilecektir. Bu aşamaların tamamında GKGM onayı alınacaktır.
- Deney hayvanları ünitelerinde ve laboratuvarlarda mesai saatleri dışında (gece ve hafta sonları, resmî tatiller) bulunması gereken personel sayısı ve meslekleri (hayvan bakıcısı, kazancı veteriner hekim vb.) VETKOM'da belirlenecektir. Lojmanların sayısı ve özellikleri TOB'nin onayı ile belirlenecektir.
- Ofis işleri ve bu işleri yürütecek personel sayısı belirlenecek ve bunlar için yeterli sayıda çalışma ofisi tanımlanacaktır.
- Tesiste çalışanlar için sosyal alanlar (toplantı salonları, misafirhane, restoran, kafeterya, spor alanları, ibadet alanları, park vb.) ve büyüklükleri tanımlanacaktır. Bu aşamalarda TOB'nin onayı alınacaktır. Danışman, VETKOM'un ihtiyaçlarının belirlenmesi ve ihtiyaç analizinin oluşturulması sırasında tercüme ihtiyaçlarını karşılayacaktır.
- Danışman, VETKOM'un konsept ve detay projelerinin yukarıda belirtilen gerekliliklere uygun olarak hazırlanmasından ve ardından inşaat ve kurulum aşamalarında kontrol edilmesinden ve onay verilmesinden sorumlu olacaktır. Bu aşamalarda TOB uzmanlarının görüşleri ve onayı alınacaktır. Çevre mevzuatı ile ilgili izinler ("ÇED raporu" veya "ÇED gerekli değildir raporu") alınacak ve ayrıca Banka'nın ilgili çevresel ve sosyal Belgeleri bu PUK'nin 8. Bölümünde belirtildiği gibi hazırlanacaktır.

b) VETKOM için yer seçimi (Proje yerinin belirlenmesi ve gerekli izinlerin alınması): VETKOM'un kurulacağı arazi için proje uygulama birimi tarafından arazi tahsis çalışmaları yapılacaktır. Arazi tahsis çalışmalarının tamamlanması için VETKOM'un yeri/sahası, ihtiyaç analizi çalışmasına göre uygunluk ve diğer ilgili kriterler açısından değerlendirilecektir. Bu görev, amaçlanan kullanım amacına yönelik teknik yeterliliği için işe alınan Danışmanlık Firması tarafından doğrulanmak üzere TOB tarafından yürütülecektir.

c) Projelendirme: VETKOM'un projeleri, ihtiyaç analizi sonuç raporlarında belirlenen ihtiyaçlara göre hazırlanacak ve iki aşamadan oluşacaktır. Bunlar; (i) tesis konsept tasarım projesinin hazırlanması, (ii) detay projelerinin hazırlanmasıdır.

Her iki proje aşamasında da ihtiyaç analizi dosyasında belirtilen yazılı gerekliliklerden sapmalar olması durumunda, sapmalar ancak TOB'den yazılı onay alındıktan sonra uygulanabilir.

Konsept ve detay proje aşamasında belirlenen gereklilikler, kurallar, standartlar, satın alma siparişi ve çizimler arasındaki tüm çelişkili durumlarda, ilgili alanın/ekipmanın tasarımına, imalatına veya tedarikine geçmeden önce Bakanlığın onayı alınacaktır. Tasarımda belirlenen ihtiyaçlar karşılanırken VETKOM'un ergonomisi ve fizibilitesi ön planda tutulacaktır. Yüklenicinin aşağıdaki faaliyetleri gerçekleştirmesi beklenmektedir.

Tasarım Tedarik ve Kurulum Yüklenicisi, gerekli akreditasyon ve sertifikasyonu almak için VETKOM'un tasarımından tamamen sorumlu olacaktır.

1- Tesis Konsept Tasarım Projesinin Hazırlanması (Test ve Analiz Laboratuvarları, Aşı Suş Bankası/Koleksiyon ve Deney Hayvanları Üniteleri, ofisler ve sosyal alanlar, lojmanlar dahil)

Konsept projeler, ihtiyaç analizi aşamasında tanımlanan tüm alanların belirlenen gereksinimlerine göre hazırlanacaktır. Konsept projelerin uygunluk kontrolleri, tüm süreçte TOB'ye danışmanlık yapmak üzere işe alınmaları halinde Kısa Dönem Bireysel Danışmanların ve ihtiyaç analizini gerçekleştiren TOB uzmanlarının onayına tabi olacaktır. Bu bağlamda;

- i. Laboratuvar alanları, deney hayvanları üniteleri, Ar-Ge laboratuvarları, ofisler, sosyal alanlar, destek sistemi alanları ve lojmanların mimari tasarımı gerçekleştirilecektir.
- ii. Temiz oda ve BGS gerektiren alanların uygun mimari tasarımı hazırlanacak ve temiz oda sınıfı, biyogüvenlik sınıfı, hava döngüsü sayısı, diferansiyel basınç, sıcaklık vb. gibi temiz oda yeterliliği ve biyogüvenlik için gerekli özellikler belirlenecektir.
- iii. Projelendirilen tüm alanlarda, öngörülen ekipmanların yerleşim planları yapılacaktır. İHİ bölge politika planları sunulacaktır.
- iv. Personel, malzeme, atık ve süreç akışları hazırlanacaktır. Temiz oda ve biyogüvenlik alanlarının tasarımında personel ve malzeme girişleri İÜU ve Biyogüvenlik kurallarına uygun olacaktır.
- v. Farmasötik su ve buhar, basınçlı hava, azot, oksijen, CO2 üretim, depolama, kullanım noktaları ve dağıtım hatları için prensip şema hazırlanacaktır.
- vi. Laboratuvarların ve deney hayvanları ünitelerinin sıvı ve katı atık ihtiyaçları belirlenecektir.
- vii. Oda/bölge kartları oluşturulacaktır.

Kısa Dönem Bireysel Danışmanlar, tüm süreçte TOB'ye danışmanlık yapmak üzere işe alınmaları halinde, konsept projelerin İLU, İÜU ve biyogüvenlik açısından incelenmesinde TOB'ye teknik rehberlik sağlayacaktır. TOB'nin tasarımlar hakkındaki yorumları, Danışman şirket tarafından ek bir maliyet olmaksızın zamanında ele alınacaktır.

2- Uygulama Projelerinin (Elektrik, inşaat, mekanik vb.) hazırlanması: Konsept projenin hazırlanması ve ardından uygulama projelerinin hazırlanması gerçekleştirilecektir. Uygulama projeleri, konsept proje dikkate alınarak ihtiyaç analizi ile belirlenen ihtiyaçlara ve şartnamelere göre hazırlanacaktır. Yapılacak herhangi bir değişiklik için TOB'den izin alınacaktır.

- i. **İnşaat ve Mimari Projeler:** Belirlenen işlere ilişkin keşiflerin hazırlanması, tekliflerin toplanması ve tekliflerin değerlendirilmesi gerçekleştirilecektir. (i) İnşaat ve statik projeler (zemin etüdü, fizibilite vb.), (ii) Mimari projelerin hazırlanması, (iii) Ekipmanların tasarlanması, (iv) Malzeme detaylarının belirlenmesi, (v) Metrajların çıkarılması, (vi) Peyzaj, tesis içi yollar ve çevre duvarlarının yapımı, (vii) İÜU ve BGS gereklilikleri olan malzemeler (zemin, duvar, kapı, tavan, ekipmanlar, pencereler) için teknik şartnamelerin belirlenmesi ve yazılması,
- ii. **Mekanik Proje İşleri:** Belirlenen işlere ilişkin keşiflerin hazırlanması, tekliflerin toplanması ve tekliflerin değerlendirilmesi yapılacaktır (i) İHİ projeleri hazırlanacak ve projelerde İÜU, İLU ve BGS gereklilikleri göz önünde bulundurulacaktır. Bu kapsamda, tüm Klima Santrallerinin kapasite, konfigürasyon ve konumlarının belirlenmesi, Hijyenik Kanal Sisteminin Boyutlandırılması, Basınç Dağıtım Projeleri (hava akış yönleri), Klima Santralleri için zon planları, İHİ sistemlerinin borulama ve enstrümantasyonları, temiz oda zon projesi, (ii) Sıhhi tesisat projesinin hazırlanması, (iii) Isıtma-soğutma ve sıcak su projesinin hazırlanması (ısı kazancı ve ısı kaybının hesaplanması, buhar tesisatı, Klima Santralleri ve binanın ısıtma ve soğutma sistemi için projelendirme ve inşaat, proses soğutma suyu), (iv) Yangın Projesi, (v) Arıtılmamış su, ilaç suyu ve buhar sistemleri projeleri hazırlanacak, (vi) Gaz sistemleri (basınçlı hava, azot, oksijen, CO2) projeleri hazırlanacak, (vii) Laboratuvar ve deney hayvanları üniteleri için sıvı ve katı atık bertaraf projeleri hazırlanacak, (viii) İHİ Otomasyon Sisteminin

Projelendirilmesi, İHİ ve Isıtma-Soğutma Sistemlerinin Otomasyon Senaryosunun Oluşturulması, Nokta Analizlerinin Oluşturulması, Prensiş Şemalarının Hazırlanması, (ix)

- iii. Elektrik Proje İşleri: Belirtilen işlere ilişkin keşiflerin hazırlanması, tekliflerin toplanması ve tekliflerin değerlendirilmesi (i) OG enerji dağıtım projesi, (ii) AG projeleri (Topraklama ve Yıldırımdan Korunma Sistemi, Elektrik Pano Dağıtım Sistemleri, Güç Dağıtımı, Aydınlatma Sistemi), (iii) Zayıf akım projeleri (Data-Telefon Projesi, Güvenlik-Erişim Kontrol Projesi, Kamera Projesi, Yangın Alarm Sistemi) gerçekleştirilecektir,

d. Danışmanlık Hizmeti: Bu hizmet kapsamında Danışman aşağıdaki faaliyetleri yürütecek olup TOB'un onayı olmadan herhangi bir kabul yapılmayacaktır (i) Tasarım, Tedarik ve Kurulum (TTK) Yüklenicisi tarafından hazırlanan kesin ve uygulama projelerinin (detaylı çizim ve hesaplamalar) incelenmesi, (ii) Proje iş-zaman planına göre inşaat işlerinin ilerleyişinin izlenmesi, (iii) İnşaat aşamasındaki değişikliklerin değerlendirilmesi, (iv) İnşaat işleri öncesinde, sırasında ve sonrasında alınması gereken tüm yasal izinlerin takibi, (v) İnşaat işleri ve ekipman alımı ile periyodik ilerleme raporunun hazırlanması, (vi) İnşaat işlerini yürüten yüklenicinin sözleşme yükümlülüklerinin takibi, (vii) İnşaat işleri ve ekipman alımı sırasında ortaya çıkabilecek uyumsuzluklara müdahale edilmesi, gerektiğinde acil önlemlerin alınması, (viii) Kurulumu yapılan ekipmanların kabul ve devreye alma ve onay sürecinin denetlenmesi, (ix) Kurulumu yapılan ve kalifiye edilen ekipmanlarının kalifikasyon aşamaları takip edilmesi, (x) Tedarik edilecek kritik ekipmanların (TOB tarafından belirlenecek) FAT ve SAT'ları en az 3 (üç) TOB uzmanı ile gerçekleştirilmesi. (xi) TTK ihalesinin teklif değerlendirmesinde (fiyat, kalite, zaman, işgücü, referans vb. yeterlilik hususları dikkate alınarak) Teknik Yardım ve destek sağlanması, (xii) Uygulamada kullanılacak malzemelerin şartnameye uygunluğunun denetlenmesi süreci yürütülecektir. (xiii) İnşaat işlerinin ve tesisatların kontrol edilmesi ve ihtiyaç değerlendirmesine göre onay için uygunluk raporu verilmesi, (xiv) Danışman, sözleşme yönetimi aşamasında satın alınan ekipmanın şartnamelere uygunluğunun doğrulanması da dahil olmak üzere alınan teklifleri değerlendirecektir.

e) Eğitim: (i) VETKOM'un operasyonel birimlerinde çalışacak beyaz ve mavi yakalı personel (en az 100 kişi) için bir teknik eğitim planı hazırlanacaktır. Eğitim içerikleri ve planları GKGM'nin onayına sunulacaktır. (ii) Eğitimler kapsamında her biri 3 gün olmak üzere en az 20 (yirmi) farklı eğitim verilecektir. Toplantı odası ve yemekler (öğle yemeği ve kahve molaları) dahildir. Eğitimler asgari olarak aşağıdaki konuları kapsayacaktır: Avrupa Birliği Veteriner Tıbbi Ürünler Mevzuatı, Veteriner Tıbbi Ürünlerin Resmî Kontrolü ve Seri Üretimi, Temel İÜU, Biyogüvenlik, Temel İLU, UİUK (ICH) kılavuzları, VICH kılavuzları GCP, Metot Validasyonları, Stabilitate, Regülasyon, Farmakovijilans, Kimyasal Analizler, Mikrobiyolojik Analizler, Virolojik Analizler, Parazitolojik Analizler, Veri Bütünlüğü ve Bilgisayarlı sistemlerin Validasyonu, Laboratuvar Bilgi sistemleri (iii) Eğitimler gerekli sertifikasyona sahip yerli ve yabancı uzmanlar tarafından gerçekleştirilebilir. Eğitimlerden önce, eğitmenlerin özgeçmişleri onay için TOB'ye sunulacaktır.

(f) Doğrulama, Yeterlilik, Akreditasyon ve Belgelendirme Çalışmaları için Hazırlık: (i) VETKOM'da temel süreçlere ilişkin iş akış şemaları ve prosedürler hazırlanacak, (ii) Tesisteki testlerin validasyon/verifikasyon çalışmalarının tamamlanması için gerekli uzman desteği sağlanacak, (iii) VETKOM'un BGS ile ilgili sertifikasyonu için gerekli temel belgeler hazırlanacaktır. Gerekli hazırlıklar kontrol edilecek ve eksik noktalar TOB'ye bildirilecektir, (vi) VETKOM'un EKİÖ İLU sertifikasyonu için gerekli temel belgeler hazırlanacaktır. Gerekli hazırlıklar kontrol edilecek ve eksik hususlar TOB'ye bildirilecektir, (v) TÜRKAK tarafından VETKOM'da gerçekleştirilecek testlerin akreditasyonu için gerekli temel belgeler hazırlanacaktır. Doğrulamalar için gerekli uzman ve doküman desteği sağlanacaktır. Gerekli hazırlıklar kontrol edilecek ve eksik hususlar TOB'ye bildirilecektir (vi) AB İÜU ve DSÖ-BGS gibi uluslararası standart ve kılavuzlar rehber alınarak hazırlanan ihtiyaç analizinde belirlenen sertifikaların

(İÜU, İLU, BGS 3, Hayvan Biyogüvenlik Seviyesi 3-HBGS3) alınmasına yönelik prosedürlerin hazırlanması ve belgelendirme süreçlerinin yürütülmesi sağlanacaktır.

B-İnşaat işleri, ekipman ve hayvan temini: İnşaat işleri ve ekipman alımı (anahtar teslimi) hizmetleri, Dünya Bankası satın alma usul ve esaslarına uygun olarak ihale yöntemiyle temin edilecektir. Dış borçlanma gerekliliklerine uygun olarak PKB tarafından yönetilen ek mekanizmaların yanı sıra 5018 sayılı Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nda belirtilen mekanizmalar uygulanacaktır.

TTK yüklenicisi, gerekli akreditasyon ve sertifikasyonun alınması için anahtar teslimi olarak VETKOM'un inşası, kurulumu ve devreye alınmasından tamamen sorumlu olacaktır. TTK ihalesi Uluslararası Rekabetçi İhale (URİ) yöntemine göre gerçekleştirilecektir. Yüklenici, ulusal ve/veya uluslararası tıbbi ürün analiz laboratuvarı veya tıbbi ürün üretim tesisi kurulması konusunda deneyimli en az bir tam zamanlı inşaat mühendisi, bir elektrik mühendisi, bir makine mühendisini şirket bünyesinde istihdam edecektir. Bu personelin özgeçmişleri ve referans mektupları onay için TOB'ye sunulacaktır.

Yeterlilik sonrası için en avantajlı teklif sahibi, ulusal ve/veya uluslararası tıbbi ürün kontrol laboratuvarları, tıbbi ürün üretim sahaları, biyogüvenlik ile çalışan laboratuvarların tasarımı ve kurulması konusunda deneyimli olduğunu gösteren en az 2 referans (ilgili ihale Dokümanlarında belirtildiği şekilde) sunacaktır. TOB tarafından gerekli görülmesi halinde, benzer işlerin ihale Dokümanlarında belirtilen yeterlik sonrası gerekliliklere uygunluğunu doğrulamak için referans adreslere teknik bir ziyaret gerçekleştirilecek ve bu ziyaretin sonuçlarına göre bir karar verilebilecektir. Bu çalışma ziyaretinin maliyeti, ilgili PUB tarafından operasyonel maliyetler yoluyla karşılanacaktır.

Yüklenici, idarenin belirleyeceği aralıklarla ara raporlar ve iş bitiminde dosya halinde nihai rapor sunacaktır. Yüklenici, TOB tarafından belirlenen takvime uygun olarak bir iş-zaman planı hazırlayacak ve TOB'nin onayına sunacaktır.

(A) İnşaat işleri: Bu kapsamda yapılacak çalışmalar aşağıdaki gibidir: (i) Kendisine sunulan uygulama projelerini incelemek, varsa tadilat teklifleri ile birlikte uygulama (detay) projelerini hazırlamak ve onay için Bakanlığa sunmak. (ii) İnşaat (Zemin etüdü ve hafriyat işleri, kaba inşaat, duvar ve taş işleri, epoksi, fayans, bahçe duvarı, korkuluk vb), elektrik işleri (kablolama, jeneratör ve UPS vb.) ve mekanik işler (havalandırma, su sistemleri, sıhhi tesisat, ısı merkezi vb.) onaylı detay projelere uygun olarak yüklenici tarafından yapılacaktır. (iii) İnşaat süresi boyunca projelerde yapılması gereken değişiklikler için TOB'un onayı alınacaktır. (iv) İş bitiminde tüm nihai projeler hazırlanacak ve Bakanlığa sunulacaktır. (v) Çevre mevzuatı ile ilgili belge ve raporlar yüklenici tarafından sağlanacaktır. (vi) İnşaat çalışmaları sırasında İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) kurallarına uyulacaktır.

(b) Ekipman ve Hayvanların Satın Alınması, Kurulumu ve Devreye Alınması (i) İhtiyaç analizi değerlendirmesi sonucunda özellikleri belirlenen ve teknik şartnameleri geliştirilen ekipman ve hayvanlar satın alınacaktır. (ii) Şartnamelere uymayan veya muayene ve kabul için onaylanmayan ekipman ücretsiz olarak değiştirilecektir. (iii) Tedarik edilecek kritik ekipmanların (TOB tarafından belirlenecek) FAT'leri en az 3 TOB uzmanı ile gerçekleştirilecektir. Ziyaret masrafları Bakanlık tarafından karşılanacaktır. (iv) Tedarik edilen ekipman için en az iki yıl garanti sağlanacaktır, (v) Hayvan barınakları hayvanların tedarikinden önce hazır olmalıdır, (vi) Kurulan ekipmanın kabulü ve çalıştırılması yüklenici tarafından yapılacaktır. (vii) Ekipmanın kalifikasyonu (sadece kalifikasyona tabi tutulması için) tamamlanacak ve gerekli belgeler sağlanacaktır.

C- Mevzuat, Akreditasyon, Eğitim ve Faaliyete Başlama: TOB, projenin belirlenen takvime göre yürütülmesini izleyecektir. Aşağıdaki faaliyetler TOB tarafından yürütülecektir.

a) Yurt içi ve yurt dışı teknik ziyaretler ve eğitimler: VETKOM için uygun modelin ve gereksinimlerin belirlenmesi amacıyla yurt içi ve yurt dışı teknik ziyaretler gerçekleştirilecek ve bunların giderleri proje bütçesi kapsamında karşılanacaktır. Personel eğitimi için yurt içi ve yurt dışı görevlendirmeler yapılacaktır. İlgili masraflar ve eğitim ücretleri proje bütçesi kapsamında karşılanacaktır.

b) VETKOM'un Kuruluş Mevzuatının ve İç Prosedürlerinin hazırlanması: VETKOM'un kuruluş mevzuatı TOB uzmanları tarafından hazırlanacaktır. VETKOM'un iç prosedürlerinin hazırlanmasında danışmanlık hizmeti alınacaktır.

c) Personel Seçimi ve Eğitimi: VETKOM personeli Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan seçilecektir. Bu kapsamda il müdürlükleri ve enstitülerde toplantılar planlanacak ve masrafları proje bütçesinden karşılanacaktır. Projede çalışan ve merkezde çalışacak personel için 5 eğitim kursu (veteriner tıbbi ürünlerin kontrolü hakkında, her biri 2-3 gün süreli) bulunmaktadır. TTK Yüklenicisinin kapsamında değilse, eğitimlerin sağlanması için harici şirketler görevlendirilecektir.

d) Doğrulama, Yeterlilik, Akreditasyon ve Belgelendirme Çalışmalarına Hazırlık ve Başvuruların Yapılması: Tesiste kullanılacak testlerin validasyon/verifikasyon çalışmaları Danışman firma tarafından gözden geçirilecek ve desteklenecektir. VETKOM'un BGS ile ilgili belgelendirme için gerekli temel operasyonel belgeler hazırlanacaktır. Gerekli hazırlıklar kontrol edilecek ve eksik noktalar TOB'ye bildirilecektir. TTK Yüklenicisi tarafından hazırlanan prosedürler, EİKÖ İLU belgelendirmesi için gerekli olan Danışman firma tarafından gözden geçirilecektir. Biyogüvenlikle ilgili prosedürler de TTK Yüklenicisi tarafından hazırlanacak ve Danışman firma tarafından gözden geçirilecektir. Söz konusu akreditasyon ve belgelendirme işlemleri tamamlandıktan sonra TTK Yüklenicisi tarafından belgelendirme kuruluşlarına başvurular yapılacak ve belgelendirme süreçleri tamamlanacaktır. Başvuru ücretleri ve belgelendirme ile ilgili masraflar proje bütçesi kapsamında karşılanacaktır.

VETKOM'un inşaatının, farklı aşamalarında, Ç&S proje belgelerinde (bu PUK'nin 8. Bölümü) belirlenen uyum prosedürleri de dahil olmak üzere Dünya Bankası Ç&S standartlarına uygun olması gerekmektedir. VETKOM, tesisleri için işlerin planlanması ve uygulanması ile ekipman alımında enerji verimliliği ve esneklik hususları da dikkate alınacaktır.

4.3 TAGEM kapsamındaki alt bileşenler

4.3.1 AltBil3.4: İAT'yi Desteklemek için Araştırma ve Yenilikler

Bu alt bileşen kapsamındaki faaliyetler TAGEM tarafından yürütülecektir. Alt bileşen 3.4 ticari olarak mevcut teknolojilerin doğrulanması ve yaygınlaştırılmasına odaklanırken, bu alt bileşen kurum içi (TAGEM tarafından) iklim/yeşil tarım teknolojilerinin geliştirilmesi, doğrulanması ve/veya yaygınlaştırılmasına odaklanmaktadır. Bu alt bileşen kapsamındaki faaliyetler, yakın zamanda başlatılan Yeşil Mutabakat Planında belirlenen önceliklerle uyumlu olarak, pestisit kullanımının azaltılması, besin maddesi yönetiminin iyileştirilmesi (biyo-gübre yoluyla) ve enerji ve su verimliliğinin artırılması dahil olmak üzere TDT ile ilgili bir araştırma ve yenilik gündeminin uygulanmasını destekleyecek ve iklimle ilgili değerlendirmeleri destekleyecektir.

Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Dairesi ve Bitki Sağlığı Araştırma Daire Başkanlığı merkezi düzeyde sorumlu teknik birimlerdir; ancak yatırımların uygulanması ve izlenmesi ülke geneline yayılmış araştırma enstitüleri tarafından gerçekleştirilecektir. Satın alma ve mali konular İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı tarafından yürütülecek ve nihai sözleşmeler Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Daire Başkanlığı ve Bitki Sağlığı Araştırma Daire Başkanlığı tarafından yönetilecektir. TAGEM bünyesindeki PUB, üç departmandan atanmış personel ile kurulacak ve doğrudan TAGEM Genel Müdür Yardımcısına bağlanacaktır.

Bu alt bileşen altındaki faaliyetler pestisit, gübre, toprak sağlığı ve iklim değişikliği olmak üzere 4 başlık altında toplanabilir.

Pestisit Başlığı: Bu başlık altındaki faaliyetler, pestisitlerin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini azaltmak ve ekonomik kayıpları önlemek amacıyla entegre zararlı yönetimi (EZY), özellikle de biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemleri konusunda araştırma ve eğitimin güçlendirilmesine odaklanacaktır. Odak ürünler ağırlıklı olarak narenciye, buğday, patates ve mısır olacaktır. Faaliyetler iki başlık altında toplanabilir; (a) enstitülerdeki yenilikçi araştırmaların desteklenmesi ve (b) araştırma merkezlerinin kapasitelerinin geliştirilmesi.

Enstitülerde yenilikçi araştırmaların desteklenmesi: Bu başlık altında beklenen yatırımların Adana ve Bornova Biyolojik Mücadele ve Araştırma Enstitülerinde gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Adana Biyolojik Mücadele Araştırma Enstitüsü (W.TAGEM/CHR.CS3.4-02) : Turunçgil, bölgedeki (Adana ve Mersin illerinde) en önemli ihraç ürünlerinden biridir. Yoğun pestisit kullanımı nedeniyle çevre ve insan sağlığı olumsuz etkilenmekte, ihraç edilen ürünlerde kalıntı sorunları ortaya çıkmaktadır. Bu proje ile Adana Biyolojik Mücadele Araştırma Enstitüsü'nde 4 farklı doğal düşmanın kitlesel üretim olanakları bu başlığın faaliyetleri kapsamında geliştirilecektir. Ayrıca turunçgil üretiminde biyolojik mücadelenin önemi ve bu biyolojik mücadele yöntemleri ile doğal düşmanların yok edilmesi konusunda teknik personele uygulamalı eğitim verilecektir.

Faaliyetler:

- Adana Biyolojik Mücadele Araştırma Merkezi'ndeki laboratuvarların, iklim odalarının ve seraların altyapı koşullarının yenilenmesi ve iyileştirilmesinin uygulanması
- Aşağıdakiler olarak 4 farklı faydalı böcekte seri üretimin iyileştirilmesi: *Anagyrus pseudococci* Girault (Hymenoptera: Encyrtidae), *Leptomastix dactylopii* Howard (Hymenoptera: Encyrtidae), *Sympherobius pygmaeus* Rambur (Neuroptera: Hemerobiidae) and *Nephus includens* Kirsch (Coleoptera: Coccinellidae).
- Adana ve Mersin'de Tarım ve Orman Bakanlığı il ve ilçe müdürlüklerindeki teknik personele biyolojik mücadele ve entegre mücadele konularında uygulamalı eğitimler verilmesi.
- Uygulamalı eğitimlerde teknik personel ile birlikte faydalı böceklerin serbest bırakılması.

Bornova Biyoteknik Kontrol Araştırma Merkezi (W.TAGEM/CHR.CS3.4-01): Bu faaliyet kapsamında Bornova Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü'nde seri üretimi yapılan Akdeniz Meyve Sineği'nin üretim kapasitesinin artırılması için mevcut seri üretim tesisinin altyapısının genişletilmesi, Steril Böcek Salım Tekniği'nin (SBST) uygulanması için gerekli altyapının oluşturulması ve Cobalt 60 cihazının yerleştirileceği alanın uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca, Turunçgil Unlubiti ile biyolojik mücadelede *Cryptolaemus montrouzieri* (Col.: Coccinellidae), *Anagyrus pseudococci* ve *Leptomastix dactylopii* (Hym.: Encyrtidae) gibi avcılarının üretim çalışmaları gerçekleştirilecektir. Bu amaçla; biyolojik mücadeleye yönelik faydalı böcek üretim tesisinin altyapısının kurulması planlanmaktadır. Bu kapsamda böcek üretim odaları ve iklimlendirme odaları inşa edilecektir. Faaliyet kapsamında söz konusu böceklerin uygulama alanına taşınması için araçlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilecektir;

- Uluslararası standartlarda radyasyon cihazının altyapısını sağlamak.
- Akdeniz meyve sineğinin kitlesel yetiştirme kapasitesini arttırmak için altyapının genişletilmesi,
- *Cryptolaemus montrouzieri*, *Anagyrus pseudococci* ve *Leptomastix dactylopii* için kitle yetiştirme tesisinin altyapısının iyileştirilmesi.

- Türkiye'de kimyasal mücadeleye alternatif mücadele yöntemleri uygulanarak kaliteli ve sağlıklı ürün elde edilmesi sağlanacaktır.
- Kimyasal kullanımı azalacağı için ihracat sırasında kalıntılardan kaynaklanan sorunları ortadan kaldırarak ülke ekonomisine katkı sağlayacaktır,
- Bina ve altyapı çalışmaları ile uluslararası standartlara uygun olarak toplu yetiştirme yapılacaktır,
- Yurt dışından faydalı böcek ithalatının azaltılmasına ve Türkiye'de biyolojik mücadelenin yaygınlaştırılmasına katkıda bulunacaktır.

Araştırma Merkezlerinin Kapasitesinin Geliştirilmesi: (GO.TAGEM/CHR.CS3.4-01 Group 1a, b, c... ve W.TAGEM/CHR.CS3.4-03a, b, c)

Tarımsal Fauna ve Mikroflora Merkezinin Kapasitesinin Arttırılması: Haşere kontrolünde faydalı organizmaların rolü son derece önemlidir. Bu faaliyet ile Ankara Bitki Koruma Merkez Araştırma Enstitüsü bünyesindeki Tarımsal Fauna ve Mikroflora Merkezi'nin laboratuvar, depo ve iklim odalarının altyapısının oluşturulması ve mevcutların iyileştirilmesi amaçlanmaktadır. Böylece doğal kaynak rezervlerimizin faydalı organizmalar açısından ortaya çıkarılmasına yönelik çalışmalar hız kazanacaktır. Böylece zararlılarla mücadelede biyolojik kontrolün payı arttırılacak ve pestisit kullanımının azaltılmasına katkı sağlanacaktır. Ayrıca biyolojik çeşitlilik konusundaki çalışmalar arttırılacak ve tarımsal ekosistemlerin izlenebilirliği konusunda ilerleme kaydedilecektir. Entomoloji ve mikroorganizma kültür koleksiyonunun arttırılması için altyapı geliştirme çalışmaları yapılacaktır. Bu kapsamda omurgasızlar ve mikroorganizmalar ile biyolojik kontrol ajanlarının taksonomisi belirlenecek ve biyoçeşitlilik üzerine yapılan çalışmaların sayısında artış olacaktır.

Aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilecektir:

- Tarımsal ekosistemlerdeki zararlı ve faydalı omurgasız türlerinin entomolojik koleksiyonlarının oluşturulması
- Patojenik ve antagonistik mikroorganizmaların kültür koleksiyonlarının oluşturulması
- Bu gruplar üzerinde taksonomik çalışmalar yürütülmesi ve teşhis kapasitesinin arttırılması
- Her iki grupta da (omurgasızlar ve mikroorganizmalar) veritabanı ve bilgi sistemlerinin kurulması
- EZY ve biyolojik mücadele çalışmalarını destekleyerek pestisitlerin azaltılmasına yönelik çalışmalar yürütmek
- Pestisit kullanımının biyoçeşitlilik üzerindeki etkilerini izleme kapasitesinin arttırılması

Toprak Kaynaklı Patojenler Merkezinin Kapasitesinin Geliştirilmesi (GO.TAGEM/CHR.CS3.4-01 Group 2a, b, c ; W.TAGEM/CHR.CS3.4-04a, b, c): Verim ve kalite kayıplarına neden olan patojenler ile bunların patotip ve ırklarının belirlenmesi, izlenmesi ve bunlara dayanıklı materyallerin geliştirilmesi amacıyla ulusal bir platform oluşturulacaktır. Ankara Bitki Koruma Merkez Araştırma Enstitüsü bünyesindeki Toprak Kökenli Patojenler Merkezi'nin laboratuvar ve iklim odaları iyileştirilecektir. Bu amaçla toprak patojenlerinin kontrol yönetiminin oluşturulması için bu patojenlerin yayılımı belirlenecek, patojenite düzeylerinin patotip ve suşları ortaya çıkarılacak ve toprak patojenlerinin bulunduğu alanlarda kullanılabilecek dayanıklı çeşitler belirlenecektir.

Aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilecektir:

- Laboratuvar ve iklim odası altyapısının kurulması
- Toprak kökenli patojenlere karşı test sürecini başlatmak

Pestisitler ve Toksikoloji Departmanının Kapasitesinin Arttırılması (GO.TAGEM/CHR.CS3.4-01 Group 3a, b, c ; W.TAGEM/CHR.CS3.4-05a, b, c , CS.TAGEM/CHR.CS3.4-01a, b, c...): Bu faaliyet kapsamında,

Ankara Bitki Koruma Merkez Araştırma Enstitüsü'nde mikrobiyal pestisitlerin geliştirilmesi ve üretimi için laboratuvarlar ve iklim odaları kurulacaktır. Ayrıca biyoajanlar için uygun biyofarmasöyünler oluşturulacak, bu biyofarmasöyünlerde mikroorganizmalar için optimum büyüme ve stabilite koşulları belirlenecek, en uygun katı ve sıvı taşıyıcıda farmasöyünler hazırlanacak, biyopestisitlerin raf ömürleri belirlenecek, fiziksel ve kimyasal analizleri yapılacak ve teknik danışmanlık yoluyla kaliteleri uluslararası standartlara göre değerlendirilecektir.

Aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilecektir:

- Mikrobiyal pestisitlerin farmasöyünü ve seri üretimi için danışmanlık
- Laboratuvar ve iklim odası altyapısının geliştirilmesi
- Seri üretim süreçlerinin başlatılması
- Farmasöy ve kalite kontrol süreçlerinin başlatılması

Gübre Başlığı: Bu sütun altındaki faaliyetler, verimliliği artırmak için biyolojik gübrelerin ve hassas tarımın benimsenmesi yoluyla tarımda kimyasal gübre kullanımının azaltılmasına odaklanacaktır. Bu hedefe ulaşmak için öncelikle beş araştırma enstitüsünün¹⁹ laboratuvar altyapılarının geliştirilmesinin yanı sıra mikrobiyal gübre üretiminin artırılması ve yeni materyallerin geliştirilmesi için uygun laboratuvar imkanları sağlanacaktır. Ayrıca 81 ilden gelen Tarım ve Orman Bakanlığı personeli için Ankara ve İzmir'deki²⁰ araştırma enstitülerinde eğitim programları düzenlenecektir. Bu sütun altındaki faaliyetler iki başlık altında toplanabilir; (a) tarımsal araştırma kurumlarının kapasitesinin geliştirilmesi ve (b) gübre kullanımı konusunda eğitimcilerin eğitimi.

Tarımsal Araştırma Kurumlarının Kapasitesinin Geliştirilmesi: Bu faaliyet kapsamında 5 araştırma enstitüsü için aşağıdaki eylemler gerçekleştirilecektir (GO.TAGEM/SWRR.CS3.4 -01 Group 1 a, b, c/ GO.TAGEM/SWRR.CS3.4 -01 Group 2 a, b, c/ GO.TAGEM/SWRR.CS3.4 -01 Group 3 a, b, c/ GO.TAGEM/SWRR.CS3.4 -02 Group 1a, b, c/ GO.TAGEM/SWRR.CS3.4 -02 Group 2 a, b, c/ W.TAGEM/SWRR.CS3.4-02a, b, c/ W.TAGEM/SWRR.CS3.4-03 a, b, c/ W.TAGEM/SWRR.CS3.4-04 a, b, c/ W.TAGEM/SWRR.CS3.4-05 a, b, c/ W.TAGEM/SWRR.CS3.4-06 a, b, c).

- Laboratuvar ihtiyaçlarının belirlenmesi; laboratuvar altyapı iyileştirme çalışmaları Araştırma Enstitülerindeki uzmanlar ve TAGEM'deki uzman ekip tarafından yürütülecektir.
- Yeni teknolojileri incelemek üzere uzman araştırmacıların yurt dışına gönderilmesi
- Varsa laboratuvar binası bakım ve onarım ihtiyaçlarının enstitülere göre belirlenmesi
- Bakım ve onarım işlerinin Enstitü Müdürlükleri tarafından yaptırılması
- Her Enstitü için alet ve ekipman ihtiyaç listesinin hazırlanması (5 adet); Mikrobiyal araştırmalar konusunda uzmanlara sahip 5 Araştırma Enstitüsünün mikrobiyal laboratuvar altyapısının geliştirilmesi hedeflenmektedir. Projede yer alan 5 enstitünün laboratuvar ekipmanı ve altyapı gereksinimleri ayrı ayrı hazırlanacaktır. İhale sürecinde ortak olan malzeme ve ekipmanlar için ortak bir ihale yapılabilir.
- Listeye göre satın alınacak alet ve ekipmanlar için teknik şartnamelerin hazırlanması
- İhale komisyonunun kurulması,
- İhale duyurusu ve tekliflerin toplanması
- İhalenin yürütülmesi ve satın alma prosedürünün yerine getirilmesi
- Araç ve ekipmanların teslimi
- Muayene-kabul komisyonunun kurulması ve satın alınan araç ve gereçlerin kontrolü

¹⁹ Toprak Gübre ve Su Kaynakları Merkez Araştırma Enstitüsü-Ankara, Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi-İzmir, Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-Samsun, İç Anadolu Geçiş Zonu Araştırma Enstitüsü-Eskişehir, Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü -Antalya

²⁰ Toprak Gübre ve Su Kaynakları Merkez Araştırma Enstitüsü, Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi

- İhale sonucunda elde edilen araç ve gereçler için firmalara gerekli ödemelerin yapılması
- Ödeme işlemlerinin sonu
- Satın alınan laboratuvar cihaz ekipmanlarının şirket tarafından ilgili laboratuvarlara taşınması, kurulumu ve kalibrasyonunun yapılarak çalışır halde teslim edilmesi
- Satın alınan ekipman ve cihazların kullanımına ilişkin teknik kullanıcı eğitimlerinin alınması.
- Satın alınan ekipman ve cihazların periyodik bakım sözleşmelerinin hazırlanması, anlaşmaların yapılması

Gübre kullanımı üzerine eğitici eğitimi CS.TAGEM/SWRR.CS3.4-06a, b, c/ NCS.TAGEM/SWRR.CS3.4-01a, b, c):

- Eğitimcileri yetiştirecek akademisyen ve uzman araştırmacıların belirlenmesi
- Eğitim programlarının geliştirilmesi
- Eğitim materyallerinin hazırlanması ve hazırlatılması (Broşür, el ilanı, poster, not defteri, kalem, çanta, flash bellek, şapka, tişört, mikrobiyal gübre vb.)
- Eğitim programlarında kullanılacak malzemelerin alımı (projektor, bilgisayar, tablet, kamera, fotoğraf makinesi vb.)
- Eğitimcilerin belirlenmesi ve resmî yazı ile görevlendirilmesi (81 il için her ilden 2 teknik personel olmak üzere toplam 162 kişi)
- Eğitim yerinin belirlenmesi, konaklama ve diğer rezervasyon işlerinin planlanması,
- Eğitim amaçlı gösterim denemelerinin kurulması (Ankara ve İzmir Araştırma Enstitülerinde gösterim arazilerinin oluşturulması)
- Eğitim materyallerinin hazırlanması, illere dağıtılması vb.
- Eğitim sonunda sertifika veya katılım belgesi verilmesi
- Çiftçilerin tarlalarında eğitilmesinde kullanılacak eğitim materyallerinin eğitime katılan eğitimcilere verilerek hazırlanması.

Toprak Sağlığı Başlığı: Bu ayak altındaki faaliyetler, modern tarımsal mekanizasyon konusunda araştırma ve geliştirme çalışmalarının yanı sıra Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Daire Başkanlığı'na bağlı araştırma enstitülerinde²¹ sürdürülebilir ve iklime duyarlı tarım uygulamaları çatısı altında uygulama faaliyetlerinin yürütülmesine odaklanacaktır.

Tarımsal Mekanizasyon Ar-Ge ve Yenilik Merkezi (W.TAGEM/SWRR.CS3.4-01): Bu başlık altında ana faaliyetler, beş farklı merkezde mekanizasyon konusunda mevcut Ar-Ge yenilik kapasitesinin yenilenmesi ve geliştirilmesine ve su verimliliğinin artırılması için yenilikçi Sulama Teknolojilerine odaklanacak olan UTAEM bünyesinde kurulacak yeni bir Sulama Teknolojileri Ar-Ge Yenilik Merkezi'nin (SU-TEAM) giderlerinin karşılanmasına odaklanacaktır. Proje, yeni bir merkezin inşası ve mevcut beş merkezin laboratuvar, araştırma ve BT ekipmanları da dahil olmak üzere yenilenmesi masraflarını karşılayacaktır. Sulama teknolojileri yenilik merkezi (SU-TEAM) ağırlıklı olarak su verimliliği konusunda araştırma faaliyetleri yürütecektir, dolayısıyla bu başlık altında yürütülecek faaliyetler ile su verimliliğine yönelik Ar-Ge yenilik kapasitesinin artırılması kapsamında yürütülecek faaliyetler iç içe geçmiş durumdadır. Projenin uygulanması sırasında tahsis edilen bütçenin ortak kullanılması mümkün olabilir.

Elektrik enerjisi arzına yönelik altyapının geliştirilerek çevre dostu yenilenebilir enerji kaynakları ile iklim değişikliği ile etkin bir şekilde mücadele edilmesi planlanmaktadır. Yenilenebilir enerji yatırımları sayesinde fosil enerji kaynaklarının neden olduğu çevre sorunlarının önüne geçilmesi

²¹ Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü-Menemen/İzmir, GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/Şanlıurfa, Atatürk Toprak Su ve Tarımsal Meteoroloji Araştırma Enstitüsü/Kırklareli, Toprak Su ve Çölleşme ile Mücadele Araştırma Enstitüsü.

hedeflenmektedir. Bu amaçla oluşturulacak bir model çerçevesinde tarımsal mekanizasyon geliştirilecek ve sektöre maksimum adaptasyonu sağlayacak dönüşümler gerçekleştirilecektir.

İklim Değişikliği Başlığı: Bu ayağın faaliyetleri (a) yaşayan laboratuvarların kurulması, (b) su verimliliği için Ar-Ge yenilik kapasitesinin artırılması, (b) İklim Değişikliği Farkındalık Değerlendirmesi ve Kapasitesi (SHARP) çalışmasının yürütülmesi, (c) karbon ayak izi değerlendirmesi

Yenilenebilir Enerji Kullanımı için Yaşayan Laboratuvarların Kurulması (GO.TAGEM/SWRR.CS3.4 -03 Group 1 GO.TAGEM/SWRR.CS3.4 -03 Group 2 GO.TAGEM/SWRR.CS3.4 -03 Group 3): Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü (UTAEM) ve GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü (GAPTAEM) Yenilenebilir Enerji Kullanımı için Yaşayan Laboratuvarlar Kurmayı Planlamaktadır. Bu bağlamda:

- Mobil Hibrit Süt Sağım Makinesi,
- Elektrikli Traktör (65 HP) Prototipi
- Güneş Enerjili Mobil Sulama Sistemi Temini

(Bu başlık altında satın alınması planlanan makine, sistem veya ekipman, Bakanlığın politika değişiklikleri veya teknolojik gelişmeler çerçevesinde revize edilebilir).

Bu proje ile TAGEM tarafından yaşayan laboratuvarlar yaklaşımı benimsenmiş olmakla birlikte, proje uygulama süresi boyunca değişebilecek TOB stratejilerine bağlı olarak yaşayan laboratuvarlardaki teknolojilerde değişiklikler yapılması mümkün olabilecektir.

Su Verimliliği için Ar-Ge Yenilik Kapasitesinin Geliştirilmesi(GO.TAGEM/SWRR.CS3.4 -07a, b, c..): Bu faaliyet kapsamında, sürdürülebilir tarımsal sulama yönetimi için ihtiyaç duyulan teknik araştırma, laboratuvar, malzeme, test ve kalite kontrol faaliyetlerini Ar-Ge yenilik çerçevesinde yürütecek uluslararası standartlara uygun bir mükemmeliyet merkezi kurulacaktır. İzmir'de TAGEM Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi (UTAEM) bünyesinde kurulması ve Sulama Teknolojileri Ar-Ge Yenilik Merkezi (Su-TEAM) olarak adlandırılması öngörülmektedir. Böylece su verimliliği için Ar-Ge yenilik kapasitesi arttırılacaktır. Merkez, ileri teknolojilere dayalı yeni nesil malzeme, yöntem sistemleri ve ürünlerin geliştirilmesini sağlayacaktır. Dijital teknolojiler geliştirmek, deney ve testler yapmak, ulusal ve uluslararası mesleki eğitim faaliyetleri düzenlemek merkezin temel amaçlarıdır. Ege Bölgesi ve İzmir, sulama sistemleri ve malzemeleri üreten ve dağıtan sektörler arasında önemli gelişim merkezleridir.

Bina kurulumu için altyapı hazırlığı ve fizibilite çalışmaları, Dünya Bankası ihale kurallarına uygun olarak 2022 yılında başlatılacaktır. Altyapı yaklaşık 2 yıl içinde tamamlanacak, laboratuvar ve test malzemelerinin alımı ise önümüzdeki yıllarda tamamlanacaktır. İhalenin gerçekleştirilmesi ve satın alma prosedürünün yerine getirilmesi TAGEM İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı tarafından, koordinasyon ve takibi ise Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Daire Başkanlığı ile Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi (UTAEM) tarafından yürütülecektir. Merkezin tamamlanmasıyla birlikte kurumsal ve bireysel kapasitenin geliştirilmesine yönelik eğitim ve gösterim çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Bu eylem kapsamındaki faaliyetler:

- ÇSYÇ kapsamında çevresel ve sosyal etkilerin ulusal mevzuat ve Dünya Bankası ÇSS gerekliliklerine göre değerlendirilmesi
- Proje risk sınıflandırması ve projeye özel planlar ve ÇSD için yöntemlerin belirlenmesi
- Projenin risk sınıfının düşük olması durumunda yerel yönetmeliklere uygunluk
- Arazinin belirlenmesi, Danışmanlık Firması tarafından projenin konsept çizimlerinin yapılması, şartnamelerin, yer listelerinin ve yaklaşık maliyetin hazırlanması

- İdari şartname sözleşme taslağı ve ihale süreci
- Sözleşmenin imzalanması ve inşaatın başlaması
- Bina İnşaatı
- Bina içi altyapının kurulması (laboratuvar bölümlerinin ve kapasitesinin belirlenmesi)
- Test alanı ve kapasitesinin belirlenmesi (Tarım Makinaları ve Tarım Teknolojisi Araçlarının Test ve Muayene Esaslarına Dair Yönetmelik, TSEN ISO 9261 (Damla Sulama Tarımsal Sulama Ekipmanları - Damlatıcılar ve Damlama Borusu - Özellik ve Test Yöntemleri)
- Ofis ve dinlenme alanları kapasitesinin belirlenmesi
- Personel İstihdamı ve İnsan Kaynakları (TOB Personel Genel Müdürlüğü Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar)
- Eğitim ve Kapasite Geliştirme

İklim Değişikliği Farkındalık Değerlendirmesi ve Kapasite (SHARP) CS.TAGEM/SWRR.CS3.4-02 CS.TAGEM/SWRR.CS3.4-03: Bu faaliyetin amacı, iklim değişikliğinin Akdeniz Havzası ve onun bir parçası olan Türkiye üzerindeki mevcut ve gelecekteki olumsuz etkileriyle mücadele etmek ve bu etkileri sürdürülebilir tarımsal üretime adapte etmek ve azaltmaktır. Ayrıca FAO-SHARP aracı kullanılarak, üreticilerin iklim değişikliğine karşı hassasiyetlerinin belirlenmesi, dayanıklılıklarının ölçülmesi ve iklim değişikliğine karşı dayanıklılıklarının artırılması için gerekli faaliyetlerin belirlenmesi ve önceliklendirilmesi amacıyla bir rehber hazırlanacaktır. FAO Alt Bölge Ofisi ile danışmanlık ve keskin model için anket çalışmalarından elde edilen verilerin analizi konusunda işbirliği yapılacaktır.

Faaliyetler İklim Değişikliği Farkındalık ve Kapasite Geliştirme - SHARP:

1. Eğitici Eğitimi

- Eğiticileri eğitecek eğitmenlerin ve uzman araştırmacıların belirlenmesi
- Eğitim programının oluşturulması
- Eğitim materyallerinin hazırlanması ve hazırlatılması (broşür, keskin modeller ve modüller, bölgelere göre anket soruları, broşür, çanta, flash bellek, şapka, tişört)
- Eğitimde kullanılacak malzemelerin temini (projektör, kamera vb.)
- Eğitmenlerin belirlenmesi ve resmî bir yazı ile görevlendirilmesi (Toplam 150 kişiye eğitim verilecektir)
- Eğitim materyallerinin basılması ve eğitime katılan eğitmenlere dağıtılması
- Yurtdışındaki sharp modeli çalışmalarını incelemek üzere yurt dışına uzman gönderilmesi
- Eğitim sonunda sertifika ve katılım belgesi verilmesi
- Çiftçilerin tarlalarında eğitilmesinde kullanılacak eğitim materyallerinin eğitime katılan eğitmenlere verilerek hazırlanması.

2. GPS Donanımlı Tablet Alımı Sharp Modeli Kurulumu, Anketlerin Yapılması

- Her Enstitü (8 adet) ve Enstitünün bulunduğu İl Tarım ve Orman Müdürlükleri için tablet alım listesinin hazırlanması.
- Listeye göre satın alınacak tabletler için teknik şartnamelerin hazırlanması
- İhale duyurusu ve tekliflerin toplanması
- İhale komisyonunun kurulması,
- İhalenin yürütülmesi ve satın alma prosedürünün yerine getirilmesi
- Tabletlerin enstitülere ve il müdürlüklerine kalibrasyonu ve iş teslimi
- Sharp Modelinin Tabletler Yüklenebilmesi
- Sharp Modelindeki modüllerin ve anket sorularının çalışılacak bölgelere göre düzenlenmesi
- Anketlere katılacak uzmanlar için danışmanlık
- Bölgelere göre anketlerin yapılması
- İhale sonucunda elde edilen tabletler için firmalara gerekli ödemelerin yapılması
- Ödeme işlemlerinin sonu

Karbon Ayak İzi Değerlendirmesi (CS.TAGEM/SWRR.CS3.4-04):

Bu çalışma TAGEM koordinasyonunda Zeytin Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/İzmir, İncir Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/Aydın, Kayısı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/Malatya, Fındık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/Giresun) Araştırma Enstitüleri tarafından yürütülecektir. Karbon emisyon ölçüm cihazları ve sulama sistemleri için araç ve gereçler 8 gösterim alanına kurulacaktır.

1. Eğitici Eğitimi (2022 yılı)

- Eğiticileri eğitecek eğitmenlerin ve uzman araştırmacıların belirlenmesi
- Eğitim programının oluşturulması
- Eğitim materyallerinin hazırlanması ve hazırlatılması (broşür föy, çanta, flash bellek, sertifika, şapka, tişört)
- Eğitimde kullanılacak materyallerin satın alınması (projektor, fotoğraf, kamera vb.)
- Eğiticilerin belirlenmesi ve resmî bir yazı ile görevlendirilmesi (toplamda 100 kişi eğitilecektir)
- Eğitim materyallerinin basımı, dağıtımı vs.
- Yurtdışında karbon ayak izi çalışmaları ve sertifikasyon çalışmalarının yerinde incelenmesi için yurtdışına uzman gönderilmesi
- Eğitim sonunda sertifika veya katılım belgesi verilmesi

2. Demografik Alanların Seçimi ve Kurulumu (2023)

- Her Enstitü için 2 adet olmak üzere 8 gösteri alanı seçimi (her biri 4 adet).
- Her enstitü için alet, ekipman ve üretim girdileri listelerinin oluşturulması
- Listeye göre satın alınacak alet, ekipman ve girdiler için teknik şartnamelerin hazırlanması
- İhale duyurusu ve tekliflerin toplanması
- İhale komisyonunun kurulması,
- İhalenin yürütülmesi ve satın alma prosedürünün yerine getirilmesi
- Uygunluğun sağlanması
- Muayene-kabul komisyonunun kurulması ve satın alınan araç ve gereçlerin kontrolü
- Satın alınan alet ekipmanlarının tanıtım sahalarında şirket tarafından taşınması, kurulması ve kalibre edilmesi ve çalışır durumda teslim edilmesi
- Satın alınan ekipman ve cihazların kullanımına ilişkin teknik kullanıcı eğitimlerinin alınması.
- Ödeme işlemlerinin sonu

4.4 BTGM kapsamındaki alt bileşenler

4.4.1 AltBil1.2: Sektörel Bilgi Toplama ve Yönetimi İçin TOB Dijital Haritası

Bu alt bileşen kapsamındaki faaliyetler, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın veri toplama ve sektörel bilgi yönetimi kapasitesini güçlendirerek, aşağıdakiler de dahil olmak üzere iklim akıllı sektörel politikayı desteklemeyi amaçlamaktadır:

- (i) Bitkisel üretim ve verimin izlenmesi için iyileştirilmiş veri toplama yöntemlerinin ve modelleme yaklaşımlarının geliştirilmesi, test edilmesi ve uygulanması;
- (ii) Üretim tahminlerinin sağlanması;
- (iii) Gıda fiyatlarının izlenmesi, gıda güvenliği değerlendirmeleri ve diğer uygulamalar için tarım planlamasına katkı;
- (iv) Paydaş katılım faaliyetlerinin yürütülmesi;
- (v) Mahsul, verim ve üretim tahmini için diğer ülkeler tarafından uygulanan veri toplama ve modelleme yaklaşımlarının analizi; ve
- (vi) Tarım destek programlarının izlenmesini geliştirmek için mevcut kurumsal bilgi sistemlerinin iyileştirilmesi ve entegrasyonu.

Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü (BTGM) bu alt bileşenin uygulanmasından sorumludur ve süreci Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (TRGM) ve diğer ilgili Genel Müdürlükler ile yakın işbirliği içinde yürütecektir.

Alt bileşenin uygulanması için Tarım ve Orman Bakanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), ilgili bilimsel kuruluşlar, Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve Bakanlığın ilgili Genel Müdürlüklerinin katılımıyla bir Teknik Komite kuracaktır.

Bileşen faaliyetleri, bu kurum ile Tarım ve Orman Bakanlığı arasında Ağustos 2022'ye kadar imzalanması ve yaklaşık bir yıl sürmesi (Ağustos 2023'te sona ermesi) beklenen bir Protokol kapsamında TÜBİTAK tarafından yürütülecek bir fizibilite çalışması tarafından yönlendirilecektir. Fizibilite raporu, ürün verim tahmin modelinin geliştirilmesine yönelik durum tespiti, ihtiyaç, analiz ve tespitleri içerecek ve tesliminin hemen ardından PCU aracılığıyla Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve Dünya Bankası ile paylaşılacaktır.

Bu alt bileşenin bütçesi ve ayrıntılı faaliyetleri TÜBİTAK tarafından yürütülen fizibilite çalışmasının ardından kesinleşecektir. Bu kapsamda, faaliyetlerin nasıl, kim tarafından ve neye göre yürütüleceği (mevzuat, varsa basılı format); teknik şartnamelerin ne zaman, kim tarafından ve neye göre hazırlanacağı; varsa il müdürlüklerinin görevleri de dahil olmak üzere PUK belgesi güncellenecektir. TÜBİTAK ve ilgili TOB Genel Müdürlüklerinin katılımıyla, potansiyel olarak tam fizibilite çalışması tamamlanmadan önce, bu alt bileşen kapsamındaki ilgili faaliyetlerin ilerletilmesine yönelik fırsatları değerlendirmek üzere geçici bir komite kurulmuştur.

4.5 ABDGM kapsamındaki alt bileşen

4.5.1 C4. Proje Yönetimi, İzleme ve Değerlendirme

Bu bileşen altındaki faaliyetler tüm proje yönetimi işlevlerini destekleyecektir. Proje Koordinasyon Birimi (PKB) ve TRGM, TAGEM, BTGM ve GKGM kapsamında Proje Uygulama Birimleri (PUB) için (i) teknik, mali, izleme ve Değerlendirme (İ&D), Ç&S konularında günlük proje yönetimi kapasitesinin güçlendirilmesi; (ii) gerekli sahaya özgü Ç&S araçlarının hazırlanması da dahil olmak üzere Ç&S risk yönetimi; (iii) şikayetlerin giderilmesi, vatandaş katılımı ve iletişim; ve (iv) etki değerlendirmeleri, yararlanıcı memnuniyeti anketleri ve proje yönetimi ile proje çıktıların ve sonuçlarının izlenmesi için entegre bir sistemin geliştirilmesi dahil olmak üzere proje faaliyetlerinin izleme ve Değerlendirmesi. İletişim stratejisi PKB tarafından koordine edilecek ve PUB'ler ile birlikte uygulanacaktır.

TUCSAP bir şemsiye proje olduğundan ve 8 alt bileşenden oluştuğundan, Projenin genel yönetimi ve izlenmesi için ayrı bir birim gerekli görülmüştür. Bu amaçla, ABDGM bünyesinde Bakan Yardımcısının gözetiminde Proje Koordinasyon Birimi kurulmuştur. PKB, yürürlükten sonraki 60 gün içinde PKB'ye nitelikli danışmanlar alınarak güçlendirilecektir. Danışmanlar, Projenin günlük uygulamasında kamu görevlilerini destekleyecektir. PKB, Proje Uygulama Birimleri (PUB) ile işbirliği yapacak, onlara rehberlik edecek ve destek verecektir. Kurumsal düzenlemelerin ayrıntıları Bölüm 3'te açıklanmaktadır.

Bu Bileşen çerçevesinde aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilecektir:

Günlük proje yönetimi için kapasite güçlendirme: Halihazırda, PKB Koordinatörü de dahil olmak üzere 6 TOB uzmanı PKB'de çalışmaktadır. Bu ekibe ek olarak, PKB'de aşağıdaki alanlarda 19 uzman işe alınacaktır (dış kaynaklı).

Tablo 15. PKB'deki Uzmanlar (Dışarıdan İşe Alınan)

1 Proje Koordinatörü
1 Kıdemli Mali Yönetim Uzmanı
1 Mali Yönetim Uzmanı
1 Kıdemli Satın Alma Uzmanı
3 Satın Alma Uzmanı
1 Kıdemli İzleme & Değerlendirme Uzmanı
2 İzleme & Değerlendirme Uzmanı
2 Tercüman
1 İletişim Uzmanı
1 Kıdemli Çevre Uzmanı
2 Çevre Uzmanı
1 Kıdemli Sosyal Uzman
2 Sosyal Uzman

Bu uzmanlar için İş Tanımları hazırlanmış ve 22 Temmuz 2022 tarihinde ilgi beyanı talebi yayınlanmıştır. İşe alım sürecinin tamamlanması ve PKB'nin projenin yürürlük tarihinden itibaren 60 gün içinde tamamen işlevsel hale gelmesi beklenmektedir.

Personel alımına ek olarak, PKB ve PUB'ler için dizüstü bilgisayarlar, yazıcılar, fotokopi makinesi, mobilya vb. dahil olmak üzere gerekli ekipman Projenin ilk yılında ofis donatımı için satın alınacaktır.

Proje için Belirlenmiş Hesabın Yönetimi: TOB tarafından Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nda belirlenmiş bir hesap açılacaktır. Tüm ödemeler yüklenicilere, tedarikçilere ve danışmanlara TOB

Merkez Saymanlık Ofisi aracılığıyla bu hesaptan yapılacaktır. Belirlenmiş Hesap ile ilgili yönetim ve raporlama PKB'ye ait olacaktır. Kıdemli Mali Yönetim Uzmanı ve Mali Yönetim Uzmanı, ödemeler için işlem numaralarının önceden sağlanması, ödemelerin izlenmesi ve muhasebeleştirilmesi, dokümantasyon ve iç kontroller, ikmal ve muhasebe konularıyla ilgilenecektir. Projenin mali yönetimi, uyarlanmış bir hazır muhasebe ve raporlama yazılımı kullanılarak gerçekleştirilecektir. PKB, PUK'nin 5. Bölümünde özetlenen MY düzenlemelerinin ve prosedürlerinin ayrıntılarını açıklayan ayrıntılı bir MY Kılavuzu hazırlamıştır.

Satın Alma Operasyonlarının Koordinasyonu: Kıdemli Satın Alma Uzmanı, satın alma hizmetlerinin planlanması ve sağlanmasından sorumlu olacaktır. Satın alma ve proje uygulaması ile ilgili faaliyetleri yürütecek, gerekli koordinasyonu sağlayacak ve PUB'lere ve PKB'ye teknik yardım sağlayacaktır. Proje kapsamında işe alınan Satın Alma Uzmanı/Uzmanları belirli bileşenlerden sorumlu olurken (AltBil1.1, AltBil3.1, AltBil3.2 ve AltBil3.3 faaliyetleri (TRGM) için 2 Satın Alma Uzmanı/Uzmanları ve tüm Bil2 faaliyetleri (GKGM) için 1 Satın Alma Uzmanı), Kıdemli Satın Alma Uzmanı, denetleme, raporlama ve koordinasyon görevlerine ek olarak, gerektiğinde diğer Uzmanın/Uzmanların, diğer Genel Müdürlüklerin faaliyetlerinde birbirlerinin yerine geçecek şekilde yönlendirilmesiyle sınırlı olmayarak kalan faaliyetler üzerinde çalışacaktır. Satın Alma Düzenlemelerinin ayrıntıları Bölüm 6'da açıklanmaktadır.

Ç&S risk yönetimi: Kıdemli Çevre Uzmanı ve Kıdemli Sosyal Uzman, sahaya özel Ç&S araçlarının/dokümanlarının hazırlanması da dahil olmak üzere gözetim görevlerine ek olarak BTGM, TAGEM ve ABDGM'nin faaliyetlerinden sorumlu olacaktır. Kalan 1 sosyal uzman ve 1 çevre uzmanı TRGM PUB için ve 1 sosyal uzman ve 1 çevre uzmanı GKGM PUB için çalışacaktır. Ç&S Risk Yönetiminin ayrıntıları Bölüm 8'de açıklanmaktadır.

Şikayet Mekanizması: Projenin uygulanması sırasında ortaya çıkabilecek şikayet ve yorumların Projenin yürürlük tarihinden itibaren 30 gün içinde ele alınması amacıyla Şikayet Mekanizması oluşturulacaktır. Bu şikayetler/yorumlar ilgili GM'lere/PUB'lere yönlendirilecektir. GM'ler/PUB'ler tarafından makul bir çözüm/cevap sağlanacaktır. PKB bu süreci yakından takip edecektir. Bu mekanizma için Alo 180 - TİMER ve CİMER kullanılacaktır. Ayrıca, özel bir şikayet formu geliştirilecek ve Proje web sitesi aracılığıyla kullanılacaktır (Ç&S gereklilikleri bölümüne bakınız).

Vatandaş Katılımı ve İletişim: İletişim Uzmanı tarafından bir İletişim Stratejisi hazırlanacaktır. Bu Strateji, alt bileşenler kapsamındaki belirli etkinlikleri kapsamalı ve/veya bunlarla bağlantılı olmalıdır. Bu kapsamda internet sayfası, medya hesapları, her türlü basılı materyal, toplantılar, çalıştaylar, kampanyalar, medya ile ilişkiler, iletişim materyalleri, videolar, bültenler vb. çalışmalar yürütülecektir. Paydaş Katılım Planı ile birlikte Vatandaş Katılım Planının hazırlanması ve uygulanması da İletişim Uzmanının sorumluluğundadır. (Bölüm 8.7 ve 8.8'e bakınız)

İzleme ve Değerlendirme (İ&D): Kıdemli İzleme ve Değerlendirme Uzmanı ve 3 İzleme ve Değerlendirme Uzmanı, Proje faaliyetlerini hem performans hem de etki açısından izleyecektir. İzleme ve Değerlendirme planları ve altı aylık raporlar, Ara Dönem Gözden Geçirme (Proje uygulamasının üçüncü yılından sonra hazırlanacaktır) ve Proje Tamamlama Raporu hazırlanacaktır. Altı aylık İzleme ve Değerlendirme raporları, Yıllık Çalışma Planı ve Bütçenin hazırlanmasında da dikkate alınacaktır.

- Kıdemli İzleme ve Değerlendirme Uzmanı aynı zamanda Projenin ilk iki ayında kurulacak olan İzleme ve Değerlendirme Teknik Çalışma Grubuna (bkz. Bölüm 3.5) başkanlık edecektir.
- Projenin ilk yılında bir yazılım satın alınacak ve İzleme Bilgi Sistemi kurulacaktır.
- İzleme ve Değerlendirme Düzenlemelerinin ayrıntıları Bölüm 6'da açıklanmaktadır.

Yıllık çalışma planı ve bütçesinin (YÇPB) hazırlanması: PKB, Strateji Geliştirme Kurulu ve PUB'ler ile yakın işbirliği içinde çalışacak ve YÇPB'nin hazırlanmasını yönetecektir. YÇPB'nin hazırlanmasına Haziran ayında başlanacak ve Ekim ayında yapılacak olan yıllık toplantılarla geliştirilecektir. Taslak YÇPB önce PYK'ye sunulacak ve ardından her yıl 15 Kasım'a kadar Dünya Bankası'na iletilecektir. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile yakın işbirliği içinde YÇPB'nin (yıllık satın alma planı dahil) Yıllık Yatırım Programına dahil edilmesi için gerekli adımlar atılacaktır.

Komitee Toplantılarının Sekreteryası: PKB, Proje Yönlendirme Komitesi (PYK) ve Teknik Koordinasyon Komitesi (TKK) toplantılarının organizasyonundan ve sekreteryasından sorumlu olacaktır. Bu Komitelere ilişkin ayrıntılar Bölüm 3.3 ve 3.4'te bulunabilir.

Ayrıca, Proje faaliyetlerinin uygulanması sırasında ortaya çıkabilecek kısa vadeli uzmanlık/danışmanlık ihtiyaçları, eğitim ve tercüme faaliyetleri ile diğer operasyonel faaliyetler de bu bileşen çerçevesinde organize ve finanse edilecektir.

5. MALİ YÖNETİM

PKB, Mali Yönetim Birimi aracılığıyla (i) proje hedeflerine uygunluklarının değerlendirilmesi de dahil olmak üzere tüm proje faaliyetleri için bütçeleme ve planlamanın koordine edilmesinden (ii) Belirlenmiş Hesabın yönetilmesinden ve fon akışlarının sağlanmasından, (iii) muhasebe kayıtlarının tutulmasından, (iv) proje işlemlerinin genel kabul görmüş iç kontrol prosedürlerine ve dokümantasyon gerekliliklerine uygunluğunun sağlanmasından, (v) ara dönem denetlenmemiş mali raporların (ADMR'ler) hazırlanmasından ve (vi) proje hesaplarının yıllık dış denetimi sırasında Hazine Denetçilerine yardımcı olmaktan sorumludur.

PKB, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) nezdinde Proje adına açılan Belirlenmiş Hesabın yönetiminden genel olarak sorumludur.

Bu alandaki işlemler, PKB tarafından hazırlanan Mali Yönetim Kılavuzuna (Ek 10) uygun olarak yürütülecektir. Mali Yönetim Kılavuzu, projenin mali yönetimine (bütçeleme ve planlama, para çekme ve belirlenmiş hesap yönetimi, iç kontroller, muhasebe, raporlama ve denetim) ilişkin tüm prosedürleri, yetki ve sorumluluk dağılımını ve iş akışlarını ayrıntılı olarak açıklamaktadır.

5.1 Proje Maliyeti ve Finansman

Projenin bütçesi 341.270.000 Dolar karşılığı 304.800.000 Avrodur. Finansman kaynağı, Dünya Bankası Grubu'na bağlı Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'ndan (UİKB) alınan kredidir. Uygulama dönemi 2022-2028 yıllarını kapsamaktadır.

Tablo 16. Bütçe Kategorileri ve Tahsis Edilen Kredi Miktarı

Kategori	Tahsis Edilen Kredi Tutarı (Avro)	Finanse Edilecek Harcama Yüzdesi (vergiler dahil)
(1) Proje için mallar, işler, danışmanlık hizmetleri, danışmanlık dışı hizmetler, Eğitim ve İşletme Giderleri	250.500.000	%100
(2) Projenin AltBil 3.1 kapsamındaki alt finansmanı	24.800.000	%100
(3) Projenin AltBil 3.2 kapsamındaki eşleşen hibeler	29.500.000	%100
TOPLAM MİKTAR	304.800.000	

5.2 Fon Akışı ve Ödemeye İlişkin Düzenlemeler

Belirlenmiş Hesap Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdinde açılacak ve bu hesabın yönetimi ABDGM bünyesindeki PKB'nin sorumluluğunda olacaktır.

Projede, Belirlenmiş Hesap kullanımı yoluyla geleneksel ödeme prosedürü kullanılacak, yüklenicilere, tedarikçilere ve danışmanlara yapılacak tüm ödemeler, uygulama birimlerindeki sorumlu personelin yetkisiyle bu belirlenmiş hesaptan yapılacak ve Tarım ve Orman Bakanlığı'nın söz konusu ödemeleri Merkez Saymanlık Ofisi aracılığıyla gerçekleştirilecektir.

5.3 Muhasebe Sistemi ve Prosedürleri

Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebesi, Entegre Mali Yönetim Sistemi aracılığıyla Tarım ve Orman Bakanlığı'nın hesaplarını Türk lirası cinsinden tutarken, PKB'de muhasebe ve raporlama için döviz cinsinden paralel bir sistem kullanılacak ve projenin özel raporlama gereksinimleri bu sistem aracılığıyla karşılanacaktır.

Projenin döviz muhasebesi ve raporlaması için kullanıma hazır muhasebe ve raporlama yazılımı satın alınacaktır. Proje Koordinasyon Birimi, TUCSAP için hazırlanan detaylı hesap planlarını satın alınan bu muhasebe programına tanımlayacak ve muhasebe kayıtlarını tutmaya başlayacaktır. Proje için gerekli olan üç aylık Ara Dönem Denetlenmemiş Mali Raporlar (ADMR'ler) muhasebe yazılımı aracılığıyla otomatik olarak oluşturulacaktır (ADMR'lerin şablonu Ek 11'de verilmiştir).

Harcama birimlerinde dış borç yoluyla finanse edilen projeler Genel Bütçeye tabidir. Proje hesaplarının nakit esasına göre tutulması beklenmektedir. Mali raporlar da nakit esasına göre hazırlanacaktır.

Harcama beyanını destekleyen tüm orijinal belgeler, Belirlenmiş Hesaptan son çekimin yapıldığı mali yıla ilişkin denetim raporunun Banka tarafından alınmasından sonra en az yedi yıl boyunca ilgili PUB Genel Müdürlükleri tarafından saklanacak ve mali bilgiler Dünya Bankası personeli tarafından denetim sırasında incelenmek üzere saklanacak ve yıllık denetimler için hazır bulundurulacaktır. Ayrıca, PKB'nin MY Biriminde de kopyalar bulunmalıdır.

Ödeme işlemleri ve muhasebe kayıtları için yetkili personel belirlenecek (Mali Yönetim Koordinatörü (Kıdemli Mali Yönetim Uzmanı) ve Proje Koordinasyon Birimi tarafından görevlendirilen Mali Yönetim Uzmanı), başka bir kişinin giriş yapması veya kayıtlara ulaşması mümkün olmayacaktır. Ayrıca muhasebe kayıt yedeklerinin alınmasına ilişkin usul ve esaslar belirlenecektir.

5.4 Raporlama

PKB, Mali Yönetim Birimi aracılığıyla Dünya Bankası ve Hazine ve Maliye Bakanlığı için gerekli olan ADMR'leri veya raporları hazırlamaktan sorumludur. PKB ayrıca Dünya Bankası ve Merkez Bankası kayıtlarının düzenli olarak mutabakatından da sorumludur.

Dünya Bankası tarafından talep edilen mali tablolar (ADMR'ler) dönem, yıl ve kümülatif gerçekleştirmeler, planlar ve sapmaları içerecek şekilde üçer aylık dönemler halinde hazırlanacak ve dönemi takip eden 45 gün içerisinde Dünya Bankası'nın Müşteri Bağlantı Sistemine yüklenecektir. Raporlar muhasebe yazılımından otomatik olarak oluşturulacaktır.

5.5 Ulusal Bütçeleme Prosedürü

Kredinin TUCSAP kapsamında kullanımı 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde mümkün olduğundan, kredinin kullanımı için Cumhurbaşkanlığı Yatırım Programı ve Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nda yer alması gerekmektedir.

TUCSAP, 15 Ocak 2022 tarihli ve 31720 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5123 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 2022 Yılı Yatırım Programı'na dahil edilmiştir.

Bu çerçevede, Yıllık Çalışma Planı ve Bütçesi (YÇPB), bütçeye temel teşkil etmek üzere PKB koordinasyonunda uygulayıcı birimler tarafından hazırlanır. Bu plan, proje kapsamında gerçekleştirilecek faaliyetleri, bunların zamanlamasını ve tahmini bütçelerini içerir. PUB'ler tarafından hazırlanan bu planlar, PKB tarafından proje hedeflerine, satın alma planına ve faaliyet bütçelerinin

dağılımına uygunlukları açısından gözden geçirilir. Bütçe tekliflerinin girişleri her bir PUB tarafından Bütçe Hazırlama Rehberi'ne uygun olarak ve Tarım ve Orman Bakanlığı'nın SGB.net sistemi üzerinden program bütçe sınıflandırmasına göre yapılır.

Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB), tekliflerin tüm Bakanlık bütçesine uygunluğunu değerlendirir ve gerekli gördüğü hallerde ilgili birimlerle mutabakat sağlamak üzere toplantılar düzenler. SGB, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın bütçe teklifini T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na (SBB) sunar. SBB, Yatırım Programına göre bütçe teklifini değerlendirir ve onaylar. Hazine ve Maliye Bakanlığı gerekli düzenlemeleri yapar ve teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) sunar. TBMM'de yapılan görüşmeler sonucunda Bütçe Kanunu kabul edilerek Resmî Gazete'de yayımlanır ve yürürlüğe girer.

5.6 İç Kontroller

TOB'nin Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca oluşturulan mevcut kontrolleri kullanılacaktır. Gerektiğinde proje işlemlerine özgü ilave kontrol noktaları eklenebilir. Bu prosedürler Mali Yönetim Kılavuzunda açıklanmaktadır. Buna ek olarak, TOB, hibe programları için iç kontrol çerçevesi, iş akışları, belge ve fon akış mekanizmalarının belirli ayrıntılarını belirleyecek ve belgeleyecektir.

5.7 Denetim

Hazine Kontrolörleri, Banka tarafından finanse edilen projeler için dış denetçiler olarak projenin denetçileri olacaktır. Projenin yıllık mali tabloları, Uluslararası Denetim Standartlarına uygun olarak ve Müzakere Tutanağına ekli İş Tanımı doğrultusunda denetlenecektir. Denetçilerin denetim raporları ve Yönetim Mektubu, projenin geçerli olduğu her takvim yılının bitimini takip eden 30 Haziran'a kadar Dünya Bankası'nın Müşteri Bağlantısı sistemine yüklenecektir.

6. SATIN ALMA DÜZENLEMELERİ

Proje kapsamındaki Mal, Yapım İşleri, Danışmanlık Dışı Hizmetler ve Danışmanlık Hizmetlerinin satın alınması aşağıdaki Satın Alma Düzenlemeleri dikkate alınarak gerçekleştirilecektir.

6.1 Satın Alma Düzenlemeleri

Proje kapsamındaki satın alma uygulamalarında aşağıdaki DB Kılavuz İlkeleri ve prosedürleri izlenecektir²²:

- IPF Borçluları için DB Satın Alma Yönetmeliği – Kasım 2020 ("[Satın alma Düzenlemeleri](#)"),
- 15 Ekim 2006 tarihli ve Ocak 2011'de ve 1 Temmuz 2016 itibarıyla revize edilen "UİKB Kredileri ve UKB Kredileri ve Hibeleri ile Finanse Edilen Projelerde Sahtecilik ve Yolsuzluğun Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkında Kılavuz" ([Yolsuzlukla Mücadele İlkeleri](#))
- Yasal Anlaşma'da öngörülen hükümler,
- Banka tarafından kabul edildiği şekilde Banka'nın Standart Satın Alma Belgeleri ve/veya İhale Belgesi şablonları,
- Sahaya özel ÇSD Belgeleri (Bunlar ihale belgelerine ek olarak entegre edilecek ve ihaleyi kazanan yükleniciler ilgili ÇS yönetim planlarının uygulanmasından sorumlu olacaktır)

Ulusal mevzuat açısından, Uluslararası Finans Kuruluşlarından sağlanan finansman da dahil olmak üzere tüm yatırımların TOB'nin yatırım programında yer alması gerekmektedir. Bu bağlamda, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun gereklilikleri Proje'ye uygulanacaktır.

6.2 Satın Alma Yönetişimi

6.2.1 Genel Bilgiler

Alımların yönetişimi, açık ve şeffaf hesap verebilirlik hatları ve her bir tarafın rol ve sorumluluklarının net bir şekilde tanımlanması yoluyla yönetilmelidir.

TUCSAP kapsamında gerçekleştirilecek yapım işleri, mallar, Danışmanlık Dışı Hizmetler ve Danışmanlık Hizmetlerine yönelik tüm satın alma faaliyetleri, İkras Anlaşması ve bu PUK'de belirtilen prosedürlere uygun olacak ve ekonomiklik ve verimlilik sağlamayı amaçlayacaktır.

²² (a). TUCSAP örneğinde olduğu gibi, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3. maddesinin (c) bendine göre "Finansman anlaşmasında farklı ihale usul ve esaslarının uygulanacağı belirtilen uluslararası anlaşmalar uyarınca sağlanan dış finansman ile gerçekleştirilecek mal veya hizmet alımları ile yapım işleri" 4734 sayılı Kanun hükümlerinden istisna tutulmuştur.

(b). 30674 sayılı Yönetmeliğin ([OSB Uygulama Yönetmeliği](#)) 81. maddesinde, uluslararası anlaşmalar çerçevesinde Bakanlık (TOB) kredisi ile dış finansman sağlanan OSB'lerin yapım işleri, mal ve danışmanlık hizmetleri ihalelerinin, kredi veren kuruluşun ihale usul ve esasları dikkate alınarak Bakanlık (TOB) tarafından oluşturulan Komisyon tarafından yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Satın alma yönetimi, ilgili PUB'ler, PKB, Satın Alma Uzmanları ve ilgili Daire Başkanlıklarının personeli tarafından ortaklaşa yürütülür. Proje kapsamındaki tüm satın alma, mali yönetim, kalite güvencesi, izleme ve değerlendirmelerden sorumlu olacaklardır. İlgili Genel Müdürlüklerdeki PUB'ler merkezi birim olacak ve Projenin günlük operasyonlarından sorumlu olacak ve proje hazırlama ve uygulama ile ilgili konularda ilgili tüm birimlerle birlikte çalışacaktır.

Satın alma işlemleri, Proje için özel olarak hazırlanan Satın Alma Stratejileri çerçevesinde gerçekleştirilecektir. Projenin uygulanması sırasında gelişmelere göre Satın Alma Stratejilerinin güncellenmesi mümkündür. Ayrıca, projenin ilk 18 ayı için bileşenlerden sorumlu Genel Müdürlükler (ABDGM dahil) bazında Ek 12'de yer alan detaylı Satın Alma Planları hazırlanmıştır.

Satın alma işlemlerinde Dünya Bankası'nın STEP Sistemi kullanılacaktır.

6.2.2 Satın Alma İlkeleri

Banka'nın Temel Satın Alma İlkeleri olan paranın karşılığı, ekonomiklik, dürüstlük, amaca uygunluk, verimlilik, şeffaflık ve adillik gözetilecektir.

Proje kapsamındaki Satın Alma Hedefi, en nitelikli ve deneyimli danışmanların, en avantajlı çözümlerin, proje bileşenlerindeki faaliyetlerin başarılı bir şekilde uygulanması için paranın değeri, amaca uygun çözümler ve bütünlük göz önünde bulundurularak adil, şeffaf, açık ve rekabetçi bir süreç yoluyla TOB Proje Uygulama Birimleri için seçilmesidir. Bu Hedefe şu yollarla ulaşılabilecektir:

- Faaliyetlerin belirlenen zaman çizelgelerine uygun olarak yürütülmesini sağlamak ve sistemdeki gecikmelerin ve darboğazların çözülmesini teşvik etmek için etkili tedarik izleme ve sözleşme yönetimi.
- Satın alma süreçlerini ve prosedürlerini yönlendirmek için iç kontrol sistemlerinin oluşturulması.
- Gecikmeleri, iletişimsizliği ve gereksinimlerin yanlış anlaşılmasını önlemek için satın alma ve teknik ekipler arasında etkili koordinasyon.

6.2.3 Satın Alma Sorumlulukları

Banka, fonların yalnızca finansmanın sağlandığı amaçlar doğrultusunda kullanılmasını sağlamak için uygulama desteği, izleme ve satın alma gözetimi de dahil olmak üzere satın alma işlevlerini risk temelli bir yaklaşımla yürütecektir.

TOB, Banka tarafından finanse edilen satın alma faaliyetlerinin [Satın Alma Düzenlemelerine](#) uygun olarak yürütülmesinden sorumludur. Bu, planlama, strateji oluşturma, Başvuruların/Birim Fiyatların/Tekliflerin aranması ve değerlendirilmesi ve sözleşmelerin verilmesi ve yönetilmesini içerir. TOB, Yasal Anlaşma'nın gerektirdiği şekilde, Banka tarafından finanse edilen tüm Satın Alma Belgelerini ve satın alma kayıtlarını muhafaza edecektir.

Proje Koordinasyon Birimi (PKB) bünyesinde istihdam edilecek olan ve İş Tanımları bu PUK'nin Ek 2'sinde yer alan 3 Satın Alma Uzmanı ve 1 Kıdemli Satın Alma Uzmanı, Proje kapsamındaki satın alma uygulamasının genel koordinasyonundan sorumlu olacak ve AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nde (ABDGM) görev yapacaktır. Kıdemli Satın Alma Uzmanı, Proje faaliyetlerinin genel planlamasından ve satın alma uygulama desteğinin sağlanmasından sorumlu olacaktır. Satın alma ve proje uygulaması ile ilgili faaliyetleri yürütecek, gerekli koordinasyonu sağlayacak ve PUB'lere ve PKB'ye teknik yardım sağlayacaktır. PKB'deki Kıdemli Satın Alma Uzmanı, Dünya Bankası ile iletişim kuracak, PUB'lerin satın alma faaliyetlerini izleyecek, İş Tanımı Belgeleri, ihale belgeleri gibi her türlü belgenin

hazırlanmasından ve satın alma işlemlerine ilişkin bildirimlerin ve raporların hazırlanmasından sorumlu olacaktır.

Proje kapsamında işe alınan Satın Alma Uzman(lar)ı belirli bileşenlerden sorumlu olurken (AltBil1.1, AltBil3.1, AltBil3.2 ve AltBil3.3 faaliyetleri (TRGM) için 2 Satın Alma Uzmanı ve tüm Bileşen 2 faaliyetleri (GKGM) için 1 Satın Alma Uzmanı), Kıdemli Satın Alma Uzmanı, denetleme, raporlama ve koordinasyon görevlerine ek olarak, gerektiğinde diğer Uzmanın/Uzmanların, diğer Genel Müdürlüklerin faaliyetlerinde birbirlerinin yerine geçecek şekilde yönlendirilmesiyle sınırlı olmayarak kalan faaliyetler üzerinde çalışacaktır.

TRGM, GKGM, BTGM ve TAGEM'in belirli alt bileşenlerinden sorumlu her bir lider Genel Müdürlükte kurulan Proje Uygulama Birimleri (PUB), satın alma işlemlerini PKB'deki Satın Alma Uzmanlarının desteğiyle yürütecek ve her birim kendi STEP girişlerini yapacaktır. Tüm alımların ilgili Genel Müdürlüklerin İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlık(lar)ı tarafından yürütülmesi ve nihai sözleşmelerin ilgili Departmanlar tarafından imzalanması/yönetilmesi planlanmaktadır. Ayrıca, PUB'ler/PKB tüm inşaat işlerinin ihale ve kontrollük aşamalarında TOB Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı ile işbirliği yapacaktır. Satın alma ile ilgili olarak, Proje Uygulama Genel Müdürlükleri iş tanımı (İT), teknik şartname, ihale dokümanları ve teklif taleplerini (TVD) hazırlayacak ve ayrıca danışmanların seçimini ve satın alma faaliyetlerini yürütecek; sözleşmeleri imzalayacak, ödeyecek ve yönetecek; izleyecek ve raporlayacak ve satın alma ile ilgili diğer tüm faaliyetleri gerçekleştirecektir. Ayrıca, ilgili il müdürlükleri, eşleşen hibe(ler) kapsamındakiler de dahil olmak üzere tüm yatırımların düzenli denetiminden/izlenmesinden, işletme ve bakımdan ve faaliyetlerin sosyal ve çevresel boyutlarından sorumlu olacaktır.

Alt bileşen 3.1 kapsamında, seçilen ihtisas serası (jeotermal ısıtmalı) TDİOSB, her bir Alt Proje kapsamında öngörülen sözleşmeler için hazırlanan PPSD ile birlikte bir Alt Proje Yatırım Planı (Alt Proje) hazırlayacak ve sunacaktır. PPSD ve sonuç olarak ortaya çıkan satın alma planı da dahil olmak üzere Alt Proje Yatırım Planı, Alt Proje uygulamasından önce TOB-TRGM ve SBO onaylarına ve Banka'nın onay için sunulacaktır. TOB-TRGM, seçilen TDİOSB'nin satın alma değerlendirmesini yapacak, Alt Projenin uygulama ve satın alma düzenlemeleri için riskleri ve azaltma önlemlerini belirleyecektir. TDİOSB, yatırım planı (Alt Proje) kapsamındaki satın alma faaliyetlerini yürütecek ve TDİOSB tarafından talep edildiğinde TRGM, herhangi bir çıkar çatışmasından kaçınmaya özen göstererek Alt Projenin satın alma faaliyetlerinin yürütülmesinde TDİOSB'ye uygulamalı destek sağlayacaktır. Yatırım planı (Alt Proje) kapsamındaki satın alma sözleşmeleri TDİOSB ve yüklenici tarafından imzalanacaktır. TDİOSB, sözleşmenin uygulanmasından ve yüklenicilere yapılacak ödemelerden sorumlu olacaktır. TRGM yakın izleme sağlayacak ve TDİOSB tarafından ödemeler yapılmadan önce gerekliliklerin uygunluğunu doğrulayacaktır.

İlgili TDİOSB tarafından uygulama desteğine ihtiyaç duyulması halinde, TRGM PUB, OSB Uygulama Yönetmeliği Madde 81 -3 uyarınca hareket edecektir:

- I. SPN'lerin, Teklife Vermeye Davet/Teklif Dokümanlarının hazırlanması/hazırlatılması, İhale Dokümanlarına ilişkin açıklamalar ve/veya değişiklikler, saha ziyaretleri ve ihale öncesi toplantıların düzenlenmesi, Danışmanlık hizmetleri için kısa listelerin oluşturulması vb. konularda teknik destek sağlamak,
- II. Söz konusu yatırım tekliflerinin/alt projelerin başarılı bir şekilde uygulanması için ilgili TDİOSB'nin üye temin ederek katılımıyla Değerlendirme Komite(ler)ini kurmak ve tekliflerin Değerlendirme Komitesi tarafından değerlendirilmesini organize etmek ve gerekli onayları almak,
- III. Sözleşmelerin hazırlanması, sözleşme yönetiminde uygulama desteği sağlanması.

Yatırım teklifinin/tekliflerinin sahibi olan TDİOSB(ler) adına TRGM PUB tarafından İhale Yönetmeliği

uyarınca satın alımların tamamlanmasının ardından, söz konusu TDİOSB(ler), TRGM PUB tarafından sonuçlandırılan sözleşmeler aracılığıyla faaliyetlerin uygulanmasından sorumlu olacaktır. Danışmanlık hizmetleri sözleşmeleri, her bir Alt Proje sözleşmesinde yer alan koşullara ve tarafların anlaşmalarına bağlı olarak TOB TRGM veya TDİOSB tarafından imzalanacaktır. TDİOSB, bu tür danışmanlık hizmetlerinin maliyetini yatırım paketine dahil etme hakkına sahip olacak veya TDİOSB tarafından dahil edilmediği takdirde, TOB TRGM bu tür hizmetleri Proje kapsamında finanse etme seçeneğine sahip olacaktır.

Projenin 3.2 Alt Bileşeni kapsamında TRGM tarafından uygulanacak olan küçük eşleşen hibe programı kapsamındaki satın alımlar, proje yararlanıcıları tarafından kendi yerleşik satın alma düzenlemeleri aracılığıyla gerçekleştirilecektir. Ancak, talep odaklı olmaları nedeniyle Alt-bileşen 3.2'nin küçük eşleşen hibe programları kapsamındaki sözleşmeler için bireysel ihale paketlerini bu aşamada belirlemek mümkün değildir. Küçük hibe programları için satın alma düzenlemeleri, hibe faydalanıcılarının kabul edilebilir ticari uygulamaları dikkate alınarak Banka tarafından kabul edilen Hibe Kılavuzunda detaylandırılacaktır.

Yüklenici(ler), Yüklenicinin Çevresel ve Sosyal Yönetim Planının (Y-ÇSYP) ve Yönetim Stratejileri ve Uygulama Planlarının (YSUP) uygulanmasından sorumlu olacaktır. TOB (PKB ve PUB'ler aracılığıyla) tüm belgelerin incelenmesi ve onaylanmasından ve her bir ÇSED/ÇSYP'nin kalitesinden sorumlu olacaktır. TOB ayrıca Ç&S belgelerinin uygulanmasının izlenmesinden ve uygulama durumunun Banka'ya raporlanmasından sorumlu olacaktır. İlgili tüm Genel Müdürlüklerin PUB'leri, PKB üyelerinin desteğiyle, inşaat işleri başlamadan önce PKP'ye uygun olarak kendi uygulamaları altındaki proje faaliyetleri için Paydaş Katılım Planları (PKP) hazırlayacaktır.

PKB ve PUB'ler için gerekli olan bireysel uzmanların işe alınması, Satın Alma Düzenlemelerinde belirtilen bireysel danışman seçim prosedürlerini takiben Genel Müdürlükler tarafından gerçekleştirilecektir. Bu hususlar, bunlarla sınırlı olmamak üzere, satın alma uzman(lar)ı, mali yönetim uzman(lar)ı, sosyal kalkınma uzman(lar)ı, PKB altında istihdam edilecek çevre uzmanı/uzmanları ve duruma göre PUB'ler ve PKB altındaki ilgili teknik uzmanları içerir.

TOB PUB'leri, PKB ve TDİOSB, aşağıdaki işlemleri içeren ancak bunlarla sınırlı olmayan satın alma döngüsünün tüm adımlarının yönetiminden sorumludur (ilgili satın alma prosedürlerine uygun olarak uygulanabilir):

- Satın Alma Planlarının (SP) hazırlanması;
- Teknik şartnamelerin ve iş tanımının nihai hale getirilmesi ve Banka tarafından kabul edilebilir bir formatta incelenmek ve itiraz edilmemek üzere Banka'ya sunulması;
- Genel İhale İlanlarının, Özel İhale İlanlarının ve İlgili Beyanı Taleplerinin hazırlanması ve yayınlanmak üzere sunulması;
- İhale dokümanlarının/teklif taleplerinin hazırlanması ve sonuçlandırılması ve Dünya Bankası nezdinde onaylanması;
- İhale belgelerinin düzenlenmesi.
- İlgili beyanlarının alınması;
- Kısa listenin hazırlanması, gerekirse DNDS durumunda Firmaların Sıralama Raporu;
- İhale belgelerinin/teklif taleplerinin dağıtılması;
- Tekliflerin açılmak üzere Değerlendirme Komitesine sunulması
- Gerekirse tekliflerin halka açık olarak açılması;
- Değerlendirme Komitesi tarafından yapılan değerlendirmelere dayanarak teknik değerlendirme raporunun hazırlanması.

- İhale/performans/avans ödeme garantilerinin, teminatların, sigorta sertifikalarının veya teminatların orijinal kopyalarının kaydedilmesi ve saklanması;
- İlgili Beyan Mektuplarının (İBM)/tekliflerin/önerilerin/CV'lerin değerlendirilmek üzere Değerlendirme Komitesine sunulması;
- Değerlendirme raporlarının hazırlanması ve gerektiğinde "onay" için Banka'ya sunulması;
- Taslak sözleşmelerin hazırlanması ve Alt-bileşen 3.1 kapsamında PUB/s, PKB ve TDİOSB yönetimi ile nihai hale getirilmesi;
- Başarısız teklif sahiplerine bildirimde bulunulması ve varsa geçici teminatların/senetlerin iade edilmesi;
- İhale Sonuç Bildirimlerinin Yayınlanması;
- Sözleşme yönetimi; sözleşme uygulama belgelerinin (raporlar, kabul sertifikaları ve teslimat belgeleri vb.) incelenmesi ve sözleşme koşullarına uygunluğunun sağlanması;
- Kayıt tutma; her bir satın alma ile ilgili tüm belgeler TOB PUB(ler), PKB ve TDİOSB tarafından İkraz Anlaşmasının gerekliliklerine göre saklanacaktır. TOB PUB'leri, PKB ve TDİOSB, Dünya Bankası veya danışmanları/denetçileri tarafından incelenmek üzere talep edilmesi halinde bu belgeleri Dünya Bankasına verecektir. Sonradan incelemeye tabi alımlara ilişkin belgeler talep üzerine Dünya Bankası'na verilecektir.
- Banka'nın uygulama desteği ve inceleme sonrası misyonları sırasında yardım, satın alma ile ilgili belge ve bilgi sağlamak;
- Genel proje ilerleme raporlarının bir parçası olarak satın alma ile ilgili ilerleme raporlarının hazırlanması.
- Bu Kılavuzda açıklandığı şekilde yüklenicilere/danışmanlara/tedarikçilere yapılan ödemelerin idaresi.
- Sözleşmenin tamamlanmasının ardından, Kesin Teminatların serbest bırakılması.

PKB'nin ve PUB'lerin seçilen satın alma yönteminin/ yöntemlerinin adımlarına/aşamalarına/aşamalarına ilişkin rol ve sorumlulukları Ek 13-Satın Alma Yöntemlerine Göre Süreç Akış Tablolarında verilmiştir. Bununla birlikte, kısa bir genel bakış için aşağıda da kısaca verilmiştir (Tablo 17).

Tablo 17. Daire Başkanlığı/Bileşen/Alt Bileşen Başına Satın Alma Uzmanları

Bileşen / Alt Bileşen	Uygulamaya öncülük edecek Teknik Daireler	Birimler ve destekledikleri satın alımlar
ABDGM PKB		
Bileşen 4	Uluslararası Kuruluşlar Daire Başkanlığı	İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı Kıdemli Satın Alma Uzmanı
TRGM PUB		
Alt bileşen 1.1. Toprak sağlığını ve arazi kullanım planlamasını/yönetimini iyileştirmek için bilgi açıklarının daraltılması	Toprak Koruma ve Arazi Değerlendirme Daire Başkanlığı	İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı + Satın Alma Uzmanı 1 + Satın Alma Uzmanı 2
Alt Bileşen 3.1 Bahçe bitkileri üretiminde iklim direncinin,	Organize Tarım ve Hayvancılık	

üretkenliğin ve kaynak kullanım verimliliğinin güçlendirilmesi	Bölgeleri Daire Başkanlığı	Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı ²³		
Alt bileşen 3.2: İAT teknolojilerinin/ uygulamalarının benimsenmesinin teşvik edilmesi	Tarım Teknolojileri ve Mekanizasyon Daire Başkanlığı			
Alt bileşen 3.3: Hayvansal üretimin su kirliliği ve sera gazı emisyonları üzerindeki baskısının azaltılması.	Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı			
GKGM PUB				
Alt bileşen 2.1: Veteriner kontrol enstitülerinin kapasitesinin güçlendirilmesi	Hayvan Sağlığı ve Karantina Daire Başkanlığı			
Alt bileşen 2.2: Bulaşıcı ve vektör kaynaklı hayvan hastalıkları ve zoonozlara yönelik veteriner tıbbi ürün kontrollerinin güçlendirilmesi ve iyileştirilmesi	Veteriner Sağlık Ürünleri ve Halk Sağlığı Daire Başkanlığı	İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı	Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı	Satın alma Uzmanı 3
BTGM PUB				
Alt bileşen 1.2: Sektörel bilgi toplama ve yönetimi için TOB dijital haritası	Proje ve Kurumsal Mimari Geliştirme Daire Başkanlığı	İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı		Kıdemli Satın Alma Uzmanı
TAGEM PUB				
Alt bileşen 3.4: Türkiye’de İAT’yi Desteklemek için Araştırma ve Yenilikler	Toprak ve Su Kaynakları Araştırmaları Daire Başkanlığı	İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı + Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı	Kıdemli Satın Alma Uzmanı	
	Bitki Sağlığı Araştırmaları Daire Başkanlığı			

*Bu Uzman(lar)ın ilgili sorumlulukları, gerektiğinde diğer Genel Müdürlüklerin faaliyetlerine dönüşümlü olarak yönlendirilebilir.

PKB ve PUB’ler arasında etkili koordinasyon

Gecikmeleri, iletişimsizliği ve gereksinimlerin yanlış anlaşılmasını önlemek için PKB'nin ve PUB'nin satın alma ve ilgili daire başkanlıklarının teknik ekipleri arasında etkili koordinasyon kurulacaktır. Faaliyetlerin belirlenen zaman çizelgelerine uygun olarak yürütülmesini sağlamak ve sistemdeki gecikmelerin ve darboğazların çözülmesini teşvik etmek için etkili tedarik izleme ve sözleşme yönetimi. PKB ve GM PUB'leri arasında satın alma süreçlerini ve prosedürünü yönlendirecek iç kontrol sistemlerinin oluşturulması. PUB'ler içinde ve PKB ile PUB'ler arasında etkin koordinasyon, ilgili müdürlüklerin Genel Müdürleri tarafından düzenli olarak gözden geçirilecek ve PKB'nin işlevleri ilgili Bakan Yardımcısı tarafından denetlenecektir.

²³ Alt bileşen 1.1 ve 3.1’de ve faaliyetin inşaat işlerini içerdiği diğer alt bileşen Faaliyetlerinde.

6.2.4 Kalkınma için Proje Satın Alma Stratejisi (KSAS)

[Satın Alma Yönetmeliği'nin](#) gerektirdiği şekilde, TOB bir Kalkınma için Proje Satın Alma Stratejisi (KSAS) geliştirmiş ve Dünya Bankası'nın Satın Almadaki Değişimlerin Sistemik Takibi (STEP) sistemine yüklemiştir; böylece Proje Kalkınma Hedeflerine ulaşılması için satın alma faaliyetlerinin Proje kapsamındaki proje operasyonlarını nasıl destekleyeceği ayrıntılı olarak tanımlanmıştır.

Alt-bileşen 1.2'de olduğu gibi, Fizibilite Planlarının tamamlanmasından sonra belirlenen ilave faaliyetler/alımlar için ek KSAS'ler hazırlanacaktır.

KSAS(ler), proje uygulaması sırasında fiili satın alma ilerlemesine (örneğin, gerekirse fizibilite çalışmaları tamamlandıktan sonra) ve operasyonel bağlam, kurumsal kapasite ve piyasa koşullarına ilişkin daha fazla gelişmeye dayalı olarak güncellenecektir.

Alt-bileşen 3.1 kapsamında TDİOSB tarafından bir sözleşme paketi belirlendikten sonra, TOB TRGM satın alma kapasitesini değerlendirecek ve proje KSAS'sine ilişkin bir güncellemeyi inceleme ve onay için Banka'ya sunacaktır. Ayrıca, ortaya çıkan satın alma planı TOB tarafından sunulacak ve satın alma başlatılmadan önce Banka tarafından onaylanacaktır.

İlgili Ç&S çalışmaları Banka tarafından onaylanmadan ve gerekirse Ç&S çalışmalarının hazırlanmasını gerektiren faaliyetler için ek "Kalkınma için Proje Satın Alma Stratejisi - KSAS'ler" hazırlanmadan hiçbir satın alma süreci başlatılmayacaktır.

Belirli yatırımlar için Banka tarafından gerekli görülen Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmeleri (ÇSED'ler) dahil olmak üzere özel ÇSY araçları proje uygulaması sırasında geliştirilecek ve inşaat işleri için ihale süreci başlamadan önce açıklanacak ve danışılacaktır.

6.2.5 Satın alma Planı (SP)

İlk 18 ayı kapsayan bir satın alma planı Banka tarafından kabul edilmiş ve bu PUK'ye Ek 12 olarak eklenmiştir. Bazı sözleşmelerin talep odaklı olduğu ve kapsam, büyüklük ve sürelerinin ancak bir ihtiyaç analizi yapıldıktan sonra belirlenebileceği göz önünde bulundurularak, ihale planında bu sözleşmeler için gösterge niteliğinde sözleşme tutarları ve zaman çizelgeleri verilmiştir. TOB PUB'leri, ihtiyaç analizinden sonra belirlenen bu tür sözleşmeler için proje KSAS'sinde bir güncelleme hazırlayacak ve satın alma planı buna göre güncellenecektir. Satın Alma Planında birden fazla sözleşme olması öngörülen sözleşmeler, ilgili faaliyetin proje uygulamasını destekleyeceği ve bu arada satın alma yol haritasının ilk aşamalarında ilgili satın alma işlemleri için gerekli süreye izin verileceği zaman STEP'e yüklenecektir.

Tüm alımlar Satın alma Planına uygun olarak gerçekleştirilecektir.

Satın Alma Planı ve güncellemeleri Banka'nın incelemesine ve onayına tabi olacaktır. Banka ile mutabık kalınarak, satın alma planları PUB'ler ve PKB tarafından en az yılda bir kez veya proje uygulaması sırasında gerekli görüldüğünde, gerçek proje uygulama ihtiyaçlarını, piyasa dalgalanmalarını ve kurumsal kapasitedeki gelişmeleri karşılamak için satın alma yaklaşımları ve yöntemlerindeki önemli değişiklikleri yansıtacak şekilde güncellenecektir. Satın alma planının güncellenmesi, ilgili PUB'ler ve PKB tarafından kalite ve hazır olma durumunun değerlendirilmesi üzerine seçilen Alt Projelerin/faaliyetlerin uygulamaya hazır olma durumuna dayanmalıdır. Sadece Dünya Bankası ile mutabık kalınan satın alma planında yer alan faaliyetler UİKB kredi gelirlerinden satın alınabilir ve finanse edilebilir.

6.2.6 STEP Sistemi

[Satın Alma Düzenlemeleri](#) uyarınca, Satın Alma Planlarının hazırlanması ve yönetilmesi ve bu planın hazırlanması, güncellenmesi ve takas edilmesi ve gerektiğinde satın alma eylemleri için Banka'nın incelemesinin ve onayının aranması ve alınması da dahil olmak üzere Proje için tüm satın alma işlemlerinin yürütülmesi için Banka'nın Satın Almada Sistematik Takip ve Değişim (STEP) Sistemi kullanılacaktır.

PKB ve PUB'ler, Genel ve Özel Satın Alma İlanları, İlgili Beyanı Talepleri ve Sözleşme Sonuç İlanları da dahil olmak üzere proje kapsamındaki tüm satın alma ilanlarını gerektiği şekilde ve gerektiği zaman, yani üzerinde mutabık kalınan piyasa yaklaşımının üzerinde mutabık kalınan Satın Alma Planında "Uluslararası Açık" olduğu uluslararası rekabetçi satın alımlarda oluşturmak ve yayınlamak için STEP'i kullanacaktır.

TOB PUB'leri ve PKB, herhangi bir satın alma faaliyetini başlatmanın ön koşulu olarak STEP aracılığıyla Satın Alma Planını oluşturacaktır. Satın alma ile ilgili tüm şikayetler ilgili PUB/PKB tarafından STEP şikayet modülüne kaydedilecektir.

Alt-bileşen 3.2 kapsamında yararlanıcılar tarafından gerçekleştirilebilecek alımların bir listesi Banka tarafından kabul edilen ve Hibeler Kılavuzunda belirtilen bir formatta kaydedilecek ve bu kayıtlar TRGM PUB tarafından en az yılda bir kez ancak projenin kapanış tarihinden geç olmamak üzere STEP'e yüklenecektir.

6.2.7 Satın Alma Yöntemleri, Satın Alma Eşikleri ve DB Tarafından İzleme

Aşağıdaki koşullar ve satın alma yöntemleri Proje kapsamındaki tüm satın alma faaliyetleri için geçerlidir. [Satın Alma Düzenlemeleri'nin](#) 4.4. paragrafı uyarınca gerekli olan Satın Alma Planı'nın diğer unsurları, faaliyetlerin/sözleşmelerin kısa tanımı; uygulanacak seçim yöntemleri; maliyet tahminleri; zaman çizelgeleri; Banka'nın inceleme gereklilikleri ve diğer ilgili satın alma bilgileri de dahil olmak üzere STEP'te belirtilmiştir.

Tablo 18. Satın Alma Yöntemleri, Mallar, Yapım İşleri ve Danışmanlık Dışı Hizmetler için Satın Alma Eşikleri

Satın Alma Yöntemi	Satın Alma Yöntemi Eşikleri	Ön İnceleme Eşiği (Eşik değerinde veya üzerinde)
TVD (RFB)/Açık Uluslararası İşler	Satın alma yöntemi eşiği yok	10.000.000 ABD Doları
TVD (RFB)/Açık Ulusal İşler	Aşağıdaki değerlerden daha az sözleşmeler 30.000.000 ABD Doları	10.000.000 ABD Doları
TVD (RFB)/Açık Uluslararası	Satın alma yöntemi eşiği yok	2.000.000 ABD Doları
Mal, Bilgi Teknolojisi ve Danışmanlık Dışı Hizmetler		
TVD (RFB)/Açık Ulusal Mal, Bilgi Teknolojisi ve Danışmanlık Dışı Hizmetler	2.000.000 ABD Doları'ndan daha az sözleşmeler	Ön inceleme yok

TVD (RFQ) İşler	200.000 ABD Doları'ndan daha az sözleşmeler	Ön inceleme yok
TVD (RFQ) Mal, Bilgi Teknolojisi ve Danışmanlık Dışı Hizmetler	100.000 ABD Doları'ndan daha az sözleşmeler	Ön inceleme yok

Tablo 19. Satın Alma Yöntemleri, Danışmanların Seçimi için Satın Alma Eşikleri

Seçim Yöntemi	Seçim Yöntemi Eşiği	Ön İnceleme Eşiği (Eşik değerinde veya üzerinde)
Niteliğe ve Maliyete Dayalı Seçim (NMDS)	Seçim yöntemi eşiği yok	1.000.000 ABD Doları
Danışmanların Niteliğine Dayalı Seçim (DNDS)	300.000 ABD Doları'ndan daha az sözleşmeler	Ön inceleme yok
Bireysel Danışmanlar (Bireysel)	Seçim yöntemi eşiği yok	300.000 ABD Doları

Proje tarafından finanse edilen herhangi bir mali yönetim, denetim, satın alma veya hukuk danışmanının iş tanımları, yorumları için Banka'ya gönderilecektir.

Özel Düzenlemeler

- Banka'nın Standart Satın Alma Belgeleri²⁴: Uluslararası rekabetçi satın almaya tabi tüm sözleşmeler ve STEP'teki Satın Alma Planı tablolarında belirtilen sözleşmeler için kullanılacaktır. Uluslararası rekabetçi seçime tabi olmayan alımlar için Banka tarafından kabul edilen ihale belgeleri kullanılacaktır. Ulusal pazara yaklaşımda, Dünya Bankası tarafından kabul edilen ihale belgeleri kullanılacaktır.
- Ön Ödemeli Alım: Ön ödemeli alımlar, Borçlular için [Satın Alma Düzenlemeleri](#) paragraf 5.1'de tanımlanan koşullara tabi olarak proje kapsamında değerlendirilecektir.
- İnceleme Prosedürü: Proje kapsamındaki alımlar, yukarıdaki tablolarda ve STEP'te belirtildiği üzere Banka'nın ön incelemesine tabidir.
- İkinci El Mal Alımı: Geçerli değildir.
- Yurt içi tercih ([Satın Alma Düzenlemelerinin](#) 5.51 sayılı paragrafında belirtildiği şekilde): Geçerli değildir.
- Operasyonel maliyetler Dünya Bankası satın alma uygulaması kapsamında değerlendirilmeyecektir.

6.2.8 Satın Alma Fırsatlarının Yayımlanması

Uluslararası rekabetçi alımlar için, ihale ilanları STEP aracılığıyla Banka'nın harici internet sitesinde ve Birleşmiş Milletler Kalkınma İşletmesi (UNDB) Online'da otomatik olarak ve ayrıca yerel olarak TOB'nin internet sitesinde ve Borçlunun ülkesinde ulusal tirajlı en az bir gazetede veya resmî gazetede, ister PUB, ister PKB ve ister Alt-bileşen 3.1 kapsamında seçilen TDİOSB olsun, Satın Alan Kuruluş tarafından yayınlanacaktır. Ulusal Açık Piyasa yaklaşımıyla yapılan alımlar için, Satın Alma Kuruluşu, Özel ihale

²⁴ Banka'nın Standart Satın Alma Belgelerine aşağıdaki adresten ulaşılabilir: "[Banka'nın Standart Satın Alma Belgeleri](#)"

ilan(lar)ını (Ölî'ler) ücretsiz erişimli internet sitesinde ve Borçlunun ülkesinde ulusal tirajlı en az bir gazetede veya resmî gazetede ilan edecektir.

6.2.9 Dünya Bankası Tarafından Satın Almaların İzlenmesi

Dünya Bankası, sözleşme paketleri, uygulanabilir prosedürler ve satın alma süreçlerinin zamanlaması da dahil olmak üzere, Proje kapsamında Satın Alan Kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen satın alma düzenlemelerini Yasal Anlaşma'ya uygunluk açısından inceleyecektir. Dünya Bankası tarafından ex-ante durum tespiti yapılmayan alımlar, [Satın Alma Düzenlemeleri](#) Ek II'nin 4. ve 9. Paragraflarında belirtilen prosedürlere uygun olarak örnekleme esasına göre ex-post durum tespitine tabi tutulacaktır. Satın alma belgelerinin sonradan incelenmesi normalde yıllık olarak ve/veya Dünya Bankası'nın gözetim misyonu sırasında gerçekleştirilecektir veya Dünya Bankası herhangi bir zamanda belirli bir sözleşmenin incelenmesini talep edebilir. Bu gibi durumlarda, PUB'ler, PKB ve Alt-bileşen 3.1 kapsamında seçilen TDİOSB'ler ve Alt-bileşen 3.2 kapsamındaki yararlanıcılar, Dünya Bankası'na incelemesi için ilgili belgeleri sağlayacaktır.

PUB'ler, PKB ve Alt-bileşen 3.1 kapsamında seçilen TDİOSB'ler ve Alt-bileşen 3.2 kapsamındaki yararlanıcılar, uygulama destek misyonları sırasında Banka personeli tarafından incelenecek olan dosyalarında tüm satın alma belgelerinin ve ilgili yazışmaların eksiksiz ve güncel bir kaydını tutacaktır. Satın alma ve sözleşme yönetimi izleme raporları, proje uygulamasına ilişkin raporlamanın ayrılmaz bir parçası olarak altı ayda bir sunulacaktır.

STEP kullanılarak, Dünya Bankası'nın ön incelemesine veya son incelemesine tabi olup olmadığına bakılmaksızın, tüm Proje kapsamında ihale edilen tüm mal, yapım işi, teknik hizmet ve danışman hizmetleri sözleşmelerine ilişkin kapsamlı bilgiler, aşağıdakilerle sınırlı olmamak üzere, yıllık bazda ve/veya gerektiğinde otomatik ve sistematik olarak sunulacaktır: (a) Satın Alma Planında belirtilen referans numarası ve sözleşmenin kısa bir tanımı; (b) tahmini maliyet, (c) satın alma yöntemi; (d) satın alma sürecinin zaman çizelgeleri, (e) katılan teklif sahiplerinin sayısı, (f) reddedilen teklif sahiplerinin isimleri ve gerekçeleri, (g) sözleşmenin imzalandığı tarih; (h) ihaleyi kazanan tedarikçi, yüklenici veya danışmanın adı; (i) nihai sözleşme bedeli ve (j) sözleşmenin uygulama süresi.

Üzerinde mutabık kalınan satın alma planı uyarınca önceden incelemeye tabi olan satın alma faaliyetleri, Dünya Bankası'nın onayını gerektirecektir. Satın alma sürecinin Banka tarafından önceden incelenmesi satın alma planında belirtilir ve Banka'nın [Satın Alma Düzenlemeleri](#) Ek II Paragraf 7'de listelenen belgeler Proje kapsamındaki Satın Alan Kuruluşlar tarafından Banka'nın ön incelemesi ve onayı için sunulacak ve bu belgeler aynı Paragraf 8'de belirtildiği gibi saklanacaktır.

Yanlış satın alım: Banka, malların, işlerin veya hizmetlerin İkras Anlaşmasında yansıtıldığı ve Banka tarafından onaylanan Satın Alma Planında detaylandırıldığı şekilde mutabık kalınan usullere uygun olarak tedarik edilmediğini veya sözleşmenin kendisinin bu usullere uygun olmadığını tespit ederse, Banka'nın [Satın Alma Düzenlemelerinde](#) belirtildiği şekilde yanlış satın alım ilan edebilir. Banka, söz konusu tespitin nedenlerini Borçlu'ya derhal bildirecektir.

6.2.10 Teklif Değerlendirme Komitesi

Teklif Değerlendirme Komitesi (TDK), teklifleri değerlendirmek ve analiz etmek, gerekirse teknik komiteleri görevlendirmek, teklif değerlendirme sonuçlarını raporlamak ve değerlendirme sonucunu karara bağlamak üzere İhalenin büyüklüğüne bağlı olarak üç (3) ila beş (5) üyeden oluşturulacaktır. Bir üye Komite Başkanı olarak görev yapmak üzere atanır. Teklif Değerlendirme Komitesi üyeleri atanırken, ihale konusu ile ilgili deneyim ve bilgiye sahip personelin görevlendirilmesine özellikle dikkat edilecektir. Değerlendirme Komitesi üyelerinin yetkinliği ve dürüstlüğü, tekliflerin adil ve objektif bir

şekilde değerlendirilmesini sağlamak açısından son derece önemlidir. Değerlendirme Komitesi mümkün olduğu ölçüde benzer hiyerarşik seviyedeki kişilerden oluşmalıdır. Değerlendirme Komitesi üyeleri aşağıdakiler arasından seçilebilir:

- a) Satın alan kuruluşun ilgili biriminin satın alma görevlileri; ve
- b) teknik, ticari, mali veya hukuki konularda deneyimli memurlar.

Seçim sürecinin dürüstlüğünü sağlamak için, Değerlendirme Komitesi üyeleri görevlerini en yüksek etik standartlara uygun olarak yerine getirmelidir. Komite Üyelerinin süreçte tarafsız ve objektif olmaları ve her türlü fiili veya potansiyel Çıkar Çatışmasını yazılı olarak Satın Almayı yapan Kuruluşa bildirmeleri beklenmektedir. İlgili yetkili söz konusu ihaleden çıkarılmalıdır. Bir dosya buna göre belgelenecektir.

İster TOB PUB'leri, ister PKB ve/veya Alt bileşen 3.1 kapsamındaki TDİOSB olsun, Tedarik Eden Kuruluş, Başvuruların/Tekliflerin incelenmesi, açıklığa kavuşturulması ve değerlendirilmesine ilişkin bilgileri ve bunların içeriğini, Satın Alan Kuruluşu ilgili İhale Belgelerindeki prosedürlere uygun olarak Başvuruların/Tekliflerin değerlendirme sonucunu bildirene kadar seçim sürecine katılan diğer Başvuru Sahibi/Teklif Sahibi/Danışmanlara veya bu tür bilgilere erişim yetkisi olmayan başka herhangi bir tarafa ifşa edilmesini önleyecek şekilde ele alacaktır. Ayrıca, Değerlendirme Komitesi üyeleri şunları teyit etmelidir:

- herhangi bir çıkar çatışması içinde olunmadığı (ÇÇ Beyanı için Ek 14);
- danışman Seçimi durumunda derecelendirme ve puanlama sistemini²⁵ ve TVD (RFB/Rfq) yöntemleri durumunda Değerlendirme Kriterlerini anladıkları;
- değerlendirme çalışma kağıtları kendilerine verilmiş olması; ve
- uygun şekilde İB'lerin/tekliflerin açılmasından önce teklifleri değerlendirme yöntemi üzerinde mutabık kalmış olmaları.

Danışmanların Seçiminde:

1. Değerlendirme Komitesi, başvuruların/tekliflerin alınmasından önce kriterler ve alt kriter tanımları ile derecelendirme ve puanlama yöntemleri üzerinde anlaşmaya varacak ve her bir komite üyesi teklifleri bağımsız olarak değerlendirecektir
2. Değerlendirme Komitesi, mümkün olan her durumda, İT'nin hazırlanmasından sorumlu ekibin bir veya daha fazla üyesini içermelidir. İlgili PUB veya PKB'nin değerlendirmeyi yürütecek uzmanlığa sahip olmaması durumunda, Değerlendirme Komitesine yardımcı olması için bağımsız bir danışman tutacaktır.
3. Değerlendirme Komitesi üyeleri, komite üyeliğine atandıkları tarihten sözleşmenin imzalandığı tarihe kadar başvuru sahipleri/kısa listeye kalan firmalar/bireyler ile herhangi bir iletişimde bulunmamalıdır. Değerlendirme Komitesi, raporunu ve tavsiyelerini incelenmek üzere belirlenmiş karar alma merciine sunar ve sözleşme önceden incelemeye tabi ise onay için veya sonradan incelemeye tabi sözleşmeler için inceleme ve ihale etmek için Banka'ya iletir.

6.2.11 Genel Satın Alma Prosedürleri

Uygulanabilirlik

Projenin 3.1. alt bileşeni kapsamındaki Satın Alan Kurum/kuruluşlar, PUB/ler, PKB ve TDİOSB ile Yatırım Projesi Finansmanı (YPF) operasyonları için Mal, Yapım İşleri, Danışmanlık Dışı Hizmetler ve Danışmanlık Hizmetleri sağlayıcılarının hak ve yükümlülükleri, ilgili teklif talebi/teklif talebi dokümanına ve Satın Alan Kurum/kuruluşlar ile Mal, Yapım İşleri, Danışmanlık Dışı Hizmetler ve

²⁵ Danışmanların Seçiminde,

Danışmanlık Hizmetleri sağlayıcıları arasında imzalanan sözleşmelere tabidir; bu sözleşmelerin finanse edildiği [Satın Alma Düzenlemeleri](#) veya Kredi Anlaşmasına tabi değildir.

Uygunluk

Banka, tüm ülkelerden uygun firma ve bireylerin Banka tarafından finanse edilen projeler için Mal, İş, Danışmanlık Dışı Hizmetler ve Danışmanlık Hizmetleri sunmalarına izin vermektedir. Banka tarafından finanse edilen projeler kapsamındaki uygunluğa ilişkin hükümler, [Satın Alma Düzenlemelerinin](#) 3.21-3.24 numaralı paragraflarında daha ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

İhaleler yerli isteklilerle sınırlandırılmaz. İhalelere katılma yeterliliği ile ilgili olarak, Satın Alma Düzenlemelerinin 3.23 sayılı paragrafında öngörülenler dışında, teklif sahibinin uyruğu ve/veya malların menşei konusunda herhangi bir kısıtlama getirilemez. Teklif vermek isteyen yabancı bir istekliye herhangi bir kısıtlama getirilemez.

İhalelere katılım önceden kayıtlı şirketlerle sınırlandırılmaz ve yabancı isteklilerin teklif vermek için bir ön koşul olarak yerel makamlara kayıt yaptırmaları gerekmez. Ortak girişim üyelerinin sözleşme kapsamında müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulması koşuluyla, ortak girişimlerin katılmasına izin verilmelidir. Sözleşme makamları, Banka ile mutabık kalınan ihale dokümanlarını kullanacaktır.

6.2.12 Teknik Gereksinimlerin Geliştirilmesi

İlgili Satın Alma Belgelerinde yer alan standartlar ve teknik şartnameler, bir yandan ihaleye ilişkin performans veya diğer gereklilikleri sağlarken, diğer yandan da mümkün olan en geniş rekabeti teşvik edecektir. Mümkün olduğu ölçüde, uluslararası rekabetçi alımlarda, Borçlu ekipman, malzeme veya işçiliğin uyması gereken uluslararası kabul görmüş standartları belirtecektir. Bu tür uluslararası standartlar mevcut olmadığında veya uygun olmadığında, ulusal standartlar belirlenebilir.

Her durumda, İhale Belgelerinde, belirtilen standartlara en azından büyük ölçüde eşdeğer olan diğer standartları karşılayan ekipman, malzeme veya işçiliğin de kabul edileceği belirtilecektir.

Şartnameler ilgili teknik özelliklere ve/veya performans gerekliliklerine dayanmalıdır. Marka adlarına, katalog numaralarına veya benzer sınıflandırmalara atıfta bulunmaktan kaçınılacaktır.

6.2.13 Rekabete dayalı seçim

Varsayılan piyasa yaklaşımı, Banka ihaleleri kapsamında açık rekabetçi seçimdir. Diğer yöntemlerin/piyasa yaklaşımlarının kullanılması, KSAS ve/veya güncellemelerinde gerekçelendirme/daha fazla detaylandırma gerektirir.

6.2.14 Standart İhale Belgeleri

Proje kapsamındaki tüm satın almalarda, değerlerine bakılmaksızın, www.worldbank.org/procurement/standarddocuments adresindeki harici internet sitesinde bulunan [Satın Alma Düzenlemeleri](#) için geçerli olan en güncel Standart satın alma belgeleri kullanılacaktır. İstisnai durumlarda ve küçük tutarlı alımlarda, Dünya Bankası'nın önceden onayı alınarak değiştirilmiş ihale belgeleri kullanılabilir.

Uluslararası rekabete tabi tüm alımlar için (açık veya sınırlı), TOB PUB'leri/PKB kazanan teklif sahibinden Gerçek Sahiplik bilgilerini sağlamasını isteyecektir. SİB'lerin 2021 versiyonu Banka tarafından kazanan teklif sahibinin Hak Sahipliği bilgilerini sağlama gerekliliğini yansıtacak şekilde

güncellenene kadar, bu gerekliliğin uygulanmasını yansıtmak için aşağıdaki hükümler TOB tarafından tamamlanacaktır. Aşağıdakiler, 2021 Mallar için SİB- TVD(RFB)'lere dayanmaktadır. Benzer değişiklikler, uygun olduğu şekilde, diğer SİB'lere dayalı satın alma belgelerinde de yapılacaktır.

1. Özel İhale İlanı (Öİİ): Paragraf 8, "Borçlunun, başarılı teklif sahibinin gerçek sahipliğine ilişkin bilgileri, İhale Sonuç Bildiriminin bir parçası olarak, ihale dokümanında yer alan Gerçek Sahiplik Açıklama Formunu kullanarak açıklamasını gerektiren İhale Yönetmeliklerine dikkat çekilmektedir." şeklinde tamamlanacaktır.
2. Teklif Veri Listesi (TVL) ITB 45.1: "Başarılı Teklif Sahibi, Hak Sahipliği Bildirim Formunu sunacaktır." şeklinde belirtilecektir.

6.2.15 NMDS Yöntemi durumunda Kısa Liste / DNDS Yöntemi durumunda Firmaların Sıralama Raporu

İdari İşler ve Koordinasyon Daire Başkanlık(ları), alınan ilgi beyanlarına (İB'ler) dayalı olarak kısa listelerin/Firmaların Sıralama Raporlarının hazırlanması için değerlendirme komitesinin toplantılarını organize ve koordine edecektir. İB'lerin kopyaları değerlendirme komite(leri) üyelerine zamanında sağlanacak ve değerlendirme kriterleri komite üyeleri arasında kararlaştırılacaktır.

İB talebinin amacı, uygulayıcı kurumun danışmanların yeteneklerini ve görevi üstlenmeye uygunluğunu değerlendirebilmesi için yeterli bilgi sağlamaktır. Talep edilen bilgiler, firmanın uygunluğu hakkında bir yargıya varmak için gereken asgari düzeyde olmalı ve danışmanları ilgilerini ifade etmekten caydıracak kadar karmaşık olmamalıdır. İB'ler asgari olarak görev için geçerli olan aşağıdaki bilgileri içermelidir: firmanın gerekli nitelikleri ve deneyimi, (ancak bireysel uzmanların biyolojik verileri hariç); kısa liste/sıralama kriterleri; ve çıkar çatışması hükümleri. **Danışman'ın özel olarak veya diğer danışmanlık firmaları aracılığıyla çalışan bireysel uzmanları tarafından tamamlanan görevler, Danışman'ın veya Danışman'ın ortaklarının veya alt danışmanlarının ilgili deneyimi olarak iddia edilemez, ancak Uzmanların kendileri tarafından özgeçmişlerinde iddia edilebilir.** Kısa listenin hazırlanmasından önce, yanıtlar için ilan tarihinden itibaren en az 14 (on dört) gün süre tanınacaktır. Bu aşamada kilit personel hakkında hiçbir değerlendirme yapılmamalı veya yapılmasına izin verilmemelidir. Danışmanlık firmaları tarafından gönderilecek bilgiler aşağıdakileri içermelidir: (1) ana faaliyet alanı ve faaliyette bulunulan yıllar, (2) görev alanındaki nitelikler, (3) firmanın teknik ve yönetsel organizasyonu ve (4) kilit personelin genel nitelikleri ve sayısı. Danışmanlık firmaları bir ortak girişim kurulacağını belirterek ilgi göstermek isterlerse, önerilen ortak girişimdeki her firma için ayrı bir değerlendirme yapılacağından, firma her üye için bilgi göndermelidir. İB talebinde istenen bilgilere ek olarak danışmanlar, ajans için sundukları hizmetlerin tarafsız bir şekilde yerine getirilmesini etkileyebilecek bildikleri her türlü çıkar çatışması konusunda uygulayıcı ajansın dikkatini çekmelidir. Genellikle çok sayıda başvuru olduğu göz önünde bulundurulduğunda, firmalar gönderilecek bilgilerin kısalığının önemine dikkat etmelidir. Firmanın kuruluş belgeleri, vekaletnameler, mali tablolar veya standart broşürlerin çevirileri gibi hiçbir yasal belge talep edilmeyecek veya gönderilmeyecektir.

6.2.16 Teklif Prosedürü

Tekliflerin hazırlanması ve sunulması için tanınan süre, projenin özel koşulları ve alımın büyüklüğü, riski ve karmaşıklığı dikkate alınarak belirlenecektir.

Tekliflerin hazırlanması için tanınan asgari süre, Banka ile aksi kararlaştırılmadıkça, açık uluslararası rekabetçi alımlar için otuz (30) İş Günü olacaktır. Karmaşık alımlar için, Borçlu, potansiyel Teklif Sahiplerinin/Danışmanların Borçlu temsilcileri ile görüşerek açıklama isteyebilecekleri bir Teklif öncesi konferans düzenleyebilir.

Borçlu ayrıca muhtemel Teklif Sahipleri/Danışmanlar için proje sahalarına makul erişim sağlamalıdır.

Tekliflerin alınması için son tarih ve yer Öil'de ve teklif vermeye davet belgesinde belirtilecektir.

Potansiyel Teklif Sahipleri / Danışmanlar Tekliflerini e-posta yoluyla veya şahsen sunabilirler.

6.2.17 Tekliflerin Değerlendirilmesi

Değerlendirme kriterleri ve metodolojisi teklif vermeye davet belgesinde ayrıntılı olarak belirtilecektir. Değerlendirme kriterleri ve metodolojisi, ihale edilen işin türüne, niteliğine, piyasa koşullarına ve karmaşıklığına uygun olmalıdır.

Uluslararası rekabetçi alımlar için, Banka'nın Tekliflerin sunulmasına (format, yapı ve detaylar) ve Tekliflerin karşılaştırılması ve değerlendirilmesine (Borçlunun ülkesinde Mal, Yapım İşleri, Danışmanlık Dışı hizmetler ve Danışmanlık Hizmetlerinin alımı için uygulanan vergilerin ele alınması dahil) ilişkin gereklilikleri ilgili Standart İhale Belgelerinde (SİB'ler) detaylandırılmıştır.

Tekliflerin değerlendirilmesi: Değerlendirmeler, ihale dokümanlarında yer alan hükümlere uygun olarak yapılacaktır.

Değerlendirme komitesi veya komiteleri alınan tekliflerin (veya fiyat tekliflerinin) değerlendirmesini yapacak / ve değerlendirme raporlarını hazırlayacaktır. Sözleşme imzalanması tavsiyesini içeren değerlendirme raporları Değerlendirme Komite/lerinin tüm üyeleri tarafından imzalanmalıdır.

Danışmanların teknik tekliflerinin değerlendirilmesi: Bir Değerlendirme Komitesi (DK) atandıktan sonra, Satın Alma Uzmanları (söz konusu talepten sorumlu kişi) ve PKB veya PUB Yöneticisi, komite üyelerini söz konusu TVD (RFP) (özellikle İT, değerlendirme kriterleri ve Veri Listesinde belirtilen alt kriterler) ve ilgili tüm prosedürler hakkında bilgilendirmelidir. İhtiyaç duyulması halinde, komitenin işlevine ilişkin bir açılış öncesi toplantı veya çalıştay düzenlenebilir. Bu, DK üyelerinin değerlendirme yöntemi, değerlendirme kriterleri ve alt kriterler konusunda ortak bir anlayışa ulaşmalarına ve derecelendirmelerin tanımı da dahil olmak üzere derecelendirme sisteminin ortak bir tanımını yapmalarına yardımcı olmak içindir. Toplantı/çalıştay en geç tekliflerin son teslim tarihinden kısa bir süre önce düzenlenecektir. Puanlama sisteminin teknik teklifler açıldıktan sonra belirlenmesi halinde, puanlama sisteminin ve teknik puanların tanımlanması tekliflerin içeriğinin bilinmesi nedeniyle taraflı olabilir. Değerlendirme komitesinin herhangi bir üyesini haksız yere etkileme riskini en aza indirmek için, bu toplantılar tekliflerin açılmasından önce yapılmalıdır. DK üyeleri şunları teyit etmelidir:

- herhangi bir çıkar çatışması içinde olmadıkları;
- derecelendirme ve puanlama sistemini anlıyor olmaları;
- değerlendirme çalışma kağıtları kendilerine verilmiş olması; ve
- teklifleri değerlendirme yöntemi üzerinde mutabık kalmış olmaları.

Teklifler alındıktan sonra, DK teknik tekliflerin açılış oturumu ve değerlendirme toplantılarına devam ederken, mali teklifler mühürlü ve güvence altında kalır. Her bir komite üyesi teklifleri, orijinal dokümanı ihale dokümanının sunulduğu yerin dışına çıkarmadan ayrı ayrı değerlendirmelidir. Her üye, değerlendirme sürecinin bir parçası olarak, tekliflerin büyük ölçüde yanıt verip vermediğini, yani belirtilen hedeflerden, İş Tanımları'ndan veya TVD (RFP)'nin diğer temel gerekliliklerinden önemli bir eksiklik veya sapma olup olmadığını belirleyecektir. Bir teklifin asgari teknik puanı geçip geçmediğini, eğer TVD (RFP)'de belirtilmişse, DK belirleyecektir. Bireysel değerlendirmelerin sonuçları önceden belirlenmiş çalışma kağıtlarına kaydedilir.

Teknik değerlendirme raporu, her bir danışmanın teknik puanlarını destekleyen güçlü ve zayıf yönlerinin bir analizini içermelidir. Teknik değerlendirme raporu incelenmesi ve onay için Dünya Bankası'na gönderilir.

Danışmanların mali tekliflerinin değerlendirilmesi: DB'nin onayının alınmasının ardından, mali tekliflerin açılışı organize edilir ve teklifler halka açık olarak açılır (pandemi durumuna bağlıdır). DK Başkanı mali tekliflerin mühürlü kaldığını doğruladıktan sonra yetkili temsilci bunları açar. Her mali teklif açıldığında danışmanın adı, kalite puanları ve teklif edilen fiyatlar yüksek sesle okunur ve kaydedilir. Mali tekliflerde hiçbir değişiklik yapılmasına izin verilmez. Satın Alma Uzmanı, Mali Değerlendirme Raporuna eklenmesi gereken halka açık açılış tutanağını hazırlar. Komite ilk olarak teklifleri aritmetik hatalar ve mali ve teknik teklifler arasındaki tutarlılık (örneğin, teknik tekliflerde yer alan kalemlerin atlanması) açısından inceleyecektir. Aritmetik hatalar düzeltilmeli, atlanan kalemler değerlendirilmeli ve nihai değerlendirilmiş fiyatları elde etmek için teklif edilen fiyatlarda ilgili ayarlamalar yapılmalıdır. Örneğin, teknik bir teklifte ekip liderinin görev yerinde 12 ay kalacağı belirtiliyorsa ve mali teklifte sadece 8 ay kalacağı belirtiliyorsa, teklif edilen miktara karşılık gelen personel ücreti eklenerek bir düzeltme hesaplanmalıdır. Tekliflerin karşılaştırılması amacıyla, değerlendirilen fiyatlar TVD (RFP)'de belirtilen döviz kuru, tarih ve kaynak kullanılarak tek bir para birimine dönüştürülmelidir. Değerlendirilen fiyatların puanları daha sonra TVD (RFP)'de verilen formüle göre hesaplanmalıdır.

Danışmanlarla müzakereler için hazırlıklar: Satın Alma Uzmanı, teknik ve mali açıdan en yüksek puanı alan danışmana sözleşme görüşmeleri için yazılı bildirimde bulunacaktır. Bildirimde müzakereler için belirlenen tarih ve saat belirtilecektir. Söz konusu sözleşmenin Değerlendirme Komitesi ve PUB/PKB Yöneticisi müzakerelere liderlik edecek ve İş Tanımları Belgesine aşına olan diğer teknik personeli (gerekirse) kullanabilecektir. Müzakere sürecinden önce, katılımcı üyeler danışmanların teklifinin zayıf yönlerini, daha fazla sorulması gerekenleri, sözleşme imzalanmadan önce düzeltilmesi gereken teknik ve mali teklifle ilgili açıklığa kavuşturulmamış hususları ve sahada danışmanla birlikte çalışacak Genel Müdürlüklerin teknik ve/veya saha personelinin önerilerini görüşmek üzere bir araya gelecektir.

Müzakereye konu olan maddeler: Seçim yöntemine ve önerilen danışmanlık sözleşmesi türüne bağlı olarak, müzakere edilebilecek teknik ve mali kalemler, Satın Alma Düzenlemeleri ve ihale belgeleri uyarınca şunları içerir: işin kapsamı; teknik yaklaşım ve metodoloji; iş planı ve faaliyet programı; kilit personel için organizasyon, personel ve zaman çizelgesi; çıktılar; karşı taraf personeli; karşı taraf tesisleri ve ekipmanı; sözleşme koşulları; tazmin edilebilir masraflar ve önerilen sözleşme fiyatı. Personel ücretleri veya tazmin edilebilir giderler için teklif edilen birim fiyatlar gibi birim fiyatları ve teklif fiyatı, **maliyet seçim için bir faktör olduğunda** müzakere edilemez.

6.2.18 İhalenin Verilmesi

İhalenin verilmesi kararını (veya FA'lar söz konusu olduğunda, bir FA imzalama kararını) takiben, Proje kapsamındaki Satın Alan Kuruluş derhal ve eşzamanlı olarak, mevcut en hızlı yollarla ve teklif vermeye davet belgesinde daha ayrıntılı olarak belirtildiği şekilde, Satın Alan Kuruluşun başarılı Teklif Sahibine ihaleyi verme niyetine ilişkin yazılı bildirimini (İhale Niyet Bildirimi) (veya FA'lar söz konusu olduğunda, bir FA imzalama niyetine ilişkin bildirim) sağlayacaktır. Söz konusu bildirim, Teklif sunan her bir Teklif Sahibine gönderilecektir (Teklif Sahibi daha önce ihale sürecinin ara bir aşamasında süreçten çıkarıldığına dair bildirim almamışsa).

6.2.19 Bekleme Süresi ve Tedarik Eden Kuruluş Tarafından Bilgilendirme

Satın Alan Kuruluşun İhale Niyet Bildiriminin (veya bir FA durumunda, FA'yı sonuçlandırma niyetinin bildirimi) iletilmesi, Bekleme Süresini başlatır. Bekleme Süresi, söz konusu iletim tarihinden sonra on (10) İş Günü sürecektir. Sözleşme, Bekleme Süresinden önce veya bu süre zarfında imzalanmayacaktır.

Satın Alan Kuruluşun İhaleyi Verme Niyeti Bildiriminin alınmasının ardından, başarısız olan bir Teklif Sahibi/Danışman, Satın Alan Kuruluşa yazılı bir bilgilendirme talebinde bulunmak için üç (3) İş Günü süreye sahiptir. Satın Alan Kuruluş, talebi bu süre içinde alınan tüm başarısız Teklif Sahiplerine/Danışmanlara bir bilgilendirme sunacaktır. Bilgilendirme talebinin son başvuru tarihi içinde alınması halinde, Satın Alan Kuruluşun haklı nedenlerle bu süre dışında bilgilendirme yapmaya karar vermemesi halinde, Satın Alan Kuruluşun beş (5) İş Günü içinde bilgilendirme yapması gerekmektedir. Bu durumda, Bekleme Süresi otomatik olarak söz konusu bilgilendirmenin yapılmasından sonraki beş (5) İş Gününe kadar uzatılacaktır. Birden fazla bilgilendirme bu şekilde ertelenirse, Bekleme Süresi son bilgilendirmenin yapılmasından sonraki beş (5) İş Gününden önce sona ermeyecektir. Satın Alan Kuruluş, tüm Teklif Sahiplerini/Danışmanları uzatılan Bekleme Süresi hakkında mümkün olan en hızlı yollarla derhal bilgilendirecektir.

Bilgilendirme talebinin üç (3) İş Günü süresinden daha geç bir tarihte Satın Alan Kuruluşa ulaşması halinde, Satın Alan Kuruluş bilgilendirme talebini mümkün olan en kısa sürede ve normal şartlarda İhale Sonuç Bildiriminin yayınlandığı tarihten itibaren en geç on beş (15) İş Günü içerisinde sunmalıdır.

Üç (3) İş Günü son tarihi dışında alınan bilgilendirme talepleri Bekleme Süresinin uzatılmasına yol açmayacaktır.

Başarısız olan Teklif Sahiplerinin/Danışmanların bilgilendirilmesi yazılı veya sözlü olarak yapılabilir.

Satın Alan Kuruluş, Teklif Sahibinin/Danışmanın zamanında ve anlamlı bir bilgilendirme alma kabiliyetini kısıtlayacak gereksiz resmî gereklilikler getirmeyecektir. Teklif Sahibi/Danışman bilgilendirme toplantısına katılma masraflarını kendileri karşılayacaktır.

Bilgilendirme toplantısı asgari olarak İhale Niyet Bildiriminde yer alan bilgileri tekrarlayacak ve başarısız olan Teklif Sahibi/Danışmandan gelen ilgili soru(lar)a yanıt verecektir. Bilgilendirme aşağıdakileri içermeyecektir:

- Başka bir Teklif Sahibi'nin/Danışman'ın Teklifi ile nokta atışı karşılaştırmalar ve
- gizli veya ticari açıdan hassas olan bilgiler.

Her bir bilgilendirme toplantısının yazılı bir özeti resmî ihale kayıtlarına dahil edilecek ve ön incelemeye tabi sözleşmeler için Teklif Sahipleri/Danışmanlar tarafından Banka'ya kopyalanacaktır.

6.2.20 İhale Sonuçlarına İlişkin Bildirim

İster Banka'nın ön incelemesine ister sonradan incelemesine tabi olsun, tüm sözleşmeler için, Satın Alan Kuruluş, başarılı Teklif Sahibine/Danışmana Sözleşme Kararının Bildirilmesinden itibaren 10 (on) İş Günü içinde sözleşmenin verildiğine dair kamuya açık bir bildirim (Sözleşme Karar Bildirimi) yayınlayacaktır. Banka [Satın Alma Düzenlemeleri'nin](#) 5.94 ve 5.95 numaralı paragrafları, İhale Sonuç Bildiriminin içermesi gereken asgari bilgi gerekliliklerinin ve nerede yayınlanacağını altını çizmektedir.

Uluslararası rekabete tabi tüm ihaleler için (açık veya sınırlı), İhale Sonuç Bildirimi yayını, başarılı teklif sahibi/danışman tarafından sağlanan Hak Sahipliği Açıklama Formunu içerecektir.

6.2.21 Sözleşme Yönetimi

Sözleşme yönetiminin amacı, tüm tarafların yükümlülüklerini yerine getirmesini sağlamaktır. Sözleşmeler, Yüklenici/Danışman/Tedarikçi performansının tatmin edici olmasını, uygun paydaşların bilgilendirilmesini ve tüm sözleşme gerekliliklerinin yerine getirilmesini sağlamak için sözleşmelerin süreleri boyunca Satın Alan Kuruluşlar tarafından aktif olarak yönetilecektir.

6.2.22 Çıkar Çatışması

Projenin 3.1 Alt Bileşeni kapsamındaki TOB PUB'leri, PKB ve TDİOSB(ler), proje satın alma faaliyetlerinin [Satın Alma Düzenlemelerine](#) uygun olarak yürütülmesinden sorumludur. Bu, Temel Satın Alma İlkelerinin ve özellikle de adalet, dürüstlük ve şeffaflık ilkelerinin uygulanmasını içerir.

Banka'nın Satın Alma Politikası uyarınca, Satın Alan Kuruluşlar, Banka tarafından finanse edilen satın almalarda yer alan tüm tarafların çıkar çatışması içinde olmamasını sağlamalıdır. Proje, Mallar, Yapım İşleri ve Danışmanlık Dışı Hizmetler için paragraf 3.15'te bir firmanın çıkar çatışması içinde olduğunun kabul edilmesi ve Danışmanlık Hizmetleri için paragraf 3.17'de bu koşullar altında işe alınmayacak Danışmanlar için öngörülen hükümlere uyacaktır.

6.2.23 Satın alma ile ilgili Şikayetler

Alımla ilgili tüm şikayetler, alındıktan hemen sonra ilgili Satın Alan Kuruluş, yani TOB PUB'leri²⁶ ve PKB tarafından STEP şikayet modülüne kaydedilecektir.

Her halükarda, hiçbir Satın Alan Kuruluş, şikayet(ler) tatmin edici bir şekilde çözüme kavuşturulmadan, bir sözleşmenin imzalanması da dahil olmak üzere, satın alma sürecinin bir sonraki aşamasına/aşamalarına geçmeyecektir. Şikayetler, Alt-bileşen 3.1 kapsamında TOB PUB/PKB/TDİOSB tarafından makul bir süre içinde ve en geç on beş iş günü içinde yanıtlanacaktır. **Şikayetlerin STEP'e kaydedilmemesi, [Satın Alma Düzenlemelerinin 3.25 numaralı paragrafı uyarınca satın alma uygunsuzluğu teşkil eder.](#)** Satın alma uygunsuzluğu durumlarında, Dünya Bankası, proje için yasal anlaşmada belirtilen yasal yolları kullanmanın yanı sıra, yanlış satın alma ilan etmek de dahil olmak üzere diğer uygun önlemleri alabilir.

Dünya Bankası, Borçluların/Alıcıların tüm sözleşmelerle ilgili olarak alınan Şikayetleri nasıl ele aldıklarını izleyerek bunların hızlı ve adil bir şekilde ele alınmasını sağlar. Ancak, ön incelemeye tabi olmayan sözleşmeler için, duruma göre PUB'lerin, PKB'nin ve TDİOSB'nin Şikayete önerilen taslak yanıtı Şikayetçiye verilmeden önce Dünya Bankası'nın incelemesine sunması gerekmez. Sonradan incelenecek sözleşmelerden bir örnek seçerken, Şikayeti olan sözleşmelere öncelik verilecektir.

Şikayet Hakkı

İster TOB PUB, ister TOB PKB veya Alt-bileşen 3.1 kapsamında seçilen TDİOSB olsun, bir Satın Alma Kuruluşu aleyhine resmî bir şikayette bulunulabilecek durumlar aşağıda özetlenmiştir ve hiçbir şekilde tüm olasılıkları kapsamamaktadır:

²⁶ Alt-bileşen 3.1 kapsamındaki TDİOSB(ler), satın alma ile ilgili bu tür şikayet(ler) aldıklarında, ilgili TDİOSB ile istişare halinde STEP'te işlenmek üzere bunları yazılı olarak TOB TRGM PUB ile paylaşacaklardır.

- a) Ulusal Satın Alma Prosedürleri (USAP) durumunda, [Satın Alma Düzenlemelerinin](#) 5.3 -5.7. paragrafları uyarınca, Teklif Vermeye Davet (Uluslararası Açık) ve Teklif İsteme Yöntemleri:
- İlan prosedürlerine uygun şekilde uyulmaması;
 - Teklif Belgelerinin Satın Alan Kuruluş tarafından ilan yayınlandığında hazır olmaması veya potansiyel bir Kişi tarafından talep edildiğinde mevcut olmaması;
 - İhale Belgeleri uyarınca potansiyel bir Teklif Sahibinden gelen açıklama talebine yanıt verilmemesi;
 - Sadece bir veya az sayıda üretici tarafından karşılanabilen teknik özellikler;
 - İlan edilen bir teklif öncesi toplantının yapılmaması veya bazı potansiyel Kişilerin toplantıya katılamamasına neden olan tarih, yer, saat vb. değişikliklerin potansiyel Kişilere uygun şekilde bildirilmemesi;
 - Teklif açılışının Teklif Davetinde belirtildiği şekilde yapılmaması veya Teklif açılışında uygunsuz davranışlarda bulunulması;
 - Kişilerden alınan Tekliflerin, bir veya daha fazla Teklifin erken açılmasıyla sonuçlanan ve Teklifin gizliliğinin kaybolmasına veya bir Teklifin halka açık bir açılışta fiilen açılmamasına neden olan yanlış kullanımı;
 - Tekliflerin sunulması için son tarihten önce alınan tüm Tekliflerin açılmaması;
 - Teklif Değerlendirme Komitesinin teklifleri İhale Belgelerinde belirtilen değerlendirme kriterlerine uygun olarak değerlendirememesi;
 - Satın Alan Kuruluşun başarılı Teklif Sahibi ile 'pazarlık' yapma girişimi;
 - Sözleşmenin haksız veya hatalı olarak verildiğinin algılanması; ve
 - olası yolsuzluk veya gizli anlaşma veya benzer uygulamalar.
 - Teklif verme yerli isteklilerle/ön kayıtlı firmalarla sınırlı olması,
 - yabancı isteklilerin teklif vermek için ön koşul olarak yerel makamlara kayıtlı olmalarının gerekmesi
 - Malların menşesine ilişkin kısıtlamalar
- b) Nitelik ve Maliyete Dayalı Seçim (NMDS) ve Danışmanın Niteliğine Dayalı Seçim (DNDS) uyarınca Teklif Vermeye Davet durumunda:
- Satın Alan Kuruluşun Tekliflerin gizliliğini koruyamaması;
 - Tekliflerin TVD'de belirtilen değerlendirme kriterlerine uygun olarak değerlendirilmemesi;
 - Müzakerelerin adil olmayan bir şekilde sonuçlandığını algılanması ve bir sonraki sıradaki Danışmana/İhalenin verilmesine geçmek; ve
 - olası yolsuzluk veya gizli anlaşma uygulamaları.
- c) Alt bileşen 3.2 kapsamındaki Ticari Uygulamalar söz konusu olduğunda, aşağıdaki belgelerin hazırlanmış ve satın alma sürecinde kullanılıyor olması:
- Sadece bir veya az sayıda üretici tarafından karşılanabilen teknik özellikler;
 - Sözleşmenin/Satınalma Siparişinin haksız veya hatalı verildiğinin algılanması; ve
 - olası yolsuzluk veya gizli anlaşma veya benzer uygulamalar.
 - İhale sürecinin, belirtilen hüküm ve koşullara uygun şekilde yürütülmemesi;

Alt-bileşen 3.2 kapsamındaki Ticari Uygulamalar söz konusu olduğunda böyle bir İhale Dokümantasyonunun hazırlanmadığı/ hazırlanamadığı diğer şikayet(ler) için Proje için kurulan Şikayet Giderme Mekanizması (ŞGM) kullanılacaktır. Bu, ilgili ticaret/sanat ve zanaatkar odalarının vb. Proje ve ŞGM hakkında bilgilendirilmesi yoluyla sağlanacaktır.

Satın Almayla İlgili Şikayetler için Genel Gereklilikler

'İlgili taraflar'²⁷ tarafından yazılı olarak Satın Alan Kuruluşlara sunulan ve şikayet sahibinin adını, iletişim bilgilerini ve adresini belirten şikayetler aşağıda belirtilen zaman çizelgelerine ve prosedürlere tabidir:

Şikayetlerin incelenmesi ve çözülmesi için zaman çizelgesi ve süreç

Alt-bileşen 3.1 kapsamındaki TOB PUB'leri, PKB ve TDİOSB, **DB'nin Standart Satın Alma Belgelerini kullanırken** satın alma ile ilgili tüm şikayetleri [Satın Alma Düzenlemelerine](#) ve özellikle [Satın Alma Düzenlemeleri](#) Ek III'te açıklandığı gibi sıkı bir uyum içinde ele alacaktır.

İstisnai durumlarda ve değiştirilmiş ihale dokümanlarının kullanıldığı küçük tutarlı alımlarda, şikayetçi tarafın Adı/Unvanı, Adresi ve İletişim Bilgilerini de içerecek şekilde yazılı olarak Satın Alan Kuruluşlara sunulan şikayet, aşağıda verilen zaman çizelgesine ve prosedürlere tabi olacaktır²⁸:

- Teklife vermeye davet belgelerine ve tekliflerin talep edilmesine yönelik Satın Alma Kuruluşunun diğer belgelerine itiraz için şikayet, Teklifin sunulması için son tarihten en az üç (3) İş Günü önce ilgili Satın Alma Kuruluşuna sunulacaktır: Borçlu, şikayetin alındığını en geç takip eden iş günü içinde yazılı olarak teyit edecek ve cevabı, alındığı tarihten itibaren en geç 3 (üç) iş günü içinde şikayetçi tarafa sunacaktır. Borçlunun teklif vermeye davet belgesini (RFB/RFP/RFQ veya diğer ihale belgeleri) veya diğer belgeleri değiştirmeye karar vermesi durumunda, Satın Alan Kuruluş bir zeyilname yayınlayacak ve gerekirse teklif için son tarihi uzatacaktır.
- İhale yapılmadan önce bir ihale sürecinin dışında bırakılmaya itiraz eden şikayet, Satın Alan Kuruluşun ilgili tarafa söz konusu ihale sürecinin dışında bırakılma bildirimini iletmesini takip eden en az üç (3) İş Günü içinde yapılmalıdır: Satın Alan Kuruluş, şikayetin alındığını en geç takip eden İş Gününde yazılı olarak teyit edecek ve cevabı, alındığı tarihten itibaren en geç 3 (üç) iş günü içinde şikayetçi tarafa sunacaktır. Satın Alan Kuruluşun ihalenin önceki bir aşamasının sonucunu değiştirmeye karar vermesi durumunda, Satın Alan Kuruluş derhal revize edilmiş değerlendirmenin sonuçlarına ilişkin bir bildirimin yanı sıra sonraki adımları tanımlayan belgeyi de sunacaktır.
- Bekleme Süresi içinde Sözleşme Sonuç Kararına itiraz için yapılan şikayet üzerine, Satın Alan Kuruluş üç (3) İş Günü içinde Şikayetin alındığını yazılı olarak kabul edecek, Şikayeti inceleyecek ve Şikayetin alındığı tarihten itibaren en geç üç (3) İş Günü içinde şikayet sahibine yanıt verecektir. Satın Alan Kuruluşun bir şikayeti incelemesi sonucunda, Satın Alan Kuruluşun ihaleyi verme tavsiyesini değiştirmesi halinde, revize edilen ihale verme niyetini daha önce bildirilen tüm Teklif Sahiplerine/Danışmanlara bildirecek ve ihale verme işlemine devam edecektir.

Tablo 20. Satın alma ile ilgili şikayetlere yönelik iş standartları (satın almanın DB tarafından Ön İncelemeye tabi olduğu durumlarda)

²⁷ Bu amaçla ilgili taraf, söz konusu sözleşmeyi almak isteyen gerçek bir Teklif Sahibi/Danışman anlamına gelmektedir. Potansiyel Başvuru Sahipleri/Teklif Sahipleri/Danışmanlar da teklif vermeye davet belgesine veya teklif veya Başvuru talep eden diğer Borçlu belgelerine itiraz eden şikayetlerle ilgili olarak ilgili taraflardır.

²⁸ Bu prosedür ilgili İhale Belgelerinde belirtilecektir.

İşlem Adımı	Sorumlu Kuruluş	Zaman Çerçevesi
Aşağıdaki hususlarla ilgili zorluklara dair şikayetler (i) ön yeterlilik şartları; (ii) ilk seçim belgeleri; (iii) teklif talebi/teklif talebi belgeleri veya (iv) Teklifler veya Başvurular talep eden diğer Borçlu belgeleri	Potansiyel Teklif Sahipleri/ Danışmanlar	Şikayetler, Başvuruların/Tekliflerin son teslim tarihinden en az on (10) İş Günü önce sunulmalıdır PUB/PKB veya Alt-bileşen 3.1 kapsamındaki TDİOSB, TRGM- PUB ile istişare ederek, şikayetin alındığı tarihten itibaren en geç yedi (7) İş Günü içinde yanıt verecektir.
Başvuru Sahibini/Teklif Sahibini/Danışmanı sözleşme için değerlendirme dışı bırakma, sunulan Teklifi reddetme veya ihaleyi verme niyeti konusunda bilgilendirmek.	PUB/PKB veya TDİOSB	Zaman çerçevesi, ihale sürecini yöneten ilgili belgelerde belirtilecektir. Genel bir husus olarak, bildirim PUB/PKB veya TDİOSB ilgili tespiti yaptıktan hemen sonra yapılmalıdır. Yukarıdaki tespite itiraz eden bir Şikayetin alınması üzerine, TRGM- PUB ile istişare yoluyla PUB/PKB veya TDİOSB, şikayetin alınmasından sonra en geç yedi (7) İş Günü içinde şikayet sahibine yanıt verecektir.
İhalenin verilmesi niyetine ilişkin bildirimin iletilmesini müteakip şikayetler, Bekleme Süresi içerisinde PUB/PKB'ye veya TDİOSB'ye sunulacaktır.	Teklif Sahibi/ Danışman	Şikayetler, Bekleme Süresi içerisinde iletilmelidir. TRGM-PUB ile istişare yoluyla PUB/PKB veya TDİOSB, Şikayetin alındığı tarihten itibaren en geç 15 İş Günü içinde yanıt verecektir.
Bilgi alma talebi.	Teklif Sahibi/ Danışman	PUB'nin/PKB'nin veya TDİOSB'nin ihaleyi verme niyetine ilişkin bildiriminin alınmasından itibaren üç (3) İş Günü içinde.
Talep edildiğinde zamanında bilgilendirme yapmak.	PUB/PKB veya TDİOSB	PUB/PKB veya TDİOSB, talebin alınmasından itibaren beş (5) İş Günü içerisinde bilgilendirme toplantısını gerçekleştirecektir. Diğer tüm bilgi alma talepleri için, PUB/PKB veya TDİOSB, ihalenin verildiğine dair kamu duyurusunun yayınlandığı tarihten itibaren en geç on beş (15) İş Günü içerisinde bilgi alma toplantısı düzenleyecektir.
Şikayetin alındığının kabul edilmesi.	PUB/PKB veya TDİOSB	Şikayetin alındığı tarihten itibaren üç (3) İş Günü içinde
Şikayetin sadece Bankaya iletilmesi halinde, şikayetin PUB/PKB'ye iletilmesi	Dünya Bankası	Şikayetin alındığı tarihten itibaren üç (3) İş Günü içinde
Şikayeti, ilgili tüm bilgi ve belgelerle birlikte Banka'ya iletmek.	TOB TRGM PUB aracılığıyla PUB/PKB veya TDİOSB	Şikayetin alınmasından sonra mümkün olan en kısa sürede

6.2.24 Yolsuzlukla Mücadele Kılavuzu

Dünya Bankası'nın 15 Ekim 2006 tarihli ve Ocak 2011'de ve 1 Temmuz 2016'da revize edilen "UİKB Kredileri ve UKB Kredileri ve Hibeleri ile Finanse Edilen Projelerde Sahtecilik ve Yolsuzluğun Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkında Kılavuz İlkeleri" ([Yolsuzlukla Mücadele Kılavuz İlkeleri](#)) proje için geçerli olacaktır.

Borçluların (Banka kredilerinin yararlanıcıları dahil), teklif sahiplerinin, tedarikçilerin, yüklenicilerin ve bunların temsilcilerinin (beyan edilmiş olsun ya da olmasın), alt yüklenicilerin, alt danışmanların, hizmet sağlayıcıların veya tedarikçilerin ve bunların tüm personelinin, Banka tarafından finanse edilen sözleşmelerin satın alınması ve yürütülmesi sırasında en yüksek etik standartlara uymalarını istemek Banka'nın politikasıdır.

Banka, yakın gözetimi sürdürme niyetindedir ve düzenli olarak gözden geçirilecek ve Satın Alma Planında gerektiği şekilde ayarlanacak eşik değerlere göre tüm büyük sözleşmelerin ön incelemesini yapacaktır.

Yönetişim ve yolsuzluk risklerini azaltmak için aşağıdaki önlemler uygulanacaktır:

- Proje başlangıcından itibaren ve sonrasında periyodik olarak mali işler personelinin eğitimi; eğitim, önümüzdeki 12 aylık dönem için gerekli prosedür ve yöntemlere göre özelleştirilecektir.
- Ön inceleme: Banka'nın operasyonel ve satın alma konusunda akredite personeli tarafından yakın uygulama desteği sağlanacaktır. Bu, İş Tanımları ve teknik dokümantasyonun teknik ön incelemesini, yeni kalemler veya malzeme kalitesi getiren tüm inşaat işleri sözleşme değişikliklerini ve projenin uygulanması sırasında Banka ekibiyle mutabık kalınan diğer hususları içerecek ancak bunlarla sınırlı olmayacaktır.
- İlanların ve Sözleşmelerin Yayınlanması: İlanlar ve sözleşme ödülleri için tüm yayınlar [Satın Alma Düzenlemelerinin](#) ilgili hükümlerine göre yayınlanacaktır.
- Yasaklı Firmalar: Ambargolu firmalara veya bireylere (Banka'nın dış web sitesinden doğrulanacaktır) Banka tarafından finanse edilen sözleşmeler için rekabet etme fırsatı verilmemesini sağlamak için gerekli özen gösterilecektir.
- Geçici olarak askıya alınan firmalar: Geçici olarak faaliyeti askıya alınan firmalara veya bireylere (Müşteri Bağlantısı aracılığıyla doğrulanacak) Banka tarafından finanse edilen sözleşmeler için rekabet etme fırsatı verilmemesini sağlamak için gerekli özen gösterilecektir.
- Şikayetler: İstekliler tarafından yapılan tüm şikayetler, her bir özel alım faaliyeti veya tüm Proje alımları için Satın Alan Kuruluş tarafından oluşturulacak bir Şikayet İşleme Komitesi tarafından ele alınacaktır. Komitenin kurulması ve işletilmesi amacıyla özel bir protokol geliştirilecektir. Protokol, Banka ile mutabık kalındıktan ve PUB/PKB ve/veya TDİOSB tarafından kabul edildikten sonra PUK'nin ayrılmaz bir parçasıdır.
- İhalelerin verilmesinin izlenmesi: Tüm sözleşmelerin tekliflerin geçerlilik süresi içinde ve ön incelemeye tabi sözleşmelerde Banka'nın "itiraz yok" kararının verilmesinden hemen sonra imzalanması gerekmektedir. Satın Alma Planı formatı, fiili tarihler ("itiraz yok onayı" ve ödül) hakkında bilgi içerecek ve nedenlerini belirlemek için vaka bazında incelenecek olan gereksiz gecikme için izlenecektir.
- Fiziki ilerlemeye karşı ödemenin izlenmesi: Banka için hazırlanan izleme raporları, ödeme taksitlerine kıyasla fiziksel ilerlemeyi izlemek için bir form içerecek şekilde özelleştirilecektir.
- Ödemelerin zamanında yapılması: Yüklenicilere, tedarikçilere ve danışmanlara yapılan ödemeler, zamanında ödeme yapılmasını sağlamak için altı aylık ADMR'ler aracılığıyla izlenecektir. TOB, ABDGM aracılığıyla, (a) tüm taahhütleri ve ödenmemiş yükümlülükleri izlemek, (b) yükümlülükler girmeden önce taahhüt edilmemiş fonların yeterliliğini sağlamak, (c) tedarikçilere, danışmanlara ve yüklenicilere yapılan ödemelerin sözleşme

koşullarına göre gecikmeden ödenmesini sağlamak için ödemeleri izlemek amacıyla satın alma, sözleşme yönetimi ve mali yönetimi kapsayan bir sistem/veritabanı (Banka tarafından kabul edilebilir) tutacaktır.

Yukarıda belirtildiği gibi, Banka'nın Yolsuzlukla Mücadele Kılavuz İlkeleri uyarınca ve DBG'nin Yaptırımlar Çerçevesinde belirtilen geçerli yaptırım politikaları ve prosedürlerine uygun olarak yaptırım uygulanan bir firma veya kişi, Banka'nın belirleyeceği süre boyunca Banka tarafından finanse edilen bir sözleşmeyi almaya veya Banka tarafından finanse edilen bir sözleşmeden mali veya başka bir şekilde yararlanmaya uygun olmayacaktır.

Seçilen tedarikçi(ler), yüklenici(ler), danışman(lar) (firma veya şahıs), müşteri bağlantısındaki geçici olarak onaylanmış firmalar listesi ve Banka'nın harici internet sitesindeki yasaklanmış firmalar listesi ile kontrol edilecektir:

<http://www.worldbank.org/html/opr/procure/debarr.html>.

TOB, PUB'leri ve PKB'si aracılığıyla, Alt-bileşen 3.1 kapsamında seçilen TDİOSB'lerin ve Alt-bileşen 3.2 kapsamındaki Alt-projelerin faydalanıcılarının Banka'nın yolsuzlukla mücadele tedbirlerine uymalarını sağlayacak ve Banka tarafından ambargo uygulanan firma ve şahıslardan hizmet almayacaktır.

6.2.25 Dökümantasyon ve Kayıtların Tutulması

TOB, PUB'ler, PKB ve Alt-Bileşen 3.1 kapsamındaki TDİOSB aracılığıyla, tüm satın alma belgelerinin ve ilgili yazışmaların eksiksiz ve güncel bir kaydını dosyalarında tutacak ve bunlar denetim görevleri sırasında Banka personeli tarafından incelenecektir. Her sözleşme için ayrı dosyalar tutulmalıdır (hem basılı kopya hem de elektronik kopya dahil).

Bu belgeler, ihale belgelerini, teklif sahipleri tarafından sunulan teklifleri, imzalanan sözleşmenin aslını, ilgili tekliflerin analizini ve Banka veya Danışmanları tarafından incelenmek üzere ihalenin verilmesi konusunda tavsiyeleri içerecek ancak bunlarla sınırlı olmayacaktır.

Borçlu, proje uygulaması sırasında ve İkras Anlaşmasının kapanış tarihinden sonra iki yıla kadar her bir sözleşme ile ilgili tüm belgeleri (Banka tarafından önceden incelemeye tabi sözleşmeler dahil) muhafaza edecek ve daha sonra bunlar Devlet Arşivlerine devredilecektir.

Çeşitli değerli belgelerin (teklif teminatı, kesin teminat, avans teminatı gibi) orijinalleri de TOB PUB'leri, PKB ve seçilen TDİOSB'ler tarafından kasada saklanacaktır. TOB PUB, PKB ve seçilen TDİOSB(ler), DB veya danışmanları/denetçileri tarafından incelenmek üzere talep edilmesi halinde söz konusu belgeleri DB'ye sunacaktır.

7. İZLEME VE DEĞERLENDİRME DÜZENLEMELERİ

Projenin İzleme ve Değerlendirme yaklaşımı üç ana sütundan oluşmaktadır:

- a. Proje sonuçlarının izlenmesi (PGA sonuçları ve ara göstergeler);
- b. Teknolojilerin benimsenmesini ve bu tür teknolojilerin ve ilgili hizmet sunumunun faydaları ve ödünleşimlerine ilişkin algıları anlamak için paydaş temelli izleme yaklaşımları; ve
- c. Proje tarafından teşvik edilen teknolojilerin, özellikle de en yeni olanların faydalarını anlamak için etki temelli değerlendirme yaklaşımları.

PGA sonuçları ve ara göstergelerle ilgili olarak, proje uygulamasının ilk altı ayı boyunca, PUB ile yakın bir şekilde çalışan PKB bünyesindeki İ&D personeli, PGA ve ara göstergelerin her biri için veri toplamak ve raporlama yapmak üzere özel gösterge fişleri tanımlayacaktır. Paydaş temelli izleme yaklaşımları ve etki temelli değerlendirme yaklaşımları ile ilgili olarak, PUB'lerle yakın işbirliği içinde çalışan PKB'ye bağlı İ&D personeli, paydaş temelli algıları değerlendirmek için ilgili bileşenler kapsamında kullanılacak araçlara yönelik özel çalışma programını tanımlayacaktır (bkz. Ek 15 - İ&D Planı).

Alt bileşenler altındaki faaliyetler, anketler ve/veya öz değerlendirme araçları, çevrimiçi platformlar ve tarla forumları gibi tarla temelli araçlarla tamamlanan teknolojiler ve ilgili hizmet sağlama boyutları hakkındaki algıları izlemek için kullanılacaktır. İzleme faaliyetlerinin bu paydaş temelli katılımcı niteliği, farklı türde üreticiler, ekinler ve bölgesel koşullar için tarla/çiftlik düzeyinde çeşitli teknolojilerin etkinliğini, sonuçlarını ve etkisini değerlendirmek için daha yapılandırılmış değerlendirmelerle (mümkünse yarı deneysel yaklaşımlar kullanılarak) tamamlanacaktır. Bu değerlendirmeler, farklı teknolojilerin başarılı bir şekilde kullanılmasını sağlayan koşullar, üretilen faydaların türü ve büyüklüğü (ekonomik, çevresel), hangi koşullar altında teknolojilerin kârlı olduğu ve hangi tür - teknik ve mali - desteğin gerekli olduğu hakkında daha sağlam kanıtlar üretecektir. Kullanıcı tanıklıklarıyla birlikte değerlendirmelerin sonuçları, çiftçilerin ilgisini ve yatırım yapma isteğini ve finans kurumlarının bunları finanse etme istekliliğini artırarak akıllı teknolojilerin daha geniş ölçüde benimsenmesini destekleyecektir.

Projenin genel İ&D'si PKB'nin sorumluluğunda olacak ve bu görevde özel personel tarafından desteklenecektir. PKB, projenin sonuç çerçevesine göre ilgili faaliyetleri ve sonuç göstergeleri hakkında veri toplamak da dahil olmak üzere, izleme ve değerlendirme faaliyetlerinde merkezi düzeyde ilgili genel müdürlüklerin PUB'leri ile koordinasyon sağlayacaktır. PKB ayrıca proje çıktılarının ve sonuçlarının genel izleme ve değerlendirmesinin yanı sıra yıllık çalışma planlarının geliştirilmesi ve izlenmesinden de sorumlu olacaktır.

Uygulama performansının değerlendirilmesi için gerekli bilgileri birleştirecek ve aynı zamanda gösterge hedeflerine ulaşılmasını izlemek için entegre bir İzleme Bilgi Sistemi (İBS) kurulacaktır.

DB'nin rehberliğinde sonuç ölçümüne liderlik etmek ve proje ilerleme raporlarında birleştirilmek üzere İ&D

verilerini derlemek için tam zamanlı İ&D uzmanları atanacaktır. Göstergelerin tanımı/açıklaması, sıklığı, veri kaynağı ve metodolojisi ile veri toplama sorumlulukları İzleme ve Değerlendirme Uzmanları tarafından hazırlanacak İzleme ve Değerlendirme Planında yer alacaktır.

Ayrıca, ölçüm yaklaşımlarının ve veri toplama, raporlama ve değerlendirme stratejilerinin uyumlaştırılması da dahil olmak üzere projenin genel İzleme ve Değerlendirme stratejisini daha da

iyileştirmek için bir İzleme ve Değerlendirme teknik çalışma grubu kurulacaktır. İ&D çalışma grubu, Kıdemli İ&D Uzmanı tarafından koordine edilecektir.

Proje ara dönem değerlendirmesi (ADD), genel uygulama ilerlemesini değerlendirecek ve uygulamayı etkileyen kilit sorunları tespit edip çözecek ve gerekirse proje tasarımını ayarlayacaktır. Proje etkinliğinden üç yıl sonra gerçekleştirilecek olan ADD'yi bilgilendirmek için değerlendirmelerin/çalışmaların hazırlanması, proje çıktılarının ve etkilerinin elde edilmesinin değerlendirilmesine odaklanacaktır. Projenin etkileriyle ilgili olarak, özellikle proje tarafından teşvik edilen teknolojilerin ve yaklaşımların daha da yaygınlaştırılması ve kapsayıcılığın (küçük ölçekli çiftçiler, kadınlar, gençler) sağlanması için projenin ne ölçüde koşullar yarattığına odaklanılacaktır.

Proje kapanışından sonraki altı ay içinde, Uygulama Tamamlama ve Sonuç Raporu (UTSR) için girdi sağlamak amacıyla nihai bir değerlendirme yapılacaktır. Bu rapor, nihai sonuçların değerlendirilmesi, genel performansın değerlendirilmesi ve temel derslerin çıkarılması amacıyla hazırlanacaktır.

Spesifik İ&D faaliyetleri her bir alt bileşenin bütçesine dahil edilirken, en çapraz değerlendirmeler (yani, proje kapsamında işe alınacak bağımsız uzmanlar tarafından gerçekleştirilecek olan orta vadeli değerlendirme/çalışmalar ve nihai değerlendirmeler) Bileşen 4 bütçesi kapsamında karşılanacaktır.

7.1 Sonuç Çerçevesi

Projenin 4 PGA göstergesi ve 18 ara göstergesi bulunmaktadır. PGA ve ara göstergelerin gerçekleştirilmesinden farklı genel müdürlükler sorumludur.

Proje geliştirme amacı, sürdürülebilir ve rekabetçi tarımsal büyüme kapasitesini güçlendirmek ve hedeflenen bölgelerde iklim akıllı tarımın kullanımını teşvik etmektir. Bu çerçevede, 4 PGA göstergesi aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır:

Tarımda sürdürülebilir ve rekabetçi büyüme kapasitesinin artırılması için iki gösterge belirlenmiş ve tarım sektöründe iklim akıllı teknolojilerin kullanımının artırılması için iki gösterge hedeflenmiştir. Aşağıdaki tabloda göstergelerin başlangıç ve bitiş hedef değerleri ile sorumlu genel müdürlükler gösterilmektedir.

Tablo 21. PGA Seviye Göstergeleri

Gösterge Adı	Başlangıç	Son Hedef	Sorumlu GM'ler
Sürdürülebilir ve rekabetçi tarımsal arazi planlaması/yönetimi geliştirmek için bütünleşik bilgilerine sahip olunan arazi alanı(Hektar [Ha])	0	14.000.000.000	TRGM
İyileştirilen/inşa edilen laboratuvarlarda işlenen hayvan hastalıkları/zooonoz teşhis analizleri/testlerindeki artış (Yüzde)	0	100	GKGM
İAT teknolojilerini benimseyen çiftçiler (cinsiyete göre ayrıştırılmış) (Sayı)	0	42.500	TRGM
Geliştirilmiş tarım teknolojilerini benimseyen çiftçiler (cinsiyete göre ayrıştırılmış) (CRI, Sayı)	0	42.500	TRGM/ TAGEM

Bileşenler bazında ara göstergeler belirlenmiştir:

- TRGM ve BTGM'nin sorumlu olduğu ilk bileşen için beş gösterge belirlenmiştir.

- GKGM'nin sorumluluğundaki ikinci bileşene ilişkin dört gösterge belirlenmiştir.
- TRGM ve TAGEM tarafından gerçekleştirilecek olan üçüncü bileşene ilişkin yedi gösterge belirlenmiştir.
- ABDGM'nin sorumluluğundaki dördüncü bileşen için iki gösterge belirlenmiştir.

Tablo 22. Ara seviye göstergeleri

Gösterge Adı	Başlangıç	Son Hedef	Sorumlu GM'ler
Bileşen 1: İklim Akıllı Tarımsal Gıda Politikası, Planlaması ve Yatırımı için Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi			
Toprak analizi ve toprak haritalaması yapılan alan (Hektar(Ha))	8.500.000	22.500.000	TRGM
Toprak ve arazi bilgi boşluklarını daraltmak ve/veya toprak/arazi izlemeyi desteklemek için bilgi ve karar destek alt sistemleri (Sayı)	0	5	TRGM
Proje kapsamında arazi notlarının hazırlandığı alan (Hektar(Ha))	0	78.300.000	TRGM
Geliştirilen, pilot uygulaması yapılan ve uygulanmakta olan verim/üretim tahmin/uyarı modelleri (Sayı)	0	2	BTGM/ TRGM
Proje tarafından desteklenen bilgileri karar vermeyi desteklemek için kullanan kullanıcılar (Yüzde)	0	75	BTGM/ TRGM
Bileşen 2. Etkili Hastalık Gözetimi/Teşhisi Ve Kontrolü için Hayvan Sağlığı Kapasitesinin Geliştirilmesi			
Yeni inşa edilen veya yenilenen ve sertifikalandırılan/çalışması onaylanan veteriner laboratuvarı biyogüvenlik seviyesi birimleri (BGS 2) (Sayı)	0	12	GKGM
Hayvan sağlığı açısından profesyoneller, eğitim almış veterinerlik enstitüleri (Veteriner İlaç Kontrol Merkezi dahil) (Sayı)	0	5.250	GKGM
VETKOM'un kurulması ve faaliyette olması (Yüzde)	0	100	GKGM
Yeni inşa edilen veya yenilenen ve faaliyet göstermek üzere sertifikalandırılan/onaylanan veteriner laboratuvarı biyogüvenlik seviyesi (BGS 3) birimleri (Sayı)	0	7	GKGM
Bileşen 3: Üretkenliği, Kaynak Verimliliğini ve İklim Direncini Arttırmaya Yönelik Yatırımlar			
İklim dirençli sera altyapısı için hazırlanan alan (Hektar(Ha))	0	179	TRGM
Altyapı ve hizmet sağlama modelleri pilot olarak uygulanmış ve ölçek büyötmeye yönelik dersler pekiştirilmiştir. (Sayı)	0	2	TRGM
İAT teknolojilerinin benimsenmesi için finansal destek ile ulaşılan yararlanıcılar (Sayı)	0	55.000	TRGM
İAT teknolojileri ve uygulamalarının uygulanması konusunda eğitilen çiftçiler (cinsiyete göre ayrıştırma) (Sayı)	0	77.550	TRGM
Kadınlara göre ayrıştırılmış olarak İAT teknolojileri ve uygulamalarının uygulanması konusunda eğitilen çiftçiler (Sayı)		19.800	TRGM
İAT teknolojileri ve uygulamalarının kullanımı konusunda eğitilen yayım personeli/hizmet sağlayıcılar (Sayı)		3.274	TRGM/ TAGEM
Kadınlara göre ayrıştırılmış eğitimli yayım personeli/hizmet sağlayıcılar (Sayı)	0	915	
Proje tarafından sağlanan finansman desteğinden yararlanan kadınlar (Sayı)	0	13.700	TRGM

Sürdürülebilir ve İAT teknolojileri ve/veya uygulamalarına ilişkin araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) girişimleri (Sayı)	0	39	TAGEM
Bileşen 4: Proje Yönetimi, İzleme ve Değerlendirme			
Proje İzleme Bilgi Sistemi geliştirilmiş ve çalışır durumda (Yüzde)	0	100	ABDGM
Vatandaş Katılımı sürecinden 'Memnun' veya daha yüksek puan alan proje yararlanıcılarının payı (Yüzde)	0	75	ABDGM

7.2 Raporlama

Proje uygulama dönemi boyunca, planlama, performans ve etki izleme ve değerlendirme için PKB tarafından çeşitli raporlar (Altı Aylık İlerleme Raporları, ÇSYP'nin uygulanması, ÇSYP kapsamında gerekli olan Ç&S belgelerinin hazırlanma ve uygulanma durumu, paydaş katılım faaliyetleri, şikayet mekanizma(lar)ının işleyişi vb. dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere Projenin Çevresel, Sosyal, Sağlık ve Güvenlik (ÇSGS) performansı) hazırlanacaktır. Ayrıca, bu raporlar sadece Dünya Bankası denetimine değil, aynı zamanda uygulayıcı kuruluşların karar vericilerine ve PYK'ye de sunulacaktır. Böylece projenin uygulama dönemi boyunca etkin bir şekilde yönetilmesi amaçlanmaktadır.

PUB'ler, yüklenicilerden tüm Alt Proje sahalarına ilişkin çevresel ve sosyal izleme raporları da dahil olmak üzere aylık ilerleme raporlarını kendilerine (PUB'lere) sunmalarını talep edecek ve çalışma süresi boyunca raporlamanın kalitesini izleyecektir. Ayrıca, PUB'ler yüklenicilerin ihale dokümanlarına raporlama gerekliliklerini dahil edecektir. Raporlama faaliyetleri PKB, PUB'ler ve TOB'nin taşra teşkilatları (İl Müdürlükleri, Araştırma Enstitüleri, Veteriner Kontrol Enstitüleri vb.) Raporlama, inşaat yüklenicilerinin ilgili faaliyetlere başlamasından 30 gün sonra başlayacak ve sözleşme uygulaması boyunca aylık olarak devam edecektir. Talep edilmesi halinde, bu aylık raporlar Proje Koordinasyon Birimi (PKB) aracılığıyla Banka'ya sunulacaktır.

Altı Aylık İlerleme Raporu: DB, projeye ilgili faaliyetleri izlemek, değerlendirmek ve denetlemek amacıyla yılda iki misyon ziyareti düzenlemektedir. Bu amaçla, söz konusu misyonlar başlamadan önce, tercihen Ocak ve Haziran aylarında 6 aylık ilerleme raporları hazırlanmalı ve Dünya Bankası ile paylaşılmalıdır. İlerleme raporlarında, mali performans, yasal taahhütlerin yerine getirilmesi ve şikayet mekanizmasının yanı sıra proje faaliyetlerindeki fiziksel ilerleme de sunulacaktır. Projedeki fiziksel ilerleme, sonuçlar çerçevesinde belirlenen hedefler temelinde değerlendirilecektir. Bu nedenle, ilerleme raporlarının hazırlanmasında PUK'de belirtilen PGA ve ara göstergelerin aynısı kullanılmalıdır.

Yıllık Çalışma Planı ve Bütçe (YÇPB): Proje uygulaması sırasında, projenin ilerleyişine göre yıllık planlar ve bütçeler, yani YÇPB-Yıllık Çalışma Planı ve Bütçesi, tüm uygulayıcı birimlerin katılımıyla hazırlanacaktır. YÇPB, belirli bir yıldaki başarılarla ilişkin bölümleri ve bir sonraki yıl için proje faaliyeti başına bütçe tahsis planlamasını kapsayacaktır.

YÇPB hazırlanırken basit ve anlaşılır bir format kullanılmalıdır. YÇPB iki ana bölümden oluşmaktadır;

- Her bir Genel Müdürlük için yıllık planlama süreci ve tahsis edilen bütçe ve
- Önerilen faaliyetler için çalışma planı.

İlk bölümde yıllık bütçe çalışması yapılırken göz önünde bulundurulacak hususlara ve o yıl finanse edilecek faaliyetlerin önceliklendirilme nedenlerine kısaca değinilecektir. Ardından, uygulayıcı kurumlara (Genel Müdürlükler) göre konsolide bütçe ve alt bileşenlere/faaliyetlere göre ayrıntılı bütçe tahsisatları tablo formatında sunulacaktır.

İkinci bölümde ise planlanan faaliyetlerin 12 aylık zaman çizelgesi yer alacaktır. Her bir alt bileşen altındaki faaliyetlere göre bir çalışma programı hazırlanacaktır. Bu bölümde, o yıl için başlayacak veya devam edecek alt bileşenlere ilişkin faaliyetlerin 12 aylık takvime kaydedileceği dönem yer almaktadır.

YÇPB çalışmaları iki ayrı dönemde gerçekleştirilecektir. İlk dönem bir "Performans Değerlendirmesi" olarak düşünülebilir. Performans değerlendirme toplantıları her yılın Ocak ayında yapılacak ve bu toplantıda bir önceki yılın hem fiziki hem de mali performansları değerlendirilecektir. Uygulama sırasında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri de bu toplantıda ele alınacaktır.

YÇPB'nin hazırlanmasının önemli bir boyutu, faaliyetlerin planlanmasının Yıllık Yatırım Programı ile senkronize edilmesidir. Bu amaçla, SBO'nun yatırım programı takvimine uygun olarak projenin yıllık planlanmasının yapılmasına ve proje faaliyetlerinin zamanında yatırım programına dahil edilmesine özel önem verilmelidir. Bu çerçevede, ikinci bir çalışma dönemi olarak, uygulayıcı Genel Müdürlüklerdeki PUB'ler, bir sonraki yılın faaliyetlerine ilişkin tekliflerini Haziran ayı sonuna kadar PKB'ye sunarlar. Uygulayıcı birimlerden gelen faaliyet ve bütçe öngörülerini değerlendirilecektir. Ardından, yıllık plan ve bütçenin ilk taslağı PKB tarafından hazırlanacak ve Haziran ayı sonunda KAYA sistemine yüklenecektir. Son olarak, bütçe sınırlamalarına göre ve SBO ve uygulayıcı GM'lerle yapılan görüşmeler dikkate alınarak, YÇPB'nin nihai hale getirilmesi gerekmektedir. Bu görüşmeler Ekim ayına kadar devam edecektir. Önerilen faaliyetler ve bütçe taleplerine ilişkin nihai değerlendirme, tüm uygulayıcı Genel Müdürlüklerin katılımıyla Ekim ayında gerçekleştirilecek toplantıda tamamlanacaktır. Toplantı sonrasında alınan kararlar çerçevesinde revize edilen faaliyetler ve bütçeler PUB'ler tarafından PKB'ye gönderilecek ve YÇPB'ye son şekli verilecektir. Nihai bütçe dokümanı 15 Kasım'dan önce onay için Dünya Bankası'na gönderilecektir. Dünya Bankası onayının Kasım ayında alınmasının ardından, nihai hale getirilen YÇPB Kasım ayı sonundan önce SBO'nun "KAYA" sistemine girilecektir.

Tablo 23. YÇPB'nin Hazırlanması İçin Takvim.

Faaliyet	Zamanlama
PUB'ler tarafından bütçe tekliflerinin ilk taslağının hazırlanması	Haziran
PKB, PUB'lerin her bir bütçe teklifini toplar.	Haziran
PKB, YÇPB'nin konsolide edilmiş ilk taslağını hazırlar ve KAYA sistemine yükler.	Haziran Sonu
SBO ve uygulayıcı GM'ler arasındaki görüşmeler	Temmuz-Ağustos
Değerlendirme Toplantısı ve YÇPB'nin sonuçlandırılması	Ekim sonundan önce
YÇPB'nin Dünya Bankası'na sunulması ve onay alınması	Kasım'ın ilk yarısı
YÇPB'nin nihai versiyonunun KAYA sistemine yüklenmesi	Kasım sonundan önce

Tablo 24. Rapor Listesi

Rapor Listesi	Zamanlama
Altı Aylık İlerleme Raporları	Her 6 ayda bir: Ocak sonu ve Haziran sonu
Yıllık Çalışma Planı ve Bütçe	Yıllık
Ara dönem Raporu	3. Yılın sonunda
Proje Tamamlama Raporu	Projenin sonunda (proje kapanışından sonra altı ay içinde)
Yararlanıcı Anketleri	Her 2 yılın sonunda

8. ÇEVRESEL VE SOSYAL BOYUTLAR

TUCSAP Projesi'nin çevresel ve sosyal (Ç&S) değerlendirmesi yapılmış ve proje uygulamasına rehberlik edecek olan ÇSYÇ'de sunulmuştur. Ulusal yasa ve yönetmeliklere, Dünya Bankası'nın ÇSS'lerine, Dünya Bankası Grubu'nun Çevre Sağlığı ve Güvenliği (ÇSG) Genel ve sektöre özel kılavuzlarına ve İyi Uluslararası Endüstri Uygulamalarına (İUEU) dayanan ÇSYÇ, projenin genel risk ve etkilerini inceler ve önerilen Projenin potansiyel çevresel ve sosyal etkilerini ele almak için benimsenecek kapsamlı çevresel ve sosyal yönetim yaklaşımının kapsamını belirler. Bu bakış açısıyla, ÇSYÇ, ulusal mevzuat ile Dünya Bankası ÇSS'leri arasındaki mevcut boşlukları belirleyen ulusal ÇSD çerçevesinin ve Dünya Bankası ÇSS'lerinin bir değerlendirmesini sunar ve boşlukları kapatmak için ilgili önlemler burada belirlenmiştir ve proje uygulaması sırasında takip edilecektir.

TUCSAP kapsamında Ç&S riskleri ve etkileri olan tüm proje faaliyetleri zorunlu ÇSED'e tabi tutulacak ve Ulusal Düzenleyici Çerçeve ve Dünya Bankası Çevresel ve Sosyal Standartları ile uyumlu olacaktır. Proje faaliyetlerinin çevresel ve sosyal açıdan taranması ve değerlendirilmesine ilişkin kılavuz ve prosedürler ile kategorizasyon kriterleri ÇSYÇ belgesinin 6. Bölümünde belirtilmiştir. TOB (PKB ve PUB'ler aracılığıyla) Ç&S belgelerinin uygulanmasını izlemekten ve projenin Ç&S uygulamasının durumunu Banka'ya raporlamaktan sorumlu olacaktır. ÇSYÇ, gerekli görüldüğü takdirde ihale dokümanlarının, sözleşmelerin ve hibe dokümanlarının bir parçası olacak Alt Projeye özgü Ç&S araçlarını (ÇSYP, ÇSYP Kontrol Listesi, İYP, YYP, PKP, vb.

8.1 Proje çevresel ve sosyal riskler ve etkileri

ÇSYÇ'de belirtildiği üzere, projenin çevresel risk derecelendirmesi aşağıdaki hususlar çerçevesinde Önemli olarak değerlendirilmektedir;

- İnşaat işleri ile ilişkili proje faaliyetleri bir dizi olumsuz risk ve etki yaratabilir ve özellikle: hava kalitesini etkileyen toz ve araç egzoz emisyonları; gürültü ve titreşim; tehlikeli ve tehlikeli olmayan atıkların oluşumu ve toprak kirliliği; İSG ile ilgili riskler; artan trafik hacmi ve ağır hizmet araçlarının hareketinden kaynaklanan trafik ve yolla ilgili riskler; ilgili toplum sağlığı ve güvenliği (TSG); seralardaki haşere yönetimi faaliyetleriyle ilişkili sağlık riskleri; ve COVID-19'un yayılma riskleri.
- Gübre yönetimi faaliyetlerinin iyileştirilmesinin yanı sıra biyogaz ve organik gübre üretim tesislerinin kurulması için potansiyel olarak inşaat ve ekipmanı destekleyecek olan Alt bileşen 3.3 kapsamında proje, biyogaz üretimi için gübre toplama ve yönetimi nedeniyle patojenlere ve vektörlere maruz kalma (proje geliştirmenin bu aşamasında önerilen faaliyetler veya fizibilite çalışmaları hakkında herhangi bir ayrıntı mevcut değildir), noktasal kirlilik kaynakları yaratma potansiyeli, teknik güvenlik sorunları, sera gazı emisyonları yaratabilir.
- Kritik inşaat işleri ve ekipman ihtiyaçları, biyogüvenlik ve biyogüvenlik eğitimleri ve merkezi bir VETKOM kurulması için yatırım yaparak veteriner laboratuvarlarının biyogüvenliğini BGS2 ve BGS3'e yükseltmek için enstitülerin altyapısının iyileştirilmesinin yanı sıra destekleyecek olan "Etkili hastalık gözetimi ve kontrolü için hayvan sağlığı kapasitesinin geliştirilmesi" hedefli Bileşen 2 kapsamındaki faaliyetler, işletme aşamasında ek olarak bir dizi biyogüvenlik riski de yaratacaktır.
- Jeotermal enerjiye erişim için altyapı inşa ederken (bu bağlamda bir dizi faaliyeti finanse ederek: jeotermal sondaj ve jeotermal ısıtma güç üretim tesisi; enerji nakil hattı ve şebeke yedek güç hattı ile elektrik trafo merkezi; içme ve kullanma suyu rezervuarları ve pompa istasyonları; telekomünikasyon merkezi; drenaj şebekesi; gaz temini; yerel yollar vb.) veya özel sektör tarafından finanse edilen ilgili tesislerin inşası (yeni seraların ve meyve işleme tesislerinin inşası) veya TDİOSB altyapısı (atık su arıtma tesisi; yağmur suyu toplama tesisi; biyogaz üretim planı ve yenilenebilir enerji üretimi; ve organik gübre üretim tesisi), doğal

yaşam alanları ve bunlar tarafından desteklenen flora ve fauna kaynakları üzerinde bazı etkiler olabilir.

ÇSYÇ dokümanında Proje sosyal risk derecelendirmesi aşağıdaki hususlar çerçevesinde Önemli olarak değerlendirilmiştir;

- Alt bileşen 1.1'in faaliyetleri, toprak etüt çalışmalarının yürütülmesini destekleyecektir. TOB halihazırda toprak etütlerini Ç&S etkilerini ve risklerini en aza indirecek bir yaklaşımla yürütmektedir: çalışmalar arazi sahibinin rızası olmadan başlayamaz ve çalışmaların arazilerin ekili olmadığı zamanlarda yapılmasına öncelik verilecektir, vb. Bu nedenle, Alt-bileşen 1.1 kapsamındaki faaliyetler nedeniyle arazi edinimi ve arazi kullanımı kısıtlamaları beklenmemektedir. Zemin etüdüne tabi arazilerde veya bitişik arazilerde herhangi bir zarar meydana gelirse, bunlar YYÇ'de tanımlanan yetkilere uygun olarak tazmin edilecektir.
- İnşaat faaliyetleri muhtemelen arazi edinimi gerektirecek ve kaçınılmaz olarak geçici/kalıcı arazi kullanım kısıtlamalarını, irtifak haklarını, geçim kaynakları üzerindeki etkileri/ Alt Bileşenler 2.1, 2.2 ve 3.1 için varlıkların ve yapıların araziden kaldırılmasını beraberinde getirecektir. Ancak Alt Projelerin ayrıntıları belirlendikten sonra, potansiyel risk ve etki değerlendirmesi ve ilgili etki azaltma önlemleri projenin Ç&S araçlarına dahil edilir. İnsanların fiziksel olarak yer değiştirmesi beklenmemektedir. Arazi edinim ihtiyaçlarının yanı sıra, inşaat işlerinin standart, geçici ve sahaya özgü inşaat etkileri olacaktır.
- Alt-bileşenler 1.2, 3.3 ve 3.4 kapsamındaki faaliyetlerin yoğunluğu, kapasitelerini geliştirmek için çok çeşitli paydaşlara teknik destek sağlanmasına, paydaş istişarelerinin/farkındalık kampanyalarının yürütülmesine, veri toplama ve yazılım/donanım/ekipman ediniminin yaygınlaştırılmasına/analizine, teknik uzmanlığa ve dijital çözümlerin saha doğrulamasına odaklanacaktır.
- Sosyal riskler ve etkiler işgücü ve çalışma koşulları, İSG, arazi edinimi ve yeniden yerleşim, TSG (COVID-19 dahil) ile ilişkilidir. Türkiye iyi bir İSG yasal çerçevesine sahiptir, ancak uygulama zayıftır ve proje uygulaması sırasında potansiyel sorunların ortaya çıkma riski vardır. Projenin hassas gruplar (çiftçiler, kadınlar, yoksul veya genç/yaşlı çiftçiler, vb.) üzerinde olumsuz etkilerinin olması beklenmemektedir ve PKP'ye uygun olarak bu grupların proje uygulamasına aktif katılımı sağlanacaktır.
- Belirlenen hassas bireyler/gruplar kadın çiftçiler, yaşlı çiftçiler, okuma yazma bilmeyen çiftçiler, kiracı çiftçiler, okuma yazma bilmeyen işçiler, göçmenler de dahil olmak üzere mevsimlik tarım işçileri ve engellilerdir. Dezavantajlı/hassas grupların/bireylerin görüşlerinin dahil edilmesine ve Alt Projelerin fırsatlarından tam olarak yararlanmalarının sağlanmasına özel önem verilecektir. İnşaat işleri ile ilgili SÇD/SH riskleri düşük olarak değerlendirilmiştir. SÇD/SH ile ilgili ulusal yasa ve mevzuat yürürlüktedir ve çalışanlar ve yükleniciler için Davranış Kuralları da dahil olmak üzere SÇD/SH risklerinin ele alınmasına yönelik sağlam önlemler içermektedir.

8.2. Proje ile ilgili çevresel ve sosyal standartlar

Dünya Bankası ESF, projeleri desteklemek için tasarlanmış bir Banka Politikası ve on Çevresel ve Sosyal Standart (ÇSS) aracılığıyla Dünya Bankası'nın sürdürülebilir kalkınmaya olan bağlılığını ortaya koymaktadır. ÇSS'ler, Banka tarafından Yatırım Projesi Finansmanı yoluyla desteklenen projelerle ilişkili sosyal ve çevresel risklerin ve etkilerin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve azaltılması ile ilgili olarak Borçlular tarafından karşılanması gereken gereklilikleri belirler.

Bu ÇSS'ler, risk ve etkilerden kaçınmak, bunları en aza indirmek, azaltmak ve hafifletmek ve önemli kalıntı etkilerin kaldığı durumlarda bu etkileri telafi etmek veya dengelemek için hedef ve gereklilikleri tanımlayarak Projenin proje yaşam döngüsü boyunca karşılayacağı standartları belirler. On ÇSS'den

sekizi, Borçlunun ve Projenin proje yaşam döngüsü boyunca karşılayacağı standartları aşağıdaki gibi belirlemektedir:

- ÇSS1: Çevresel ve Sosyal Risklerin ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi
- ÇSS2: İşgücü ve Çalışma Koşulları
- ÇSS3: Kaynak Verimliliği ve Kirlilik Önleme ve Yönetimi
- ÇSS4: Halk Sağlığı ve Güvenliği
- ÇSS5: Arazi Edinimi, Arazi Kullanımına İlişkin Kısıtlamalar ve Gönülsüz Yeniden Yerleşim
- ÇSS6: Biyoçeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi
- ÇSS8: Kültürel Miras
- ÇSS10: Paydaş Katılımı ve Bilgi Paylaşımı

ÇSS'lere ek olarak, genel ve sektöre özel İyi Uluslararası Endüstri Uygulamaları (İUEU) örnekleri içeren teknik referans dokümanları olan Dünya Bankası Grubu Çevre, Sağlık ve Güvenlik (ÇSG) Kılavuzları da Projede uygulanacaktır;

- Genel ÇSG Kılavuzları
- Yıllık Mahsul Üretimi için ÇSG Kılavuzları
- Jeotermal Enerji Üretimi için ÇSG Kılavuzları
- Elektrik Enerjisi İletimi ve Dağıtımı için ÇSG Kılavuzları
- Su ve Sanitasyon için ÇSG Kılavuzları
- Atık Yönetimi için ÇSG Kılavuzları

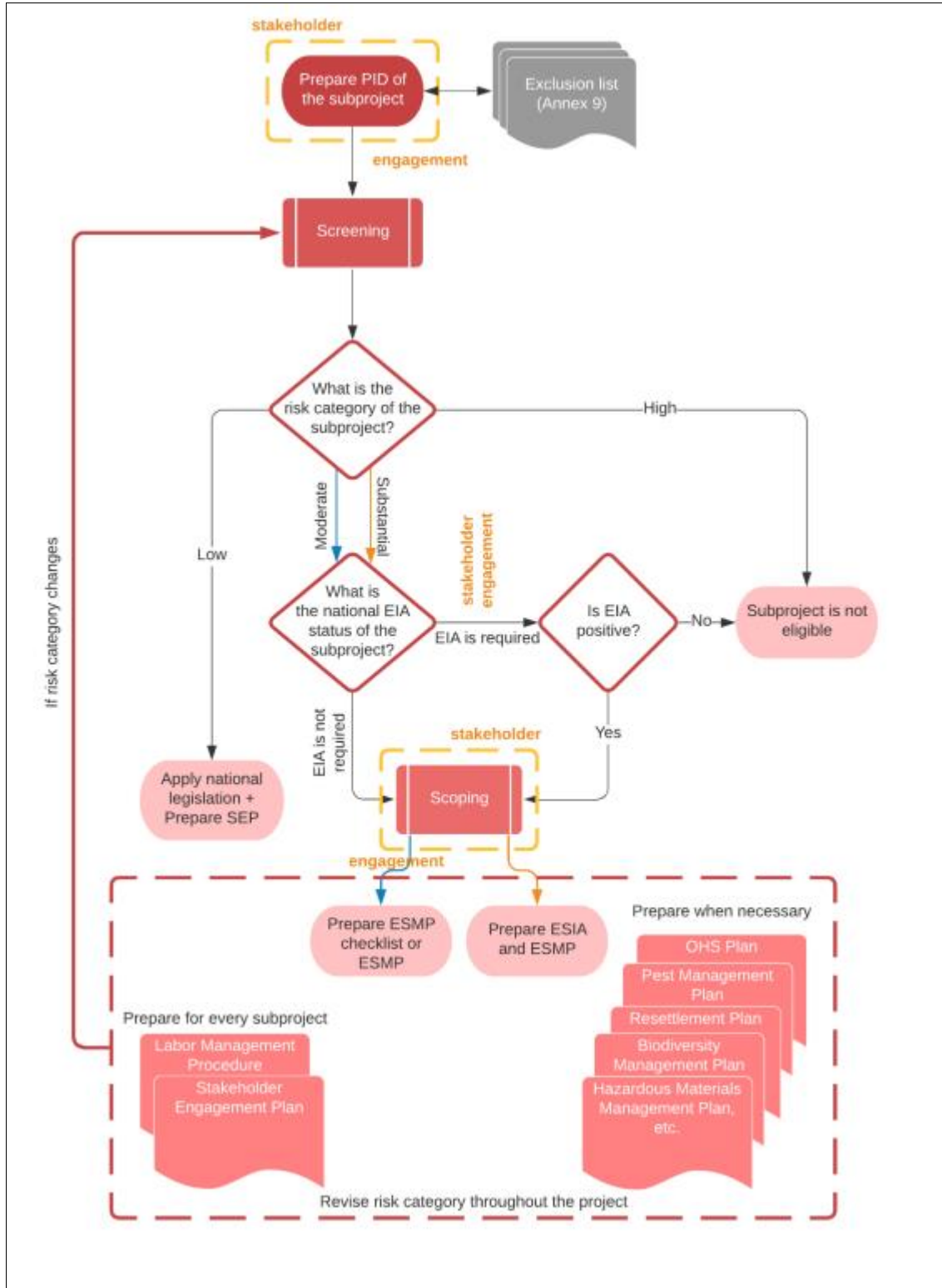
Bu ÇSG Kılavuzları, Dünya Bankası Grubu için normalde kabul edilebilir olan ve genellikle yeni tesislerde mevcut teknoloji ile makul maliyetlerle elde edilebileceği düşünülen performans seviyelerini ve önlemleri içerir. Türkiye'deki gerekliliklerin ÇSG Kılavuzlarında sunulan seviye ve önlemlerden farklı olduğu durumlarda, proje şartnamelerinde daha katı olan (en katı deşarj ve emisyon standartları gibi) uygulanacaktır.

ÇSYÇ'nin 4. Bölümü, ulusal çevresel ve sosyal mevzuatlar arasındaki boşlukları tanımlar ve gerektiğinde bu boşlukları kapatmak için önlemleri tanımlar.

8.3. Çevresel ve sosyal değerlendirme prosedürü

Alt Projelerin çevresel ve sosyal riskleri ve etkileri, Şekil 5'te verildiği gibi proje faaliyetlerinin potansiyel riskleri ve etkileriyle orantılı olarak değerlendirilecektir.

Şekil 5. Proje faaliyetlerinin ÇSD'si için akış şeması ve sınıflandırma kriterleri

Kaynak: ÇSYÇ Şekil 24

Süreç, Alt Projenin nihai tasarımından sonra başlayacaktır. Birkaç ayrı faaliyetin tek bir çıktı üretecek şekilde birleştirildiği durumlarda, bu faaliyetler tek bir Alt Proje olarak değerlendirilecektir. Alt Projenin tanımlanması Ek 7'de verilen yasaklılar listesine göre çerçevelendirilecektir. Bu istisna listesine giren hiçbir Alt Proje finanse edilmeyecektir. Alt Proje hariç tutulanlar listesinde değilse, projenin risk

sınıflandırması (DB risk sınıflandırmaları için ÇSYÇ Ek 10'a bakınız) ve önerilen Alt Proje için hazırlanacak ÇSÇ araçları tarama ve kapsam belirleme aşamalarında belirlenecektir. Süreç aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmaktadır:

1. Tarama: Alt Projenin çevresel ve sosyal değerlendirmesi tarama aşaması ile başlayacaktır. Alt Projenin uygun olmayan Alt Proje türleri listesinin (Ek 7 - Yasaklı Listesi) bir parçası olmadığı teyit edildikten sonra, Alt Projenin potansiyel önemi ve çevresel ve sosyal risklerin seviyesi, ÇSYÇ Bölüm 6.1'de açıklanan önerilen Alt Projenin (i) türü ve niteliği, (ii) konumu, (iii) hassasiyeti ve (iv) büyüklüğü hakkındaki ilk bilgilere dayanarak belirlenecektir.

ÇSYÇ'nin Ek 11'inde verilen "Çevresel ve Sosyal Tarama Şablonu", yukarıdaki hususları dikkate alarak önerilen Alt Projenin risk seviyesini değerlendirmek için bir kılavuz sağlayacaktır. Tarama Kontrol Listesi, Alt Proje yararlanıcılarının kendi bilgi ve deneyimlerine ve/veya dış danışmanların tavsiyelerine dayanarak cevap vermeleri gereken bir dizi potansiyel çevresel ve sosyal risk ve etki içermektedir. Tarama sonucunda sorulara verilen cevaplar arasında en yüksek risk kategorisi Alt Projenin risk kategorisi olarak seçilecektir. Ç&S uzmanları, proje riskleri kategorisini belirlerken, yukarıda belirtilen kriterlere ve ülkedeki diğer DB projeleri kapsamındaki deneyimlere göre potansiyel çevresel ve sosyal riskleri ve etkileri dikkate alacaktır. Bu cevaplar PUB Uzmanları tarafından proje riskleri kategorisini sağlamak için kullanılacaktır, belirtilen risklerin üretileceği düşünüldüğünde risk Kategorisi her zaman daha yüksek olacaktır.

Bu tarama süreci PUB'lerin Ç&S uzmanları tarafından yürütülecek ve PKB tarafından onaylanacaktır (PUB'ların ve PKB'nin rolleri ve sorumlulukları için ÇSYÇ Bölüm 6'ya bakınız). PUB'ler önerilen Alt Proje kategorisini gerekçelendirici belgelerle birlikte inceleme ve onay için PKB'ye gönderecektir. Daha sonra, PKB önerilen tarama kategorisini ve ilgili belgeleri onay için Dünya Bankası'na sunacaktır. İlgili belgeler, çevresel ve sosyal değerlendirme gerekliliklerini ve kategori seçimini doğrulayan bilgilerle birlikte analiz edilecek temel çevresel ve sosyal konuları içerecektir. Dünya Bankası, önemli riskler taşıyan Alt Projelerden önce sosyal ve/veya çevresel durum tespiti de dahil olmak üzere tarama sürecini inceleme ve onay verme fırsatına sahip olacaktır. DB, önemli risk kategorisindeki tüm Alt Projeler için ÇSY dokümanlarının ön incelemesini yapacakken, orta riskli Alt Projeler için ön inceleme sadece ilk 3 Alt Proje için yapılacak ve daha sonra sadece son inceleme yapılacaktır.

"Yüksek Riskli" olarak değerlendirilen alt projeler finanse edilmeyecektir.

Alt bileşenlerin öngörülen risk kategorizasyonu ve mevcut bilgilere dayalı ulusal ÇED gereklilikleri (ÇSYÇ belgesinin 5. Bölümüne bakınız) Ek 16'da verilmiştir. Bu kategoriler, önerilen Projenin uygulanması sırasında Alt Projelerin taranmasından sonra güncellenecektir.

2. *Çevresel ve Sosyal Değerlendirme*: Çevresel ve sosyal değerlendirmede bir sonraki aşama kapsam belirleme aşaması olacaktır. Yalnızca orta veya önemli risk kategorisine sahip Alt Projeler için gerçekleştirilecektir. Kapsam belirleme aşamasında, çevresel ve sosyal değerlendirmenin odaklanacağı potansiyel çevresel ve sosyal riskler ve etkiler, kullanılacak yöntemler ve risk ve etkilerin tam olarak anlaşılması için gereken çaba düzeyi ve bunların azaltılmasına yönelik seçenekler belirlenecektir. Bu aşamada önerilen Proje hakkındaki mevcut bilgi düzeyine bağlı olarak, Projede kullanılacak ÇSÇ araçları şunlardır:

- a) **Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi (ÇSED)**. Önerilen bir projenin potansiyel çevresel ve sosyal etkilerini belirlemek ve değerlendirmek, alternatifleri değerlendirmek ve uygun azaltma, yönetim ve izleme önlemlerini tasarlamak için bir

araçtır. ÇSED'in gösterge niteliğindeki ana hatları ÇSYÇ belgesinin Ek 12'sinde verilmiştir.

- b) **ÇSYP Kontrol Listesi.** Dünya Bankası'nın ÇSS'leri ile uyumlu temel iyi uygulama önlemlerinin tanınmasını ve uygulanmasını sağlamak için çok sınırlı, iyi anlaşılmış ve kolayca hafifletilebilecek inşaat projeleri için geliştirilmiş bir araçtır. Önerilen projede, düşük çevresel ve sosyal etkileri olan küçük ölçekli inşaat ve yenileme işlerinde kullanılacaktır. Gösterge niteliğindeki ana hatlar ÇSYÇ belgesinin Ek 13'ünde verilmiştir. Üç bölümden oluşmaktadır: (a) Bölüm 1, fiziksel konum, proje tanımı ve ilgili yönetmeliklere atıfta bulunarak izin veya bildirim prosedürlerinin listesi açısından proje özelliklerini tanımlayan açıklayıcı bir bölüm ("saha kimliği") oluşturur. Gerekirse ek bilgi için ekler eklenebilir; (b) Bölüm 2, basit bir Evet/Hayır formatında çevresel ve sosyal taramayı içerir ve etki azaltma önlemlerini belirtir; ve (c) Bölüm 3, rehabilitasyon faaliyetleri sırasında yürütülen faaliyetler için bir izleme planıdır.
- c) **Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP).** (i) Olumsuz çevresel ve sosyal etkileri ortadan kaldırmak veya dengelemek ya da kabul edilebilir seviyelere indirmek için bir projenin uygulanması ve işletilmesi sırasında alınacak önlemleri ve (ii) bu önlemleri uygulamak için gereken eylemleri detaylandıran bir araçtır. Gösterge niteliğindeki ana hatlar ÇSYÇ belgesinin Ek 14'ünde verilmiştir.

Projenin uygulama aşamasında yapılacak kapsam belirleme çalışmasını tehlikeye atmadan, bu aşamada önemli risk kategorisindeki Alt Projeler için ÇSED ve ÇSYP, orta risk kategorisindeki projeler için ise ÇSYP Kontrol Listesi veya ÇSYP hazırlanması önerilmektedir.

Alt Projenin kapsam belirleme aşamasında hazırlanmasına karar verilebilecek ek ÇSÇ araçlarının kapsamlı olmayan listesi aşağıda verilmiştir (projenin bu aşamasında öngörülenler ÇSYÇ dokümanı Tablo 9'da gösterilmiştir).

- İş Sağlığı ve Güvenliği Planı (İSG Planı)
- Entegre Zararlı Yönetimi (EZY) ve/veya Entegre Vektör Yönetimi (EVY) dahil Zararlı Yönetimi Planı (ZYP)
 - Tehlikeli Atıklar (Asbest İçeren Malzemeler-AİM dahil) ve/veya bunların taşınması dahil Malzeme Yönetim Planı
- Atık Yönetim Planı
- Acil Durum Müdahale Planı/Acil Durum Hazırlık Planı/Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Planı/Acil Durum Yönetim Planı
- Trafik Yönetim Planı
- İşgücü Akını Planı
- Geçim Kaynakları Restorasyon Planı/Geçim Kaynakları Planı/Geçim Kaynakları İyileştirme Planı
- Yeniden Yerleşim Planı (YYP)
- Biyoçeşitlilik Yönetim Planı/Biyoçeşitlilik Eylem Planı
- Paydaş Katılım Planı (PKP)
- İşgücü Yönetim Prosedürü (İYP)
- Sosyal Çatışma Planı

Alt bileşen 1.1, 2.1, 2.2, 3.1, 3.3 ve 3.4 kapsamındaki inşaat ve yapım işleri için Yüklenici ayrıca Yüklenicinin ÇSYP'si (Y-ÇSYP), Yüklenicinin ÇSYP Kontrol Listesi (Y-ÇSYP Checklist), Yüklenicinin İY Planı (Y-İY Plan) ve diğer ilgili planlar gibi kendi eşdeğer yönetim planlarını geliştirecektir.

3. ÇSÇ araçlarının hazırlanması

Kapsam belirleme aşamasında hazırlanmasına karar verilen ÇSÇ araçları PUB'ler tarafından hazırlanacak veya bu ÇSYÇ'ye uygun olarak dış kaynak kullanımı yoluyla hazırlanacaktır. ÇSED sırasında tehlike analizi²⁹ gibi özel analizler yapılabilir veya kepçe aşamasında hazırlanması öngörülmesi de ÇSED sırasında elde edilen yeni bilgilere göre yeni ÇSÇ belgelerinin hazırlanmasına karar verilebilir. ÇSED'de belirlenen riskler ve etkiler, bunlara yönelik etki azaltma önlemleriyle birlikte ÇSYP'nin proje tasarımına dahil edilecektir.

Düşük risk kategorisindeki Alt Projeler için, PKP(ler) dışında hiçbir ÇSÇ aracı hazırlanmayacak, ulusal düzenlemelerin uygulanması yeterli olacaktır.

4. İlişkili tesislerin Ç&S değerlendirmesi için kurallar ve prosedürler

Yukarıda Bileşen 3.1 altında belirtildiği gibi, birkaç ilişkili tesis olacaktır: (a) atık su arıtma tesisi, (b) yağmur suyu toplama altyapısı, (c) biyogaz üretim tesisi, (d) organik gübre üretimi - TDİOSB tarafından finanse edilecek; ve (e) meyve ve sebze üretiminin yapıldığı seralar; ve (f) meyve ve sebze işleme tesisleri - özel sektör tarafından finanse edilecek.

Her bir TDİOSB'de, TDİOSB'nin idaresinden ve verilen diğer görevlerin yerine getirilmesinden sorumlu olan bir Bölge Müdürlüğü kurulur. Bu yapının en önemli görevlerinden biri, detaylı bir fizibilite çalışmasının yürütülmesini organize etmek ve daha sonra uygulanacak tüm yatırımları belirleyecek olan TDİOSB Kalkınma Planını hazırlamaktır. Fizibilite çalışması, sahaya özel bir ÇSED ve ÇSYP belgesi içermelidir; bu belge, ulusal çevre makamlarının yanı sıra, DB ÇSÇ ve ÇSS gerekliliklerine uygun olduğundan emin olarak belgeyi kabul edecek olan DB ekibinin onayına tabi olacaktır. Bölge müdürlükleri idari ve teknik personelden oluşmaktadır. Çevresel ve sosyal konular açısından bu Müdürlüklerin atanmış personeli yoktur ve ilgili tüm faaliyetler (Alt Proje fizibilite çalışmaları ve ÇSED ve ÇSYP, YYP, PKP) bu amaçla kiralanan harici Ç&S Danışmanları tarafından yapılacaktır. Proje tarafından finanse edilecek proje için ÇSYÇ, ÇSÇ faaliyetleri için gerekli tüm kural ve prosedürleri büyük ayrıntılarla sağlarken, TDİOSB tarafından uygulanacak AF'ler (atık su arıtma, yağmur suyu toplama tesisi, biyogaz ve organik gübre üretim tesisleri) açısından tüm ÇSÇ belgelerinin ilgili bölge müdürlüğü altında istihdam edilen uzmanlar tarafından ve 4562 sayılı Kanun'un kendilerine verdiği yetkiye dayanarak TOB tarafından yapılması kararlaştırılmıştır. TRGM-PUB'nin PKB ile koordinasyon halinde TDİOSB ile birlikte çalışarak ÇSÇ çalışmaları ve araçları için İş Tanımları'nın hazırlanmasına yardımcı olması beklenmektedir. Bu bağlamda TRGM-PUB, PKB ile koordineli olarak ÇSD için gerekli tüm kural ve prosedürleri belirleyen mevcut ÇSYÇ belgelerini sağlayacaktır. TRGM-PUB, PKB ile koordinasyon halinde TDİOSB'ye de yardımcı olacaktır. Benzer şekilde, özel sektör tarafından finanse edilecek AF için TRGM-PUB, PKB ile koordinasyon halinde TDİOSB'ye ÇSÇ çalışmaları ve araçları için İş Tanımı Belgelerinin hazırlanmasında yardımcı olacaktır. Bu bağlamda PKB, ÇSD için gerekli tüm kural ve prosedürleri belirleyen mevcut ÇSYÇ belgelerini sağlayacaktır. PKB ve PUB'lar ayrıca TDİOSB'nin ÇSY sahasına özel araçların uygulanması ve bu konuda raporlama yapılması için Denetim Danışmanları tutmasına yardımcı olacaktır. Benzer şekilde, özel sektör tarafından finanse edilecek AF için PKB ve PUB, yeni seraların ve meyve işleme tesislerinin inşası durumunda ÇSÇ belgeleri için İş Tanımı Belgelerinin hazırlanması konusunda onlara yardımcı olacaktır. Bu yardım aynı zamanda uygulama aşaması için de sağlanacaktır - denetim danışmanlarının işe alınması için.

²⁹ Tehlike Tanımlama, Tehlike ve İşletilebilirlik çalışmaları, Süreç Güvenliği Yönetimi, Niceliksel Risk Analizi, Hata Modu ve Etkileri Analizi, Risk Tehlike Değerlendirmesi

ÇSÇ belgelerinin kalitesini ve Dünya Bankası Çevresel ve Sosyal Standartlarına uygunluğunu sağlamak için TDİOSB, bu ÇSYÇ belgesinde belirtilen önerilen yatırımlar için kural ve prosedürleri takip edecektir. Sırasıyla, TDİOSB bir AF faaliyeti başlattığında veya özel sektörden sera veya meyve işleme tesisi inşası için bir Alt Proje teklifi aldığı anda, bir ilk tarama kontrol listesi hazırlayacak, ardından TRGM PUB'nin kararına dayanarak ÇSÇ araçları için kapsam belirleme ve İş Tanımı belgelerini hazırlamaya devam edecek ve bu belgeler PUB tarafından PKB'ye danışılarak incelenecek ve kabul edilecektir. Bundan sonra TDİOSB/özel sektör, TRGM PUB tarafından daha fazla incelenmesi ve onaylanması gereken ÇSÇ belgelerini hazırlamak için danışmanlar tutacaktır. Sahaya özgü araçlar, yüklenici şirketlerle yapılan sözleşmelere sırasıyla dahil edilecektir. Uygulama aşamasında, TDİOSB ve özel sektör tarafından tutulan denetim danışmanları, PUB'ye de sunulmak üzere uygunluk raporları sağlayacaktır. ÇSÇ'nin etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak için PUB temsilcileri de rastgele saha ziyaretleri gerçekleştirecektir. TDİOSB temsilcileri ÇSÇ temelleri eğitimine katılmak üzere davet edilecektir.

5. ÇSÇ araçlarının açıklanması ve kamu istişareleri

Paydaş katılımları hem ÇSS10 hem de ulusal ÇED mevzuatının gerekliliklerine uygun olarak gerçekleştirilecektir. Proje faaliyetlerinin çevresel ve sosyal açıdan taranması ve değerlendirilmesi sürecinde paydaş toplantılarının hangi aşamalarda gerçekleştirileceği ÇSYÇ belgesi Şekil 25'te gösterilmektedir.

Ulusal ÇED gerektiren Alt Projeler için ilk tur paydaş toplantı(ları) düzenlenecektir. Ulusal mevzuata göre, paydaş katılımı toplantıları (yönetmelikte "halkın katılımı toplantıları" olarak anılmaktadır) yalnızca ulusal ÇED gerektiren projeler için gereklidir. Önerilen projede, sadece 3.1 ve 3.3 alt bileşenlerindeki faaliyetlerin ulusal ÇED gerektirebileceği öngörülmektedir. Bu alt bileşenlerin ulusal ÇED gerektirip gerektirmeyeceği, öncelikle nihai tasarımlarına göre belirlenecek olan kapasitelerine ve ardından Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın (ÇŞİDB) kararına bağlı olacaktır.

Bu iki Alt Proje için ÇED gerekli olursa, bir ÇED başvuru dosyası hazırlanacak ve ÇŞİDB'ye sunulacaktır. ÇED başvuru dosyası gerekli tüm bilgileri içeriyorsa, ÇŞİDB ve Valilik Proje ile ilgili başvurunun yapıldığını, ÇED sürecinin başladığını, ÇED Başvuru Dosyasının halkın görüşüne açıldığını ve ÇED süreci tamamlanıncaya kadar proje ile ilgili görüş ve önerilerin Valiliğe veya ÇŞB'ye verilebileceğini ilan, askı ilanları ve internet aracılığıyla duyurur. Ayrıca, ÇŞİDB tarafından belirlenecek bir tarihte, projeden en çok etkilenmesi beklenen yerel halkın kolaylıkla ulaşabileceği, Valilik tarafından belirlenecek merkezi bir yer ve saatte, halkı yatırım hakkında bilgilendirmek ve projeye ilişkin görüş ve önerilerini almak üzere Halkın Katılımı Toplantısı düzenlenecektir.

Paydaş toplantı(lar)ının ikinci turu ÇSED sırasında -eğer ÇSED yapılacaksa- ve ÇSÇ araçlarının taslak versiyonlarının tamamlanmasının ardından yapılacaktır. Dünya Bankası'nın genel uygulama pratiğine uygun olarak, orta veya önemli risk kategorilerine sahip Alt Projeler için ÇSÇ araçlarının açıklanması gerekmektedir. ÇSED ve/veya ÇSYP'ye sahip tüm Alt Projeler için yüz yüze istişareler düzenlenecektir. COVID-19 salgını bağlamında veya yerel halk üzerinde doğrudan bir etki beklenmediği açık olduğunda (çoğunlukla önerilen faaliyetler yerleşim alanlarından uzakta yer aldığı anda ve sulak alanlar, ormanlar, yasal olarak korunan alanlar vb. gibi çevresel açıdan hassas alanlar üzerinde olumsuz etkileri olmayacağı anda) veya mevcut tesislerin rehabilitasyonu için ÇSYP Kontrol Listesi durumunda bu sanal olarak yapılabilir (yani, ZOOM platformu kullanılarak). Bu amaçla, ÇSÇ dokümanlarının önceden (yaklaşık iki hafta) önerilen Projenin internet sitesinde, TOB'un ilgili taşra teşkilatlarının veya Alt Proje

faýdalanıcılarının internet sitelerinde açıklanması ve yerel kamu idarelerine ve kilit ilgili taraflara (çevre yetkilileri dahil) basılı kopyalarının sağlanması gerekmektedir.

ÇSYÇ dokümanı ve PKP'nin 10. Bölümü, bilgilendirme ve kamuoyu istişare süreçlerini detaylandırmaktadır.

6. ÇSÇ araçlarının gözden geçirilmesi ve onaylanması

DB, önemli risk taşıyan tüm Alt Projeler ve orta derecede risk taşıyan ilk üç Alt Proje için ÇSÇ araçlarının nihai versiyonlarını gözden geçirecek ve onaylayacaktır. Geri kalan Alt Projelerin ÇSÇ araçları PKB tarafından gözden geçirilecek ve onaylanacaktır. ÇSÇ araçlarının nihai versiyonları önerilen Projenin internet sitesinde ve Dünya Bankası'nın internet sitesinde açıklanacaktır. ÇSÇ belgelerinin onaylanması, açıklanması ve istişare edilmesine ve varsa Alt Proje YYP'lerinin uygulanmasına kadar Alt Projeye ilişkin hiçbir çalışma başlatılmayacaktır.

Bu ÇSÇ araçları, Yüklenicilerin teklif belgelerine eklenecek ve hibe belgeleri için uyarlanacak ve belirtilen etki azaltma önlemlerinin uygulanmasından sorumlu olacaklardır.

7. ÇSÇ araçlarının denetlenmesi, izlenmesi ve raporlanması

ÇSÇ araçlarında yer alan çevresel ve sosyal konular, denetim danışmanı, yükleniciler, PUB'ler ve PKB tarafından izlenecek ve denetlenecektir. Çevresel ve sosyal izleme sistemi, projenin olumsuz etkilerini önlemek ve etki azaltıcı önlemlerin etkinliğini gözlemlemek için Alt Projenin hazırlık aşamasından başlayarak uygulama aşamasına kadar devam edecektir. Bu sistem, Dünya Bankası'na, PKB/PUB'lere ve Alt Proje faydalanıcılarına proje denetiminin bir parçası olarak etki azaltmanın başarısını değerlendirmede yardımcı olur ve gerektiğinde önlem alınmasını sağlar.

PKB/ PUB ve denetim danışmanı tarafından uygulanacak çevresel ve sosyal izleme, özellikle projenin çevresel ve sosyal etkileri ve alınan etki azaltma önlemlerinin etkinliği olmak üzere Alt Projelerin temel çevresel ve sosyal yönleri hakkında bilgi sağlamalıdır. Bu bağlamda, İzleme Planı izleme hedeflerini tanımlamakta, izleme türünü ve bunların etkiler ve etki azaltma önlemleriyle bağlantısını belirtmektedir. Özellikle, ÇSYP'nin izleme bölümü şunları öngörmektedir: (a) ölçülecek parametreler, kullanılacak yöntemler, örneklem yerleri, ölçüm sıklığı dahil olmak üzere izleme tedbirlerinin spesifik bir tanımı ve teknik detayları; ve, (b) izleme ve raporlama prosedürleri: (i) özel etki azaltma önlemleri gerektiren koşulların erken tespit edilmesini sağlamak ve (ii) etki azaltmanın ilerleyişi ve sonuçları hakkında bilgi vermek. ÇSYP Kontrol Listesinin 4. Bölümünde, Ek 13'te yer alan ÇSYÇ'de bir İzleme Planı Formatı sunulmuştur.

Denetim danışmanı, ÇSYP'lerin uygulanmasına ilişkin izleme raporlarının üçer aylık dönemler halinde sunulması da dahil olmak üzere, Yüklenicilerin ÇSYP ve İYP gerekliliklerine tam olarak uyma yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini kontrol edecektir.

Proje uygulaması sırasında, denetim danışmanları ve PKB/ PUB'ler, uygulanmakta olan önlemlerin ÇSYP'de öngörülen gerekliliklere uygunluğunu/uygunsuzluğunu teyit etmek amacıyla Alt Projelerde düzenli denetimler gerçekleştirecektir. Herhangi bir uyumsuzluk durumunda, denetim danışmanları ve PUB'ler bu uyumsuzluğun nedenlerini belirleyecek ve Alt Projenin bu gerekliliklere uygun hale getirilmesi için önlemler önerecektir. PUB/PKB'lerin düzenli denetimlerinin yanı sıra, Banka'nın uzmanları da bu gerekliliklere uyumu teyit etmek için tesisleri periyodik olarak ziyaret edecektir.

Denetim danışmanları ve yükleniciler, tüm ÇSYP önlemlerinin uygulanıp uygulanmadığını belirterek Alt Proje hakkında aylık olarak ayrıntılı raporlar hazırlayacak ve PUB'lere sunacaktır. ÇSYP izleme raporları, gerçekleştirilen işlere ilişkin fotoğraf raporları ve grafik materyalleri içerecektir (onarım çalışmaları başlamadan önce tesisin ilk koşullarının ve genel görünümünün fotoğrafları, yeniden inşaya tabi tesisin yerleşim planı, gerçekleştirilen işlerin fotoğrafları, işlerin sonuçlarının fotoğrafları, vb. Nihai rapor, tesisteki tüm işlerin tamamlanmasının ardından denetim danışmanları ve yükleniciler tarafından PUB'lere sunulacaktır.

Alt Projelerin ÇSYP uygulamasına ilişkin raporlar, üzerinde mutabık kalınan çevresel etki azaltma önlemlerine uyumun değerlendirilmesiyle birlikte PUB'ler tarafından PKB'ye altı aylık raporlama şeklinde sunulacaktır. Sırasıyla, denetim danışmanları ve yükleniciler PUB'lere yapılan raporlamaların doğruluğundan ve zamanında yapılmasından sorumlu olacaktır. PKB bu raporları derleyecek ve ÇSYÇ/ÇSYP'lerin uygulanmasına ilişkin altı aylık bir özet raporu Banka'ya sunacaktır.

8. Rol ve sorumlulukların özeti

Projede yer alan tüm tarafların sorumluluklarının dağılımı ÇSYÇ dokümanında Tablo 10'da verilmiştir. ÇSÇ araçlarının hazırlanması ve uygulanmasının tasarım ve inşaat maliyetinin nispeten küçük bir kısmına mal olması beklenmektedir, çünkü çoğu etki azaltma önlemi çok genel, kullanıma hazır ve özel beceri, deneyim veya ekipman olmadan uygulanabilir olacaktır. Ayrıca, maliyetin büyük bir kısmının ihale tekliflerinde karşılandığı varsayılmaktadır.

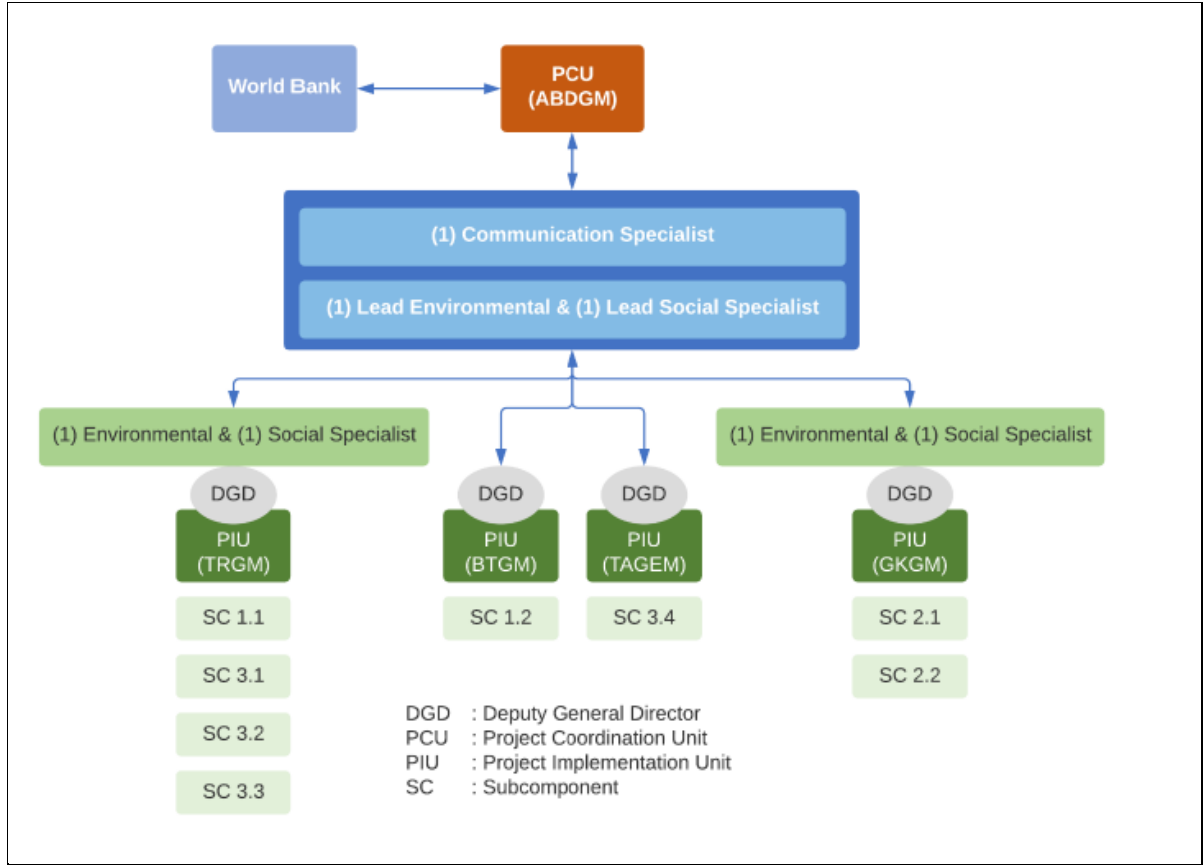
8.4. ÇSYÇ'nin Uygulanması için Kurumsal Düzenlemeler ve Kapasite

Tüm proje yönetimi ve uygulamasının ÇSYÇ yönlerine ilişkin kurumsal düzenlemeler ÇSYÇ dokümanının 7. Bölümünde açıklanmaktadır.

Önerilen Projede toplamda üç çevre uzmanı ve üç sosyal uzman (İş Tanımı için Ek 2'ye bakınız) ve bir iletişim uzmanı yer alacaktır. Altı Çevresel ve Sosyal (Ç&S) uzmandan ikisi (bir sosyal ve bir çevresel) kıdemli olacak, önerilen Projenin ÇSÇ gerekliliklerine genel uyumundan, önerilen Proje için hazırlanan Ç&S belgelerinden sorumlu olacak ve TAGEM ve BTGM tarafından geliştirilen düşük riskli faaliyetlere doğrudan destek sağlayacaktır. İki uzman (bir sosyal ve bir çevresel) TRGM- PUB kapsamında ve diğer ikisi (bir sosyal ve bir çevresel) GKGM- PUB kapsamında işe alınacaktır. Ancak, Proje kapsamında işe alınan tüm uzmanlar, gerektiğinde alt bileşenler arasında destek sağlayabilecektir. Tüm bu uzmanlar önerilen projenin başlangıcında işe alınacak ve proje uygulaması boyunca görevlerine devam edeceklerdir.

ÇSYÇ uygulamasının organizasyon yapısı Şekil 6'da verilmiştir.

Şekil 6. PKB ve PUB'lerde ÇSYÇ ana sorumlulukları

Kaynak: ÇSYÇ Şekil 25

Tablo 25. Proje faaliyetlerinin Ç&S taraması ve değerlendirmesindeki roller ve sorumluluklar

Sorumlu Taraf	Sorumluluklar
Dünya Bankası	- Önemli riskleri olan tüm Alt Projeler ve orta derecede riskleri olan ilk üç Alt Proje için Alt Projelerin risk kategorilerini ve ÇSY araçlarının nihai versiyonlarını gözden geçirmek ve onaylamak. - Onaylanmış proje düzeyindeki ÇSF araçlarını Dünya Bankası'nın internet sitesinde açıklamak - PKB ve PUB Ç&S uzmanlarının yanı sıra geçici olarak işe alınacak tematik uzmanlar için ilgili İş Tanımlarının gözden geçirilmesi (Biyogüvenlik uzmanı; Jeotermal uzmanı; Gübre Yönetimi uzmanı; vb.) - ÇSTP taahhütlerinin yerine getirilmesini sağlamak kimin sorumlu olacağına dair referans - Projenin DB ÇSS gerekliliklerine uymasını sağlamak için uygulama desteği ve denetim misyonları yürütmek
PKB	- ÇSTP taahhütlerinin yerine getirilmesini sağlamak - PUB'ler tarafından yapılan taramanın sonuçlarını gözden geçirmek ve Alt Projenin önerilen risk kategorisini kanıtlayıcı belgelerle birlikte inceleme ve onay için Dünya Bankası'na göndermek - PUB'ler tarafından yapılan kapsam belirleme çalışmasının gözden geçirmek ve Alt Proje için hazırlanacak ÇŞÇ belgelerinin listesinin kanıtlayıcı belgelerle birlikte incelenmek ve onaylanmak üzere Dünya Bankası'na göndermek - Sahaya özgü ÇŞÇ belgelerini gözden geçirmek ve ele alınacak yorumları sağlamak

Sorumlu Taraf	Sorumluluklar
	- ÇSÇ belgelerinin nihai versiyonlarını onaylamak (düşük riskli ve orta riskli tüm Alt Projeler için DB tarafından onaylanacak olan orta riskli ilk üç Alt Proje hariç) - Onaylanmış sahaya özel ÇSÇ belgelerini Projenin internet sitesinde yayınlamak - Onaylanmış ÇSÇ araçlarını ihale belgelerine ve hibe belgelerine dahil etmek - Proje uygulamasında yer alan tüm taraflar için ÇSÇ eğitimi ve bilgilendirme faaliyetleri düzenlemek - PUB'lere ÇSÇ araçlarının uygulanması konusunda danışmanlık ve işbaşı eğitimi vermek - İnşaat yüklenicisi ve kontrollük danışmanına tüm ÇSÇ konularında rehberlik sağlamak - TOB ve DB'ye ÇSÇ araçlarının uygulanmasına ilişkin düzenli raporlama sağlamak - Çok seviyeli bir ŞGM kurmak, projeye ilgili şikayetleri belirlenen zaman çizelgeleri kapsamında izlemek ve ele almak - Rastgele Ç&S denetimi yapmak ve gerektiğinde saha ziyaretleri sırasında proje uygulamasının çevresel yönleriyle ilgili olarak etkilenen gruplar ve yerel çevre yetkilileriyle görüşmek - Proje uygulamasının çevresel ve sosyal koruma boyutları ile ilgili olarak Dünya Bankası denetim misyonları ile koordinasyon ve irtibat - Projenin tüm uygulama süresi boyunca kapasite geliştirme faaliyetleri için bir program hazırlamak ve uygulamak.
PUB	- Tarama yapmak ve önerilen Alt Proje risk kategorisini kanıtlayıcı belgelerle birlikte inceleme ve onay için PKB'ye göndermek - Orta ve büyük riskli alt projeler için sahaya özel ÇSÇ araçlarının kapsamını belirlemek ve bunları incelenmek ve onaylanmak üzere PKB'ye göndermek - Orta ve önemli riskler için sahaya özel ÇSÇ belgeleri hazırlamak veya dış kaynak kullanımı yoluyla hazırlatmak ve incelenmek üzere PKB'ye göndermek - Onaylanmış ÇSÇ araçlarını ihale belgelerine ve hibe belgelerine dahil etmek - ÇSÇ araçlarının Ç&S izleme ve denetimini TOB/Veteriner Kontrol Enstitüleri Taşra Teşkilatı temsilcileri ile birlikte sağlamak - İnşaat yüklenicisi tarafından ÇSÇ araçlarının uygulanmasına ilişkin denetimleri gerçekleştirmek, tavsiyelerde bulunmak ve ek önlemlere ihtiyaç olup olmadığına karar vermek - Uygunsuzluk durumunda, yüklenicinin uygunsuzluğu ortadan kaldırmasını sağlamak ve Dünya Bankası'nı uygunsuzluk hakkında bilgilendirmek - TOB Taşra Teşkilatları aracılığıyla istişare toplantıları düzenlemek ve toplulukları bilgilendirmek için broşürler veya diğer bilgilendirici belgeler hazırlamak ve dağıtmak - Alt Proje faydalanıcıları için eğitim ve araçları hazırlamak/tasarlamak
Denetim Danışmanı ³⁰	- İnşaat yüklenicisi tarafından ÇSYP ve İYP'nin uygulanmasına ilişkin denetimleri gerçekleştirmek, tavsiyelerde bulunmak ve ek önlemlere ihtiyaç olup olmadığına karar vermek - PUB'lere düzenli ilerleme raporları hazırlamak
Yüklenici	- ÇSYP'leri sahada uygulamak, gerekirse ÇSYP'yi PUB ile birlikte revize etmek - İYP'leri Uygulamak

³⁰İnşaat/İNŞAAT işleri için denetim danışmanları işe alınacaktır.

Sorumlu Taraf	Sorumluluklar
	- Yüklenici nezdinde şikayet mekanizmasını yönetmek, şikayetleri ÇSYP izleme raporları aracılığıyla PUB'ye düzenli olarak iletmek - PUB'nin incelemesi için ÇSYP ilerleme raporlarını hazırlamak - ÇSYP veya YYP/YYÇ'de belirtildiği şekilde inşaat sırasında meydana gelen tüm zararları (örneğin, mahsullere, altyapıya verilen zararlar) tazmin etmek veya gidermek.

Kaynak: ÇSYÇ Tablo 10

Kapasite Geliştirme

ÇSS eğitimleri, ÇSYÇ ve müteakip ÇSED ve ÇSYP'lerin gerekliliklerinin proje dönemi boyunca tüm proje personeli tarafından açıkça anlaşılmasını ve takip edilmesini sağlamaya yardımcı olacaktır. Hem PUB'lar hem de RD'ler/PD'ler, DB ÇSÇ belgelerinin hazırlanması (PUB'ler) ve bunların uygulanmasının yanı sıra ulusal mevzuata uygunluk (PUB'ler ve PD'ler) konusunda PKB'nin ÇSÇ Ekibi tarafından teknik açıdan sürekli olarak desteklenecektir. Eğitim, proje personeline, inşaat yüklenicilerine ve Projede görev alan diğer personele verilecektir. Eğitim, yönetim ve denetimden vasıflı ve vasıfsız kategorilerine kadar tüm personel seviyelerini kapsayacaktır. Eğitimin kapsamı, genel çevresel ve sosyal farkındalık ile ÇSYP, ÇSYÇ, ÇSED (ilgili olduğu yerlerde) ve ÇSYP kapsamındaki ilgili ÇSS'lerin gerekliliklerini kapsayacak ve proje personelinin bölgenin çevresel, sosyal ve toplumsal cinsiyet boyutlarına duyarlı hale getirilmesine özel önem verilecektir.

Tablo XX, bu proje kapsamında gerçekleştirilecek çevresel ve sosyal koruma önlemleri eğitiminin çeşitli yönlerinin bir özetini sunmaktadır. Diğer ilgili taraflar için ÇSÇ eğitimi düzenlemek ve yürütmekten sorumlu olan PKB Ç&S uzmanları için ilk ÇSÇ eğitimi, gözetim görevleri sırasında iş başında eğitim vermeye devam edecek olan DB görev ekibi tarafından verilecektir. PKB, gerektiğinde, belirli konularda eğitim verecek dış danışmanlar tutacaktır - bu amaçla proje gerekli finansmanı sağlayacaktır (ÇSYÇ dokümanı Tablo 12'ye bakınız - eğitim ve kapasite geliştirme).

PUB'ler proje uygulaması sırasında planı gerektiği şekilde ve PKB'nin onayına tabi olarak revize edebilir.

Tablo 26. Kapasite Geliştirme Kapsamı

Hedef Kitle	İçindekiler	Sorumluluk	Takvim
• TRGM • BTGM • GKGM • TAGEM • ABDGM	• Genel çevresel ve sosyo-ekonomik farkındalık • Alt Proje alanlarının çevresel ve sosyal hassasiyeti • Ç&S taraması • ÇSED'in temel bulguları (ilgili olduğu ölçüde) • Azaltma önlemleri • ÇSYP • Alt Proje alanlarının sosyal ve kültürel değerleri • Şikayet mekanizması • Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri • Çatışma yönetimi • Araştırma metodolojileri	PKB	Proje faaliyetlerinin başlamasından önce.
• PUB'ler • PYK • Taşra Teşkilatları (irtibat kişileri) • TDİOSB • Yükleniciler	• Genel çevresel ve sosyo-ekonomik farkındalık • Alt Proje alanının çevresel ve sosyal hassasiyeti • Ç&S taraması • Azaltma önlemleri • Toplumsal sorunlar • Bulaşıcı hastalıklar, Cinsel Sömürü ve İstismar riski (CSI), Cinsel Taciz (CT) hakkında farkındalık • Arazi edinim süreci, yeniden yerleşim araçlarının hazırlanması, ÇSS5 ile uyumluluğu sağlamak için uygulanacak standartlar • Sosyal ve kültürel değerler • Şikayet mekanizması • Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri • Çatışma yönetimi	PKB	• Saha faaliyetlerinin başlamasından önce. • Gerektiğinde tekrarlanacaktır.
• PUB'ler • PYK • Taşra Teşkilatları (irtibat kişileri) • TDİOSB • Yükleniciler	• ÇSYP • İlgili Yönetim Planları (örneğin Atık Yönetim Planı, Zararlı Yönetim Planı, Tehlikeli Madde Yönetim Planı, vb.) • İSG Yönetim Planı • PKP • İYP	PKB	• İnşaat faaliyetlerinin başlamasından önce. • Gerektiğinde tekrarlanacaktır.

Hedef Kitle	İçindekiler	Sorumluluk	Takvim
	• Şikayet mekanizması • Kültürel değerler ve toplumsal hassasiyet • Rastlantısal bulgu prosedürü • Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri • Çatışma yönetimi		
Potansiyel yeni sera sahibi	• ÇSED ve ÇSYP • ZYP gereklilikleri • ÇSYP izleme ve raporlama	PKB	• Yeni seraların önceden tasarlanması ve ÇSED'in yürütülmesi
Hibe programlarının yararlanıcıları	• İSG Yönetim Planı • Şikayet Mekanizması • Rastlantısal bulgu prosedürü • Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri • Çatışma yönetimi	PKB/ PUB/ Taşra Teşkilatları	• Alt Proje faaliyetlerinin başlamasından önce • Gerektiğinde tekrarlanacaktır
PUB'ler	• İşletme aşaması için ÇSYP • İSG Yönetim Planı • İYP • Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri • Çatışma yönetimi	PKB	• Proje Operasyonunun başlamasından önce • Gerektiğinde tekrarlanacaktır

Kaynak: ÇSYÇ Tablo 11

8.5. ÇSYÇ Denetim, İzleme ve Raporlama Faaliyetleri

Bu bölümde, genel ÇSYÇ uygulaması için raporlama gereklilikleri ve temel çevresel ve sosyal performans göstergeleri, zaman çerçevesi ve önerilen izleme faaliyetleri için sorumluluklar da dahil olmak üzere uygulamanın çevresel ve sosyal denetimi ve izlenmesine ilişkin özellikler açıklanacaktır.

Denetim

Günlük proje yönetimi, koordinasyonu ve denetimi sorumluluğu PKB'ye ve Müdürlüklere özgü PUB'lere verilecektir. Projenin uygulanması sırasında Banka, projenin mali yönetim düzenlemelerini denetleyecektir. Bu ziyaretlerin sıklığı, projenin ömrü boyunca izlenecek olan risk derecesine göre belirlenecektir. Denetim misyonları, mali bilgilerle karşılaştırmalı olarak fiziksel ilerlemeyi izlemek için saha ziyaretlerini de içerecektir.

Ayrıca, tasarım ve denetim için bazı mal ve danışmanlık hizmetleri alımlarının uluslararası düzeyde ilan edilmesi beklenmektedir.

İzleme

PKB, yıllık çalışma planlarının geliştirilmesi ve izlenmesinin yanı sıra alt bileşen faaliyetlerine liderlik eden her müdürlükteki PUB'lerle yakın bir şekilde çalışarak proje çıktılarının ve sonuçlarının genel İ&D'sinden sorumlu olacaktır. DB'nin rehberliğinde sonuç ölçümüne liderlik etmek ve proje ilerleme raporlarında birleştirilmek üzere İ&E verilerini derlemek için tam zamanlı bir İ&E uzmanı atanacaktır. Tutarlılığı ve uyumu sağlamak amacıyla, ölçüm yaklaşımlarının ve veri toplama, raporlama ve değerlendirme stratejilerinin uyumu da dahil olmak üzere, projenin genel izleme ve Değerlendirme stratejisini daha da geliştirmek ve uygulamasını izlemek için bir izleme ve Değerlendirme teknik çalışma grubu kurulacaktır. İ&D çalışma grubu, PKB'deki Kıdemli İ&D Uzmanı tarafından koordine edilecektir. TAGEM, teknoloji etkilerinin değerlendirilmesine yönelik yaklaşımlar konusunda TRGM'ye teknik destek ve rehberlik sağlayarak kilit bir rol oynayacaktır. Alt bileşen 1.1. kapsamındaki faaliyetler için proje, bu alt bileşen kapsamında üretilen bilgilerin etkilerini anlamak ve il düzeyinde (Toprak Koruma Kurulu aracılığıyla) politika kararlarına rehberlik etmek için bir "Toprak Politikası İzleme Sistemi" kuracaktır. Ayrıca, Bileşen 4 kapsamında izleme ve Değerlendirme kapasitesinin geliştirilmesi, sektördeki toplumsal cinsiyet boyutlarının ve eşitsizliklerin anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. Proje, TOB'un İ&D sistemine toplumsal cinsiyet göstergelerinin ölçümünü dahil etmesini teşvik etmek için teknik yardım sağlayacaktır. Bunlar, toplumsal cinsiyeti izlemek için özel karma yöntemlerin geliştirilmesini (anketler, odak grupları, özel değerlendirmeler), toplumsal cinsiyete özgü değerlendirmeleri ve toplumsal cinsiyete özgü kısıtlamaları veya fırsatları tanımak ve bu sorunları ele alacak politika müdahaleleri tasarlamak için teşhis yöntemlerinin kullanılmasını içerecektir.

Proje, uygulama performansının değerlendirilmesi (proje yönetim aracı) ve aynı zamanda gösterge hedeflerine ulaşılmasının izlenmesi için gerekli bilgileri bir araya getirecek entegre bir İzleme Bilgi Sistemi (MIS) kuracaktır. Bileşen 3 kapsamındaki faaliyetler için, her bir alt bileşen altında, proje, iyileştirmeleri izlemek için başlangıç noktası olarak temel değerleri oluşturacaktır; çevrimiçi platformlar ve çiftlik forumları da dahil olmak üzere alt bileşenler kapsamındaki faaliyetler, anketler ve/veya öz değerlendirme araçları gibi çiftlik tabanlı araçlarla tamamlanan teknolojiler ve ilgili hizmet sağlama boyutları hakkındaki algıları izlemek için kullanılacaktır. İzleme faaliyetlerinin bu paydaş temelli katılımcı yapısı, teknolojilerin ekonomik, sosyal ve çevresel değişkenler üzerindeki etkilerini anlamak için daha yarı deneysel bir yaklaşımla tamamlanacaktır.

Raporlama

Raporlama yapacak birimler, raporlama sıklığı ve raporların içeriği Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27. Düzenli raporlama faaliyetleri

Hazırlayan Birim	Alan Birim	Raporun adı	Raporun içeriği	Sıklık
PKB	• PYK • Dünya Bankası	İlerleme Raporu	PUB ilerleme raporlarının konsolide edilmesi • PUB'nin ilerleme raporlarının analizi • Proje alanında gerçekleştirilen denetimler • Şikayetlerin analizi • Paydaş istişarelerine ilişkin özet (tarih/saat, yer, katılımcı listesi, ek olarak tutanaklar, vb.) • Alınan şikayetlere ilişkin özet ve ayrıştırılmış veriler	6 aylık

			- Arazi edinimi ve yeniden yerleşim ile ilgili faaliyetlerin özeti - Hâlâ çözülmekte olan geçmiş sorunlarla ilgili bilgileri takip etmek - Bir sonraki döneme bakmak	
PKB	- PYK - Dünya Bankası	Yıllık Çalışma Planı ve Bütçe	Yıllık Çalışma Planı ve Bütçe, PUB'ler ile yakın koordinasyon içinde hazırlanacaktır	Yıllık
PKB	- PYK - Dünya Bankası	Ara Dönem Değerlendirmesi	- Proje çıktılarının ve etkilerinin elde edilmesine odaklanarak genel uygulama ilerlemesinin değerlendirilmesi. Projenin etkileriyle ilgili olarak, özellikle projenin teşvik ettiği teknolojilerin ve yaklaşımların daha da yaygınlaştırılması ve kapsayıcılığın (küçük ölçekli çiftçiler, kadınlar, gençler) sağlanması için projenin ne ölçüde koşullar yarattığına odaklanılacaktır - Uygulamayı etkileyen temel sorunların belirlenmesi ve çözümü	Projenin başlamasından üç yıl sonra
PKB	- PYK - Dünya Bankası	Uygulama Tamamlama ve Sonuç Raporu	- Nihai sonuçların değerlendirilmesi, - Genel performansın değerlendirilmesi ve - Önemli dersleri belirlemek	Proje kapanışından altı ay sonra
PUB	PKB	İlerleme Raporu	- Yüklenicilerin ilerleme raporlarının özeti - Taşra Teşkilatlarının ilerleme raporlarının özeti - İlerleme raporlarının analizi - Proje alanında gerçekleştirilen denetimler - Paydaş katılım tutanakları - Paydaş istişarelerine ilişkin özet (tarih/saat, yer, katılımcı listesi, ek olarak tutanaklar, vb.) - Alınan şikayetlere ilişkin özet ve ayrıştırılmış veriler - Arazi edinimi ve yeniden yerleşim ile ilgili faaliyetlerin özeti - Hâlâ çözülmekte olan geçmiş sorunlarla ilgili bilgileri takip etmek - Bir sonraki döneme bakmak	6 aylık
Taşra Teşkilatları	PUB	İlerleme Raporu	- ÇSG araçlarının uygulanması - Paydaş istişarelerine ilişkin özet (tarih/saat, yer, katılımcı listesi, ek olarak tutanaklar, vb.) - Alınan şikayetlere ilişkin özet ve ayrıştırılmış veriler - Hâlâ çözülmekte olan geçmiş sorunlarla ilgili bilgileri takip etmek - Bir sonraki döneme bakmak	3 aylık

Denetim Danışmanı (İnşaat işleri için)	PUB	İlerleme Raporu	• ÇSÇ belgelerinin uygulanması (teklif belgesinin ekinde yer alan) • Alınan şikayetlere ilişkin özet ve ayrıştırılmış veriler • Hâlâ çözülmekte olan geçmiş sorunlarla ilgili bilgileri takip etmek • Bir sonraki döneme bakmak	3 aylık
Yüklenici	PUB / Denetim Danışmanı (İnşaat işleri için)	İlerleme Raporu	• ÇSÇ belgelerinin uygulanması (teklif belgesinin ekinde yer alan) • Alınan şikayetlere ilişkin özet ve ayrıştırılmış veriler • Hâlâ çözülmekte olan geçmiş sorunlarla ilgili bilgileri takip etmek • Bir sonraki döneme bakmak	Aylık

Kaynak: ÇSYÇ Tablo 13

Yukarıda belirtilen düzenli raporlama faaliyetlerine ek olarak, yükleniciler İYP ve rastlantısal bulgu raporlarında belirtildiği şekilde olayları ve kök neden analizlerini raporlayacaktır.

8.6. Arazi Edinimi ve Yeniden Yerleşim

Alt Projelerin tasarımı ve uygulanması sırasında, ÇSS5 gerekliliklerine uygun olarak gönülsüz yeniden yerleşimden kaçınılacaktır. Eğer kaçınılmazsa, bu durum en aza indirilecek ve yerinden edilmiş kişiler (ve yerinden edilmiş kişileri kabul eden ev sahibi topluluklar) üzerindeki olumsuz etkilerin azaltılması için uygun önlemler dikkatlice planlanacak ve uygulanacaktır.

Çevresel ve Sosyal Standart 5 (ÇSS5) uyarınca, Alt Projeler tanımlandıktan sonra, PUB'ler potansiyel riskler ve etkilerle orantılı Alt Projeye özgü Yeniden Yerleşim Planları (YYP'ler) geliştirmek için Yeniden Yerleşim Çerçevesini (YYÇ) kullanacaktır. YYP DB tarafından gözden geçirilip onaylanmadan, açıklanmadan, danışılmadan, yeniden açıklanmadan ve uygulanmadan hiçbir inşaat işi veya Alt Projelerin fiziksel ve/veya ekonomik yerinden edilmeye neden olabilecek sözleşmeleri başlatılmayacaktır. Resmî/resmî olmayan hak sahiplerine (YYÇ'de tanımlandığı gibi) ve YYÇ ve Alt Projeye özgü YYP'lerde tanımlanan diğer tüm uygun PEK'lere, herhangi bir inşaat veya araziye erişim öncesinde tam tazminat ödenmesi gerekecektir. Her bir hak sahibi için ayrı ayrı tanımlanan tazminat ve yardım stratejileri Bölüm 4.2 ve Tablo 3 YYÇ Hak Sahipliği Tablosu'nda ayrıntılı olarak verilmiştir.

Proje bileşenleri, alt bileşenleri, konumları ve arazi edinim gereksinimlerinin özeti aşağıdaki Tablo 28'de sunulmaktadır.

Tablo 28. Proje bileşenleri, alt bileşenleri, konumları ve arazi edinim gereksinimlerinin özeti

Alt Bileşen	Yöneten GM	Konum	Arazi Edinim İhtiyaçları
Bileşen 1: İklim Akıllı Tarımsal Gıda Politikası, Planlaması ve Yatırımı İçin Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi			
Alt bileşen 1.1: Toprak sağlığını ve arazi kullanım planlamasını/yönetimini iyileştirmek için bilgi açıklarının daraltılması	TRGM	Ülke çapında	Arazi edinimine gerek yok. Ürünlerin ve arazilerin zarar görmesini önlemek için toprak etüt çalışmalarının arazilerin ekili olmadığı zamanlarda yapılmasına öncelik verilecek olsa da, Proje faaliyetlerinin zaman kısıtlamaları göz önünde bulundurulduğunda bu her zaman sağlanamayabilir. Ürünlere, arazilere veya altyapıya verilen zararlar bu YYÇ uyarınca tazmin edilecektir. Ulusal Toprak Arşivi için bina inşaatı/yenilenmesi kampüs içinde yer alacaktır. Gayri resmî arazi kullanımı ile çakışma riski beklenmemektedir.
Alt bileşen 1.2: Sektörel bilgi toplama ve yönetimi için TOB dijital haritası	BTGM	Ülke çapında	Yeni arazi kullanımına veya arazi edinimine gerek yoktur. Faaliyetler sadece ofis işlerini kapsamaktadır.
Bileşen 2: Etkili Hastalık Gözetimi, Teşhisi Ve Kontrolü İçin Hayvan Sağlığı Kapasitesinin Geliştirilmesi			
Alt bileşen 2.1: Hayvan sağlığı enstitülerinin kapasitesinin güçlendirilmesi	GKGM	Adana, Elazığ, Erzurum, İstanbul, İzmir, Konya ve Samsun	Arazi edinimine gerek yok. İnşaat/yenileme çalışmaları Adana, Elazığ, İstanbul, İzmir, Konya ve Samsun'da kampüs içinde, Erzurum'da ise kampüs dışında yapılacaktır. Erzurum'daki inşaat alanı, Tarım ve Orman Bakanlığı'na ait kamu arazileri arasından seçilecektir. Erzurum için kayıt dışı arazi kullanımı riskleri söz konusu olabilir.

Alt Bileşen	Yöneten GM	Konum	Arazi Edinim İhtiyaçları
Alt bileşen 2.2: Bulaşıcı ve vektör kaynaklı hayvan hastalıkları ve zoonozların veteriner tıbbi ürün kontrolünün güçlendirilmesi ve iyileştirilmesi	GKGM	[Kesinleştirilecek], muhtemelen Ankara	Arazi edinimine gerek yok. İnşaat çalışmaları Tarım ve Orman Bakanlığı'na ait kamu arazileri üzerinde gerçekleştirilecektir. Seçilmiş kamu arazilerinde gayri resmî arazi kullanım riskleri olabilir.
Bileşen 3: Üretkenliği, Kaynak Verimliliğini ve İklim Direncini Arttırmaya Yönelik Yatırımlar			
Alt bileşen 3.1: Bahçe bitkileri üretiminde iklim direncinin, üretkenliğin ve kaynak kullanım verimliliğinin güçlendirilmesi	TRGM	Fizibilite çalışmaları yürütülen 14 saha arasından seçilecektir.	TDİOSB'nin inşa edileceği alan henüz belirlenmemiştir. Daha önce edinilmiş bir arazi ise (son 5 yıl içinde edinilmiş), bir ex-post sosyal denetim gerçekleştirilecektir. Yeni bir arazi kullanılacaksa, arazi kamulaştırması gerekecek ve buna göre bir YYP hazırlanacaktır.
Alt bileşen 3.2: İlgili ürünlerde İAT teknolojilerinin / uygulamalarının benimsenmesinin teşvik edilmesi	TRGM	Trakya, Ege, İç Anadolu, Güney ve Güneydoğu bölgelerindeki iller (büyük tarımsal üretim alanları)	Yeni arazi kullanımına veya arazi edinimine gerek yoktur. Faaliyetler, mevcut tarım arazilerinde İAT teknolojilerinin/uygulamalarının benimsenmesinin desteklenmesini kapsayacaktır.
Alt bileşen 3.3: Büyükbaş üretiminin su kirliliği ve sera gazı emisyonları üzerindeki baskısının azaltılması.	TRGM	Ege Bölgesi'nde, özellikle Küçük Menderes Havzası'nda, muhtemelen aşağıdaki iki ilçede: Ödemiş, Tire, Kiraz ve Torbalı. - Gediz Havzası, muhtemelen aşağıdaki ilçelerden ikisinde: Salihli, Saruhanlı, Ahmetli ve Turgutlu. Benzer sorunlara sahip diğer havzalar, uygulama sırasında proje faaliyetleri için potansiyel olarak değerlendirilebilir.	Biyogaz tesisinin inşa edileceği alan henüz belirlenmemiştir. Daha önce edinilmiş bir arazi ise (son 5 yıl içinde edinilmiş), bir ex-post sosyal denetim gerçekleştirilecektir. Yeni bir arazi kullanılacaksa, arazi kamulaştırması gerekecek ve buna göre bir YYP hazırlanacaktır.

Alt Bileşen	Yöneten GM	Konum	Arazi Edinim İhtiyaçları
Alt bileşen 3.4: İAT'yi desteklemek için araştırma ve yenilikler	TAGEM	Yaygınlaştırma faaliyetlerinin odağına bağlı olarak geniş bir il yelpazesi.	Arazi edinimine gerek yok. Mevcut Ar-Ge tesislerinin yenilenmesine yönelik küçük ölçekli inşaat işleri, yeni arazi kullanımı veya arazi edinimi gerektirmeyecektir.
Bileşen 4: Proje Yönetimi, İzleme ve Değerlendirme			
Bileşen 4: Proje Yönetimi, İzleme ve Değerlendirme	ABDGM	YOK	YOK

Kaynak: YYÇ Tablo 1

Yeniden Yerleşim Süreci

YYÇ faaliyetlerinin hazırlanması, uygulanması ve izlenmesinde çeşitli taraflar yer alacaktır. PUB'ler esas olarak alt bileşenlerin tüm arazi edinimi ve yeniden yerleşim faaliyetlerinin uygulanmasından sorumlu olacaktır.

PKB'de görevlendirilecek kıdemli sosyal uzman ve PUB'lerde görevlendirilecek sosyal uzmanlar, Genel Müdürlükler ve Taşra Teşkilatları ile yakın bir şekilde çalışacak ve arazi edinim faaliyetlerinin ilgili tüm ulusal mevzuata ve ÇSS5'e uygun olarak yürütülmesini sağlamak için arazi edinim faaliyetlerini izleyecektir. Sosyal uzmanların diğer temel sorumlulukları, YYÇ'nin uygulanması için gerekli azaltma önlemlerinin/eylemlerinin uygulanmasını, tüm uygun kişilerin zamanında ve uygun şekilde tazmin edilmesini, saha faaliyetlerinin YYÇ, YYP ve Ex-post Sosyal Denetimler ile diğer Proje gerekliliklerine uygun olarak yürütülmesi için uygun yaklaşımların ve araçların kullanılmasını sağlamak, Proje'nin Paydaş Katılım Planı'nda (PKP) belirtildiği şekilde paydaş katılım faaliyetlerini koordine etmek, YYP'nin uygulanmasıyla ilgili olarak Dünya Bankası ile arayüz ve raporlamayı koordine etmek, ilgili Proje planları, prosedürleri ve gereklilikleri kapsamında tanımlandığı şekilde Proje'nin YYP performansını ölçmek ve raporlamak, gerekli görüldüğü şekilde YYP ile ilgili programların koordinasyonu için destek sağlamak olacaktır.

Genel yeniden yerleşim süreci ve ilgili tarafların uygulama sorumlulukları aşağıda özetlenmiştir;

i. Kapasite Destek Eğitimleri

Önerilen Projenin faaliyetlerinin başlamasından önce, ÇSYP ve ÇSYÇ'de de belirtildiği gibi, PKB uzmanları, yeniden yerleşim araçlarının uygun şekilde hazırlanmasını ve uygulanmasını sağlamak için PUB'lere ve Taşra Teşkilatlarının personeline eğitim verecektir. Eğitimler, arazi edinimi planlaması ve yeniden yerleşim sürecinde ulusal hukuk ve DB standartları arasındaki boşlukları doldurmaya yönelik tedbirler, nüfus sayımı ve sosyo-ekonomik araştırmalar için veri toplama, mevcut durum analizi, izleme gereklilikleri vb. konuları kapsayacaktır. İlk eğitim, PKB ve PUB'lerin oluşturulmasından en geç 90 gün sonra ve Proje faaliyetlerinin başlamasından önce verilecektir. Uygulama sırasında ihtiyaç duyulması halinde tazeleme eğitimleri de verilecektir.

ii. Yeniden Yerleşim Taraması

Yeniden yerleşim süreci, her bir yatırımın tasarımı ve yer seçimi ile başlayacaktır. Yatırımın tasarımı ve yer seçimi sırasında Alt Proje alanı, özel mülkiyete ait arazi edinimini ve etkilenen kişiler üzerindeki ekonomik ve sosyal etkileri en aza indirecek şekilde seçilecektir. Yatırımın nihai tasarımı ve yer seçiminden sonra PUB sosyal taramayı yapacak (YYÇ Ek 2'de verilen tarama formunu kullanarak) ve inceleme ve onay için PKB'ye gönderecektir. PKB sosyal taramayı gözden geçirecek ve inceleme ve onay için DB'ye gönderecektir.

ÇSS5, arazinin bir proje beklentisiyle veya bir projeye hazırlık olarak halihazırda edinilmiş olması ve arazinin DB projesiyle doğrudan bağlantılı olması durumunda da geçerlidir. Arazi edinim prosedürleri YYÇ onaylandığı sırada halihazırda tamamlanmışsa ve tarama süreci arazi edinim faaliyetlerinin son 5 yıl içinde gerçekleştirildiğini gösteriyorsa, arazi ediniminin ÇSS5'in amaç ve ilkelerine uygun olarak tamamlandığından emin olmak için PUB tarafından geriye dönük bir denetim raporu (Ex-Post Sosyal Denetim Raporlama Şablonu için lütfen YYÇ belgesinin Ek 3'üne bakınız) hazırlanacak ve incelenmek üzere PKB'ye gönderilecektir. PKB, onay için DB'ye sunmadan önce gözden geçirecek ve gerekli revizyonları yapacaktır. Bir Ex-Post Sosyal Denetim Raporunun bir Alt Projenin ÇSS5 ile uyumlu olmadığını ortaya koyması durumunda, ilgili PUB, tüm arazi edinim çalışmalarının ölçeklendirilmesini

ve boşlukların kapatılmasını, söz konusu Alt Projenin/Projelerin yarattığı etkilerin hafifletilmesini veya telafi edilmesini sağlamak için tamamlayıcı önlemler alacaktır. PUB'ler çözüm belgelerini hazırlayacak ve onay için PKB'ye gönderecektir. PKB çözüm belgelerini gözden geçirecek ve inceleme ve onay için DB'ye gönderecektir.

PUB'ler Ex-Post Sosyal Denetimleri kendi kapasiteleri ile yürütmeyi tercih edebilir veya bu işi ihale etmeye karar verebilirler. İkinci durumda, bu denetimler için İş Tanımları önceden Dünya Bankası'nın onayına sunulacaktır. Denetim, ilgili belgelerin incelenmesini, saha ziyaretlerini, mülakatları ve etkilenen kişiler ve diğer kilit paydaşlarla yapılan istişareleri içerebilir.

Arazi üzerinde bir anlaşmazlık varsa, anlaşmazlık sona erene ve PEK'ye ÇSS5 gereklilikleri doğrultusunda tam tazminat ödenene ve bunlar belgelenip Banka'ya rapor edilene kadar inşaat faaliyetleri başlayamaz.

iii. Yeniden Yerleşim Araçlarının Hazırlanması ve Arazi Edinim Süreci

Alt Projelerin arazi edinimi gereksinimleri için, PUB'ler Alt Proje bileşenleri için arazi ediniminin tam ölçeğini belirleyecek ve daha sonra sayım, varlık envanteri ve sosyo-ekonomik anket çalışmaları ilgili PUB'lerin gözetimi altında TOB'nin Taşra Teşkilatları tarafından yürütülecektir. Veri toplama sürecinde tam sayım yöntemi uygulanacaktır. Bu sayım ve sosyo-ekonomik temel verilere dayanarak, PUB bir Yeniden Yerleşim Planı hazırlayacak (YYÇ belgesinin Ek 4'ünde belirtildiği gibi) ve incelenmek üzere PKB'ye gönderecektir. PKB'nin gözden geçirmesi ve revizyonlarından sonra, YYP gözden geçirilmek ve onay için Dünya Bankası'na gönderilecektir. YYP'lerin nihai versiyonu PKB tarafından açıklanacaktır.

Öte yandan, TOB kamulaştırma ve/veya irtifak hakkı için ulusal mevzuatın gerektirdiği prosedürleri de başlatacaktır. Alt Bileşenler 2.1 (Erzurum), 2.2, 3.1 ve 3.3 için Alt Proje henüz belirlenmemiştir. Alt Proje alanlarının TOB'ye (veya Alt Bileşen 3.1 için Valiliğe ve Alt Bileşen 3.3 için İzmir Büyükşehir Belediyesine) ait olması durumunda, arazi alım faaliyetlerinin son 5 yıl içinde gerçekleştirilmesi halinde bir ex-post sosyal denetim gerçekleştirilebilir. TOB (veya Alt-bileşen 3.1 için Valilik ve Alt-bileşen 3.3 için Belediye) kullanılmak üzere kendi arazilerini öneremezse, yeni arazi edinimi gerekecek ve buna göre bir YYP hazırlanacaktır. TOB, kullanılması gereken yeni arazilerin kamulaştırılması için Büyükşehir Belediyesi ve Valilik ile koordinasyon içinde olacaktır. Ulusal kamulaştırma süreçleri Belediye veya Valilik tarafından uygulanacak olsa da, TOB yeniden yerleşim planlarının uygulanması ve Valilik ve Belediye ile koordinasyonun kolaylaştırılması konusunda genel sorumluluğa sahip olacaktır. TOB, kamulaştırma süreçlerinin Proje taahhütlerine ve Dünya Bankası standartlarına uygun olarak uygulanmasını sağlamak için sorumlu kurumla yakın koordinasyon içinde olacaktır.

iv. Yürütme

PEK'lerle istişareler, PUB'lerin yardımıyla Taşra Teşkilatları tarafından yürütülecektir. Hem 2942 sayılı Kanun uyarınca oluşturulan komite hem de Taşra Teşkilatı personeli, ÇSS5'in gerekliliklerinin yerine getirilmesini sağlamak için müzakerelerde yer alacaktır. Proje ile ilgili tüm kamulaştırma maliyetleri, tazminatlar ve ödenekler uygulayıcı Genel Müdürlüklerin bütçelerinden karşılanacaktır. Genel Müdürlükler ayrıca kamulaştırma maliyetleri dışında geçim kaynaklarının restorasyonu ve yardım maliyetlerini karşılamak için bir Yeniden Yerleşim Eylem Planı (YYEP) fonu oluşturacaktır.

YYP ilerleme raporları (ana hatları YYÇ Belgesi Ek 5'te verilmiştir) PUB'ler tarafından (Taşra Teşkilatları ile koordineli olarak) hazırlanacak ve PKB tarafından incelenip onaylanacak ve son onay için Dünya Bankası'na gönderilecektir.

v. Kapanış

Önemli olumsuz yeniden yerleşim riskleri ve etkileri olan Alt Projeler için (tarama sonuçlarına göre), geçim kaynaklarının restorasyonunun sürdürülebilir olduğuna ve başka bir müdahaleye gerek olmadığına dair nihai bir gösterge sağlayan Yeniden Yerleşim Tamamlama Denetimi yapılacaktır. Bu denetim raporu Dünya Bankası'na sunulacak ve Dünya Bankası YYP sürecinin kapatılmasına onay verecektir. Önemli olumsuz yeniden yerleşim riskleri ve etkileri olan Alt Projeler için, TOB tarafından atanacak bağımsız danışman(lar) tarafından bir Yeniden Yerleşim Tamamlama Raporu (ana hatları YYÇ Belgesi Ek 6'da verilmiştir) hazırlanacaktır.

Yeniden yerleşim sürecinin özeti aşağıdaki Tablo 29'da sunulmuştur.

Tablo 29. Yeniden Yerleşim Süreci ve Sorumlu Taraflar

Faaliyet	GM	Taşra Teşkilatları	PUB	PKB	Bağımsız Danışman	DB
Hazırlık						
Her bir yatırımın nihai tasarımı ve yer seçimi	Hazırlık	–	–	–	–	–
Sosyal tarama	–	–	Uygulama	İnceleme & Onaylama	–	İnceleme & Onay verme
Ex-post Sosyal Denetim (proje faaliyetlerinin Dünya Bankası tarafından finanse edilen projeden önce veya bu projeyle bağlantılı olarak başladığı durumlarda)	–	–	Uygulama	İnceleme & Onaylama	–	İnceleme & Onay verme
Arazi edinimi için personel	Komitenin 2942 sayılı Kanun'a göre oluşturulması	–	-	Sosyal uzman	–	–
Nüfus sayımı ve sosyal durum çalışması; son başvuru tarihinin bildirilmesi	–	Uygulama	İzleme & İnceleme & Onaylama	İnceleme & Onaylama	–	İnceleme & Onay verme
Arazi edinimine konu olan varlıkların değerlemesi	–	–	Uygulama	İnceleme & Onaylama	–	İnceleme & Onay verme
Taslak YYP	–	–	Hazırlık	İnceleme & Onaylama	–	İnceleme & Onay verme
Taslak YYP'nin açıklanması	–	–	–	Uygulama	–	–
Nihai YYP'nin açıklanması	–	–	–	Uygulama	–	–
İşleten GM	–	–	Uygulama	Uygulama	–	–
Yürütme						
Projenin arazi gereksinimleri konusunda PEK'ler ve diğer paydaşlarla istişareler	–	Uygulama	Destekleme	İzleme	–	–
Tazminat mekanizmalarının belirlenmesi için müzakereler	Uygulama		-	Destekleme	–	–

Faaliyet	GM	Taşra Teşkilatları	PUB	PKB	Bağımsız Danışman	DB
Tazminat mekanizmalarının uygulanması	Uygulama	–	–	–	–	–
YYP İlerleme Raporları	–	Destekleme	Hazırlık	İnceleme & Onaylama	–	İnceleme & Onaylama
Kapanış						
Yeniden Yerleşim Tamamlama Raporu (önemli olumsuz yeniden yerleşim riskleri ve etkileri olan Alt Projeler için)	–	Destekleme	Destekleme	İnceleme & Onaylama	Hazırlık	İnceleme & Onaylama
YYP Tamamlama Rapor(lar)ının Açıklanması	–	–	–	Uygulama		–

Kaynak: YYÇ Tablo 4

vi. İzleme ve Değerlendirme (İ&D)

YYP/YYÇ'nin uygulamasının izlenmesi ilgili PUB'nin sorumluluğunda olacak ve PKB'deki kıdemli sosyal uzman izleme faaliyetlerini gözden geçirecek ve denetleyecektir. Altı aylık izleme raporları, aşağıda tanımlanan izleme göstergelerine dayalı olarak PUB'ler tarafından hazırlanacak ve Dünya Bankası'na sunulacaktır. Önemli olumsuz yeniden yerleşim riskleri ve etkileri olan Alt Projeler için; arazi ediniminin olumsuz etkileri ulusal mevzuat ve uluslararası standartlarla tutarlı bir şekilde ele alındığında YYP'ler tamamlanmış sayılacaktır. TOB, uluslararası standartların ve ilgili planın hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğini değerlendirmek üzere Yeniden Yerleşim Tamamlama Raporunun hazırlanması için bağımsız bir danışman görevlendirecektir. İzleme ve değerlendirme sürecindeki sorumlu taraflar Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30. İzleme ve Değerlendirme Sürecindeki Sorumlu Taraflar

Sorumlu Taraf	İ&D Sürecindeki Roller	Sıklık
PKB	- PUB tarafından hazırlanan İ&D raporlarının incelenmesi - YYP uygulamasını iyileştirmek için alınacak düzeltici eylemler ve önlemler konusunda tavsiyelerde bulunmak	Altı aylık
	YYP Tamamlama Denetim Raporunun gözden geçirilmesi ve Dünya Bankasına sunulması	Yeniden yerleşimin tamamlanmasının ardından
PUB'ler	- İ&D raporlarının hazırlanması ve PKB'ye sunulması (YYÇ Ek 5) - Tüm PEK'lerin kayıplarını telafi etmek için arazi edinim sürecinin takip edilmesi - Tüm arazi sahiplerinin (resmî ve gayri resmî) geçim kaynaklarının zamanında ve uygun şekilde tazmin edilmesinin sağlanması - Tüm PEK'lerin, özellikle de hassas durumda olanların, YYP uygulama sürecinde ortaya çıkabilecek endişelerini kolayca ifade edebilmelerinin ve bunlara zamanında yanıt verilmesinin sağlanması. - PKP'ye uygun olarak ilgili paydaşlarla yürütülecek arazi edinimine ilişkin katılım faaliyetlerinin izlenmesi - Şikayet mekanizmasının şeffaf ve tüm PEK'ler için erişilebilir olmasını sağlamak - Planlanan tüm YYP uygulamalarının programa ve bütçeye uygunluğunun yakından takip edilmesi.	Altı aylık

Sorumlu Taraf	İ&D Sürecindeki Roller	Sıklık
	YYP Uygulamasının ilgili taraflarıyla istişare halinde alınacak müteakip tedbirlerin ayrıntılı olarak planlanması.	
Taşra Teşkilatı	- YYP uygulama faaliyetlerinin plana uygunluğu hakkında PUB'ye aylık raporlar hazırlanması - YYP(ler)in uygulanmasından toplanan tüm ilgili materyal, belge ve verilerin PUB ve bağımsız danışmanlara sağlanması - Gerektiğinde uygulamada aksiyonlar alınması, düzeltmeler hakkında PUB'nin bilgilendirilmesi	Altı aylık
Bağımsız Danışman	Önemli olumsuz yeniden yerleşim etkileri ve riskleri olan Alt Projelerin yeniden yerleşim faaliyetlerinin sonunda YYP Tamamlama Raporunun hazırlanması ve sunulması	Yeniden yerleşimin tamamlanmasının ardından

Kaynak: YYÇ Tablo 5

Üç ayda bir izlenecek ve raporlanacak göstergeler aşağıdaki Tablo 31'de asgari olarak verilmiştir. YYP'ler bunları kullanacaktır ancak Alt Projeye özgü göstergeler de ekleyebilirler.

Tablo 31. İzleme göstergeleri

Konu	Göstergeler
Genel etkiler	- Mülkiyet (kamu, özel), etki ve proje faaliyetine göre etkilenen alanların büyüklüğü. - Mülkiyete (kamu, özel), etkiye ve proje faaliyetine göre etkilenen varlık sayısı. - PEK'lerin topluluk altyapısı, mülk ve hizmetler üzerindeki etkilere ilişkin olumlu/olumsuz algıları
Uygunluk	- Her bir proje bileşeni nedeniyle fiziksel veya ekonomik olarak yerinden edilen hane ve birey sayısı - Geçim desteği veya diğer telafiler sağlanan PEK'lerin sayısı - Hassas PEK gruplarına sağlanan yardımların sayısı ve türü
Değerleme ve Tazminat	- Her bir varlık için 2942 sayılı Kanun'a göre kamulaştırma maliyetleri. - ÇSSS'e göre her bir varlık için telafi maliyetleri ödenekleri ve destekleri - Her bir uygun etkilenen kişi başına diğer yeniden yerleşim maliyetleri. - Tamamlanan tazminat ödemesi sayısı - Açılan dava sayısı - Mahkeme işlemleri sonucunda yapılan ödemelerin ve müzakereler sonucunda yapılan ödemelerin miktarı ve yüzdesi,
Topluluk katılımı	- Yöntemlere göre istişare sayısı - İstişarelere katılanların sayısı - İstişarelere katılanların sayısının cinsiyet ve kırılgenlik durumuna göre dağılımı - İstişare edilen hassas durumdaki PEK'lerin sayısı - Hassas gruplar için özel olarak hazırlanmış bilgilendirme ve istişare sayısı (cinsiyet dahil)
Uzlaşma	2942 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca yapılan arazi edinimi veya irtifak hakkı tesisi sayısı. 2942 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca yapılan arazi edinimi veya irtifak hakkı tesisi sayısı.
Şikayet	- Kategorilere göre şikayet sayısı - Hassas durumdaki PEK'ler tarafından bildirilen şikayet sayısı - Öngörülen süre içinde çözülen şikayetlerin yüzdesi

Kaynak: YYÇ Tablo 6

8.7. Paydaş Katılımı

Alt Projeye özgü Paydaş Katılım Planları (PKP), uygulama aşamasındaki Alt Projelerin/faaliyetlerin özellikleri dikkate alınarak PKP'de tanımlanan ilkeler ve süreçler doğrultusunda hazırlanacaktır. TOB, projenin niteliği ve ölçeğinin yanı sıra potansiyel riskleri ve etkileriyle orantılı olarak Alt Projeye özgü PKP'lerin geliştirilmesinden sorumlu olacaktır.

TRGM ve GKGM faaliyetleri için PUB'ler altında istihdam edilen sosyal uzmanlar Alt Projeye özgü PKP'leri hazırlarken, PKB, BTGM, TAGEM ve ABDGM için PKP'leri PKP'de belirtilen ilkeler doğrultusunda hazırlayacaktır. PUB'ler tarafından hazırlanan Alt Projeye özgü PKP'ler incelenmek ve onaylanmak üzere PKB'ye gönderilecektir. Daha sonra PKB, tüm önemli riskli Alt Projeler ve orta ve düşük riskli olarak sınıflandırılan ilk üç Alt Proje için Alt Projeye özgü PKP'leri incelemeleri ve onay vermeleri için Dünya Bankası ile paylaşacaktır.

PKB ve PUB personeli, proje uygulaması boyunca gerektiğinde PKB ve PUB'lerin Ç&S uzmanlarına destek sağlamaktan ve onlarla yakın işbirliği içinde çalışmaktan sorumlu olacaktır. Ayrıca, Taşra Teşkilatı personeli, Denetim Danışmanları ve Yükleniciler de PKP'nin uygulanmasından sorumlu olacaktır. PKP Uygulamasındaki kilit aktörlerin sorumlulukları Tablo 32'de verilmiştir. Ekiplerinde belirli bir uzman bulunmayan PUB'ler, PKB'nin ilgili uzmanı tarafından desteklenecektir.

Tablo 32. PKP Uygulamasında Kilit Aktörlerin Sorumlulukları

Kilit Aktörler	Sorumluluklar
Proje Koordinatörü (PKB)	- PUB'ler ve Dünya Bankası arasında koordinasyon - Proje faaliyetlerinin zamanında ve kapsamlı bir şekilde uygulanmasını sağlamak
İletişim ve Paydaş Katılımı Uzmanı (PKB)	- PKB ve PUB'lar altında işe alınan uzmanlarla yakın işbirliği içinde çalışmak, - Tüm paydaş katılım faaliyetlerini genel çevresel ve sosyal yönetim sistemlerine dahil etmek, - Paydaş katılımının ilerlemesini ve sonuçlarını üst yönetime ve personele iletmek için bir iç sistem geliştirmek - Şikayet mekanizması ve paydaş katılımı konularıyla ilgili süreçlerin uygun şekilde uygulanması için PUB ekibini hızlandırmak ve izlemek - Şikayet mekanizması ve paydaş katılımı konularına ilişkin süreçlerin uygun şekilde uygulanması için tarafları koordine etmek - Belirli paydaş katılım faaliyetleri hakkında danışmanlık sağlamak - Proje uygulaması boyunca iletişimi ve erişimi koordine etmek - PKP'nin ve sahaya özel PKP'lerin uygulanmasına ilişkin, Dünya Bankası'na/Banka'dan arayüz ve raporlamayı koordine etmek - PUB'ler tarafından gönderilen genel PKP faaliyetleri ve proje ilerlemesine ilişkin raporlamayı birleştirmek
Sosyal Uzman (PUB)	- PKB ve PUB'lar altında işe alınan uzmanlarla yakın işbirliği içinde çalışmak, - İlgili PUB'lerle istişare ve işbirliği içinde sahaya özel PKP'leri hazırlamak - PKP'leri periyodik olarak ve Alt Projede değişiklik olması durumunda güncellemek - PKP'nin uygulanmasını planlamak - Paydaş katılımının PUB üyeleri ve alt projede yer alan diğer tüm sorumlu taraflarca anlaşıldığından emin olmak - Belirlenen paydaşlarla paydaş katılımı faaliyetlerini denetlemek - Paydaş danışma toplantıları ve bilgilerin kamuya açıklanmasıyla ilgili diğer etkinlikleri düzenlemek/yönetmek - Paydaşlarla etkileşime girebilecek diğer PUB personelini desteklemek - Sosyal izlemeyi uygulamak

Kilit Aktörler	Sorumluluklar
	- İlgili dokümanlarda belirtilen sosyal konuların Alt Proje boyunca uygulandığını izlemek ve raporlamak. - Denetim Danışmanlarını ve yüklenicileri/alt yüklenicileri PKP'nin uygulanması konusunda desteklemek
Çevre Uzmanı (PUB)	- PKB ve PUB'lar altında işe alınan uzmanlarla yakın işbirliği içinde çalışmak - Projenin ilerleyişini izlemek - Tanımlanan tüm belgelerin başarılı bir şekilde teslim edilmesini sağlamak - Genel paydaş katılımı faaliyetleri ve proje ilerlemesine ilişkin raporlamayı konsolide etmek - Çevresel izlemeyi uygulamak - Proje ömrü boyunca ilgili belgelerde belirtilen çevresel konuların uygulandığını izlemek ve raporlamak (sosyal uzman ile yakın işbirliği içinde).
Satın alma Uzmanı (PUB)	- Proje kapsamında yapılacak ihalelerde danışmanlık yapmak. - PKP, GM ve diğer Ç&S belgelerinin ihale dokümanlarına dahil edilmesini sağlamak - İhale dokümanlarının İngilizce ve Türkçe kopyalarını hazırlamak
İzleme ve Değerlendirme Uzmanı (PUB)	- İzleme ve değerlendirme çalışmalarını koordine etmek - PKB'ye zamanında sunulmak üzere izleme raporlarını hazırlamak
İrtibat Kişileri (PUB)	- PKB ve PUB'lar altında işe alınan uzmanlarla yakın işbirliği içinde çalışmak - PUB'de GM için irtibat kişisi olarak hareket etmek - Proje ile ilgili kayıtları tutmak ve şikayetleri takip etmek - Proje ile ilgili şikayetlerin çözüm sürecini yönetmek ve koordine etmek - Paydaş katılımı ve diğer Proje faaliyetleriyle ilgili uyumsuzluk sorunlarını veya tekrar eden sorunları ortaya çıkarmak için şikayet kayıtlarını incelemek - Yüklenici düzeyinde GM irtibat kişilerini koordine etmek ve izlemek - Yüklenicilerin şikayet kayıtlarını ve şikayetlerin çözüm sürecini izlemek ve bunları aylık ilerleme raporlarında PUB'ye bildirmek - Tüm farklı GM seviyelerinden Proje ile ilgili şikayetleri almak, kaydetmek, koordine etmek ve çözmek - PUB ve yönetimi çözüm süreci hakkında bilgilendirmek - Proje için derlenmiş GM raporları hazırlamak - Şikayetlere yanıt vermek/çözüm bulmak için PUB ile iletişime geçmek
Taşra Teşkilatları	- PKP'leri uygulamak - PKP'leri raporlamak ve izlemek
Denetim Danışmanı	- Yüklenicilerin şikayetleri kaydetme ve çözme süreçlerini izlemek ve bunları aylık ilerleme raporlarında PUB'ye bildirmek - Şikayetlerin takibi için PUB GM İrtibat Kişisi ile iletişime geçmek
Yükleniciler	- PUB'yi paydaşlarla olan ilişkileriyle ilgili her türlü sorun hakkında bilgilendirmek - Yerel toplulukları her türlü çevresel izleme konusunda bilgilendirmek (örn. gürültü, titreşim, su kalitesi izleme vb.) - Önerilen bu Projenin İYP'sinde belirtilen ilkelere uygun olarak çalışmaların başlamasından önce taşeronlar da dahil olmak üzere işgücü için bir işçi ŞM geliştirmek ve uygulamak.

Kaynak: PKP Tablo 3

Kapasite Destek Eğitimleri

Önerilen Projenin faaliyetlerinin başlamasından önce, ÇSYP ve ÇSYÇ'de de belirtildiği gibi, PKB uzmanları, sahaya özgü PKP'lerin uygun şekilde hazırlanmasını ve uygulanmasını sağlamak için PUB'ler

altında işe alınan/atanan uzmanlara ve Taşra Teşkilatlarının personeline eğitim verecektir. Eğitimler, paydaş belirleme, haritalama, vatandaş katılımı, ŞM vb. gibi bu PKP'de belirtilen ilkeleri kapsayacaktır. İlk eğitim, PKB ve PUB'lerin kurulmasından en geç 90 gün sonra ve Proje faaliyetlerinin başlamasından önce verilecektir. Uygulama sırasında ihtiyaç duyulması halinde tazeleme eğitimleri de verilecektir.

İzleme ve Raporlama

Paydaş katılımı faaliyetleri periyodik olarak izlenecek ve iki yılda bir proje ilerleme raporlarında raporlanacaktır.

Paydaş katılım faaliyetlerinin belgeleri TOB'nin arşivinde saklanacaktır. İstisare faaliyetlerine ilişkin bilgiler Proje İlerleme raporları kapsamında Banka'ya raporlanacak ve bu raporlar aşağıdakileri içerecektir,

- İstisarelerin sayısı, türü
- Katılımcı sayısı, dahil olan paydaşların türü
- İstisareler sırasında tartışılan ve gündeme getirilen kritik konular,
- Alınan şikayetlerin sayısı (ayrıştırılmış veriler: cinsiyet, il, şikayet kategorisi, şikayetlerin durumu [kapatılan, beklemede, çözülen, vb.]

8.8. Vatandaş Katılımı Stratejisi

Proje, proje faaliyetleri ve VK sürecinin kendisi hakkında vatandaşlardan ve proje yararlanıcılarından birden fazla kanal aracılığıyla aktif ve düzenli olarak sınırsız geri bildirim almak için bir Vatandaş Katılımı (VK) stratejisi geliştirecek ve uygulayacaktır. Genel olarak, uygulama boyunca proje, alt bileşenlerin faaliyetlerini bilgilendirmek için İAT teknolojileri/uygulamaları sağlayıcılarına ve kullanıcılarına danışacaktır. Proje bileşenleri boyunca vatandaş katılım mekanizmaları geliştirilecek ve uygulanacaktır. Bileşen 1 kapsamında, (i) odak grupları, kullanıcı dostu uygulamaları katılımcı bir şekilde geliştirmek ve doğrulamak için çiftçilerle proaktif olarak etkileşime girecek; (ii) il düzeyinde arazi planlama süreçlerine rehberlik edecek, sağlam verilere ve paydaş katılımına dayanan bir karar destek aracı tasarlanacaktır. Bileşen 2 kapsamında (iii), sürdürülebilirliği sağlamak için laboratuvar altyapısının talep değerlendirmesi, çiftçilerden ve diğer değer zinciri paydaşlarından gelen geri bildirimleri içerecektir. Bileşen 3 kapsamında, (iv) dijital İAT teknolojilerine yönelik eşleşen hibe sistemleri için katılımcı karar alma ve izleme sağlanacaktır. Çiftçiler ve çiftçi birlikleri, eşleşen hibe sistemlerinin tasarımına, erişilebilirliğine ve başvuru süreçlerine (özellikle kadınlar ve gençler dahil olmak üzere) geri bildirim sağlamak ve temel sorunların ele alınmasına yardımcı olacak teknolojilere öncelik vermek için düzenli yuvarlak masa toplantılarına davet edilecektir. Alıcılar, işleyiciler, hizmet ve teknoloji sağlayıcıları dahil olmak üzere diğer ilgili değer zinciri paydaşlarına da danışılacaktır. Akıllı ve hassas tarım çözümleri için tek durak noktası sağlayan planlanan web tabanlı platform, çiftçiler ve hizmet sağlayıcılar arasındaki etkileşimi de kolaylaştıracak ve farklı COVID kısıtlamaları aracılığıyla çiftçilerle yapılandırılmış etkileşim için sürekli fırsatlar sağlayacaktır. Platform ayrıca bilgi ve veri paylaşımı, anket sonuçlarının yayınlanması, odak grupları ve çalışma grupları, teknolojilerin faydalarına ilişkin algılar ve hibe programı ayarlamalarının sonuçlarının iletilmesi vb. için de kullanılacaktır. Bileşen 4 kapsamında, (v) her yıl bir yararlanıcı geri bildirim anketi uygulanacaktır. Son olarak, (vi) yararlanıcıların eşleşen hibe programlarına katılımına yönelik yıllık bilgilendirme kampanyaları, potansiyel yararlanıcıları, eşleştirme hibe programlarının etkinliğini artırmak için yararlanıcılardan alınan geri bildirimler sonucunda alınan tedbirler de dahil olmak üzere, eşleşen hibe programına katılım koşulları ve programın özellikleri hakkında bilgilendirecek mekanizmalar olarak hizmet edecektir; ve (vii) kamu görevlilerinin vatandaş katılımı ve yararlanıcıların ihtiyaçlarına cevap verme konusunda kapasitelerinin geliştirilmesi ve vatandaş katılımı faaliyetlerini desteklemeleri için eğitilmelerine hizmet edecektir.

PKP'nin Uygulanması ve Paydaş Geri Bildiriminin Değerlendirilmesi kapsamında proje, alınan (veya alınmayan) hizmetlere ilişkin geri bildirim gibi vatandaş katılım faaliyetlerini de içerecektir.

Bileşenlere Göre Ara Sonuç Göstergeleri kapsamında, PKB'nin Vatandaş Katılımı sürecinden 'Memnun' veya daha yüksek puan alan proje yararlanıcılarının payına ilişkin %75'lik bir nihai hedefi vardır.

8.9. Şikayet Mekanizması (ŞM)

Proje sırasında ortaya çıkabilecek şikayetler dört seviyede ele alınacaktır. Birinci seviyedeki ŞM, ABDGM tarafından üstlenilecektir. İkinci olarak, yükleniciler alt yüklenicilerin ve işçilerin şikayetlerini üstlenmek için kendi ŞM'lerini kuracaklardır. Üçüncü seviye olarak TOB'nin ŞM'si (TİMER) Proje için etkin bir şekilde uyarlanacaktır. Son olarak, Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) bu projenin ŞM'sinin dördüncü seviyesini oluşturacaktır. Bu farklı seviyedeki ŞM'lerin ve iletişim kanallarının ayrıntıları PKP Bölüm 6.1'de verilmiştir.

Uluslararası gerekliliklere uygun olarak, paydaşların endişe ve şikayetlerini almak, çözmek ve takip etmek için ABDGM tarafından bir Şikayet Mekanizması (ŞM) kurulacaktır. ŞM, paydaşlar için erişilebilir olacak ve tüm geri bildirimlere (şikayetler, talepler, görüşler, öneriler dahil) en kısa sürede yanıt verecektir. Hibe yararlanıcıları geri bildirimlerini/şikayetlerini TOB'nin İlçe ve İl Müdürlüklerine de iletebileceklerdir. Bu müdürlüklerdeki personel ŞM hakkında bilgilendirilecek ve eğitilecek ve paydaşları geri bildirimlerini/şikayetlerini doğru kanallar aracılığıyla iletmeleri için yönlendirecektir. Bu nedenle ABDGM, paydaşları (özellikle hibe yararlanıcılarını) ŞM'ye yönlendirmelerini sağlamak için TOB İlçe ve İl Müdürlüklerine poster, broşür vb. gönderecek ve bu iletişim araçları halka açık yerlere asılacaktır.

Ulusal veya Proje düzeyindeki ŞM'lerden gelen tüm şikayetler aynı çevrimiçi sisteme kaydedilecektir. Kaydedilen şikayetlerin türlerine ve ilgili taraflara göre ayrıldığı sistem yönetimi PKB'nin sorumluluğunda olacaktır. Çözümde yer alacak birim veya uygulayıcı kurum ABDGM tarafından onaylanacaktır. Düzenli bir kayıt sistemi İzleme ve Değerlendirme (İ&D) düzeninde kolaylık sağlar.

PUB'lerde, şikayetlerin kaydedilmesinden sorumlu personel görevlendirilecektir. Paydaş katılımı ve ŞM hakkında bir video semineri hazırlanacak ve ŞM uygulaması, İzleme ve Değerlendirme vb. için bir pozisyonda görevlendirilecek ilgili personelin eğitilmesi amacıyla GM'lerin merkezi ve yerel personeline gönderilecektir. Diğer paydaş kurum ve kuruluşlar da resmî bir yazı ile bu mekanizma hakkında bilgilendirilecektir. Şikayet formu ve ŞM için irtibat bilgilerine ilişkin ayrıntılar paylaşılabilecek ve ABDGM internet sitesinde yer alacaktır.

Çalışanlar için Şikayet Mekanizması

Proje şikayet mekanizması aynı zamanda genel merkez, yerel ofisler ve yüklenici şirketlerin çalışanlarına açık ve erişilebilir olacaktır. Hem PKB hem de proje kapsamında (yani Alt-bileşen 2.1, Alt-bileşen 2.2 ve Alt-bileşen 3.1b) inşaat işlerini gerçekleştirecek olan yükleniciler tarafından bir Çalışanlar için Şikayet Mekanizması (ÇŞM) kurulacaktır. ÇŞM'ler Denetim Danışmanları tarafından izlenecek ve ilerleme raporları aracılığıyla PUB'ye aylık olarak raporlanacaktır. Süreç ayrıca PUB'ler ve TOB'deki ŞM İrtibat Kişisi tarafından da izlenecektir. Yükleniciler, Türkçe dışında bir dilde yapılan şikayetlerin ele alınması için Denetim Danışmanından tavsiye ve destek isteyebilir.

ÇŞM, işyerindeki Proje çalışanlarına (doğrudan ve sözleşmeli) personel işe başlama eğitimleri ve diğer iletişim araçları ve katılım yöntemleri aracılığıyla tanıtılacaktır.

PKB, şikayetlerin kaydedilmesi, çözüm için ilgili birimlere iletilmesi ve çözümlerin zamanında sağlanması ve kalitesinin takip edilmesi de dahil olmak üzere ŞM'nin genel denetimi için sosyal uzmanlardan birini görevlendirecektir. İşyerlerindeki öneri/şikayet kutuları haftalık olarak açılacak ve

PKB ile paylaşılacaktır. Genel Müdürlüklerin ŞM irtibat kişileri, il müdürlükleri/kuruluşları ve yükleniciler.

Cinsel Sömürü ve İstismar/Cinsel Taciz (CSİ/CT)

Proje faaliyetlerinden ve Türkiye bağlamından kaynaklanan risk düşük olsa da, çalışanlar için şikayet mekanizması, cinsel sömürü ve istismar (CSİ) ve cinsel taciz (CT) bildirimlerinin ele alınmasını içerecektir. Ülkedeki mevcut prosedürler doğrultusunda bir CSİ/CT sevk yolu oluşturulacak ve güncellenecektir. Proje çalışanları için uygulanacak olan ŞM, CSİ/CT ile ilgili konuların ele alınması için de kullanılacak ve CSİ/CT konularının güvenli ve etik bir şekilde belgelenmesi ile gizli raporlama mekanizmalarına sahip olacaktır. Ayrıca ŞM, mağdurun rızası ile herhangi bir CSİ/CT şikayetini hem PKB'ye hem de Dünya Bankası'na derhal bildirecek süreçlere sahip olacaktır.

8.10. İşgücü Yönetim Prosedürleri

Proje için geliştirilen İşgücü Yönetimi Prosedürleri (İYP), projenin inşaat öncesi, inşaat ve işletme aşamalarında geçerli olan işgücü ve çalışma koşullarına ilişkin gereklilikleri tanımlamaktadır. Tüm Alt Projelerde işçilere adil davranılması, ayrımcılık yapılmaması ve fırsat eşitliği sağlanması için adil ve hakkaniyetli işgücü uygulamalarını teşvik etmeyi amaçlar ve proje çalışanlarının haklarını korumayı ve işgücü ile ilgili risk oluşturabilecek faaliyetlerin yönetimini ve kontrolünü sağlamayı hedefler.

İYP, işgücü ve çalışma koşullarına ilişkin uyum, raporlama, rol ve sorumluluklar, izleme ve eğitim açısından gereklilikleri ve beklentileri açıklamaktadır. Bu prosedür TOB tarafından benimsenecek ve tüm proje çalışanları için geçerli olacaktır. TOB'nin Dünya Bankası Çevresel ve Sosyal Standart 2 (ÇSS2), "İşgücü ve Çalışma Koşulları" gerekliliklerine ve Türk iş, istihdam ve iş sağlığı ve güvenliği yasalarına nasıl uyacağını açıklamaktadır.

İYP, potansiyel işgücü risklerini ve etkilerini değerlendirir ve bunların nasıl azaltılacağını ve yönetileceğini açıklar. TOB, proje yüklenicilerinin veya işgücü tedarik eden diğer araçların bu işgücü yönetimi prosedürünü uygulamalarını zorunlu kılmak için ticari olarak makul çabayı gösterecektir. İYP "yaşayan" bir belgedir ve daha fazla bilgi elde edildikçe güncellenecektir.

Sorumlu Personel

Proje Koordinasyon Birimi (PKB): PKB, ana koordinasyon organı olacak ve projenin diğer yönetim birimlerini teknik olarak destekleyecek teknik kapasiteyi taşıyacak şekilde görevlendirilecektir. PKB şunları yapacaktır;

- İYP'nin genel uygulamasını üstlenmek,
- Yüklenicileri/alt yüklenicileri İYP ve ilgili satın alma belgesine uygun olarak görevlendirmek ve yönetmek,
- Yüklenicilerin/alt yüklenicilerin, Yüklenicinin İY Planı (İY Planı), ÇSYP ve ihale belgesinde yer alan sözleşmeli işçilere yönelik yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini izlemek ve bunların ÇSS2 ve ulusal iş ve İSG yasalarıyla uyumlu olmasını sağlamak,
- Doğrudan çalışanların işe alım ve istihdam süreçlerinin kayıtlarını tutmak,
- Sözleşmeli işçilerin istihdam sürecini bu işgücü yönetimi prosedürüne ve ulusal iş kanununa uygun olarak yürütülmesini sağlamak için izlemek,
- Birincil tedarik çalışanlarıyla ilgili olarak çocuk işçiliği, zorla çalıştırma ve ciddi güvenlik sorunları gibi potansiyel riskleri izlemek,
- İlgili proje çalışanlarının eğitimini izlemek,

- Proje çalışanları için ŞM'nin kurulmasını ve etkin bir şekilde işletilmesini ve tüm çalışanların bundan haberdar edilmesini sağlamak,
- Çalışanlar için ŞM'yi izlemek ve raporlamak,
- Çalışanların Davranış Kurallarının uygulanmasını izlemek,
- Ulusal iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı, ÇSS2 gereklilikleri, İş Sağlığı ve Güvenliği Planı ve COVID-19'un önlenmesine ilişkin DSÖ ve Dünya Bankası kılavuzları doğrultusunda tüm işyerlerinde (Yükleniciler/alt yükleniciler dahil) İSG standartlarının karşılandığını izlemek,
- Proje çalışanlarının İSG, CSİ/CT önleme ve diğer gerekli eğitimler konusundaki eğitimlerini izlemek,
- Projeye ilgili mesleki yaralanmalar, hastalıklar ve kayıp zamanlı kazalar gibi belirli olayların belgelenmesi için bir prosedür oluşturmak ve uygulamak. Bu tür kayıtları tutmak ve tüm üçüncü taraflardan ve birincil tedarikçilerden bunları tutmalarını talep etmek. Bu tür kayıtlar, İSG performansının ve çalışma koşullarının düzenli olarak gözden geçirilmesinde bir girdi oluşturacaktır,
- Ciddi, ölümcül ve toplu kaza durumlarında, kolluk kuvvetlerini, İş Müfettişliğini ve PUB'leri bilgilendirmek,

Proje Uygulama Birimleri (PUB): TOB Merkez Teşkilatındaki TRGM, BTGM, GKGM ve TAGEM Genel Müdürlükleri altındaki PUB'ler, ilgili Taşra Teşkilatları ile koordinasyon halinde kendi alt bileşenleri altındaki proje faaliyetlerinin yürütülmesinden sorumlu olacaktır. Sorumlu oldukları alt bileşenler kapsamında İYP'nin uygulanmasından sorumlu olacaklardır. PUB'nin irtibat kişisi aşağıdakileri yapacaktır;

- kendi alt bileşenleri kapsamındaki İYP faaliyetlerini denetlemek,
- Yüklenicilerin, sahada herhangi bir işe başlamadan önce Yüklenicinin İY Planını bu İYP ve Yüklenicinin ÇSYP'sine uygun olarak hazırlamalarını sağlamak,
- İY Planlarının uygulanmasını izlemek,
- iş kazası durumlarında PKB'yi bilgilendirmek ve
- İlgili alt bileşenleri altındaki İYP faaliyetleri hakkında raporlar hazırlamak ve PKB'ye sunmak.

Yüklenici firmalar Alt Projeye özgü İY Planları ve İSG Planlarının hazırlanması ve uygulanmasından sorumlu olacaktır. İşgücünü İY Planındaki hüküm ve koşullara göre sözleşme yapmaktan ve yönetmekten sorumlu olacaklardır. Mevzuat gerekliliklerine ek olarak aşağıdakilerden de sorumlu olacaklardır:

- Projeye özel işgücü yönetimi prosedürünü, iş sağlığı ve güvenliği planlarını uygulamak ve alt yüklenicilerin performansını yönetmek için nitelikli sosyal, işgücü ve iş sağlığı ve güvenliği uzmanları istihdam etmek veya atamak,
- Sözleşmeli ve taşeron işçiler için geçerli olacak İY Planı ve İSG planını hazırlamak ve kabul etmek. Bu prosedürler ve planlar, yükleniciler inşaat öncesi aşama için harekete geçmeden önce incelenmek ve onaylanmak üzere ilgili PUB'lere ve ardından PKB'ye sunulacaktır,
- Alt yüklenicilerinin İY Planlarına ve İSG planlarına uyduğunu denetlemek,
- Sözleşmeli çalışanların işe alım ve istihdam süreçlerinin kayıtlarını tutmak,
- Alt sözleşmeli işçilerin istihdam sürecini bu işgücü yönetimi prosedürüne ve ulusal iş kanununa uygun olarak yürütülmesini sağlamak için izlemek,
- Sözleşmeli çalışanlara iş tanımını ve istihdam koşullarını açık bir şekilde iletmek,
- Çalışanlar için şikayet mekanizmalarını geliştirmek, uygulamak ve sözleşmeli ve taşeron işçilerden gelen şikayetleri ele almak,
- İşgücü ve İSG performansının düzenli olarak gözden geçirilmesi ve raporlanması için bir sisteme sahip olmak,

- Çalışanlara İSG, SGÇ, sosyal oryantasyon, CİS/CT önleme eğitimi dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere düzenli iş oryantasyon eğitimi vermek,
- İşe başlamadan önce tüm yüklenicilerin ve alt yüklenici çalışanlarının Davranış Kurallarını anladığından ve imzaladığından emin olmak,
- Projeye ilgili mesleki yaralanmalar, hastalıklar ve kayıp zamanlı kazalar gibi belirli olayların belgelenmesi için bir prosedür oluşturmak ve uygulamak. Bu tür kayıtları tutmak ve tüm üçüncü taraflardan ve birincil tedarikçilerden bunları tutmalarını talep etmek. Bu tür kayıtlar, İSG performansının ve çalışma koşullarının düzenli olarak gözden geçirilmesinde bir girdi oluşturacaktır,
- Ciddi, ölümcül ve toplu kaza durumlarında, kolluk kuvvetlerini, İş Müfettişliğini ve ilgili PUB'yi bilgilendirmek,
- COVID-19 için:
 - o COVID-19 enfeksiyonunun önlenmesine ilişkin DSÖ'nün en son tavsiye ve önerileri konusunda çalışanların eğitilmesi,
 - o Farkındalığı arttırmak ve tüm çalışanların COVID-19'un yayılmasını azaltmaya yönelik eğitimlere katılmasını sağlamak,
 - o COVID-19'u önlemek için çalışanların sağlık kontrollerini gerçekleştirmek,
 - o COVID-19 ile ilgili sağlık ve güvenlik konularını izlemek, denetlemek ve raporlamak (COVID-19 irtibat kişisi) ve
 - o Çalışanlara COVID-19'u önlemek için KKD (maskeler, eldivenler, dezenfektanlar) sağlandığından ve el yıkama olanaklarının mevcut olduğundan emin olmak.

Davranış Kuralları

Yükleniciler, şirketin misyonunu, temel değerlerini ve genel çalışma kültürünü yansıtan ve DB standart ihale belgelerine dahil edilecek olan Davranış Kurallarını (DK) benimseyecek ve uygulayacaktır. Davranış Kuralları ayrıca CİS/CT konularının ele alınmasına yönelik tedbirleri de içerecektir.

Yüklenicilerle yapılan sözleşmeler, yürürlükteki İş ve İSG Kanunu ve İYP'ye uyma yükümlülüğüne ilişkin bir hüküm içerecektir. Altyapı projeleri için yükleniciler işe alındıktan sonra, yükleniciler bu İşgücü Yönetimi Prosedürlerine uygun olarak faaliyetleri için İşgücü Yönetim Planları hazırlayacaktır. Bu, herhangi bir inşaat işi başlamadan önce TOB tarafından gözden geçirilecek ve onaylanacaktır. Yüklenici İşgücü Yönetim Planları, İYP belgesinin Ek 1'inde yer alan Davranış Kurallarını içerecektir. Yüklenici, tüm çalışanları prosedürlerdeki ilkeler, davranış kuralları ve şikayet mekanizması konusunda bilinçlendirmek ve eğitmekle sorumludur. Yüklenicilerin alt yüklenicilerle çalışması durumunda, yükleniciler alt sözleşmelere bu tür bir hüküm koymakla yükümlü olacaktır.

Yüklenicilerin, Davranış Kurallarına (DK) bağlı kalarak yerel topluluklarla iyi ilişkiler sürdürmesi gerekecektir. DK, alt yükleniciler ve tedarikçiler de dahil olmak üzere yüklenici tarafından görevlendirilen tüm kişilerin kabul edilebilir davranış standartlarına uymasını taahhüt eder. DK, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, cinsel sömürü ve cinsel tacizle ilgili belirli politikalara uyulmaması da dahil olmak üzere uyumsuzluğa yönelik yaptırımlar içermelidir (örneğin, fesih). DK sade bir dille yazılmalı ve her çalışan tarafından imzalanmalıdır.

İş Sağlığı ve Güvenliği

İnşaat faaliyetlerinin yürütülmesi sırasında yükleniciler ve alt yükleniciler tarafından İSG mevzuatına uygun olarak bir İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Planı hazırlanacaktır. İnşaat aşamasında hazırlanacak olan İSG Planının içeriği İYP belgesinin Ek 2'sinde yer almaktadır.

Denetimler, PUB'lerin İSG ekiplerinin ve üçüncü taraf denetçilerin düzenli ziyaretleri yoluyla sahada yapılacaktır. Çalışmalar başlamadan önce tüm proje çalışanları eğitilecek ve potansiyel İSG riskleri hakkında bilgilendirilecektir. Gerekli eğitimi almayan bir çalışanın Projede çalışmasına izin verilmeyecektir.

Olay Raporlama

İşveren, 6331 sayılı Kanunun "İş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirimi" başlıklı 14. maddesine göre iş kazalarını kazadan sonraki üç iş günü içinde, sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarını ise öğrendiği tarihten itibaren üç iş günü içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirir. Ancak Proje kapsamında yüklenici, İSG ile ilgili olaylardan hemen sonra ilgili PUB'yi bilgilendirecek, PUB de PKB'yi bilgilendirecek ve PKB de olaydan 48 saat sonra Dünya Bankası'nı olay hakkında bilgilendirecektir.

Yüklenici, kazanın meydana gelmesinden veya hastalığın teşhis edilmesinden sonra 30 takvim günü içinde PUB'ye kök neden analizi sunacaktır. Daha sonra, PUB olay raporunu en fazla 2 gün içinde PKB'ye sunacak ve PKB de olay raporunu olaydan sonraki 35 takvim günü içinde Dünya Bankası'na sunacaktır.

Bildirilen tüm iş kazaları, meslek hastalıkları, tehlikeli olaylar ve ramak kala olaylarla birlikte kazalar, bir iş sağlığı ve güvenliği uzmanının yardımıyla bir kök neden analizi yoluyla araştırılmalıdır.

Yüklenici ayrıca Proje boyunca aylık raporlarında İYP Bölüm 9.1'de belirtilen kodlara göre kaza ve hastalıkların özetine yer verecektir.

Çevre, etkilenen topluluklar ve halk üzerinde grevler veya diğer işçi protestoları, topluluk üyelerinin proje kaynaklı yaralanmaları veya maddi hasar gibi önemli olumsuz etkilerin meydana geldiği veya meydana gelmesinin muhtemel olduğu durumlarda, yüklenici İSG ile ilgili olaydan hemen sonra ilgili PUB'yi bilgilendirecek ve PUB PKB'yi bilgilendirecek ve PKB de olaydan sonraki 48 saat içinde Dünya Bankası'nı olay hakkında bilgilendirecektir.

PKB ayrıca düzeltici eylem planı ile birlikte bir olay inceleme raporunu 30 iş günü içinde Dünya Bankası'na gönderecektir.

Yüklenici Yönetimi

Proje faaliyetlerinin çoğu sözleşmeye bağlanacaktır. Sözleşmeler, Dünya Bankası Standart Satın Alma Belgelerinde ve ulusal mevzuatta belirtildiği şekilde işgücü ve İSG ile ilgili hükümleri içerecektir.

Yüklenici seçimleri için aşağıdaki kriterler dikkate alınacaktır:

- tamamlanmış önceki işler,
- yüklenicinin insan kaynaklarının yeterliliği,
- sağlık ve güvenlik konularında uyumluluk,
- çocuk işçiliği ve zorla işçi çalıştırma konusunda alınan önlemler.

Seçim kriterlerine göre en iyi uygunluğa sahip olanlar yüklenici olarak seçilecektir.

Hizmetlerin uygulama aşamasında, Taşra Teşkilatları (tarımsal faaliyetler söz konusu olduğunda), Denetim Yüklenicileri (inşaat faaliyetleri söz konusu olduğunda) veya PUB'ler (Alt-bileşen 1.2 söz

konusu olduğunda) yüklenicilerin ofislerine ve/veya işin yapıldığı yerlere planlı ve plansız ziyaretler düzenleyecektir. Bu ziyaretlerde kaydedilen ilerleme, sağlık ve güvenlikle ilgili konular ile çocuk ve zorla işçi çalıştırma durumu gözlemlenecektir. Herhangi bir anlaşmazlık tespit edilirse, tedarikçiye en fazla 20 takvim günü içinde anlaşmazlığın önlenmesi için bildirimde bulunulacaktır. Anlaşmazlık 20 takvim günü sonunda hâlâ devam ediyorsa, tedarikçiyle yapılan anlaşma derhal feshedilecektir.

9. EKLER

Ek 1. Detaylı Maliyet Tabloları

Ek 2. Harici Bireysel Uzmanların İş Tanımları (İT)

Ek 3. YÇPB Taslak Şablonu

Ek 4. İlerleme Raporu Taslak Şablonu

Ek 5. İlgil İl/Bölgesel Birimler/Paydaşlar

Ek 6. Ön Fizibilite Rapor Şablonu (Taslak)

Ek 7. Yasaklı Listesi

Ek 8. Taslak Alt Proje Anlaşması

Ek 9. Taslak Alt Finansman Anlaşması

Ek 10. Mali Yönetim Kılavuzu

Ek 11. ADMR Şablonu

Ek 12. Satın Alma Planları (SP yaşayan bir belgedir ve proje uygulaması sırasında değiştirilebilir, SP'de yapılan ayarlamalar Dünya Bankası'nın onayına sunulur).

Ek 13. Satın alma Yöntemlerine göre Süreç Akış Tabloları

Ek 14. ÇÇ Beyanı

Ek 15. İ&D Planı

Ek 16. Alt bileşenlerin Öngörülen Risk Sınıflandırması ve Ulusal ÇED Gereksinimleri